

National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949:27
FINANSDEPARTEMENTET

Betänkande

MED FÖRSLAG TILL

LAG OM SJÖMANSSKATT M. M.

STOCKHOLM
1949

Statens offentliga utredningar 1949

Kronologisk förteckning

1. Norrlandskommitténs principbetänkande. Första delen. Norrländska utvecklingslinjer. Idun. 303 s. **Jo.**
2. Norrlandskommitténs principbetänkande. Andra delen. Särskilda utredningar. Idun. 194 s. **Jo.**
3. Norrlandskommitténs principbetänkande. Tredje delen. Utlåtanden och förslag i vissa frågor. Idun. 163 s. **Jo.**
4. Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. Marcus. 213 s., bil. 1 73 s., bil. 2 106 s. **I.**
5. Principer och metoder för kostnadsberäkningar vid statens järnvägar. Beckman. 122 s. **K.**
6. Kriminalvård i frihet. Fångvårdsstyrelsens utredning angående skyddsarbetets organisation m. m. Marcus. 140 s. **Ju.**
7. Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. Beckman. 80 s. **S.**
8. Betänkande angående förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. Norstedt. 105 s. **Ju.**
9. 1944 års allmänna skattekommitté. 3. Betänkande angående beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. Marcus. 168 s. **Fi.**
10. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 17. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Värmlands län. Beckman. 45 s. **K.**
11. Betänkande om sinnesslövården. Katalog och Tidskriftstryck. 248 s., 1 karta. **I.**
12. Utredning rörande folkpensionärernas bostadsförhållanden och bostadskostnader. Idun. 94 s. **S.**
13. 1945 års bankkommitté. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank. Beckman. 83 s. **Fi.**
14. Bilagor till 1942 års järnvägskostnadsutredningsbetänkande. Produktions- och kostnadsstrukturen vid statens järnvägar. Promemorior. Av A. Sjöberg. Beckman. 269 s. **K.**
15. P. M. med synpunkter på det svenska långtidsprogrammet. I anslutning till OEEC:s interimsrapport. Beckman. 23 s. **H.**
16. Promemoria över preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. Beckman. 75 s. **Fö.**
17. Betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. Idun. 277 s. **Ju.**
18. Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. Kihlström. 265 s., 16 pl. **H.**
19. 1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande. 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. Idun. 188 s., 26 pl. **S.**
20. Dissenterlagskommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. Marcus. XLVIII. 390 s. **Ju.**
21. Svensk hamnbyggnadspolitik. Marcus. 318 s. **K.**
22. Betänkande rörande gallring av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. Hæggström. 232 s. **Fö.**
23. Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. Norstedt. 28 s. **Ju.**
24. Kommunallagskommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. Idun. 384 s. **I.**
25. 1945 års försäkringsutredning. 1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet. Norstedt. 160 s. **H.**
26. 1945 års försäkringsutredning. 2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring. Norstedt. 160 s. **H.**
27. Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. Katalog och Tidskriftstryck. 237 s. **Fi.**

Anm. Om särskild tryckort ej angives är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet. **Jo.** — jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949:27
FINANSDEPARTEMENTET

Betänkande

MED FÖRSLAG TILL

LAG OM SJÖMANSSKATT M. M.

Stockholm 1949
Katalog och Tidskriftstryck
92541

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skrivelse till departementschefen 7

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag till lag om sjömansskatt 9
Förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) 20
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt 21
Förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt 22
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) 23
Förslag till förordning om ändring i vissa delar av uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896) 25
Förslag till lag om ändrad lydelse av 21 § lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta 26

MOTIV

Kap. 1. Utredningens uppdrag 27

Kap. 2. Historik 29

Kap. 3. Gällande regler för sjömäns beskattning 57

Kap. 4. Utländsk lagstiftning om sjömäns beskattning 58
1. Norge 58
2. England 68

Kap. 5. Undersökning rörande sjömännens inkomsttaxering år 1948 .. 76

Kap. 6. Svensk sjömansskatt. Översikt av förslaget 81

Kap. 7. Förslagets omfattning 88
1. Tidigare uttalanden och förslag 88
2. Begränsning med hänsyn till fartygens storlek 94
3. Begränsning med hänsyn till anställningens art 100

Kap. 8. Inkomstbegreppet 108
1. Kontanta inkomster 108
2. Naturaförmåner 113

Kap. 9. Ortsavdrag och kommunal utdebitering 121
1. Statistisk undersökning 121
2. Ortsavdrag 124
3. Kommunal utdebitering 126

Kap. 10. Sjömansskattetabellen 131

Kap. 11. Förfarandet ombord och hos rederiet 140
1. Sjömansskatt 140
2. Andra skatteformer än sjömansskatt 150
3. Skattens inbetalning 157

Kap. 12. Förfarandet hos taxeringsnämnderna 162
1. Sjömännens taxering 162
2. Sjömansskattekontorets inkomstuppgifter 169
3. Deklarationsskyldigheten 172

Kap. 13. Förfarandet hos lokal skattemyndighet 176
1. Förfarandet i princip 176
2. Förfarandet i detalj 180
3. Sjömansskattelängden 191

Kap. 14. Möjligheterna till rättelse av för högt eller för lågt uttagen sjömansskatt 193
1. Allmänna synpunkter 193
2. Restitution av sjömansskatt 195
3. Indrivning av för lågt uttagen skatt 197
4. Taxering efter vanliga grunder. Jämkning 197

Kap. 15. Utländskt sjöfolk 202
1. Gällande bestämmelser 202
2. Frågan om beskattning av utländskt sjöfolk på svenska fartyg 205

Kap. 16. Sjömansskattekontoret 212

Kap. 17. Övergångsbestämmelser 218

BILAGOR

Bilaga 1. Undersökning av vid sjömanshus inskrivna personers inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län. **Länet i dess helhet** 221

Bilaga 2. Undersökning av vid sjömanshus inskrivna personers inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län. **Göteborgs stad** 222

Bilaga 3. Undersökning av vid sjömanshus inskrivna personers inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län. **Länet utom Göteborgs stad** 223

Bilaga 4. Förteckning över kommuner, inom vilka 10 eller flera sjömän äro hemmahörande 224

Bilaga 5. Beräkning rörande sjömansskattens verkningar för vissa städer 229

Bilaga 6. Beräkning rörande sjömansskattens verkningar för vissa kommuner 230

Bilaga 7. Summarisk sjömansskattetabell (III:6) 231

Bilaga 8. Tabell för jämförelse mellan sjömansskatt och vanlig skatt för vissa kommuner 233

Bilaga 9. Förslag till sjömansskattelängd 235

Bilaga 10. Sammanställning rörande antalet vid sjömanshusen i riket inskrivna sjömän samt antalet på- och avmönstringar åren 1947 och 1948 237

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1948 har Herr Statsrådet den 1 april 1948 såsom sakkunniga tillkallat landskamreraren B. V. F. Gillner, tillika ordförande, revisorn hos svenska sjöfolksförbundet E. G. V. Karlsson och direktören B. T. Petterson med uppdrag att utreda frågan om ändring av gällande bestämmelser angående beskattning och uppbörd av skatt för sjömän.

Till sekreterare åt de sakkunniga har utsetts länsassessorn S. Ph. A. Wilkens.

De sakkunniga ha antagit benämningen Sjömansskatteutredningen.

Utredningen har hållit 22 sammanträden.

Såsom resultat av arbetet får utredningen härmed vördsamt överlämna betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m.

Genom sitt nu framlagda betänkande har utredningen tagit ställning till följande till utredningen överlämnade skrivelser, nämligen:

en av 1946 års sjömanskommitté med skrivelse till Herr Statsrådet den 12 april 1946 framlagd promemoria rörande beskattning av sjömän och

en av Sveriges redareförening den 23 april 1949 till utredningen överlämnad promemoria angående beskattningen av inkomst, som åtnjutes av sjömän anställda ombord å svenska fartyg i trafik mellan utrikes orter.

Göteborg den 8 juni 1949.

BIRGER GILLNER

ERIK KARLSSON TORSTEN PETTERSON

/ Sten Wilkens

Förslag

till

Lag om sjömansskatt.

Inledande bestämmelser.

1 §.

1 mom. I denna lag förstås med

sjöman: envar, som är anställd i redarens tjänst ombord på svenskt fartyg, vars bruttodräktighet uppgår till femhundra registerton eller mera, eller vilket av Konungen förklarats skola vid tillämpningen av denna lag likställes med sådant fartyg;

inkomst ombord: hyra eller annan gottgörelse, som sjöman uppbär av redaren;

inkomstår: kalenderår, under vilket inkomst ombord blir för sjömannen tillgänglig för lyftning; samt

inkomst i land: inkomst, som sjöman eller den som under inkomståret varit sjöman uppbär och som icke utgör inkomst ombord.

2 mom. Såsom sjöman anses icke

den, som är anställd uteslutande för fartygets iståndsättande eller uppläggning eller för tillsyn eller betjäning vid fartygets uppehåll i hamn; eller

den, som är anställd ombord på

a) staten tillhörigt fartyg,

b) pråmfartyg,

c) isbrytarfartyg,

d) livräddningsfartyg eller

e) fiske- eller fångstfartyg eller fartyg, som nyttjas i verksamhet omedelbart förbunden med fiske.

3 mom. Med svenskt fartyg likställes utländskt fartyg, som av svensk fysisk eller juridisk person förhyres på så kallad bareboat basis.

4 mom. Bärgarlön hänföres till inkomst ombord, även om den uppbäres från annan än redaren.

2 §.

Där beteckningar, som användas i kommunalskattelagen, förordningen om statlig inkomstskatt, taxeringsförordningen eller uppbördsförordningen, begagnas i denna lag, hava de, såvida ej annat angives eller framgår av sammanhanget, samma innebörd som i nämnda författningar.

3 §.

För ärenden rörande sjömansskatt skall finnas ett särskilt, under länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län lydande kontor *(sjömansskattekontoret)*.

I Sverige bosatta sjömän.

4 §.

Här i riket bosatt sjöman skall för inkomst ombord erlägga skatt i form av sjömansskatt.

5 §.

1 mom. I sjömansskatt skall ingå

på inkomst ombord beräknad kommunal inkomstskatt, uträknad efter den enhetliga utdebitering för skattekrona och skatteöre, som fastställes för varje inkomstår,

pensionsavgift, uträknad enligt de i 19 § andra stycket lagen om folkpensionering angivna grunderna, samt

statlig inkomstskatt, uträknad med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret.

2 mom. I sjömansskatt ingående kommunal inkomstskatt skall tillfalla sjömannens hemortskommun, dock att om sådan kommun ingår i landstingsområde den kommunala inkomstskatten skall fördelas mellan hemortskommunen och landstinget efter grunder, som bestämmas för varje inkomstår.

6 §.

Sjömansskatt skall utgå med belopp, som angivas i skattetabell *(sjömansskattetabell)*.

Sjömansskattetabellen skall för olika inkomstbelopp, beräknade för månad, angiva den sjömansskatt, som belöper på inkomstbeloppet, sedan detta ökats med värde av naturaförmåner i form av kost och bostad. För varje inkomstår bestämmas dels de värden, som vid sjömansskattetabellens upprättande skola beräknas för naturaförmåner i form av kost och bostad, och dels de värden, som vid beräkning av sjömansskatt skola

åsättas naturaförmåner i form av beklädnad. Nämnda värden skola särskilt angivas i sjömansskattetabellen.

Ortsavdrag skall i sjömansskattetabellen beräknas enligt de för ortsgrupp III gällande grunderna. Tabellen skall grundas på den förutsättningen, att sjömannen uppbär inkomst ombord under tio månader av inkomståret. I övrigt skall tabellen vara uträknad enligt samma grunder och upptaga samma kolumner för skattebelopp som de skattetabeller, vilka begagnas för uttagande av preliminär A-skatt, dock att för gift, med maken sammanlevande kvinna, som har egen inkomst och vars make jämväl uppbär inkomst, det i 4 § 1 mom. uppbördsförordningen omförmälda avdraget å tvåhundra kronor skall beräknas till endast etthundra kronor.

Konungen utfärdar sjömansskattetabell för varje inkomstår.

7 §.

Från debetsedel å preliminär A-skatt, som för inkomståret utfärdats för sjömannen, skall mönstringsförrättare i sjömannens sjöfartsbok anteckna debetsedelns år och nummer samt tillämplig tabellkolumn. För sjöman, som icke är inskriven vid sjömanshus, skall anteckningen göras i motbok, som avses i 11 § sjömanslagen, dock att för utländsk medborgare anteckningen skall ske i passet.

Vid sjömans påmönstring skall mönstringsförrättare kontrollera, att dylik anteckning gjorts. Saknas anteckning, skall den göras vid påmönstringen, såvida möjlighet därtill finnes.

8 §.

Vid utbetalning av inkomst ombord åligger det befälhavaren eller rederen att göra löneavdrag för sjömansskatt enligt sjömansskattetabellen. För varje sjöman skall därvid tillämpas den tabellkolumn, som enligt mönstringsförrättarens anteckning gäller för sjömannen under inkomståret. Saknas sådan anteckning, skall avdrag ske med ledning av anteckning avseende året före inkomståret. Finnes icke heller sådan anteckning, skall avdrag göras enligt kolumn för ogift person (utan barn).

9 §.

Löneavdrag beräknas på sjömannens inkomst ombord, minskad med avgifter, som sjömannen på grund av sin tjänst ombord har att erlägga för egen eller efterlevande familjs pensionering.

Särskilt tillägg skall därvid icke göras för värde av naturaförmåner i form av kost och bostad men väl för värde av naturaförmåner i form av beklädnad.

Löneavdrag beräknas icke på sedvanlig kontant ersättning för natura-

förmåner i form av kost och bostad och icke heller på sedvanlig ersättning för kojutrustning, för förlust av effekter vid fartygs förolyckande eller för hållande av egna verktyg i tjänsten.

10 §.

1 mom. Avser inkomst ombord del av månad, uträknas den mot inkomsten svarande månadsinkomsten. Skatten skall utgöra så stor del av skatten för månadsinkomsten, som svarar mot det antal dagar inkomsten avser. Månad räknas härvid till trettio dagar.

2 mom. Avser inkomst ombord tantiem, kaplake, gratifikation, bärgarlön, krigsförlisningsersättning, semesterersättning eller annan utbetalning av engångsnatur, skall,

a) om sådan inkomst understiger trehundra kronor,

skatten utgöra det belopp, varmed skatten för sjömannens övriga inkomst ombord under månaden — beräknad för hel månad — ökas, om till den så beräknade övriga inkomsten lägges engångsutbetalningen, och

b) om sådan inkomst uppgår till eller överstiger trehundra kronor,

skatten utgöra tio gånger det belopp, varmed skatten för sjömannens övriga inkomst ombord under månaden — beräknad för hel månad — ökas, om till den så beräknade övriga inkomsten lägges en tiondedel av engångsutbetalningen.

11 §.

1 mom. Vill sjöman, att löneavdrag för gäldande av preliminär A-skatt eller kvarstående skatt skall göras på hans inkomst ombord, äger han, att med överlämnande av debetsedel å skatten göra anmälan därom hos befälhavaren, vilken det åligger att från och med nästa avlöningstillfälle utöver löneavdrag för sjömansskatt göra det av sjömannen begärda avdraget.

2 mom. I annat fall än i 1 mom. sägs må löneavdrag för gäldande av preliminär skatt eller kvarstående skatt icke göras på inkomst ombord.

För införsel och utmätning gäller vad därom är särskilt stadgat.

I Sverige icke bosatta sjömän.

12 §.

1 mom. Vid utbetalning av inkomst ombord till sjöman, som icke är här i riket bosatt, skall befälhavaren eller redaren göra löneavdrag för sjömansskatt med viss procent av inkomstens belopp, beräknat som i 9 § sägs. Procenttalet bestämmes för varje inkomstår. Sjömansskatt, som här avses, tillfaller kronan.

Styrker sjömannen med intyg från sjömansskattekontoret, att han icke är skyldig att för inkomsten ombord vidkännas löneavdrag för sjömansskatt, skall sådant avdrag icke göras.

2 mom. Konungen äger bestämma, att sjömansskatt icke skall erläggas av utländskt sjöfolk ombord på svenska fartyg vid fart i särskilda farvatten.

Uppbörd.

13 §.

Sjömansskatt skall av redaren redovisas till sjömansskattekontoret för varje period om två kalendermånader, räknat från årets början. Redovisning skall lämnas senast den sista dagen i andra månaden efter utgången av den tid redovisningen avser genom insättning av skattens sammanlagda belopp på sjömansskattekontorets postgirokonto och insändande till kontoret av förteckning enligt av Konungen fastställt formulär. Möter hinder för redovisning inom sådan tid, må sjömansskattekontoret på framställning kunna bevilja anstånd därmed, i regel dock högst en månad.

14 §.

Redare, som underlåtit att inbetala sjömansskatt i tid och ordning som i 13 § sägs, skall erlägga restavgift, utgörande fyra öre för varje full krona av den icke erlagda skattens slutsumma, dock ej mindre än tjugofem öre.

Sjömansskattekontoret.

15 §.

Hos sjömansskattekontoret skall föras register över sjömän, för vilka sjömansskatt inbetalas *(sjömansskatteregister)*.

16 §.

Sjömansskattekontoret har att utöva kontroll över sjömansskatten.

Fullgör icke redare sin skyldighet enligt 13 §, äger länsstyrelsen i det län, där redarens hemortskommun är belägen, att efter framställning från sjömansskattekontoret förelägga honom lämpligt vite.

17 §.

1 mom. Redare är skyldig efter anmaning av taxeringsintendenten i det län, där redarens hemortskommun är belägen, att för kontroll beträffande sjömansskatt tillhandahålla sina handelsböcker med därtill hörande hand-

lingar till granskning å sjömansskattekontoret eller genom en av taxeringsintendenten utsedd person.

I fråga om granskning av handelsböcker ävensom vitesföreläggande vid underlåtenhet att efterkomma anmaning om att tillhandahålla sådana skola bestämmelserna i taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Tjänsteman vid sjömansskattekontoret är berättigad att taga del av deklaration, som rederi, sjöman eller sjömans make avgivit till ledning för egen taxering för inkomst.

18 §.

Sjömansskattekontoret skall för varje inkomstår upprätta inkomstuppgift i två exemplar enligt av Konungen fastställt formulär beträffande envar sjöman, för vilken sjömansskatt inbetalats.

Senast den 31 mars året efter inkomståret skall det ena exemplaret av inkomstuppgiften tillställas taxeringsnämnden i sjömannens hemortskommun.

Senast den 20 maj året efter inkomståret skall det andra exemplaret av inkomstuppgiften tillställas vederbörande lokala skattemyndighet.

På lokal skattemyndighet ankommande uppgifter.

19 §.

1 mom. Den lokala skattemyndigheten skall i särskild längd *(sjömansskattelängd)* uppföra de sjömän, som för inkomståret mantalsskrivits inom myndighetens tjänstgöringsområde.

I sjömansskattelängden antecknas för envar sjöman

dels den i månader beräknade tid av inkomståret, under vilken han haft inkomst ombord *(månadstalet);*

dels till kommunalskatt och till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, som beräknas motsvara inkomsten ombord;

och dels sjömansskattens fördelning på kommunal inkomstskatt, pensionsavgift och statlig inkomstskatt.

Månadstalet erhålles genom att det antal dagar, som sjömannens inkomst ombord under inkomståret avser, delas med trettio. Brutet tal bortfaller.

2 mom. Har sjöman under inkomståret haft inkomst i land, för vilken han upptagits till beskattning, skall för honom i sjömansskattelängden uträknas och antecknas

dels till kommunalskatt beskattningsbar inkomst i land

och dels på inkomst i land belöpande statlig inkomstskatt.

3 mom. Vid uträkningar, som i 2 mom. avses, skall iakttagas:

Beloppet av sjöman tillkommande kommunalt ortsavdrag på taxerad inkomst i land minskas med en tiondedel för varje i månadstalet ingående månad. Det avdragsbelopp, som därvid erhålles, avrundas nedåt till jämna tjugotal kronor.

Vid beräkning av statlig inkomstskatt på sjömans inkomst i land tages hänsyn även till hans inkomst ombord. Skatten uträknas på sammanlagda beloppet av sjömannens taxerade inkomst i land och den taxerade inkomst, som beräknas motsvara inkomsten ombord. Från sålunda erhållet skattebelopp avdrages den statliga inkomstskatt, vilken enligt allmänt gällande beskattningsregler skulle utgått på den taxerade inkomst, som beräknas motsvara inkomsten ombord. Understiger månadstalet för sjömannen tio, omräknas därvid nämnda beräknade taxerade inkomst till inkomst för tio månader, varefter avdrag göres med så många tiondedelar av skattebeloppet som svara mot månadstalet. Är månadstalet noll, göres avdrag med beloppet av den statliga inkomstskatt, som ingår i sjömansskatten.

Skulle sjöman, om hans skatteplikt för inkomst ombord bedömts enligt allmänt gällande beskattningsregler, hava taxerats gemensamt med make, skall vid uträkningarna hänsyn tagas jämväl till makens inkomst.

Restitution.

20 §.

1 mom. Har på grund av föreskrifterna i 8 § löneavdrag för sjömansskatt gjorts enligt annan kolumn i sjömansskattetabellen än den kolumn, som enligt allmänt gällande beskattningsregler bort vara för sjömannen tillämplig vid avdragstillfället, och har därigenom föranletts, att han under ett inkomstår erlagt sjömansskatt, som med minst femtio kronor överstiger vad han med tillämpning av sistnämnda kolumn haft att erlägga, skall han äga återfå skillnadsbeloppet.

2 mom. Har någon eljest erlagt sjömansskatt utan att vara därtill skyldig eller med för högt belopp, äger han återfå vad han sålunda erlagt för mycket.

21 §.

Sjöman, som under inkomståret uppburit inkomst ombord under kortare tid än åtta månader, är berättigad till restitution av den för inkomsten erlagda sjömansskatten, i den mån denna överstiger beloppet av de skatter, vilka efter taxering skolat utgå på den taxerade inkomst, som beräknas motsvara inkomsten ombord. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande femtio kronor.

Har sjömannen under inkomståret jämväl uppburit inkomst i land, som

upptagits till beskattning, skall vid bedömande av hans rätt till restitution enligt första stycket hänsyn tagas även till inkomsten i land och därå belöpande skatter.

22 §.

Ansökan om restitution skall hava inkommit till sjömansskattekontoret senast under kalenderåret efter inkomståret.

Sjömansskattekontoret beslutar över ansökan om restitution samt föranstaltar i förekommande fall om återbetalning av sjömansskatt.

Vid restitution enligt 20 § 2 mom. skall ränta utgå å det belopp, som återbetalas, efter fem procent för år från utgången av det inkomstår, under vilket beloppet erlagts, till och med den dag, då beloppet återbetalas.

Sjömans rätt till taxering enligt allmänt gällande regler.

23 §.

1 mom. Sjöman må efter ansökan påföras taxering enligt allmänt gällande regler för sin inkomst ombord, om han vid sådan taxering äger åtnjuta avdrag med sammanlagt minst 500 kronor

a) för underskott å förvärvskälla,

b) för utbetalning av periodiskt understöd,

c) för frivillig avgift till försäkring hos pensionsstyrelsen eller till annan pensionsförsäkring,

d) för underskott i makes självdeklaration eller

e) för väsentligen nedsatt skatteförmåga till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka familjeavdrag är medgivet, eller annan därmed jämförlig omständighet.

2 mom. Gift kvinna, som haft inkomst ombord och som vid taxering av inkomsten skulle äga rätt till avdrag, varom i 46 § 3 mom. kommunalskattelagen och 4 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt stadgas, må efter ansökan påföras taxering enligt allmänt gällande regler för inkomsten ombord.

24 §.

Ansökan enligt 23 § skall, skriftligen avfattad och ställd till länsprövningsnämnden i det län, där den skattskyldiges hemortskommun för taxeringsåret är belägen, ingivas till länsstyrelsen i samma län eller till sjömansskattekontoret senast under kalenderåret efter inkomståret. Vid framställningen skall fogas självdeklaration.

Beslutar prövningsnämnden påföra taxering i fall, som i 23 § sägs, skall

av den skattskyldige för inkomståret erlagd sjömansskatt överföras till postverket för att tillgodoföras honom i den ordning, som gäller beträffande preliminär skatt, belöpande på inkomståret.

Jämkning.

25 §.

Har sjöman att under inkomståret utgiva periodiskt understöd, för vilket rätt till avdrag vid taxering föreligger, med minst 500 kronor, må sjömansskattekontoret på framställning av sjömannen medgiva jämkning av den sjömansskatt, som han under inkomståret har att erlägga.

Jämkningen skall avse att bringa sjömansskatten i överensstämmelse med den slutliga skatt, som efter taxering enligt allmänt gällande regler kan antagas belöpa på sjömannens inkomst ombord under inkomståret.

I beslut om jämkning skall angivas, att den månadsinkomst, varå sjömansskatten beräknas, skall nedsättas med visst belopp. Beslutet skall, där icke särskilda omständigheter till annat föranleda, meddelas senast inom tio dagar efter det ansökan om jämkning inkommit till sjömansskattekontoret. Beslutet skall delgivas sjömannen. Sjömannen har att förete beslutet för befälhavaren, som skall iakttaga beslutet från och med nästa hyresutbetalning.

Har jämkning av sjömansskatt förekommit, åligger det rederiet att vid redovisning till sjömansskattekontoret enligt 13 § anmärka förhållandet och därvid angiva dag för jämkningsbeslutet.

26 §.

Sjöman, som erhållit jämkning av sjömansskatt, skall för inkomst ombord under det inkomstår, för vilket jämkning förekommit, påföras taxering i den ordning, som i 23 och 24 §§ sägs.

Ansvarsbestämmelser.

27 §.

Har befälhavare eller redare utan skälig anledning underlåtit att göra löneavdrag för sjömansskatt eller gjort sådant avdrag med för lågt belopp, är redaren jämte sjömannen ansvarig för härigenom felande belopp.

I sådant fall må det felande beloppet uttagas hos redaren i den ordning, som gäller för indrivning av skatt, därvid redaren tillika är skyldig att å beloppet erlägga restavgift.

Beträffande redarens möjlighet att söka beloppet åter av sjömannen samt

förfarandet därvid skall vad i 95 § sista stycket och 96 § uppbördsförordningen stadgas äga motsvarande tillämpning.

28 §.

Har löneavdrag gjorts för sjömansskatt utan att det innehållna beloppet inbetalas i tid och ordning, som i 13 § sägs, må beloppet uttagas hos redaren i den ordning, som stadgas i fråga om indrivning av skatt.

Sjömannen är fri från betalningsansvar för motsvarande skattebelopp, även om på grund av redarens obestånd det innehållna beloppet icke kan utfås hos denne.

29 §.

Underlåter den, som är skyldig verkställa löneavdrag för sjömansskatt, att fullgöra vad honom sålunda åligger eller verkställer han avdrag med för lågt belopp och begås gärningen av uppenbar tredska, eller

underlåter redare uppsåtligen eller av grov oaktsamhet att inom föreskriven tid till sjömansskattekontoret inbetala innehållet belopp

straffes med dagsböter.

30 §.

Förseelse, som i 29 § omförmäles, må åtalas, förutom vid laga domstol i brottmål, vid den rätt, där vederbörande skall svara i tvistemål i allmänhet.

31 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

Om besvär m. m.

32 §.

Över sjömansskattekontorets beslut må besvär anföras hos kammarrätten, dock att klagan icke må föras över beslut om jämkning av sjömansskatt eller anstånd med inbetalning av sådan skatt. Besvären skola hava inkommit till sjömansskattekontoret inom sextio dagar från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning. Ej må den omständigheten, att besvären i stället för till sjömansskattekontoret ingivits till kammarrätten, utgöra hinder för deras upptagande till prövning, om besvären inkommit till kammarrätten före besvärstidens utgång. I sådant fall skola besvären av kammarrätten omedelbart överlämnas till sjömansskattekontoret.

Sedan besvären inkommit till sjömansskattekontoret, har kontoret att

vid besvären foga de handlingar, som legat till grund för kontorets beslut. Om anledning därtill föreligger, har kontoret att infordra förklaringar och, där förklaringarna därtill föranleda, påminnelser från vederbörande samt därefter skyndsamt överlämna handlingarna jämte eget yttrande till kammarrätten.

33 §.

Över kammarrättens utslag må klagan föras hos Konungen genom besvär, vilka tillika med bevis om dagen för utslagets delfående skola hava inkommit till finansdepartementet inom sextio dagar från den dag, då klaganden erhöll del av utslaget, vid påföljd, om den tid försittes, att besvären icke upptagas till prövning.

34 §.

Besvär över sjömansskattekontorets beslut befriar icke klaganden från att inbetala sjömansskatt enligt beslutet.

35 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna lag, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951; dock att löneavdrag för kvarstående skatt, som sjöman har att erlägga på grund av taxering åren 1950 och 1951, skall verkställas enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen även på inkomst ombord, sedan däråa gjorts löneavdrag för sjömansskatt.

För sjöman, som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande är påmönstrad fartyg, skall, intill dess anteckning enligt 7 § kunnat ske, löneavdrag för sjömansskatt göras,

om sjömannen till befälhavaren överlämnat eller överlämnar debetsedel å preliminär A-skatt, som utfärdats för sjömannen för år 1950 eller 1951, med tillämpning av däri angiven tabellkolumn;

om sjömannen till befälhavaren överlämnar eller överlämnat debetsedel å preliminär B-skatt, som utfärdats för sjömannen för år 1950 eller 1951, med tillämpning av den kolumn i sjömansskattetabellen, vilken enligt för befälhavaren tillgängliga uppgifter och av sjömannen lämnade upplysningar bör gälla för sjömannen; och

om sjömannen icke till befälhavaren överlämnat debetsedel, som nu sagts, enligt kolumn för ogift person (utan barn).

Förslag

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 19 §, 46 § 3 mom., 48 § 2 mom. och 51 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla följande ändrade lydelse.

19 §.

Till skattepliktig — — — allmänt barnbidrag;
inkomst, för vilken sjömansskatt erlägges.

46 §.

3 mom. Har gift — — — 300 kronor.

Har kvinnan under beskattningsåret haft inkomst, för vilken sjömansskatt erlägges, minskas avdraget med 30 kronor för varje månad, som ingår i det för henne jämlikt 19 § lagen om sjömansskatt beräknade månadstalet.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — tjugotal kronor.

Om beräkning i vissa fall av sjöman tillkommande ortsavdrag stadgas i lagen om sjömansskatt.

51 §.

1 mom. Fysisk person — — — i kommunen uppgår till minst 100 kronor.

2 mom. För sjöman, som avses i lagen om sjömansskatt, bedömes skatteplikten enligt 1 mom. med hänsyn jämväl till beloppet av hans inkomst ombord under beskattningsåret, dock att skatteplikt icke föreligger för beräknad taxerad inkomst i land, som icke uppgår till 100 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 4 § 2 mom., 9 § och 10 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

4 §.

2 mom. Gift kvinna — — — 1 000 kronor.

Har kvinnan under beskattningsåret haft inkomst, för vilken sjömansskatt erlägges, minskas avdraget med 100 kronor för varje månad, som ingår i det för henne jämlikt 19 § lagen om sjömansskatt beräknade månadstalet.

9 §.

5 mom. Fysisk person — — — 100 kronor.

6 mom. För sjöman, som avses i lagen om sjömansskatt, bedömes skatteplikten enligt 5 mom. med hänsyn jämväl till beloppet av hans inkomst ombord under beskattningsåret, dock att skatteplikt icke föreligger för beräknad taxerad inkomst i land, som icke uppgår till 100 kronor.

10 §.

2 mom. Den statliga — — — å livförsäkringsrörelsen.

3 mom. Om beräkning i vissa fall av statlig inkomstskatt på sjömans inkomst i land stadgas i lagen om sjömansskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1951.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 9 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 9 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

9 §.

Statlig förmögenhetsskatt — — — beskattningsbara förmögenheten.
Såsom beskattningsbar — — — beskattningsårets utgång.
Därest för — — — skattepliktiga förmögenheten.
Har vid — — — fråga är.
För sjöman, som avses i lagen om sjömansskatt, skall vid tillämpning av de i tredje stycket meddelade bestämmelserna den sammanräknade nettoinkomsten ökas med beloppet av sjömannens inkomst ombord under beskattningsåret.
Beskattningsbar förmögenhet — — — kronor, bortfaller.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1951.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 26 § 1 mom., 33 § och 37 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 skola erhålla följande ändrade lydelse.

26 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga — — —, nämligen:

1) verk eller — — — för förmögenhet;

2) fysisk person, därest han antingen

a) nästföregående år — — — statlig förmögenhetsskatt;

b) under beskattningsåret haft inkomst av beskaffenhet, att skattskyldighet därför åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomstskatt, och i sådant fall tillika hans enligt kommunalskattelagen beräknade taxerade inkomst i någon kommun eller hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomst uppgått, i fråga om sådan person som under hela eller någon del av beskattningsåret varit här i riket bosatt och icke erlagt sjömansskatt, till minst 600 kronor och, i fråga om annan person, till minst 100 kronor; eller

c) vid beskattningsårets — — — statlig förmögenhetsskatt.

Vid bedömandet — — — taxeras därför.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

Avlider skattskyldig — — — den avlidne.

33 §.

Till ledning — — — meddelas, nämligen

a) av arbetsgivare — — — åtnjutit pension:

uppgift för — — — i pension,

dock att annan arbetsgivare än statlig eller kommunal myndighet eller juridisk person är skyldig avlämna uppgift endast i fråga om sådana förmåner, som utgått från av honom utövad rörelse eller från av honom be-

drivet jordbruk eller skogsbruk, samt att uppgiftsskyldighet icke föreligger för inkomst, för vilken sjömansskatt erlägges, och icke heller för ersättning för tillfälligt arbete, om sådan ersättning under året utgått med mindre än etthundra kronor till samma mottagare eller om beloppet utgått till rörelseidkare, som enligt lag varit skyldig föra handelsböcker;

b) av försäkringsanstalt — — — i huvudbok.

37 §.

1 mom. Självdeklaration, som avgives utan anmaning, så ock uppgift enligt 33 eller 34 § skall avlämnas *antingen* direkt till ordföranden i den taxeringsnämnd, som har att verkställa taxering, för vilken deklarationen eller uppgiften är avsedd att tjäna till ledning, *eller* till länsstyrelsen i det län, den lokala skattemyndigheten eller, där staden icke har egen uppbördsförvaltning, magistraten eller kommunalborgmästaren i den stad eller landsfiskalen i det landsfiskalsdistrikt, där taxeringen skall äga rum. I fall, som avses i 33 § sista stycket, skola dock uppgifterna jämte därtill hörande sammandrag städse avlämnas till myndighet, hos vilken arbetsgivarens allmänna självdeklaration må avlämnas. Sjöman, som avses i lagen om sjömansskatt, må kunna avlämna självdeklaration, som avgives utan anmaning, till sjömansskattekontoret.

Vad i — — — uppgifter avser.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1951. I samband med förordningens ikraftträdande skall iakttagas, att vad i 26 § 1 mom. under 2) a) taxeringsförordningen stadgas icke skall föranleda deklarationsskyldighet för sjöman vid taxering år 1952.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896).

Härigenom förordnas, att 42 §, 46 § 1 mom. och 47 § uppbördsförordningen den 31 december 1945 skola erhålla följande ändrade lydelse.

42 §.

Debetsedel å — — — lokala skattemyndigheten.

Debetsedel, avseende — — — under inkomståret.

Debetsedel, som avser sjöman, bör avsändas senast den 15 november året näst före inkomståret.

Har skattskyldig — — — före inkomståret.

Har skattskyldig — — — och skattetabell.

46 §.

1 mom. Vid utbetalning av kontant belopp, som för mottagaren *(arbetstagaren)* utgör sådan inkomst av tjänst som i 3 § under 1 sägs *(lön)*, skall den som utbetalar beloppet *(arbetsgivaren)* verkställa avdrag till gäldande av arbetstagaren påförd skatt *(löneavdrag)*. Avdragsskyldighet föreligger dock icke i fråga om annan skatt än i 2 mom. sägs. Ej heller föreligger avdragsskyldighet, därest anställningen är avsedd att vara kortare tid än en vecka.

Om löneavdrag vid utbetalning av inkomst ombord, som avses i lagen om sjömansskatt, gäller vad i nämnda lag stadgas.

47 §.

Då löneavdrag — — — anställningen tillträtts.

Därest arbetstagare — — — kvarstående skatt.

Har i fall då löneavdrag skall verkställas, debetsedel avseende preliminär skatt icke överlämnats till arbetsgivaren, skall löneavdrag verkställas med tjugofem procent av det vid varje avlöningstillfälle utbetalade beloppet. Beloppet avrundas till närmast lägre hela krontal.

Har arbetstagare — — — uppbördstermin infaller.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1951.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 21 § lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

21 §.

Häftar någon — — — äga tillämpning.

3) Beviljas införsel — — — bidragets betalning.

Har gäldenär, hos vilken införsel beviljats till gäldande av utskylder eller avgifter, att vidkännas jämväl löneavdrag enligt uppbördsförordningen eller för sjömansskatt och förslår ej det belopp, som enligt denna lag må innehållas, till bådadera, må genom införseln tagas i anspråk allenast den del av nämnda belopp, som återstår efter löneavdraget.

4) Vad i — — — sådant biträde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1951.

Kap. 1. Utredningens uppdrag.

Direktiven för utredningen framgå av chefens för finansdepartementet anförande, då han den 19 mars 1948 utverkade Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla utredningen. Departementschefens anförande, intaget i Post- och Inrikes tidningar den 6 april 1948, var av bl. a. följande innehåll.

I samband med tillkomsten av 1945 års uppbördsförordning hade de särskilda frågor, som sammanhänga med sjömännens beskattning och utskyldsbetalning, varit under diskussion men dock i huvudsak icke föranlett andra bestämmelser för dem än för övriga skattskyldiga. I enlighet med bevillningsutskottets betänkande i anledning av propositionen rörande uppbördsförordningen (betänk. 1945 nr 65) hade emellertid riksdagen (skriv. nr 609) hos Kungl. Maj:t anhållit om vidare utredning och förslag om ändrade regler i förevarande hänseende.

Även om vissa skäl kunde tala för att låta frågan om ändring av beskattnings- och uppbördsreglerna för sjömän anstå till dess efter 1948 års taxering avräkning av preliminär skatt mot slutlig skatt ägt rum och ytterligare praktisk erfarenhet sålunda vunnits av det nya uppbördssystemet, borde dock den av riksdagen begärda utredningen nu igångsättas. Därvid borde undersökas, huruvida förutsättningar funnes, att beträffande alla de sjömän, vilka i huvudsak icke hade annan inkomst än av anställning ombord å fartyg, beräkna ortsavdrag efter samma ortsgrupp samt uttaga kommunalskatt efter en enhetlig utdebitering. Om så vore fallet, kunde uttagandet genom löneavdrag av skatt å inkomst av anställning å fartyg verkställas efter relativt enkla normer. En differentiering av skatteuttaget behövde nämligen då ske endast med hänsyn till skattskyldigs civilstånd och barnantal. Härvid borde undersökas, huruvida skatt borde uttagas enligt tabell, vilken — liksom de nuvarande skattetabellerna — för olika inkomstbelopp samt skilda civilstånd och barnantal visade skatten i kronor, eller om skatten borde utgå efter vissa procentsatser, olika för skilda inkomstlägen samt civilstånd och barnantal.

Vid utredningen borde jämväl frågan om värderingen av sjömännens naturaförmåner ägnas uppmärksamhet. En värdering efter mera enhetliga normer än för närvarande borde eftersträvas.

Vidare borde prövas, om den genom löneavdrag uttagna skatten kunde göras definitiv. Detta skulle innebära, att den skattskyldige icke behövde avlämna självdeklaration för inkomst av anställning å fartyg samt att ej heller taxering av sådan inkomst skulle ske. Då det emellertid torde vara ofrånkomligt, att den genom löneavdrag innehållna skatten beräknades efter i viss mån schematiska grunder, kunde skatten i åtskilliga fall komma att uttagas med högre belopp än som rätteligen skulle ske, om skatten vid taxering efter inkomstårets utgång bestämts i förhållande till hela inkomsten under nämnda år. I följd härav borde övervägas att medgiva sjöman rätt att, om han så funne erforderligt, inom viss tid efter inkomstårets utgång avgiva deklaration för att efter taxering få den skatt fastställd, som han rätteligen haft att erlägga, och därefter i förekommande fall få för mycket erlagd skatt återbetald.

Viktigt vore, att avgränsningen av de grupper av skattskyldiga, å vilka bestämmelserna skulle äga tillämpning, skedde på lämpligt sätt. I samband härmed borde jämväl undersökas, om och i vad mån ändring av gällande föreskrifter rörande registrering av sjömännen vid sjömanshusen påkallades ur förevarande synpunkter.

Enligt nu gällande bestämmelser torde skatt icke kunna uttagas av utländska sjömän, som tjänstgöra å svenska fartyg i utrikes fart. Att avdrag för skatt gjordes å lön, som å dylika fartyg utbetalades till de svenska sjömännen men icke å lön till de utländska sjömännen, föranledde lätt irritation hos den svenska besättningen. Detta vore så mycket mer förståeligt som de utländska sjömännen icke sällan torde undgå att erlägga skatt för inkomsten i sitt hemland och sålunda bleve helt skattefria för densamma. Därför borde övervägas, om och i vilken utsträckning med hänsyn till gällande dubbelbeskattningsavtal och i övrigt rådande förhållanden skatt borde innehållas även för de ifrågavarande utländska sjömännen.

Kap. 2. Historik.

Diskussionen om sjömännens taxering och skattebetalning har tidigare förts jämsides med arbetet på en allmän uppbördsreform. Sjömännens skattefrågor ha därigenom kommit att sammankopplas med den större frågan om ett förbättrat uppbördsförfarande, vilken varit föremål för upprepade utredningar alltifrån år 1924 och slutligen bragts till lösning genom den nu gällande uppbördsförordningen av den 31 december 1945.

1924 års uppbördssakkunniga hade att behandla en till dem överlämnad framställning från sjöfolkshåll, att fartygbefälhavare måtte åläggas att vid sjömans avmönstring göra avdrag för skatt med viss procent av lönen. I de sakkunnigas förslag berördes emellertid icke särskilt frågan om sjöfolkets skattebetalning, tydligen emedan förslaget, om det genomförts, ansågs ha även för sjömännens del medfört bättre förhållanden.

I yttrande över de sakkunnigas förslag anförde *Sveriges allmänna sjöfartsförening* bl. a.:

»Vad särskilt beträffar sjöfarten vill styrelsen framhålla följande. Inom få yrken lärer skiftas anställning så ofta som inom sjömansyrket. Det förekommer sålunda allt som oftast, att en befattning ombord byter innehavare ett flertal gånger inom mycket kort tid. Sjömannen lämnar sin tjänst än i svensk än i utländsk hamn många gånger på så betydande avstånd från hemlandet, att skriftväxling med fartygets befälhavare tager allt för lång tid för att i förslaget avsedda uppgifter angående de anställda skola kunna med tillräcklig skyndsamhet utväxlas. Under sådana förhållanden är det praktiskt taget omöjligt för redaren att fullgöra förpliktelser, som enligt förslaget skola åvila löngivare. Det synes styrelsen, som om de särskilda förhållanden, som sålunda äro rådande med avseende å sjömansyrket, hade bort utgöra grundad anledning för de sakkunniga att till särskilt övervägande upptaga frågan om den förevarande angelägenhetens mest praktiska och ändamålsenliga ordnande i fråga om ombord anställda.»

I en motion, nr 104 i andra kammaren vid 1934 års riksdag, föreslogs, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning för åvägabringande av särskilt skattesystem för sjöfolk. I motionen anfördes, sedan en redogörelse lämnats för ovannämnda yttrande av Sveriges allmänna sjöfartsförening, följande:

»Sedan detta yttrande avgavs, har det blivit allt mera klart, att det skatteuppbördssystem, som praktiseras och även det som skulle ha praktiserats, därest sakkunnigas förslag blivit genomfört i oförändrat skick, icke tillräckligt smidigt och heller icke tillräckligt effektivt kunnat anpassas efter sjöfolkets förhållanden. Av denna anledning torde det vara skäl att snarast få genomfört ett mera lämpligt och i sin helhet omformat skattesystem för ombordanställda.

En bland de svåraste uppgifterna för sjömännen är självdeklarationen. De flesta sjömän — i varje fall största flertalet av dem, som sysselsättas i utrikes fart — kunna icke avlämna självdeklaration, med påföljd att de taxeras för inkomster, de i verkligheten aldrig haft. Som ovan framhållits byta sjömännen ofta anställning eller tvingas, av en eller annan anledning, som sjömannen själv icke råder över, lämna sin tjänst. Vid varje sådan frivillig eller ofrivillig avmönstring får sjömannen bereda sig på en ganska lång arbetslöshetsperiod. De täta arbetslöshetsperioderna göra att sjömannen ofta blir efter med sin skatt. Inbetalningsterminerna inträffa för många just under tid, då han har det som svårast i ekonomiskt hänseende, kanske vid tidpunkt, då han gått ett par eller flera månader arbetslös. Kommer därtill att hans nästa anställning endast varar ett par månader, blir det även då svårt för honom att betala resterande skatter. Har då även den skattskyldige blivit taxerad för högre inkomst än den han verkligen haft, blir problemet ännu mera komplicerat. När han så kommer ombord i ett fartyg och blir presenterad en införsel på ett ganska högt belopp och han icke ser sig någon möjlighet att inom rimlig tid betala sina resterande skatter, lämnar han kanske av sådan anledning tjänsten för att söka sin lycka på annat ställe.

Det har flera gånger inträffat, att sjömän, som i flera månader varit arbetslösa, kort tid efter det de erhållit en efterlängtad anställning blivit presenterade införselbeslut på flera hundra kronor. Det är förklarligt, om en sådan person finner det lönlöst att fortsätta sitt arbete, helst om han därtill med ganska stor sannolikhet kan antaga, att anställningen ändå icke varar så länge, att införseln upphört. För arbetsgivarparten, redaren, är det givetvis också förenat med ganska stort besvär att sköta dessa införslar, varför man försöker hålla inne så mycket som möjligt av den skattskyldiges månadslön för att på så sätt snarast bli kvitt besväret. Många fall ha under senare år inträffat, där man innehållit nära nog hela månadslönen för den skattskyldige. Vilka känslar detta skall utlösa hos den det drabbar är lätt förklarligt.

För sjömännen borde det systemet vara infört, att skatten drages av för varje månad efter en på förhand fastställd procentsats. Det synes som det icke skulle vara omöjligt genomföra en sådan ordning. Väl kommer ett sådant förslag att stöta på en hel del motstånd från olika kommuner eller andra korporationer i landet, men detta motstånd torde säkerligen kunna övervinnas utan alltför stora slitningar. Om ett sådant förfarande kunde genomföras, skulle sjömannen betala sin skatt så snart han hade arbete och inkomst och behövde icke som nu befara några svåra efterräkningar.»

Bevillningsutskottet yttrade i anledning av motionen bland annat[1]:

»De särskilda förhållanden, under vilka sjöfolket arbetar, hava otvivelaktigt medfört svårigheter för sjömän, framför allt de i utrikes sjöfart sysselsatta, att fullgöra dem åliggande skyldigheter att avgiva självdeklaration samt att erlägga

[1] Bet. 1934: 21.

påförda utskylder. Nu nämnda omständigheter hava orsakat, att sjömännen i stor omfattning underlåtit att fullgöra sin deklarationsplikt och utskyldsbetalning. I sin ordning har detta medfört att sjömännen ofta obehörigen undgått taxering eller taxerats oriktigt samt att avsevärda belopp, som påförts dem i utskylder, icke kommit att inflyta. Olägenheter hava sålunda uppkommit såväl för de skattskyldiga själva som för det allmänna.

Föreliggande spörsmål kan ingalunda betraktas såsom en fråga av underordnad betydelse. Till ledning för dennas bedömande ur det allmännas ekonomiska synpunkt må framhållas, att kommerskollegium i ett den 5 december 1930 till chefen för handelsdepartementet avgivet yttrande upplyst, att antalet i utrikes sjöfart sysselsatta svenska sjömän beräknats uppgå till omkring 20 000 samt att totala avlöningsbeloppet till dessa — befälhavarnas avlöning frånräknad — kunde beräknas till mellan 30 och 35 miljoner kronor.

Enligt utskottets mening är det knappast möjligt att enbart genom en förbättrad tillämpning av gällande bestämmelser åstadkomma önskvärd rättelse i omförmälda missförhållanden. Utskottet har därför ansett sig böra förorda vidtagande av en utredning för vinnande av mera ändamålsenliga bestämmelser än de nuvarande rörande avgivande av självdeklaration samt erläggande av påförda utskylder för sjöfolk. Därvid bör undersökas, huruvida man icke kunde erhålla ett lätt tillämpligt och enkelt system, vilket samtidigt som det för de skattskyldiga underlättade deklarationspliktens och utskyldsbetalningens fullgörande tryggade det allmännas intresse att utfå utskylderna, utan att sjöfolket i fråga om grunderna för utgörande av de direkta skatterna försattes i en undantagsställning. I fråga om deklarationspliktens fullgörande bör tillses, att särskilda för sjöfolket avpassade formulär utarbetas, som för dem bliva lätt tillgängliga. Beträffande utskyldsbetalningen bör framhållas, att en större snabbhet i fråga om indrivningen är nödvändig för att åstadkomma den önskade effekten. En tänkbar utväg vore, att sjömännen, i likhet med vad å åtskilliga håll gäller i fråga om restaurangpersonal, genom myndigheternas försorg tilldelades särskilda skatteböcker, i vilka de påförda utskylderna infördes. Skatteboken borde kunna ersätta såväl självdeklaration och den löneuppgift arbetsgivaren har att lämna som jämväl debetsedel och kvitto å erlagda utskylder.

Därest en sådan skattebok skall kunna fylla med densamma avsett ändamål, är det uppenbarligen av vikt, att nämnda bok kommer den skattskyldige tillhanda i så god tid, att utskyldsbetalningen kan påbörjas i och med ingången av året näst efter det taxeringen verkställts. De av kommunerna beslutade utdebiteringarna äro emellertid icke kända inom sådan tid att detta blir möjligt. Det blir därför måhända nödvändigt, att särskild debetsedel å kommunalutskylder utfärdas. Emellertid har utskottet i detta sammanhang velat antyda en särskild synpunkt, som är värd att göras till föremål för beaktande. I fråga om ett stort antal av de i utrikes sjöfart sysselsatta gäller, att sambandet med hemortskommunen är tämligen ringa. Möjligen kan det därför befinnas riktigt att dessa, därest så kan ske utan att kommunernas berättigade intressen eftersättas, i fråga om skyldighet att erlägga kommunalutskylder likställas med svenska medborgare, som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands (se 69 § kommunalskattelagen). Sådana personer taxeras sålunda i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Jämlikt förordning den 28 september 1928 skall kommunal inkomstskatt för gemensamt kommunalt ändamål utgöras med 5 öre för varje skatteöre. Måhända vore det ända-

målsenligt att för vinnade av effektivitet — ej minst med hänsyn till att på grund av brister i fråga om mantalsskrivningen ett stort antal sjömän sannolikt eljest komme att undgå taxering — en särskild taxeringsnämnd handhar taxering av sjömän.

I frågans nuvarande läge har utskottet icke ansett sig kunna närmare uttala sig om, huruvida de ifrågasatta åtgärderna böra omfatta alla å fartyg anställda personer eller begränsas till vissa grupper. Vissa skäl synas emellertid tala för att åtgärderna icke skola omfatta befälhavare och övriga personer av befälsklass samt icke heller sådana sjömän, som ej äro underkastade skyldighet att på- och avmönstra, medan behovet av ändrade bestämmelser gör sig starkast gällande i fråga om i utrikes sjöfart, särskilt s. k. trampfart, sysselsatta personer.»

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande sådana ändringar i gällande lagstiftning, att taxeringsförfarandet och utskyldsbetalningen för sjöfolk förenklades och gjordes mera effektiva än för närvarande vore fallet, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen kunde föranledas.

Riksdagen beslöt i enlihet med vad utskottet sålunda hemställt.[1]

Riksdagsskrivelsen och utskottutlåtandet remitterades till ett flertal myndigheter och organisationer. I yttrandena vitsordades i allmänhet behovet av bättre förhållanden på förevarande område. *Sveriges segelfartygsförening* framhöll dock, att de av bevillningsutskottet påtalade svårigheterna för sjöfolket sannolikt icke vore så stora, som man på vissa håll påstode. I flertalet fall berodde underlåtenheten att deklarera och betala skatt icke på bristande förmåga utan på bristande vilja.

Vidkommande den ifrågasatta reformens omfattning och karaktär drogs i åtskilliga yttranden i tvivelsmål, huruvida ett verkligt effektivt system skulle kunna vinnas, därest reformprogrammet måste begränsas i enlighet med bevillningsutskottets önskemål, att sjöfolket i fråga om grunderna för de direkta skatternas utgörande icke försattes i undantagsställning. Sålunda yttrade *kommerskollegium*, bland annat, att det enligt kollegiets mening kunde starkt ifrågasättas, huruvida en godtagbar lösning av frågan kunde vinnas utan att sjöfolket med avseende å grunderna för utgörande av de direkta skatterna försattes i en viss undantagsställning, särskilt i fråga om kommunalutskyldernas utgörande.

Frågan om ändring i själva skattesystemet för sjömännens del berördes i åtskilliga yttrande. Sålunda uttalade sig fyra sjömanshusdirektioner och *Sveriges allmänna sjöfartsförening* för lämpligheten av att samtliga sjömän finge erlägga skatt — även kommunalskatt — med viss procent av sin inkomst, oberoende av inom vilken kommun de vore mantalsskrivna. Två direktioner ansågo lämpligt, att sjöfolket i fråga om skyldigheten att

[1] Riksd. skriv. 1934: 177.

erlägga kommunalskatt likställdes med personer, som avsåges i 69 § kommunalskattelagen. Å andra sidan anförde *överståthållarämbetet* och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* betänkligheter mot tanken att sjömän skulle taxeras för gemensamt kommunalt ändamål, överståthållarämbetet åtminstone såvitt anginge gifta sjömän, vilka hade sina familjer bosatta här i riket.

I detta sammanhang anförde länsstyrelsen bland annat:

»Frånsett att behov och fördel av sådan anordning måste bestridas av länsstyrelsen, kunde erinras om, att det i verkligheten nog icke förhölle sig så som i utskottsbetänkandet antytts, att för ett stort antal av de i utrikes sjöfart sysselsatta sambandet med hemorten vore tämligen ringa. I stället hade sjömannen i hemorten egen familj eller eljest anhöriga, vilka vore beroende av hans ekonomiska stöd; där väntade honom även den hjälp, varav han i tider av arbetslöshet kunde vara i behov. Ett mycket befogat anspråk på vederbörandes kommunalskattekronor torde sålunda kunna lokaliseras till en viss kommun. Det förtjänade i detta sammanhang påpekas, att Göteborgs stad hade ett icke oväsentligt ekonomiskt intresse av dessa sjömanstaxeringar. Under hand hade nämligen upplysts, att sjöfolk — i olika slag av sjöfart — i Göteborg årligen torde betala omkring ¼ miljon i krono- och kommunalskatter, varav omkring 140 000 kronor genom införsel. Det kunde dock icke bedömas, huru mycket därav, som belöpte å sjömän i utrikes sjöfart.»

Beträffande frågan om skyldighet att avgiva självdeklaration ansågo åtskilliga myndigheter och organisationer, vilka föreslogo ett uppbördssystem med procentuella löneavdrag, avsedda att utgöra definitiv skattebetalning, att deklaration endast skulle behöva lämnas av den, som hade annan beskattningsbar inkomst än sådan, som följde med anställningen ombord.

Sveriges radiotelegrafistförening ansåg, att deklarationsplikt borde åligga gifta samt sådana ogifta, som hade annan skattepliktig inkomst än av anställning ombord eller som hade skattepliktig förmögenhet. Det ogifta sjöfolket skulle alltså icke behöva deklarera, vilket med hänsyn till arbetsgivarens löneuppgift skulle låta sig göra utan att kommunernas intressen därigenom bleve åsidosatta. I flera yttranden framhölls, att deklarationsblanketterna borde göras lättare tillgängliga för sjömännen, genom att de tillhandahölles på sjömanshus, av rederier och fartygsbefälhavare, samt att befälhavarna borde se till, att deklarationer upprättades, ävensom uppsamla och översända dem till vederbörande myndighet.

Sveriges redareförening anförde: De nuvarande deklarationsformulären, vilka måste anses vara av för lekmannen tämligen invecklad art, lämpade sig icke för sjöfolket. Formulär av enklare beskaffenhet borde därför upprättas, vilka skulle vara lätt tillgängliga för de ombordanställda, och därför lämpligen borde kostnadsfritt tillhandahållas genom mönstringsförrättare och befälhavare. Ifrågasättas kunde, huruvida sjöfolket eller i vart

fall de sjömän, vilka vore anställda på fartyg, som trafikerade avlägsna farvatten, borde vara skyldiga att avgiva sin deklaration redan den 15 februari. I många fall vore det omöjligt att inom sagda tid avlämna deklarationen. Ändring i taxeringsförordningen på denna punkt vore därför motiverad. Därjämte syntes det vara rimligt medgiva, att deklarationen skulle anses vara i vederbörlig ordning avlämnad, om densamma, då fartyget befunne sig i utlandet, inom viss tid avlämnades till svensk konsul. Det syntes även böra undersökas, huruvida man icke genom särskilda tilläggsblad i sjömannens motbok, försedda med perforering, skulle kunna använda dessa i deklarationssyfte. Det perforerade bladet, vilket under den förra delen av varje år skulle insändas till skattemyndigheterna, kunde eventuellt förses med sådana kolumner, som möjliggjorde deklaration jämväl av inkomst i land samt av förmögenhet, och på så sätt ersätta deklarationsblanketten. Skulle det icke visa sig vara möjligt att praktiskt genomföra denna senare anordning för samtliga sjömän, syntes densamma i vart fall kunna tillämpas för dem, som saknade förmögenhet och icke hade annan inkomst att deklarera än den, vilken de åtnjutit av sin anställning ombord. Till denna kategori torde det stora flertalet av vårt sjöfolk kunna hänföras.

Några sjömanshusdirektioner ansågo, att en särskild taxeringsnämnd för hela riket borde handhava taxeringen av sjömän. I andra yttranden åter förutsattes, att sjömännen skulle taxeras av de vanliga taxeringsnämnderna.

I ett flertal yttranden framhölls det önskvärda i att enhetliga normer fastställdes för värdering av sjöfolkets naturaförmåner.

Beträffande uppbörden förordades antingen ett system med förskottsavsättningar till skatt samt slutlig reglering enligt en efterföljande taxering eller att det innehållna beloppet skulle utgöra definitiv skattebetalning. Sålunda yttrade:

Direktionen för sjömanshuset i Stockholm: Det vore givetvis ett önskemål, att den ifrågasatta procentuella skatten (stats- och kommunalskatt sammanslagen) bleve reglerad på sådant sätt, att jämkning i skatten vid kalenderårets utgång i allmänhet icke skulle behöva ifrågakomma för dem, som åtnjutit inkomst allenast från sjömansyrket, och att dessa personer sålunda genom den månadsvis betalda skatten bleve definitivt fria från sin skatteplikt för den intjänade hyran. Ju bättre detta önskemål kunde tillgodoses, dess mera komme man ifrån de olägenheter, som vore förenade med nu rådande ordning med införsel i lön till ett sammanlagt belopp med i vissa fall ända till 4 à 5 gånger månadshyran. Kunde utan att bestämmelserna bleve alltför detaljerade och invecklade den procentuella skatten konstrueras under hänsynstagande exempelvis till olika fall av försörjningsplikt, vore ock åtskilligt vunnet för undvikande av restitution av för mycket erlagd skatt.

Direktionen för sjömanshuset i Hälsingborg: Det uttagna skattebeloppet borde anses vara definitivt, så att ingen efterreglering borde ske, utom i fall då det gällt

sjömän, som ägt fastighet, kapital eller annan inkomst eller som haft rätt till avdrag i egenskap av familjeförsörjare. En efterreglering för alla bleve mycket dyrbar utan att något nämnvärt därmed skulle kunna vinnas.

Liknande synpunkter som i de två sistberörda yttrandena framfördes i yttranden av *sjömanshusen i Malmö, Landskrona* och *Norrköping* samt av *Sveriges allmänna sjöfartsförening* och *Sveriges redareförening,* vilka båda sistnämnda sammanslutningar dock även framlade alternativa förslag till uppbördens ordnande i enlighet med övriga här ovan omförmälda system.

Den procentsats, som skulle tillämpas för utdebitering å sjömans beskattningsbara inkomst, föreslogs av *Sveriges radiotelegrafistförening* till 8 procent.

Direktionen för sjömanshuset i Stockholm uttalade ett önskemål om att den procentuella skatten skulle konstrueras under hänsynstagande till olika fall av försörjningsplikt för undvikande av restitution av för mycket erlagd skatt.

Frågan om procentsatsens storlek berördes endast i ytterligare två yttranden. I flertalet yttranden har frågan icke uppmärksammats.

Till underlättande av kontroll och redovisning av de innehållna lönebeloppen hade, som ovan nämnts, bevillningsutskottet föreslagit ett system med skatteböcker, i vilka nämnda belopp skulle kvitteras. Förslaget gillades av sex sjömanshusdirektioner, Sveriges allmänna sjöfartsförening, Stockholms rederiförening samt Svenska Sjöfolksförbundet. Av berörda direktioner förordade dock en, nämligen *direktionen för sjömanshuset i Stockholm,* i första hand, att skatteuppbörden skulle verkställas och redovisas i samma ordning som uppbörden av hyresavgifter, varefter direktionen fortsatte: En annan praktikabel utväg syntes vara, att skattebetalningen ordnades med anlitande av ett system med stämplar eller skattemärken, som befälhavaren skulle infästa i en särskild skattebok eller ännu hellre i ett tillägg till sjömannens motbok. Även för en på sådant sätt ordnad skattebetalning skulle redovisning kunna ske via sjömanshus. Kritik mot det föreslagna systemet med skatteböcker anfördes av kommerskollegium, sjömanshusen i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle, överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län. *Kommerskollegium* fann det sannolikt, att det föreslagna systemet med skattebok, särskilt med hänsyn till nödvändigheten under viss förutsättning av denna boks komplettering i debiteringsavseende med särskild debetsedel å kommunalutskylder, skulle visa sig icke utan mycket stora svårigheter kunna vara ägnat att nämnvärt förbättra det nuvarande uppbördssystemet. Beaktas borde härvid, bland annat, att sjömanshusen endast i begränsad omfattning kände sjömännens adresser, varför stora svårigheter alltjämt måste föreligga att nå dessa med skatteböcker, debetsedlar eller meddelanden härutinnan. Någon erinran i och för sig mot anordnande av skatteredovisning i viss anslutning till det nu gällande systemet för redovisning av sjöfolkets hyresavgifter syntes kollegium icke vara att framställa. I betraktande av önskemålet om systemets enkelhet ifrågasatte emellertid kollegium, huruvida icke en enklare och jämväl ur kontrollsyn-

punkt mera tillfredsställande utväg vore anlitandet i någon form av särskilda skattemärken såsom bevis å erlagd skatt. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* yttrade: Vidkommande de i betänkandet omförmälda »skatteböckerna» syntes det länsstyrelsen kunna ifrågasättas huruvida mycket skulle vara att vinna genom att införa sådana för sjömännen. Dessa och restaurangpersonalen kunde i detta hänseende icke jämställas. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* yttrade: Gentemot skattemärkena kunde erinras, att nya arbetsuppgifter därmed skulle uppstå för rederier och fartygsbefäl, vilka för dem icke kunde antagas vara annat än till besvärande olägenhet. Att kronans intresse av kontroll å indrivningen måste tillgodoses torde även vara tydligt; medlen att vinna sådan liksom att skapa garanti för uppbörden vore däremot icke lätta att överblicka. *Kommerskollegium* betonade nödvändigheten av att vid vilken uppbördsform som än anlitades utnyttja den intima kontakten mellan sjömanshus och sjöfolk. I enlighet med denna tankegång har i yttrandena i allmänhet förutsatts, att uppbörden skulle av fartygsbefälhavarna redovisas till sjömanshusen. *Direktionen för sjömanshuset i Norrköping* yttrade: Det innehållna skattebeloppet kunde lämpligen av befälhavaren antecknas i särskilda skatteböcker samt insändas direkt till en för riket gemensam myndighet. En annan möjlighet vore, att skatten redovisades till sjömanshusen på samma sätt som hyresavgifterna. Styrelsen för *Sveriges allmänna sjöfartsförening* föreslog, att ett avtryck av anteckningarna i skatte- eller motböckerna på därför avsett duplettupplägg skulle av befälhavaren insändas till rederiet för vidarebefordran jämte ifrågakommande skattebelopp till vederbörande skattemyndighet. Styrelsen anslöt sig till tanken på upprättande av en central skattemyndighet med uppgift att omhänderhava sjöfolkets skattefråga. *Direktionen för sjömanshuset i Hälsingborg* yttrade: Det innehållna skattebeloppet skulle införas i sjömansrullan och vid avmönstringstillfället avlämnas mot kvitto däri till mönstringsförrättaren, som jämväl försåge motbokens skattesida med anteckning, att beloppet mottagits av sjömanshuset. Inkasserade skattebelopp skulle införas i sjömanshusets kassabok och mönstringsliggare för att sedan jämte de av befälhavaren mottagna taxeringsuppgifterna översändas kvartalsvis eller vid årets slut t. ex. till skattemyndighet i stad eller för utom stad mantalsskrivna till vederbörande länsstyrelse för att genom denna överlämnas till hemkommunen. Innehållna skattebelopp för besättningsman, som stannade i tjänsten längre tid än t. ex. ett år utan att ommönstring skedde, borde av befälhavaren redovisas till mönstringsförrättaren i fartygets hemort.

Därest ett särskilt system för taxering och utskyldsbetalning infördes för sjöfolk, ansåg *kommerskollegium*, att detta icke borde gälla sjöfolk, tjänstgörande å fartyg med manskapsförteckning, d. v. s. icke mönstringspliktiga fartyg i ren inrikes fart. Kollegium ifrågasatte, huruvida till-

räckliga skäl förelåge att inom ramen för ett nytt skattesystem inrymma även befälet. I varje fall syntes kollegium anledning icke föreligga att låta ett dylikt system omfatta befälhavaren. Systemets begränsning till sjöfolk å mönstringspliktiga fartyg förordades även av fyra sjömanshusdirektioner, *Sveriges allmänna sjöfartsförening och Sveriges redareförening.* Av berörda direktioner och sammanslutningar påyrkade en del viss begränsning utöver det sagda. En direktion samt sjöfartsföreningen ville sålunda från systemets tillämplighet undantaga »ombord anställda i närliggande fart», varmed möjligen till en del förstods samma kategori sjöfolk, som avsågs av *Sveriges segelfartygsförening,* vilken i sitt yttrande bestämt avrådde, att systemet utsträcktes till att omfatta även det å segelfartyg och motorseglare i inrikes- och östersjöfart tjänstgörande sjöfolket. En direktion samt Sveriges redareförening ansågo, att systemet överhuvud icke borde omfatta sjöfolk i inrikes fart, en direktion påyrkade undantag för postseglare och fiskare och en annan för besättningen å kronan tillhörigt fartyg, fiske- eller fångstfartyg, isbrytare eller bärgningsfartyg. *Svenska sjöfolksförbundet* framhöll, att systemet icke borde göras obligatoriskt för sjömän i inrikes fart. *Sveriges radiotelegrafistförening* ansåg, att särskilt skattesystem borde åvägabringas för visst sjöfolk i utrikes eventuellt även inrikes fart, och anhöll, att systemet måtte tillämpas även å fartygstelegrafisterna. I fråga om begränsningen efter tjänstegrad ifrågasatte fyra sjömanshusdirektioner samt Sveriges redareförening, att allt befäl, och fyra direktioner, att endast befälhavaren borde undantagas från systemets tillämplighet. En sjömanshusdirektion ville därjämte undantaga sjöfolk, som vore ägare av fastighet här i riket, och en annan direktion yttrade, att ingen borde vara fritagen från vanlig deklarationsplikt, i den mån han hade andra förvärvskällor.

Frågan om sjömännens taxering och skattebetalning hänsköts sedermera till 1936 års uppbördskommitté, som enligt sina direktiv hade att överväga ovannämnda riksdagsskrivelse år 1934 nr 177.

I sitt år 1938 framlagda betänkande yttrade kommittén, att det torde ligga utom dess uppdrag att verkställa utredning och framlägga förslag i fråga om grunderna för utgörande av de direkta skatterna, innebärande att sjöfolket därutinnan i ett eller annat hänseende skulle försättas i en undantagsställning. Kommittén fann sig emellertid böra redogöra för sin uppfattning i fråga om några av hithörande spörsmål. Enligt kommitténs åsikt borde, om man för uppbörden av sjöfolks utskylder skulle övergå till ett system med obligatoriska förskottsavsättningar av lön, förskottsavsättningarna icke göras definitiva utan en slutlig reglering ske efter verkställd taxering. Det måste anses olämpligt att beträffande grunderna för bestämmande av skattens belopp införa undantagsbestämmelser för en viss

yrkeskategori av skattskyldiga. Dessutom torde det vara förenat med hart när oöverkomliga svårigheter att, om sådana undantagsbestämmelser likväl skulle införas för ifrågarande yrkesgrupp eller vissa kategorier därinom, bestämma en skattesats, som med hänsyn till såväl det allmännas som den enskildes berättigade intressen kunde anses skälig. Kommittén ansåg emellertid lämpligt, att sjöfarande som blivit riksbokförd[1], likställdes med sådan svensk medborgare, som avsåges i 69 § kommunalskattelagen och, därest skattskyldighet förelåge, taxerades av den gemensamma taxeringsnämnden samt att allmän kommunalskatt för sådan skattskyldig utgjordes i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Det förutsattes, att sjömanshusen ständigt hölles underrättade om förändringar i folkbokföringshänseende i fråga om där inskrivna sjöfarande. Andra sjöfarande än riksbokförda kunde enligt kommitténs förmenande, även om sambandet med hemortskommunen ofta vore ringa, icke utan eftersättande av kommunernas berättigade intressen beskattas på sist antydda sätt, med mindre särskilda åtgärder vidtoges för att kompensera kommunerna för förluster. Sjöfolkets skatter hade för åtskilliga kommuner stor ekonomisk betydelse. Många sjöfarande hade familj eller andra anhöriga, som i hemortskommunerna åtnjöte förmåner av skilda slag, och i många fall måste de sjöfarande själva i tider av arbetslöshet och sjukdom taga kommunens hjälp i anspråk.

Kommittén ansåg, att om dess förslag till omorganisation av folkbokföringen genomfördes skulle detta väsentligt minska de brister i kyrkobokföring och mantalsskrivning, som torde ha föranlett, att sjömän i stor utsträckning kunnat undgå taxering.

Kommittén fann icke skäl föreslå, att sjöfolkets taxering skulle handhavas av en särskild taxeringsnämnd. Önskemålet om enhetliga normer för värderingen av sjöfolkets naturaförmåner ansågs kunna förverkligas utan sådan centralisering av taxeringen.

Ej heller fann kommittén en förenkling av deklarationsformuläret erforderlig för sjömännens del. Däremot ansågs det skäligt, att sjöfarande, som under tiden mellan taxeringsårets början och den 15 februari eller någon del av samma tid varit påmönstrad till utrikes sjöfart och i sin deklaration uppgivit, att så varit fallet, finge avgiva deklaration senast den 15 mars. Därjämte syntes det kommittén lämpligt, att särskilda åtgärder vidtoges för att underlätta för sjöfolket att avgiva deklaration. Såsom tänkbara sådana åtgärder kunde nämnas, att fartygsbefälhavare ålades att på resa under deklarationstiden tillhandahålla deklarationsblanketter och göra besättningen uppmärksam på skyldigheten att avgiva deklaration

[1] Enligt kommitténs förslag till folkbokföringsförordning skulle, med vissa undantag, den vara riksbokförd, som skulle folkbokföras i riket men icke vore någonstädes där bosatt (26 §).

samt att under samma tid å sjömanshusen och rikets lönade konsulatet deklarationsblanketter hölles tillgängliga och genom anslag eller på annat sätt erinrades om deklarationsskyldigheten samt lämnades upplysningar i samband därmed. Vidare borde övervägas, huruvida det icke borde åläggas befälhavare att mottaga och till det sjömanshus, där vederbörande sjöman vore inskriven, vidarebefordra till honom överlämnad deklaration samt sjömanshus att till respektive taxeringsnämnder överlämna sålunda inkomna deklarationer. I så fall borde deklaration anses i rätt tid avgiven, om den inom den föreskrivna deklarationstiden inkommit till vederbörande sjömanshus. Slutligen föreslogs, att i de tryckta upplysningarna till ledning för avgivande av deklaration skulle intagas anvisningar om att i förekommande fall i deklarationen skulle uppgivas, vid vilket sjömanshus deklaranten vore inskriven, huruvida deklaranten under beskattningsåret varit påmönstrad till sjöfart och det rederi, hos vilket deklaranten vid deklarationstillfället varit anställd.

Beträffande uppbörden av sjöfolkets utskylder hade kommittén övervägt olika möjligheter att anordna denna så, att skattebetalningen skulle kunna i görligaste mån underlättas och uppbördsresultatet samtidigt förbättras. Ehuru kommittén ansett sig icke böra ifrågasätta införande i allmänhet av ett uppbördsförfarande, grundat på förskottsavsättning till gäldande av utskylder i fråga om anställda under arbetsgivarnas medverkan, hade kommittén ansett frågan om uppbördens anordnande på antytt sätt för sjöfolkets del böra göras till föremål för särskilt övervägande. Kommittén höll också före, att, om det överhuvud taget kunde anses lämpligt att för sjöfolket eller vissa kategorier inom denna grupp anordna uppbörden efter väsentligt olika linjer än beträffande andra skattskyldiga, ett uppbördssystem av angivet slag närmast borde ifrågakomma till genomförande. Såsom ovan anförts, ansåg kommittén, att om ett sådant system infördes i fråga om sjöfolkets utskylder, förskottsavsättningarna icke borde göras definitiva utan en slutlig reglering ske efter i vanlig ordning verkställd taxering. Av den ovan lämnade redogörelsen för avgivna yttranden över 1934 års riksdagsskrivelse framginge emellertid, att från olika håll framförts önskemål om att förskottsavsättningarna skulle vara slutgiltiga. Genom överläggningar med tjänstemän å sjömanshus, fartygsbefälhavare och andra personer med ingående kännedom om sjöfolkets förhållanden hade kommittén erhållit den uppfattningen, att, om sjömännen icke genom förskottsavsättningarna i allmänhet bleve fria från vidare skattskyldighet, en reform enligt ovan antydda riktlinjer ej vore av större värde, i det att ett stort antal skattskyldiga skulle underlåta att i vederbörlig ordning erlägga den del av utskylderna, som icke täcktes genom förskottsavsättningarna, och dessa återstående utskylder därför fortfarande måste bliva föremål för indrivningsåtgärder. En reform enligt berörda riktlinjer skulle vidare vara

förenad med betydande svårigheter och medföra kostnader, som måhända icke skulle stå i rimlig proportion till vad som vore att vinna därmed. Kommittén delade också de betänkligheter ur kontrollsynpunkt, riksräkenskapsverket uttalat mot att utan tvingande skäl tillämpa skilda uppbördssystem för olika grupper av skattskyldiga. Enär kommittén hade grundad anledning antaga att på frivillighetens väg, genom postsparbankens skatteförmedling för sjömän, möjligheter skulle kunna skapas att för sjöfolket underlätta skattebetalningen samt då på sätt kommittén föreslog även restindrivningen torde kunna göras mera effektiv, ansåg sig kommittén icke böra förorda införande av ett särskilt uppbördssystem för sjöfolket. Då emellertid inom kommittén övervägts möjligheten att genomföra ett dylikt uppbördssystem och i samband därmed utarbetats ett utkast till frågans lösning, redogjorde kommittén i korthet för dettas grundlinjer.

Enligt nämnda utkast skulle förskottsavsättningar till gäldande av sjömäns utskylder i likhet med hyresavgiften av befälhavaren för var och en av besättningen emot kvitto i sjöfartsboken innehållas å hyran och införas i sjömansrullan. Förskottsavsättningarna skulle emot kvitto i sjömansrullan avlämnas till vederbörande mönstringsförrättare vid varje avmönstring, därest sådan skedde inom riket, men, om avmönstring skedde utom riket, först när slutlig avmönstring av besättning ägde rum och sjömansrullan avlämnades. Sjöfartsbok och sjömansrulla skulle förses med särskilda kolumner för angivna ändamål. Varje sjömanshus skulle såsom ett intressekontor förvalta de uppburna medlen för de vid sjömanshuset inskrivna sjömännens räkning och betala deras utskylder, för vilket ändamål uppbördsmyndigheterna skulle tillställa sjömanshusen sjömännens debetsedlar. Till dess att vederbörande sjömans utskylder förfölle till betalning, skulle hans förskottsavsättningar vara insatta i bank å särskilt konto med rätt för honom att tillgodoföras därå löpande ränta. Då innehållandet och redovisningen av förskottsavsättningarna skulle verkställas i nära överensstämmelse med det beträffande hyresavgifterna tillämpade förfarandet, skulle det skildrade uppbördssystemet emellertid icke med fördel kunna tillämpas på andra sjömän än de, som vore påmönstrade för utrikes fart, enär endast sådana sjömän erlade hyresavgift. Om systemet skulle omfatta jämväl andra sjömän, vore det ofrånkomligt att för uppbörden av förskottsavsättningarna på ett mera kännbart sätt taga arbetsgivarnas medverkan i anspråk. Beträffande sjömän, som icke vore anställda på fartyg i utrikes fart, syntes ej heller föreligga samma skäl att tillämpa ett särskilt uppbördssystem. Möjligen borde det ifrågasatta systemet icke tillämpas på befälhavare.

På grund av de meddelanden, de lokala folkbokföringsmyndigheterna erhölle från sjömanshusen, vore det möjligt att beträffande envar avgöra,

huruvida han vore inskriven vid sjömanshus. Vid mantalsskrivningen skulle det åligga pastor (folkregisterförare) att lämna uppgift om berörda förhållande, så att anteckning härom kunde inflyta i mantalslängden och sedermera i taxeringslängden. Av dessa längder skulle debiteringsförrättaren inhämta, om skattskyldig vore inskriven vid sjömanshus. För skattskyldiga sjömän skulle debetsedlar tillställas de sjömanshus, vid vilka de vore inskrivna. Sjömanshusen skulle hava att med ledning av sitt inskrivningsregister avgöra, huruvida sjöman, för vilken debetsedel emottagits, påmönstrats för utrikes fart. Om detta vore fallet, skulle sjömanshuset behålla debetsedeln och ombestyra utskyldsbetalningen, i den mån gjorda förskottsavsättningar försloge därtill. I andra fall, d. v. s. om den inskrivne vore anställd å fartyg i inrikes fart eller, utan att idka sjöfart, kvarstode i registret, skulle sjömanshuset med besked därom återställa debetsedeln till debiteringsförrättaren. Därest sjömanshus i något fall saknade debetsedel för sjöman, för vilken förskottsavsättning influtit, skulle sjömanshuset genom skriftväxling med vederbörande uppbördsmyndighet söka vinna upplysning angående sjömannens debitering och, om så kunde ske, ombesörja dennes utskyldsbetalning. Likaledes skulle sjömanshus underrätta skattskyldig, då innestående förskottsavsättningar icke försloge till gäldande av förfallna utskylder, och därvid uppgiva det felande beloppet. Sjömanshus, som mottagit debetsedel för därstädes inskriven sjöman, skulle, därest sjömanshuset icke kunde inom vederbörlig tid betala sjömannens utskylder, ofördröjligen underrätta uppbördsmyndigheten om anledningen därtill.

Särskilda bestämmelser av invecklad beskaffenhet bleve erforderliga för uppbördens ordnande under övergången till det nya systemet.

För sjömanshusens bestyr med sjöfolkets skattebetalning skulle det bliva nödvändigt att dessa, vilkas personal finge icke oväsentligt utökas, tillerkändes ersättning av statsmedel.

Över 1936 års uppbördskommittés betänkande i vad det angick taxeringsförfarande och utskyldsbetalning för sjöfolk avgåvos yttranden av bl. a. kommerskollegium, sjömanshusdirektionerna samt arbetsgivare- och personalorganisationerna inom sjöfartsnäringen. Kommitténs betänkligheter mot införandet av ett särskilt uppbördssystem för sjöfolk, grundat på obligatoriska förskottsavsättningar, delades av flertalet av nämnda myndigheter och sammanslutningar. *Kommerskollegium* uttalade sålunda, att kommitténs uppfattning, att sjöfolket av principiella skäl icke borde givas en undantagsställning i fråga om grunderna för skatternas utgörande torde böra godtagas. Det av kommittén från nämnda utgångspunkt diskussionsvis framlagda utkastet till särskilt uppbördssystem, med icke definitiva förskottsavsättningar, hade i stort sett icke vunnit understöd i de till kol-

legium inkomna yttrandena. Icke heller kollegium ansåge sig kunna förorda detsamma. Vid sådant förhållande och då kollegium i överensstämmelse med den uppfattning, som ganska allmänt kommit till uttryck i yttrandena, ansåge de av kommittén i stället förordade åtgärderna i praktiken kunna komma att medföra bestämda fördelar, ville kollegium tillstyrka de föreslagna åtgärderna, dock med jämkningar i vissa angivna hänseenden. Särskilt borde enligt kollegii mening vara av betydelse, att postsparbankens skatteförmedling utvidgades, och kollegium ville understryka kommitténs i detta sammanhang gjorda uttalande om det synnerligen önskvärda i att skattebetalningen för sjömännen i all möjlig mån underlättades och stimulerades — även om särskilda kostnader därigenom skulle uppstå. *Sveriges Segelfartygsförening* ville bestämt avråda från att ett särskilt skattebetalningssystem för sjömän utsträcktes till att omfatta det å segelfartyg och motorseglare i inrikes- och östersjöfart tjänstgörande sjöfolket.

Svenska Sjöfolksförbundet fann det beklagligt, att kommittén ansett så stora svårigheter och hinder av olika slag föreligga, att ett för hela den svenska sjömanskåren enhetligt beskattnings- och uppbördssystem icke kunnat förordas. De åtgärder i syfte att underlätta avgivandet av självdeklaration, som föreslagits, vore visserligen att hälsa med tillfredsställelse, men otillräckliga när det gällde att bereda sjömannen samma möjlighet att som medborgaren på landbacken, vilken som regel vistades å den ort där skatteuppbörden för hans personliga vidkommande ägde rum, fullgöra sin skatteplikt på ett icke alltför omständligt och betungande sätt. *Sveriges redareförening* yttrade bl. a. följande:

Föreningen hade självfallet ansett sig böra ägna den största uppmärksamhet åt det i betänkandet utförligt berörda spörsmålet rörande taxeringsförfarandet och utskyldsbetalning för sjöfolk. Visserligen hade kommittén uttalat — under hänvisning till det stora antal skattskyldiga tillhörande ifrågavarande kategori, som i allmänhet icke i vederbörlig ordning fullgör sin utskyldsbetalning — att nuvarande förhållanden icke vore tillfredsställande. Kommittén hade också framhållit att de säregna levnadsförhållanden, som vore utmärkande för de sjöfarande, i och för sig kunde motivera, att beträffande dem vissa åtgärder vidtoges för underlättande av deras taxering och utskyldsbetalning samt för effektivisering av restindrivningen. Granskades härefter de positiva förslag kommittén framlagt eller förordat för att uppnå en förbättring av förhållandena, visade det sig emellertid, att man beträffande taxeringsspörsmålet inskränkt sig till ett vagt uttalande rörande enhetlig beräkning av sjöfolkets naturaförmåner, ifråga om utskyldsbetalningen till uppskisserande av ett betalningssystem, som kommittén icke velat förorda, och vissa uttalanden rörande utvidgning av postsparbankens verksamhet på området samt rörande utskyldsindrivningen förmenat, att de allmänna bestämmelser kommittén föreslagit m. m. skulle komma att förbättra indrivningen bland sjöfolket. Man finge icke underskatta betydelsen av det berättigade missnöje, som rådde bland stora delar av sjöfolket över den nuvarande ordningen. Det vore viktigt att så långt möjligt anledningarna till detta missnöje

undanröjdes. Ur moralisk synpunkt vore det bättre ägnat att höja ansvars- och pliktkänsla genom underlättandet av en förskottsbetalning av belopp, som vore riktigt fastställda, än av en tvångsvis skeende indrivning av belopp, vilka kunde hava påförts efter mera eller mindre godtyckliga grunder. Härtill komme, att införselsystemet förorsakade rederierna stora olägenheter icke minst i form av ökat arbete och kostnader.

I frågan om sjömännens taxering förordades i åtskilliga yttranden en ytterligare utsträckning av tiden för avgivandet av självdeklaration utöver vad kommittén föreslagit. Vidare uttalades i några fall att tiden för ingivande av besvär över taxeringsnämnds beslut avseende sjömans taxering borde förlängas. Av yttrandena må följande återgivas.

Kommerskollegium: De åtgärder som kommittén tänkt sig för att underlätta avgivande av deklaration och vissa anordningar i anslutning därtill ansåg kollegium lämpliga. Då det syntes vara ett ganska allmänt önskemål att få tiden för deklarationens avgivande utsträckt någon tid utöver vad kommittén avsett, torde möjligheterna härför böra ytterligare undersökas. Vidare syntes i anslutning till innehållet av vissa yttranden kunna ifrågasättas en utsträckning av besvärstiden. Mot sjömanshusens avsedda medverkan i fråga om deklarationerna hade kollegium icke någon erinran.

Sveriges allmänna sjöfartsförening: Med hänsyn till sjöfolk, anställt i långväga fart, ville föreningen föreslå, att den tidpunkt, då deklaration sist finge avgivas, framflyttades ytterligare en månad eller till den 15 april. Utom de av kommittén avsedda åtgärderna ville föreningen vidare föreslå, att även besvärstiden utsträcktes för sjöfolk i utrikes fart.

Svenska maskinbefälsförbundet fann de synpunkter kommittén framfört rörande sjöfolkets skattebetalning och avgivande av deklaration fullt riktiga och ägnade att minska de svårigheter, som utan tvivel förefunnes med avseende å dessa förhållanden. Förbundet ansåg dock, att den ifrågasatta förlängningen av tiden för deklarationens avgivande borde för sjöfolk, som vid tiden för deklarationens avgivande vistades i utrikes sjöfart, kunna utsträckas till den 15 april eller, om detta ansågs medföra större olägenhet för taxeringsmyndigheterna, åtminstone till den 1 april. Vid en dylik utsträckning av deklarationstiden förefunnes givetvis ingen möjlighet att genom underrättelse till den skattskyldige få till stånd rättelse av eventuella felaktigheter i deklarationen, men denna möjlighet hade även under nuvarande förhållanden för sjömän i utrikes fart vanligen endast teoretisk betydelse, enär en sjöman i sådan fart endast undantagsvis finge del av sådan rättelse, innan det var för sent att göra erinran. Dessa sjömän voro även-ledes i regel icke i tillfälle att få kännedom om den skatt de påförts i så god tid, att de kunde, innan klagotidens utgång, anföra besvär över oriktig taxering. För att i detta avseende jämställa sjöfolket med övriga medborgare, erfordrades att besvärstiden för de förstnämnda i hög grad utsträcktes. Denna förlängning borde göras högst avsevärd, därest det avsedda resultatet skulle uppnås, men även en kort utsträckning borde under alla omständigheter vara till gagn. En förlängning med sex månader torde icke medföra någon nämnvärd olägenhet, enär skattebetalningen finge fullgöras, oberoende av om besvärstiden gått till ända eller om besvär anförts.

Uppbördskommitténs redogörelse för det inom kommittén skisserade uppbördssystemet för sjömän berördes mera ingående endast i ett fåtal

yttranden. *Sveriges redareförening* uttalade, att starka skäl onekligen talade för att sjömanshusen erhölle uppdraget att i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs utkast ombestyra skatteinbetalningen. Tänkbart vore emellertid, att även postsparbanken skulle kunna övertaga detta arbete. I fråga om detaljbestämmelserna borde tillses, att, i den händelse sjöfolkets utskyldsbetalning ordnades genom förskottsbetalning i motsats till andra medborgares, största möjliga lättnader lämnades sjöfolket.

Två sjömanshusdirektioner voro emellertid bestämt emot tanken att sjömanshusen skulle på sätt ifrågasatts förmedla betalningen av sjöfolkets skatter.

Sjömanshusdirektionen i Gävle yttrade i detta hänseende följande: Angående systemet för den ordinarie uppbörden för sjöfolket, som kommittén uppskisserat, måste direktionen med största bestämdhet framhålla som sin åsikt, att det för sjömanshusens verksamhet vore beklagligt, om detsamma i föreslaget skick skulle träda i kraft. Förutom den utökning av personalen vid sjömanshusen, som bleve en naturlig följd av den ökade arbetsuppgiften, komme det föreslagna uppbördssystemet att föranleda stora svårigheter av olika slag och verka förryckande på sjömanshusens egentliga och hittillsvarande uppgifter. Om förskottsavsättningar till gäldande av sjömans utskylder beslutades, vore det givetvis mest praktiskt och naturligt, att dessa avsättningar i likhet med hyresavgifterna vid avmönstringar inlevererades till sjömanshusen. Men sjömanshusen borde sedan, förslagsvis varje månad, enligt fastställda formulär och metoder, få inleverera dessa medel till ett centralt uppbördsverk, omfattande hela riket, som sedan skulle ombestyra utskyldsbetalningarna m. m. i enlighet med vad som enligt kommitténs förslag skulle åvilat sjömanshusen.

Sjömanshusdirektionen i Sundsvall ansåg det vara synnerligen olämpligt, att pålägga sjömanshusen någon funktion med skatteuppbörden. Det bleve hart när omöjligt för sjömanshusens tjänstemän att vid avmönstringar av flera besättningar samtidigt kunna kontrollera samtliga avmönstrade i berört avseende. Dessutom komme detta att medföra stor tidsförlust för fartygen, som många gånger skiftade besättning under mycket korta uppehåll i hamnarna. Även om antalet tjänstemän utökades, måste fartygen kvarligga till dess sjömansrullan bleve färdig. Sjömansrullan kunde endast handhavas av en tjänsteman åt gången, antingen det avsåge kontroll av skatter eller tolkning av lagar och medling i tvister samt övervakandet av alla de lagar och författningar som redan funnos eller kunde tillkomma med avseende å sjöfarten. Däremot kunde sjömanshusen lämpligast, i den mån det vore dem möjligt, även i fortsättningen lämna skattemyndigheter och andra alla de upplysningar dessa begärde, detta å tider som ej väsentligt hindrade expeditionsarbetet och förorsakade tidsförlust för fartygen.

1936 års uppbördskommittés betänkande föranledde icke någon lagstiftningsåtgärd berörande sjöfolkets skatteförhållanden.

I två likalydande motioner till 1942 års riksdag[1] hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning

[1] I: 100; II: 146.

angående åvägabringande av ett särskilt skattesystem för sjöfolk samt att utredningens resultat jämte förslag om möjligt måtte föreläggas 1942 års riksdag.

Till stöd för yrkandena i motionerna anfördes:

»Vid 1934 års riksdag avlämnades en motion (nr 104 i andra kammaren) angående åvägabringande av ett särskilt skattesystem för sjöfolk. Motionen blev av riksdagen bifallen, och en utredning av frågan verkställdes. Emellertid har något särskilt skattesystem för sjöfolket icke genomförts, vilket kanske främst beror därpå att sjömännen ibland icke enbart ha sin inkomst av arbete ombord å fartyg.

Sättet för skattens erläggande har även varit ett problem. Denna fråga skulle emellertid kunna lösas på så sätt, att en viss procent av sjömännens ombord intjänta medel avsättes till ett skattekonto, varifrån skatteutbetalning sedan sker. Skulle då för mycket vara inbetalat, regleras detta ett kommande år eller vederbörande kan få sina pengar tillbaka.

Under det nu pågående kriget har det visat sig vara möjligt att ordna med särskilda konton för sjömän i postsparbanken. Dessa konton skulle kunna omvandlas till särskilda skattekonton. Redan nu uppbäras från sjömännens krigsriskkonton skattebelopp, för vilka sjömannen häftar i skuld. Dessa skatteskulder hänföra sig emellertid oftast till tider, som ligga före krigsutbrottet, varför skatterestantierna icke nu äro så stora. Ett annat förhållande uppstår så snart kriget är slut och skatt skall erläggas för de högre inkomster, som intjänats under kriget. Många torde då få stora svårigheter att betala sina skatter, många kanske icke kunna detta. Det är därför angeläget att finna ett system, som skulle kunna underlätta för sjömännen att fullgöra sina skatteinbetalningar.

Om sjömännen, med hänsyn tagen till deras yrke, varigenom de icke kunna komma i åtnjutande av samma förmåner som landets övriga medborgare, skulle erhålla en något lindrigare skatt, bleve säkerligen ingen lidande härav. Som det för närvarande är ordnat, kommer sjömannen emellertid oftast att få erlägga en högre skatt än andra, därför att han i regel får betala indrivningsprovision för det skattebelopp, som han under sin frånvaro icke kunnat erlägga vid uppbördsstämmorna.

Enklaste sättet att låta sjömannen betala skatt vore att ombord å fartyget innehölles en viss procent av hela den ombord erhållna inkomsten. Procenten kunde då även räknas på naturaförmånerna. Vid av- eller ommönstring skulle sedan det ombord innehållna beloppet redovisas till sjömanshuset, som i sin tur insatte summan på sjömannens skattekonto, varifrån det belopp, som erfordras, kan lyftas av den kommun, som har att uppbära skatten. Härvid bör kunna ordnas så, att sjömannen slipper från indrivningsavgiften, därest fråga är om restantier. Redan nu innehållas ombord de s. k. hyresavgifterna, vars riktiga erläggande kontrolleras av sjömanshusen, som sedan i sin tur inbetala beloppen till handelsflottans pensionsanstalt. Det skulle vara lika enkelt att ombord innehålla en viss procent av sjömännens inkomster, som insattes på ett skattekonto för deras räkning. Med ett förfaringssätt som här avses har det icke någon betydelse om procentsatsen något år skulle vara en aning för hög, därför att kontoinnehavaren ju alltid skulle ha överskottet tillgodo, som även kunde användas för annat ändamål än skatter.

Ett förfaringssätt i huvudsak liknande det ovan föreslagna skulle icke taga bort skyldigheten att avlämna självdeklaration. Det skulle således icke försvåra

för skattemyndigheterna att beräkna skatt på andra inkomster än dem, sjömannen haft ombord. Såvitt man kan se, skulle systemet högst betydligt underlätta för sjömannen att erlägga sina skatter, varjämte det bleve möjligt för de olika kommunerna att erhålla vad dem tillkommer.

För att göra det möjligt för sjömännen att själva kontrollera hur mycket som insättes på deras skattekonton vore det nödvändigt införa ett slags skattebok. Denna bok skulle föras av befälhavaren, och mönstringsförrättaren skulle i densamma teckna kvitto på att han vid avmönstringen emottagit beloppet för redovisning. Skulle sjömannen vilja kontrollera sitt konto, hade han sedan att sända in sin bok till posten, som därvid kunde lämna upplysning om kontots storlek.

Även om genomförandet av ett särskilt skattesystem för sjöfolk torde kunna ske fristående och utan samband med skattereformer i övrigt, lärer det ändå bliva nödvändigt, att frågan göres till föremål för en ny utredning, vilken borde verkställas i så god tid, att förslag i ämnet kunde föreläggas årets riksdag.»

I yttrande över motionerna anförde bevillningsutskottet bl. a.[1]:

»I likhet med motionärerna anser utskottet det ur såväl det allmännas som sjöfolkets synpunkt vara angeläget att åtgärder snarast vidtagas för att underlätta för sjöfolket att fullgöra sina skattebetalningar. De förhållanden, under vilka sjömännen utföra sitt arbete, medföra otvivelaktigt stora svårigheter för dem — särskilt för sådana sjömän, som äro sysselsatta i utrikes sjöfart — att i rätt tid erlägga sina utskylder. De utredningar, som tidigare verkställts på detta område, hava — — — närmast tagit sikte på att införa ett särskilt skattesystem för sjöfolk. En tillfredsställande lösning av detta spörsmål har det emellertid visat sig vara svårt att åstadkomma, och utredningarna ha i varje fall ännu icke lett till något resultat. Med det nu föreliggande förslaget torde avses att inom det nuvarande beskattningssystemets ram genomföra en preliminär källbeskattning för sjöfolket. Detta spörsmål sammanhänger givetvis med frågan om förbättringar i gällande uppbördssystem, vilken fråga för närvarande är föremål för utredning av särskilda sakkunniga. Av de till ledning för dem lämnade direktiven framgår, att deras uppdrag jämväl torde omfatta frågan om skatteuppbörden för sjöfolket. Då utskottet förutsätter, att de sakkunniga vid sin utredning även komma att taga under omprövning det nu föreliggande förslaget, anser sig utskottet i frågans nuvarande läge icke böra biträda motionärernas förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om särskild utredning i ärendet.»

På hemställan av sakkunniga, tillkallade för utredning rörande intressekontorens utveckling, vilka i mars 1942 avgivit sitt huvudbetänkande, förordnade chefen för finansdepartementet den 8 maj 1942 postsparbankschefen J. Enger att såsom särskild sakkunnig verkställa utredning rörande åtgärder för främjande av sjöfolkets utskyldsbetalning. Enger avgav den 31 augusti 1942 betänkande med förslag till sådana åtgärder.

I betänkandet föreslogs inrättande av ett intressekontor, anknutet till postsparbanken, med uppgift att förmedla betalning av utskylder för sjömän. Anslutningen till intressekontoret skulle vara obligatorisk för sjömän, som tillhörde besättningen å mönstringspliktigt handelsfartyg eller, alter-

[1] Bet. 1942: 7.

nativt, handelsfartyg av viss nettodräktighet. Postsparbanken skulle för de ifrågakommande sjömännen med ledning av till postsparbanken insända debetsedlar årligen bestämma de avdrag, som månatligen skulle verkställas å lönen till gäldande av de under nästkommande år förfallande utskylderna, samt därefter till vederbörande redare överlämna förteckningar över de bestämda avdragen. Under viss övergångstid skulle avdragen ske med ledning av tabell, upptagande för olika lönebelopp, angivna för månad, och familjeförhållanden avdragsbelopp, vilka ungefärligen motsvarade sammanlagda beloppet av de på ifrågavarande lön belöpande statliga och kommunala utskylderna, de senare beräknade efter en för hela riket genomsnittlig utdebitering. Avdrag efter sådan tabell skulle verkställas även beträffande i sjöfart nyanställda sjömän, i fråga om vilka postsparbanken icke erhållit debetsedlar. De avdragna beloppen skulle insändas till postsparbanken, som därmed skulle gälda under uppbördstermin eller å uppbördsstämma förfallande utskylder. Därest på grund av vissa omständigheter hos postsparbanken innestående medel icke försloge till betalning av vid uppbördstillfälle förfallande skatt, skulle generalpoststyrelsen äga bevilja erforderligt anstånd med utskyldsbetalningen.

Engers förslag ledde icke till någon lagstiftning i ämnet.

Arbetet på en allmän uppbördsreform — som förts vidare genom ett av t. f. underståthållaren K. G. A. Sandström i början av år 1941 avgivet betänkande samt en av borgmästaren J. Laurin i september samma år avlämnad promemoria — återupptogs under år 1943 och fullföljdes av 1944 års uppbördsberedning, vars förslag, alternativ II, lades till grund för den nya uppbördsförordningen den 31 december 1945.

1944 års uppbördsberednings förslag, alternativ II, avsåg icke att för sjömännens del skapa annat uppbördssystem än för övriga arbetstagare. Vissa särbestämmelser föreslogos dock för sjömän, inskrivna vid sjömanshus. Sålunda borde debetsedel å preliminär skatt utsändas till dem tidigare än till andra, nämligen senast den 15 november året näst före inkomståret. Vidare borde restavgift icke påföras sjöman, som på grund av tjänst på fartyg i utrikes farvatten vore hindrad att i behörig tid inbetala skatt men som erlade skatten senast sex månader efter uppbördsterminens utgång.

Ett av beredningen såsom alternativ III framlagt förslag, vilket dock icke lades till grund för lagstiftning, innehöll emellertid särskilda bestämmelser för sjömännens del. Enligt alternativ III skulle endast vissa kategorier skattskyldiga erlägga preliminär skatt med ledning av skattetabeller, medan däremot skattskyldiga i allmänhet skulle betala preliminär skatt enligt verkställd taxering. Till de kategorier, som skulle erlägga skatt enligt skattetabell, hörde sjömännen. Grunden härtill var deras särskilda svårigheter att lämna preliminär deklaration och att ansöka om jämnkning av

preliminär taxering. Sålunda föreslog beredningen efter vissa överväganden, att enligt ifrågavarande alternativ skatt skulle beräknas med ledning av skattetabell för skattskyldig, som vore inskriven vid sjömanshus och tillhörde besättningen på svenskt handelsfartyg om minst 20 registertons nettodräktighet. För att lokal skattemyndighet skulle erhålla uppgift om sådan skattskyldig, föreslogs därjämte stadgande om skyldighet för ifrågavarande kategori sjömän att vara inskriven vid sjömanshus.

Beträffande förhållandet mellan svenska och utländska sjömän uttalade beredningen, att då skatt för de förra uttoges genom löneavdrag under det att de senare undginge dylikt avdrag, irritation kunde tänkas uppkomma hos den svenska besättningen. Det kunde även befaras, att svårigheter uppstode att till svenska fartyg rekrytera svenskt sjöfolk, enär dessa kunde befaras föredraga anställning å sådana utländska fartyg, där de icke drabbades av avdrag för skatt. Skulle tillämpningen av det förordade uppbördssystemet få sådana följder, ansåg beredningen, att det borde övervägas att göra avdrag för skatt till Sverige med viss procent av den lön, som utbetalades till utländska sjömän med anställning på svenska fartyg.

I de remissyttranden, som avgåvos över uppbördsberedningens förslag, berördes bl. a. de särskilda frågorna rörande skatteuppbörd för sjömän.

Kommerskollegium — som förordade en omläggning av uppbördsförfarandet i huvudsaklig överensstämmelse med alternativ III — ansåg sig i stort sett kunna tillstyrka de enligt nämnda alternativ föreslagna särskilda bestämmelserna angående uppbördsförfarandet i avseende å skattskyldig, som vore inskriven vid sjömanshus och tillhörde besättningen å svenskt handelsfartyg om minst 20 registertons nettodräktighet, såsom en lösning tills vidare av denna fråga i avvaktan på ett ståndpunktstagande till spörsmålet om en definitiv källbeskattning av sjömännen.

Sveriges redareförening och *Sveriges fartygsbefälsförening* funno icke de framlagda förslagen tillfredsställande för sjöfolkets del, särskilt icke för den kategori därav, som sysselsattes å fartyg, som trafikerade avlägsna länder. Ett av huvudskälen för nämnda ståndpunktstagande utgjorde därvid önskemålet om en definitiv källbeskattning för sjöfolket.

Beträffande frågan om uttagande genom löneavdrag av definitiv skatt av sjömän anförde *redareföreningen:*

»Enligt det förslag, 1944 års uppbördsberedning framlagt, skola preliminära skattebelopp enligt alternativ II uttagas för samtliga arbetstagare genom avdrag å lönen, och skola dessa belopp justeras, sedan den definitiva skatten fastställts. En sådan form av källbeskattning torde kunna genomföras i fråga om arbetstagare med sysselsättning i land, men är enligt föreningens mening icke möjlig att tillämpa å sjöfolket. Det föreligger nämligen en mycket väsentlig skillnad i tjänsteförhållandet mellan arbetsgivaren i land och hans arbetstagare å ena samt mellan redaren och sjömannen å andra sidan. I regel är arbetsplatsen vid företag i land förlagd till ett tämligen begränsat område,

inom vilket eller i vars närhet arbetstagarna bo. Tjänsteförhållandet karakteriseras vidare av att arbetstagarna i allmänhet kvarstanna längre tid i sitt arbete. Arbetsgivaren äger alltid kännedom om namnen å de anställda och kan i regel utan större tidsutdräkt förskaffa sig erforderliga upplysningar om arbetstagarnas familjeförhållanden m. m. Alla meddelanden från arbetsgivaren eller myndigheterna nå regelmässigt arbetstagaren inom en mycket begränsad tid. Erforderliga uppgifter angående författningarnas tillämpning kunna i allmänhet erhållas utan några större svårigheter. Dessa omständigheter medföra, att arbetsgivaren, även om den föreslagna reformen kommer att förorsaka honom åtskilligt merarbete och kostnader, har möjlighet att komma till rätta med de uppgifter, som komma att påläggas honom.

Helt annorlunda förhåller det sig med avseende å sjöfolket. Sjömannens arbetsplats är fartyget. De flesta rederiföretag hava mer än ett fartyg och hava därför ett flertal arbetsplatser. De större rederikoncernerna äga ända upp till ett 60-tal fartyg och vissa hava till och med ett större antal. Arbetsplatsen är icke fast utan mycket rörlig. Våra fartyg trafikera under normala förhållanden alla delar av världen. Till skillnad från flertalet i land anställda är sjömannens tjänst i regel icke av varaktig beskaffenhet. Det ligger i sjöfolkets natur att ofta växla fartyg och trader och därför även ofta byta arbetsgivare. Detta gäller i högre grad om manskapet än om befälet. Det förhållandet, att rederiets kontor icke befinner sig i närheten av arbetsplatsen kommer att medföra *dels* ett dubbelarbete för denna närings utövare, därigenom att befattningen med skatteuppbörden måste handhavas såväl å kontoret av där befintlig personal som ombord å fartyget av befälhavaren *och dels* en i många fall tidsödande förmedling av uppgifter mellan rederiet och fartyget samt vice versa. Men icke nog härmed; erfarenheten har givit vid handen, att meddelanden till ombordanställda i mycket stor utsträckning icke nå dem eller i varje fall komma dem tillhanda först efter en mycket lång tid. Dessa omständigheter, vartill föreningen återkommer i det följande, giva enligt föreningens mening vid handen, att sjöfolkets källbeskattningsfråga måste lösas på annat sätt än i fråga om andra arbetstagare.

Föreningen är väl underkunnig om att det inom ramen för 1944 års uppbördsberednings uppdrag icke tillkommit beredningen att upptaga till prövning andra frågor än som avse själva uppbördsförfarandet. Från föreningens sida har vid skilda tillfällen hävdats den meningen, att en rationell lösning av sjöfolkets uppbördsfråga icke kan genomföras utan att samtidigt därmed sådana ändringar vidtagas i gällande skatteförfattningar, att beskattningsreglerna och taxeringsförfarandet för dem förenklas samt att denna yrkesgrupp påföres en definitiv skatt vid källan. Föreningen är alltjämt av den meningen, att sjöfolkets uppbördsfråga icke kan på ett tillfredsställande sätt lösas fristående utan bör sammankopplas med en reform av beskattningsreglerna på ovan angivet sätt.

På grund av sjömansyrkets egenart är det ej möjligt för sjöfolk i allmänhet att avgiva självdeklaration och ej heller att tillvarataga sina intressen genom besvär över beskattningsmyndigheternas beslut. Dessa omständigheter föranleda, att sjömän enligt den nuvarande ordningen bliva taxerade för större inkomst än de i verkligheten åtnjutit samt påförda utskylder med högre belopp än som rätteligen bort påföras dem. Berörda olägenheter för sjöfolket komma icke att undanröjas genom en reform i enlighet med uppbördsberedningens förslag. Även om detta genomföres och sjöfolket för framtiden får erlägga en del av sina skatter i förskott, måste man likväl räkna med att sjömän, särskilt de som äro

sysselsatta i utrikes fart, i mycket stor omfattning komma att bliva restförda för den kvarstående skatten samt nödgas erlägga densamma genom införsel i lön. Med hänsyn till svårigheten att nå sjömännen med olika slag av meddelanden komma sjömännen för det fall, att den preliminära skatten uttagits med för högt belopp samt restitution av det för mycket erlagda beloppet skall verkställas, i stor utsträckning icke att erhålla detta belopp inom rimlig tid. Det ligger även i sakens natur, att sjömännen, därest deras inkomstförhållanden under beskattningsåret mera avsevärt ändras, icke hava samma möjlighet som andra arbetstagare att erhålla jämkning av det preliminära skattebeloppet. Man måste sålunda befara, att sjöfolket kommer att känna sig försatt i en sämre belägenhet än andra arbetstagare, samt att sjömännen för att helt undgå skatt till Sverige söka anställning ombord å sådana utländska fartyg, å vilka skatt vid källan icke uttages av dem. En utveckling i denna riktning skulle helt naturligt vara till skada icke blott för stat och kommun utan även för den svenska rederinäringen.

Såsom ovan anförts är föreningen av den uppfattningen, att uppbördsfrågan för sjöfolket bör lösas i samband med en reform av beskattningsreglerna samt taxeringsförfarandet för dem. En lösning av dessa frågor torde utan alltför stora olägenheter kunna genomföras samtidigt med det nu föreliggande förslaget till uppbördsreform. Med hänsyn till sjöfolkets säregna levnadsförhållanden torde nämligen en förenkling av beskattningssystemet för dem icke kunna åberopas såsom skäl för en motsvarande reform för andra grupper av skattskyldiga. I enlighet härmed får föreningen föreslå, att sjöman av såväl befäls- som manskapsgrad, som icke åtnjuter inkomst av annat slag än av sin anställning ombord å fartyg, skall erlägga skatt genom avdrag å lönen på sätt framgår av det följande. Den sålunda erlagda skatten skall vara *definitiv* för sagda grupp av sjömän. Därest sjömannen åtnjuter, förutom inkomst av anställning ombord å fartyg, jämväl inkomst av annan förvärvskälla till något större belopp eller har förmögenhet av viss storleksordning, skola de vanliga beskattningsreglerna samt taxeringsförfarandet äga tillämpning. Genom denna gränsdragning mellan olika kategorier av sjömän kan man räkna med att flertalet sjömän tillhörande manskapet, vilka i allmänhet icke hava annan inkomst än av sin tjänst ombord och vilka i regel ej heller hava någon förmögenhet, komma att få erlägga definitiv skatt genom avdrag å lönen. Vad angår befälet torde det övervägande antalet hava inkomst av andra förvärvskällor än sin tjänst ävensom någon förmögenhet, varför denna grupp av sjömän bör beskattas enligt de regler, som gälla för skattskyldiga i allmänhet. Då sistnämnda kategori av sjöfolk i regel får anses äga förutsättningar att på ett relativt tillfredsställande sätt tillvarataga sina intressen, synes ej erforderligt att införa särskilda regler för nämnda skattskyldiga.

Vad angår beräkningen av skatten för sjömän, vilkas huvudsakliga inkomst härleder sig från anställning ombord å fartyg, bör den statliga inkomstskatten bestämmas enligt en progressiv skala och med beaktande av den skattskyldiges familjeförhållanden. Vid fastställandet av den progressiva skalan bör ikattagas, att den skattskyldige i förevarande fall icke bör erhålla något ortsavdrag. Beträffande motivet för denna undantagsbestämmelse får föreningen hänvisa till vad nedan sägs om beräkningen av kommunalskatten. I fråga om sättet för verkställande av skatteavdrag beträffande ifrågavarande sjömän är det nödvändigt, att de procentuella avdragen sammanföras i en tabell, vilken bör göras så enkel som möjligt samt förses med erforderliga uppgifter från vederbörande myndighet, av vilka klart och tydligt framgå de regler, enligt vilka skatteavdrag skola

verkställas. Beaktas må nämligen, att befälhavaren, vilken är ansvarig för att skatten uttages, i regel icke har möjlighet att erhålla erforderliga råd och upplysningar från myndigheterna angående tillämpningen av bestämmelserna om skatteavdrag vid källan. Det är även av den allra största vikt, att tvister mellan den skattskyldige och befälhavaren angående skatteavdragets storlek m. m. undvikas. På grund av det anförda får föreningen föreslå, att tabellen angående skatteavdrag avfattas på följande sätt för sjöman, som är ogift och icke försörjningspliktig för barn:

inkomst	upp	till	3 000 kr.	..... %
»	»	»	3 001— 6 000 »	..... %
»	»	»	6 001—10 000 »	..... %
»	»	»	10 001—15 000 »	..... %
»	»	»	15 001 och däröver	..... %

För gift eller eljest underhållsskyldig sjöman böra procentsatserna reduceras:

för	gift	sjöman	med	1	barn	med	..... %	
»	»	»	»	2	»	»	..... %	
»	»	»	»	3	»	»	..... %	
»	»	»	»	4	»	»	..... %	etc.

Beträffande den kommunala inkomsskatten böra sjömän, varom nu är fråga, erlägga sådan skatt efter en enhetlig skattesats, oberoende av vilken kommun de tillhöra. Såsom skäl härför må i första hand framhållas, att hemorten för det stora flertalet sjömän i realiteten icke är den, som jämlikt nu gällande bestämmelser är att anse som den skattskyldiges hemortskommun. Gemensam hemort för alla sjömän, i vart fall för dem, som äro anställda å fartyg sysselsatta i utrikes fart, bör rätteligen anses vara »havet», och för denna hemort torde man på goda grunder kunna konstruera en för alla lika skattesats. Sjömän, särskilt det stora flertalet ogifta, hava ringa samband med den legala hemorten och relativt liten nytta av de förmåner, som tillkomma kommunens innevånare i övrigt. Sakliga skäl kunna därför icke åberopas till stöd för att vederbörande skall betala skatt efter samma grunder, som tillämpas för övriga inom kommunen bosatta. Enhetligheten i skatteavdragen för ombord å fartyg anställda skulle i hög grad förenkla uppbördsförfarandet samt dessutom förhindra missnöje bland å samma fartyg anställda, därest avdragen till sin storlek göras lika stora oberoende av den legala hemorten. Uppmärksammas må, att ett fartyg särskilt i utrikes fart utgör en värld för sig, där samtliga anställda icke blott under arbetet utan även under fritiden leva sitt liv tillsammans så, som om de vore bosatta i samma kommun. Av anförda skäl böra ifrågavarande sjömän beträffande skattskyldigheten till kommunal inkomstskatt för inkomst av tjänst ombord å fartyg likställas med sådana svenska medborgare, som omförmälas i 69 § kommunalskattelagen och som erlägga sådan skatt efter en skattesats av 5 %.»

Sveriges fartygsbefälsförening, svenska maskinbefälsförbundet, svenska stewartsföreningen och *svenska sjöfolksförbundet* anslöto sig till vad redareföreningen sålunda anfört.

Direktionen för sjömanshuset i Stockholm ifrågasatte likaså, huruvida icke för sjöfolkets del, särskilt för de i den utrikes sjöfarten tjänstgörande

sjömännen, skatt å löneinkomst åtminstone i regel skulle kunna uttagas definitivt genom schematiskt fastställda löneavdrag utan att taxering därefter behövde förekomma. Även *direktionen för sjömanshuset i Karlstad* uttalade sig för en definitiv källbeskattning för sjöfolkets del. *Direktionen för sjömanshuset i Sundsvall* förordade skatteuppbörd för sjöfolk efter en enhetlig kommunal utdebitering.

Kommerskollegium anförde bl. a.: »För en kommunalbeskattning av sjömän som tjänstgöra i utrikes sjöfart efter en enhetlig skattesats vad beträffar inkomst av tjänst å fartyg talar i främsta rummet den omständigheten, att dessa sjömän i avsevärd mindre grad än övriga kommunmedlemmar kunna draga nytta av de anordningar som kommunerna vidtaga till medlemmarnas gagn. Det må även framhållas, att sjömanshusens kapitaltillgångar, vilka tillkommit huvudsakligen genom bidrag av sjömännen själva och redarna i form av hyresavgifter respektive tonavgifter, utnyttjas bland annat till understöd åt behövande sjömän samt åt sjömäns efterlevande, varigenom kommunernas tunga för sådant ändamål avlyftes eller minskas. Såsom ovan berörts har vidare en viss undantagsställning i avseende å kommunalbeskattningen enligt 69 § kommunalskattelagen beretts vissa kategorier av skattskyldiga, vilka liksom de här ifrågavarande sjömännen fullgöra sin tjänst utomlands, i det att de för viss inkomst beskattas för gemensamt kommunalt ändamål. Enligt kollegii mening kunna sålunda mycket vägande skäl åberopas för en kommunal beskattning av sjömän i utrikes sjöfart efter en enhetlig skattesats såvitt angår inkomst av tjänst ombord å fartyg.»

Beträffande värdesättningen av sjömännens naturaförmåner uttalade *Sveriges redareförening*, att med hänsyn till sjöfolkets säregna levnadsförhållanden och då »havet» vore att betrakta såsom dessa skattskyldigas rätta hemortskommun värdet av naturaförmåner å fartyg borde bestämmas till ett enhetligt belopp och så lågt som möjligt.

Svenska sjöfolksförbundet yttrade:

»För den sjöman, som är familjeförsörjare, är den omständigheten, att yrkets egenart tvingar honom att bo på arbetsplatsen, ingalunda att betrakta som någon ekonomisk förmån. Bostad måste han anskaffa för familjens räkning antingen han själv vistas där eller icke och någon minskning i kostnaden härför kan icke påräknas på grund av den omständigheten att han själv icke vistas där. I dessa fall synes det därför vara välberättigat att sådan sjöman befrias från skatteplikt för fri bostad, antingen nu detta sker genom ändring av förslaget till förordning eller därigenom att Kungl. Maj:t tager tillbörlig hänsyn till dessa omständigheter vid bestämmandet av inkomstvärdet av den fria bostaden.»

Beträffande sättet för redovisning av sjömännens skatter och tiden inom vilken redovisning borde ske uttalade *Sveriges redareförening*, med instämmande av *Sveriges fartygsbefälsförening, svenska maskinbefälsförbundet, svenska stewartsföreningen* och *svenska sjöfolksförbundet*, att fartygets befälhavare vid varje månadsskifte eller eljest, då utbetalning av hyra skedde, borde avdraga skatt enligt den

föreslagna tabellen. Utbetalades hyra under månadens lopp, vilket ofta skedde på grund av bestämmelserna i sjömanslagen, borde befälhavaren tillse, att tillräckliga medel funnes för skattens gäldande. Avmönstrade sjöman under månadens lopp, borde löneavdrag jämväl äga rum. Inbetalningen av sjöfolkets skattemedel kunde emellertid icke göras av befälhavaren utan måste verkställas av rederiet. Sådan inbetalning borde ske på så sätt, att sedan rederiet erhållit rapport från befälhavaren om de avdragna lönebeloppen rederiet i sin tur översände skattemedlen till vederbörande här i landet, d. v. s. postanstalt eller penninginrättning. Föreningen ville i detta sammanhang erinra om de föreskrifter, som gällde för inbetalande av hyres- och redareavgifter till handelsflottans pensionsanstalt i enlighet med 1943 års lag om avgifter för sjöfolks pensionering samt i anslutning därtill utfärdade föreskrifter (§ 22 i 1939 års sjömanshuskungörelse samt kommerskollegii kungörelse den 11 april 1944 angående redovisning av hyresavgifter till handelsflottans pensionsanstalt). Enligt dessa föreskrifter ålåge det redaren att för varje kalendermånad till handelsflottans pensionsanstalt redovisa samtliga för månaden innehållna hyresavgifter ävensom å samma månad belöpande redareavgifter. Avdragen för pensionsavgifter redovisades i särskild kolumn i befälhavarens månadsredovisning till rederiet. Denna redovisningsblankett skulle lämpligen kunna förses med ytterligare en kolumn för skatteavdragen. Redovisning av pensionsavgifter till handelsflottans pensionsanstalt skulle ske senast den sista dagen i andra månaden näst efter den månad, avgifterna avsåge, genom insättning av avgifternas sammanlagda belopp å pensionsanstaltens postgirokonto och insändande till anstalten av avgiftsbesked enligt av anstalten fastställt formulär. Därest hinder mötte mot redovisning inom sålunda föreskriven tid, kunde pensionsanstalten efter framställning bevilja anstånd därmed, i regel dock högst 30 dagar. Om avgiften icke inbetalades inom 8 dagar efter den föreskrivna tidens utgång, förelåge skyldighet för redaren att erlägga viss angiven ränta. Föreskrifter av motsvarande eller liknande innebörd syntes lämpliga, då det gällde redovisning av sjöfolkets skattemedel. Det vore nämligen nödvändigt, att rederier, som hade trafik på avlägsna hamnar, för denna redovisning medgåves tillräckligt anstånd. Tiden för en dylik resa jämte tiden för posten till Sverige kunde uppgå till 12 à 15 veckor. Därest det skulle visa sig icke vara möjligt att i samband med ett reformerat uppbördssystem få till stånd en sådan förenkling av beskattningsreglerna för sjöfolk, som tidigare angivits, vore det oundgängligen nödvändigt att införa särskilda föreskrifter beträffande verkställande av löneavdrag, inbetalningen av skattemedel etc. efter i huvudsak de förut omförmälda riktlinjerna, enär de i betänkandet föreslagna bestämmelserna härutinnan icke vore praktiskt genomförbara för sjöfolket.

Vid behandling av ärendet i statsrådet den 19 november 1945[1] uttalade chefen för finansdepartementet bl. a. att de särskilda olägenheter, som vållats sjömännen genom dittills gällande uppbördsförfarande, i huvudsak torde komma att försvinna, om det föreslagna ändrade uppbördsförfarandet genomfördes. Under de tider, då sjömannen hade arbete och uppbure inkomst, skulle den på inkomsten belöpande skatten komma att uttagas omedelbart genom avdrag på lönen och inbetalas till uppbördsmyndigheten genom arbetsgivarens försorg. Då sjömännen av manskaps grad i regel icke hade annan inkomst än av arbetet till sjöss, torde den kvarstående skatten, därest sådan komme att påföras, uppgå till relativt obetydligt belopp. Gäldandet av den kvarstående skatten, vilket likaledes skulle ske genom avdrag på lönen, torde därför normalt icke böra medföra särskilda svårigheter.

Därest taxering icke skedde i sådana fall, då sjöman endast haft inkomst av anställning ombord å fartyg, och avräkning av preliminär skatt mot slutlig sålunda icke heller ägde rum, skulle härav följa en betydande förenkling i de åligganden, som skulle ankomma på ifrågavarande skattskyldiga, befälhavare och rederier ävensom vederbörande myndigheter. Denna förenkling komme å andra sidan att medföra att i åtskilliga fall, då sjöman under längre tider av året vore arbetslös, för hög skatt komme att uttagas utan att möjlighet förefunnes för vederbörande att efter verkställd avräkning återfå det för mycket erlagda beloppet. Den berörda nackdelen skulle visserligen kunna i viss mån undvikas därigenom att skatt till kommun utginge för alla sjömän efter en enhetlig skattesats lika med den, som gällde vid beskattning för gemensamt kommunalt ändamål. Emellertid fann departementschefen det föreslagna uppbördssystemet ägnat att för sjömännens del avhjälpa de med det dittills gällande systemet förknippade olägenheterna i sådan mån, att med frågan om ytterligare förenklingar beträffande taxering och uppbörd kunde anstå till dess praktiska erfarenheter vunnits av verkningarna av det nya systemet. Han vore icke heller beredd att i detta sammanhang taga ställning till frågan om skäligheten av att för sjömännens del införa en kommunalbeskattning efter en enhetlig skattesats. Vad anginge sjömännens naturaförmåner ombord torde dessa — i likhet med naturaförmåner i allmänhet — böra värderas med hänsyn tagen till förmånernas beskaffenhet; härav torde följa att förmånen av kojplats ombord borde upptagas till betydligt lägre värde än förmånen av fri bostad i land.

I två likalydande motioner till 1945 års höstriksdag[2] hemställdes under åberopande av vad Sveriges redareförening anfört i sitt ovan citerade ytt-

[1] Prop. 1945: 370.
[2] I: 437, II: 674.

rande över uppbördsberedningens förslag, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att utredning omedelbart verkställdes angående införande av en definitiv skatt vid källan för allt sjöfolk.

I två andra likalydande motioner till samma riksdag[1] hemställdes bl. a. att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att utredning skyndsammast vidtoges angående särskilda bestämmelser rörande uttagande av skatt av sjömän. I sistnämnda motioner anfördes härom följande:

»Ytterligare ett skäl för verkställande av en mera ingående utredning av denna fråga är, att uttagandet av den kvarstående skatten för sjömän på sätt representanter för sjöfartsnäringen anfört uppenbarligen blir förenat med utomordentligt stora svårigheter. Vid upprepade tillfällen ha från sjöfartshåll föreslagits särskilda regler för sjömännens beskattning, därvid bl. a. ifrågasatts, huruvida icke en *definitiv* tabellskatt borde införas för dessa skattskyldiga. Mot en sådan anordning talar emellertid att detta skulle medföra en orättvis skattebelastning för var och en, som under längre eller kortare tid varit arbetslös. Måhända vore det dock möjligt att i så måtto göra skatten definitiv, att kvarstående skatt icke uttoges av och deklarationsplikt icke stadgades för sjömännen, men att vissa anordningar för möjliggörande av restitution infördes. Det synes böra undersökas, huruvida icke en sjöman som styrker sig hava varit arbetslös under beskattningsår, då tabellskatt uttagits, skulle kunna berättigas att avgiva deklaration i efterhand (exempelvis för högst 5 år tillbaka) och då taxeras och beviljas restitution. I samband med ovan ifrågasatta förnyade utredning rörande uttagande av kvarstående skatt genom löneavdrag borde även denna fråga bliva föremål för behandling.»

I yttrande över motionerna anförde bevillningsutskottet[2] bl. a.:

»På grund av ovan berörda förhållanden finner utskottet, att det skulle innebära betydande fördelar för sjömännen, därest för dem kunde genom löneavdrag uttagas skatt, vilken vore definitiv och således icke ginge i avräkning mot slutlig skatt, påförd efter verkställd taxering. Härigenom skulle — såsom departementschefen framhållit — uppkomma fördelar i form av arbetslättnad även för vederbörande rederier, befälhavare och myndigheter. Olägenheter av den sålunda ifrågasatta ordningen för uttagande av skatt skulle emellertid — såsom av departementschefen och i motionerna I: 442 och II: 678 påvisats — kunna uppstå för sjömännen därigenom att under vissa förhållanden för hög skatt komme att uttagas, utan att vederbörande sjöman efter avgivande av deklaration hade möjlighet att återfå den för mycket erlagda skatten. Den berörda olägenheten skulle i viss utsträckning kunna undanröjas sålunda, att för sjömän uttoges kommunalskatt efter samma grunder, som gälla för i 69 § kommunalskattelagen omförmälda skattskyldiga. Större rättvisa synes emellertid komma att vederfaras sjömännen, därest möjlighet skapas för den, som erlagt för hög skatt, att under viss längre tid än övriga skattskyldiga ingiva deklaration för att efter särskild taxering få den skatt bestämd, som han rätteligen haft att utgöra, och i samband därmed restitution av den för mycket erlagda skatten.

Den ovan berörda befrielsen från skyldighet att avgiva deklaration bör icke avse annan inkomst än sådan, som härrör från anställning ombord.

[1] I: 442, II: 678.
[2] Bet. 1945. Höstriksd. nr 65.

Då en lösning av sjömännens uppbörds- och beskattningsfrågor efter de förut angivna linjerna erfordrar mera ingående undersökningar än utskottet varit i tillfälle att verkställa, finner utskottet en särskild utredning av hithörande frågor vara erforderlig. Utskottet föreslår fördenskull skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om sådan utredning.»

I enlighet med utskottets hemställan avlät riksdagen skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i ämnet.[1]

I en motion till 1947 års riksdag[2] hemställdes att, då den av riksdagen i nyssnämnda skrivelse begärda utredningen rörande sjöfolkets beskattning och utskyldsbetalning ännu icke påbörjats, riksdagen måtte i ny skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att utredningen skyndsammast igångsattes.

Bevillningsutskottet[3], som inhämtat att frågan vore föremål för uppmärksamhet och komme att upptagas till behandling så fort mera trängande arbete slutförts, framhöll det önskvärda i att frågan snarast bringades till lösning men fann ej skäl föreslå riksdagen att ånyo avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

[1] Riksd.-skriv. 1945 höst: 609.
[2] I: 143.
[3] Bet. 1947: 41.

Kap. 3. Gällande regler för sjömäns beskattning.

För sjömännen gälla för närvarande i fråga om beskattningen samma regler som för andra skattskyldiga. En för sjömännen speciell bestämmelse utgör dock föreskriften i anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen om att sjöman, som under utövning av sitt yrke uppehåller sig å främmande farvatten men är inskriven å sjömanshus här i riket eller har sin familj härstädes, fortfarande anses vara bosatt här i riket. Den närmare innebörden av denna föreskrift skall i det följande något beröras i samband med frågorna om utländska sjömäns beskattning.

Beträffande skatteuppbörden förekomma vissa särskilda bestämmelser avseende sjömän, inskrivna vid sjömanshus. Enligt 42 § 3 st. uppbördsförordningen skall debetsedel, avseende preliminär skatt, som skall erläggas av sjöman, inskriven vid sjömanshus, avsändas senast den 15 november året närmast före inkomståret. För andra skattskyldiga skola dylika debetsedlar avsändas, om löneavdrag skall verkställas för skattens gäldande, senast den 18 januari under inkomståret och eljest senast den 25 februari under inkomståret. Sjömännens debetsedlar skola sålunda avsändas betydligt tidigare än andras, tydligen emedan man i många fall måste räkna med avsevärt mycket längre tid för att nå sjömännen än andra. Utredningen skall i senare sammanhang beröra frågan om bestämmelsens praktiska tillämpning.

Enligt 47 § 3 st. uppbördsförordningen skall löneavdrag för sjöman, inskriven vid sjömanshus, göras med 15 procent av de vid varje avlöningstillfälle utbetalade beloppen, om sjömannen icke till arbetsgivaren överlämnat debetsedel å preliminär skatt. För andra arbetstagare än sjömän skall avdrag i dylika fall ske med 25 procent av beloppen. Även här är det sjömännens svårighet att upprätthålla förbindelse med hemorten som föranlett en mindre rigorös bestämmelse för deras del.

I 63 § uppbördsförordningen meddelas särskilda föreskrifter i fråga om inbetalning av skatt för sjöman, som är inskriven vid sjömanshus och för vilken löneavdrag verkställes. Bestämmelserna innebära bl. a. att rederierna i dessa fall åtnjuta anstånd med skattens inbetalning intill utgången av andra månaden efter den, då uppbördsterminen för skatten infallit.

Kap. 4. Utländsk lagstiftning om sjömäns beskattning.

1. Norge.

Någon allmän källskatt av det slag, som förekommer i Sverige, har ännu icke införts i Norge. För sjömännen har dock genom lag den 21 mars 1947 tillskapats en definitiv beskattning vid källan. Denna principiella grundskillnad mellan beskattningen av sjömän och av andra har för den norska sjömansskattelagstiftningen inneburit vissa särskilda svårigheter bl. a. med hänsyn till övergångsbestämmelserna. Emellertid förberedes numera i Norge en allmän beskattning vid källan och sjömansskatten kan i detta avseende betraktas som en förelöpare.

Före lagstiftningen år 1947 gällde samma regler för beskattning av sjömän som av andra löntagare, dock med följande undantag. Sjömännens krigsriskersättning var helt skattefri (lag 23/4 1942). Naturaförmåner ombord beskattades icke för sjömän, som voro familjeförsörjare med fast hushåll i land (lag 16/12 1943). Däremot beskattades naturaförmånerna ombord för ensamstående personer.

Avdrag på sjömans hyra för säkerställande av framtida skattebetalning har under och efter kriget skett enligt vissa provisoriska regler. I början av maj 1940 kungjordes över London radio, att de norska myndigheterna beslutat ett nytt och förenklat skattesystem för sjömän, innebärande att 15 procent av bruttohyran skulle avdragas till täckning av kommunalskatt, statsskatt och sociala försäkringsavgifter. Avdrag skulle ske från den 1 maj 1940 och vara obligatoriskt för alla norska undersåtar på norska fartyg i utrikes fart. Medlen skulle inlevereras till norska generalkonsulatet i London. Från den 1 september 1940 ändrades reglerna så, att avdraget nedsattes till 10 procent för sjömän med försörjningsplikt. Samtidigt fastslogs, att här endast var fråga om en à-kontoinbetalning och att avdragen sålunda icke utgjorde definitiv skatt. Reglerna förtydligades under år 1941 med vissa tillämpningsföreskrifter. Avdragen beräknades på bruttoinkomsten, varvid hänsyn icke togs till naturaförmåner. Efter krigets slut bibehöllos dessa regler om skatteavdrag för sjömän, endast med den skillnaden, att beloppen redovisades till myndighet i Norge. Reglerna fastslogos även i lag den 13 december 1946. Först när definitiv sjömansskatt infördes år 1947, upphörde denna förenklade form av skatteavdrag. Vid över-

gången till den nya lagstiftningen blev det då nödvändigt att godkänna de avdrag, som gjorts enligt de provisoriska reglerna, såsom slutlig skattebetalning för år 1946 och den förflutna delen av år 1947. För åren 1940—45 hade redan genom lagen den 13 december 1946 de provisoriska avdragen godkänts som slutlig betalning.

Den norska lagen om sjömansskatt — lov av 21 mars 1947 om skattleggning av sjöfolk — trädde i kraft den 1 september 1947. Lagen väckte stark opposition och skatteberäkningen kunde icke genomföras i den form, som lagen förutsatte. Redan den 25 september 1947 måste finansdepartementet utfärda bestämmelser om förenkling av skatteavdragen. Lagen omarbetades därefter, och ändringarna fastställdes genom lag den 9 juli 1948. Genom Kungl. kungörelse samma dag ha skattesatserna bestämts för budgetåret 1/7 1948—30/6 1949.

Att lagen i sin ursprungliga form väckte så stark reaktion torde ha berott därpå, att skattesatserna voro betydligt högre än vad sjömännen under de tidigare åren blivit vana vid. För befälhavarnas del tillkom dock såsom en särskild missnöjesanledning det relativt krävande och invecklade arbetet för skatteavdragens verkställande. Lagen förutsatte, att skatten skulle uttagas enligt s. k. ackumulativ tabell. Med detta system följde — såsom nedan närmare skall belysas — ett tämligen omständligt förfarande vid skatteuträkningen samt ett till synes vidlyftigt tabellverk upptagande inkomst- och skattebelopp för envar av årets tolv månader. Genom ändringarna i lagen frångick man den ackumulativa metoden och ersatte den med ett enklare beräkningssätt.

Till grund för skatteberäkningen ligger sjömannens nettointäkt under inkomståret. När en sjöman påmönstrar, skall han ha med sig ett skattekort, utställt av skattemyndighet i hans hemort. Kortet innehåller upplysning bl. a. om hans skatteklass, vilken är klass 1, om han är ensamstående, eller högre klass beroende på huru många personer han har att försörja, en klassindelning, som gäller även enligt de vanliga norska skattelagarna. Av kortet framgår vidare, vilket avdragsnummer som skattemyndigheten fastställt för sjömannen. Vid en särskild mantalsskrivning av sjömän per den 1 november året före inkomståret beräknar nämligen skattemyndigheten i hans hemort, vilka avdrag han kan vara berättigad till vid beskattningen. Därvid tages hänsyn dels till det klassavdrag (ortsavdrag), som kan tillkomma honom, och dels till andra individuella avdrag, såsom för försäkringsavgifter, resekostnader, uniform i vissa fall, periodiskt understöd, gäldränta (dock ej om den hänför sig till inkomstkälla i land) m. m. Dessa avdrag räknas ihop och avjämnas till jämna 100-tal kronor. Sjömannen tilldelas därefter ett avdragsnummer, motsvarande 100-talssiffran i avdraget. Om avdraget bestämts till 2 600 kronor är så-

lunda sjömannens avdragsnummer 26. Beräkningen underlättas av att klassavdragen äro lika vid den kommunala och den statliga beskattningen. Eftersom avdragen äro förhandsberäknade, kunna de bliva felaktiga. Möjlighet finnes därför för sjömannen att när som helst under inkomståret anföra besvär över honom tilldelat avdragsnummer. Likaså kan skattemyndighet av eget initiativ rätta avdragsnumret, om det blivit felaktigt. Dock göres icke ändring av mera oväsentlig grund. Om försörjningsbördan ändras under inkomståret, påverkas icke avdragsnumret därav, eftersom klassavdraget alltid bygger på förhållandena den 1 november före inkomståret.

Skattekort utställas i fyra exemplar, varav ett är avsett för sjömannen, ett för den kommunala uppbördsmyndigheten, ett för den statliga uppbördsmyndigheten och ett för det centrala kontor (Sentraltrekkontoret), som inrättats i Oslo för att centralt handhava ärenden och utöva kontroll rörande sjömansskatten.

Sjömannens exemplar av skattekortet tillställes honom genom förmedling av rederiet. När sjömannen tillträder tjänst ombord, skall han överlämna kortet till befälhavaren. Denne gör avdrag för sjömansskatt månadsvis vid utbetalning av inkomst ombord.

Enligt det ursprungliga, på ackumulativ princip uppbygdda systemet hade befälhavaren att göra avdrag för skatt i följande ordning. På ett för honom avsett exemplar av skattekortet — vilket numera slopats — förde han in sjömannens bruttoinkomst för månaden. Därunder förde han in summan av sjömannens tidigare inkomst ombord under året enligt kortet. Genom sammanläggning av dessa båda belopp erhölls den inkomst sjömannen dittills under året uppburit ombord. Härifrån gjordes avdrag med ledning av sjömannens avdragsnummer och en tabell, varur för ifrågavarande avdragsnummer kunde utläsas, hur stort avdraget skulle vara för ifrågavarande månad (om exempelvis avdraget för hela året var 2 600 kronor, utgjorde det vid den sjätte avdragsmånaden 1 300 kronor). Genom att på detta sätt hela den dittills uppburna inkomsten minskades med dittills upplupet avdrag fick man fram en nettoinkomst, som avrundades enligt särskilda föreskrifter. Ur tabellen för ifrågavarande avdragsmånad avläste befälhavaren skattebeloppet för den avrundade nettoinkomsten. Härifrån avdrogs den skatt, som förut dragits under året, varefter framkom avdraget för ifrågavarande månad. Kortet kompletterades sedan med dag för redovisning och befälhavarens signatur. Befälhavaren hade på detta sätt att för varje avdragsmånad fylla i elva rutor på sitt exemplar av sjömannens skattekort. På sjömannens exemplar behövde däremot endast införas belopp vid årets slut eller vid avmönstring, därvid kvitto påtecknades.

Enligt det förenklade system, som framtvingades genom befälhavarnas

reaktion mot arbetet med ackumulativa avdrag, sker nu avdrag efter tabell för *en* månad. Man begagnade därvid under år 1948 tabellen för första avdragsmånaden i det ackumulativa tabellverket. Från den 1 januari 1949 användes emellertid en för ändamålet särskilt utarbetad tabell. Denna nya tabell bygger icke på förutsättningen, att sjömannen skulle uppbära samma månadsinkomst under årets tolv månader, utan den är uträknad under antagande, att sjömannen har sådan inkomst endast under tio månader av året. Enligt det förenklade systemet har befälhavaren att på sjömannens exemplar av skattekortet införa 1) månadshyrans bruttobelopp, 2) avdrag = 1/10 av det genom avdragsnumret bestämda totala avdraget, 3) den sålunda framkomna nettoinkomsten för månaden och 4) härå belöpande skatt enligt tabellen. Kortet återställes till sjömannen vid avmönstring eller vid årets slut och tjänar tillika som kvitto på dragen skatt.

Genom att de olika klassavdragen (ortsavdragen) äro tagna i beräkning vid bestämmande av avdragsnumret och genom att det mot numret svarande avdraget göres innan man börjar avläsa i skattetabellen, bliva kolumnerna i denna mycket få. Det kunde tyckas, att endast en skattekolumn skulle vara behövlig, men tabellen innehåller två sådana kolumner, en för klass 1 och en för alla högre klasser. Detta beror på att själva skatteberäkningen, icke endast klassavdraget, i Norge är olika för ensamstående och för andra.

Om skattekort saknas för någon sjöman, göres skatteavdrag för honom efter vissa schematiska, ganska snäva grunder. Befälhavaren utställer därvid ett interimistiskt skattekort. Sjömannen har då intresse av att anskaffa ett ordinärt skattekort. I varje fall anmäles förhållandet genom befälhavaren och rederiet till det centrala kontoret, som underrättar vederbörande skattemyndighet, så att skattekort kan utfärdas för sjömannen, sedan han upptagits i den särskilda mantalslängden för sjömän.

Vid inkomstberäkningen skall befälhavaren taga med alla kontanta inkomster ombord, såsom vanlig hyra, dyrtidstillägg, zontillägg av olika slag, övertidsersättning o. s. v. Om andel i vinst (provision, tantiem, kaplake) förekommit, skall även sådan inkomst medräknas. Med hänsyn till skattens progression göres dock för dylika belopp en särskild skatteberäkning, innebärande att inkomsten fördelas jämnt på tio månader. Skatt på semesterersättning beräknas likaledes efter speciella grunder. Ersättning för förlorade effekter vid förlisning och annan särskild gottgörelse vid förlisning tages icke i beräkning. Sådan inkomst beskattas över huvud taget icke. Extra hyra vid sjukdom eller förlisning tages med, om den utbetalas av befälhavaren eller rederiet, dock icke om den utbetalas vid sjömannens avmönstring i utlandet. I sistnämnda fall är den skattefri. Ersättning för egna verktyg anses i allmänhet motsvaras av avdragbara utgifter och medtages alltså icke.

Såsom ovan anmärkts voro redan före lagens tillkomst försörjningspliktiga sjömän med fast hushåll i land fritagna från skatt på naturaförmåner ombord. I 1947 års lagstiftning har denna frihet bibehållits för dem. I fråga om ensamstående sjömän tages alltjämt naturaförmånernas värde i beräkning enligt viss, relativt låg värdering på så sätt, att klassavdraget för dem jämkats nedåt. Befälhavaren behöver sålunda varken beträffande gifta eller ogifta lägga till något belopp för naturaförmåner, när han skall bestämma bruttoinkomsten för månad. I konsekvens med dessa regler har föreskrivits, att tariffmässigt hyrestillägg, som utgår i stället för naturaförmåner, icke skall tagas med i inkomstberäkningen vare sig ombord eller i land.

Vid utbetalning av hyra m. m. för del av månad på grund av på- eller avmönstring under månaden göres skatteavdrag enligt månadstabellen, därvid det intjänade beloppet räknas som månadsinkomst. Om hyran icke utbetalas månadsvis utan för kortare tidsperiod, betraktas tidigare utbetalning som förskott. Befälhavaren måste då se till, att han innehåller en tillräckligt stor del av förskottet till täckning av skatt. Sådana förskottsavdrag regleras vid den slutliga skatteberäkningen för månaden. Om på grund av avmönstring och ny påmönstring under samma månad två olika hyresutbetalningar inträffa i samma månad, tages vid den senare utbetalningen hänsyn till den tidigare, så att skatt beräknas på sammanlagda beloppet, varefter den tidigare under månaden dragna skatten avräknas.

Befälhavaren gör månadsvis upp redovisningslista i tre exemplar, innehållande specificerade uppgifter för varje sjöman. Två exemplar av listan skickas tillika med innehållna skattebelopp till rederiet. Detta skall ske före den 5 i månaden efter redovisningsmånaden eller vid först anlupna hamn. Rederiet skickar senast inom fem dagar från mottagandet skattebeloppen och ett exemplar av redovisningslistan till det centrala kontoret, som efter inkomstårets slut fördelar skatten på stat, kommun och pensionsförsäkringsfond. Kontoret upprättar tillika förteckningar årsvis för varje kommun över de inom kommunen mantalsskrivna sjömännen, deras inkomst ombord och erlagda sjömansskatt. Även antal månader, under vilka inkomsten uppburits, framgår av förteckningarna. Dessa tillställas taxeringsmyndigheterna.

Sjömansskatten är en definitiv skatt. Någon slutlig avräkning på grund av efterföljande taxering sker alltså icke ifråga om inkomst ombord. Skatten kan i allmänhet rättas endast om den av misstag dragits med felaktigt belopp. Emellertid kan — enligt ändringarna i lagen — restitution av högst sex månaders sjömansskatt förekomma vid långvarig sjukdom, arbetsoförmåga eller andra särskilda, ömmande förhållanden. Vidare kan — likaledes enligt ändringarna — skatten omräknas, om den skattskyldige visar, att han på grund av sjömansskattens beräkning vid utbetalningar som le-

gat utanför den normala månadsinkomsten — alltså tantiem, kaplake, provision eller dylika utbetalningar — fått sammanlagt under ett inkomstår betala väsentligt mer i sjömansskatt än tio gånger sjömansskatten på den månadsinkomst, som skulle framkommit, om den totala inkomsten ombord under året fördelats jämnt på tio månader. Slutligen gäller, att om en skattskyldig eller med honom samtaxerad make (eller samtaxerat barn) under året haft förlust på annan inkomstkälla, han kan påfodra att bliva taxerad enligt vanliga beskattningsregler. Endast i detta mera sällsynta fall står möjligheten till vanlig taxering öppen.

Emellertid skall sjömannen taxeras för inkomst, som han kan ha haft i land. Vid taxering till kommunalskatt är detta relativt enkelt, eftersom kommunalskatten liksom i Sverige är proportionell. Dock inträffar, att fördelning måste ske av klassavdraget. För varje månad, under vilken sjömannen haft inkomst ombord, har han enligt de regler, som gälla från den 1 januari 1949, fått utnyttja en tiondedel av sitt klassavdrag. Har han varit till sjöss tio månader eller mera, har han alltså utnyttjat avdraget helt. Han skall då icke ha något klassavdrag vid eventuell taxering av inkomst i land. Har han däremot varit till sjöss under mindre än tio månader, exempelvis endast sex månader, får han vid taxering av inkomst i land åtnjuta 4/10 av det klassavdrag, som tillkommer honom vid taxering i hemortskommunen. Förhållandet kompliceras vid samtaxering. Här är klassavdraget liksom i Sverige gemensamt för man och hustru. Man har emellertid ansett sig icke kunna taga ifrån hustrun allt avdrag, därför att mannen är till sjöss under tio månader eller mera. I dylika fall göres en uppdelning av avdraget mellan man och hustru vid förhandsberäkningen av mannens avdragsnummer. Det för makarna gemensamma avdraget delas då i allmänhet upp, så att hustrun får hälften och mannen hälften. Dock kan jämnkning härutinnan förekomma. Vid taxering till kommunalskatt taxeras endast inkomsten i land, och skatten därå utgår efter den vanliga utdebiteringen i land.

Mera invecklat blir förfarandet vid statsskattetaxeringen. Eftersom statsskatten är progressiv, måste taxering ske av hela inkomsten, såväl inkomst ombord som i land. Från den skatt, som därvid framkommer, avdrages — enligt ändringarna i lagen — icke sjömansskattens belopp, utan den statsskatt, som enligt vanliga regler skulle fallit på enbart inkomsten ombord. Genom att inkomsten i land alltid lägges »i toppen» träffas den av samma progession, som gäller för de skattskyldiga i gemen.

I fråga om deklarationsplikten äro reglerna i Norge redan för skattskyldiga i allmänhet mindre vittomfattande än hos oss. För sjömännen har emellertid bestämts, att de icke äro deklarationspliktiga för inkomst i land understigande 500 kronor. Dock taxeras inkomsten — såsom ovan nämnts — även om den är lägre. Om årsinkomsten i land understiger 100 kronor, påföres dock icke taxering.

Förmögenhetstaxering sker efter i huvudsak vanliga grunder.

Införsel för ogulden skatt på taxerad inkomst kan icke äga rum i inkomst, för vilken betalas sjömansskatt.

Den sjömansskatt, som enligt tabellen drages av befälhavaren, utgör ett samlat belopp av statsskatt, kommunalskatt och folkpensionsavgift. Fördelningen av skatten mellan stat, kommun och folkpensionsfond göres av det centrala kontoret med ledning av uppgifterna i redovisningslistorna, vari månadsinkomsten för varje sjöman finnes angiven. Att göra en uppdelning mellan stat och kommun på annan grund, exempelvis genom någon procentuell fördelning av skattebeloppet, fann man redan vid kommitténarbetet vara uteslutet, bl. a. på grund av statsskattens progression. Vid fördelningen erhåller kommunen i första hand vad som tillkommer den. Skulle sjömansskatten ha dragits med oriktigt belopp, går detta ut över statsskatten. Stortinget fastställer beträffande sjömansskatten för varje budgetår såväl den kommunala utdebiteringsprocenten som klassavdragens belopp.

Enligt kungörelsen den 9 juli 1948 utgår sjömansskatten efter den 1 januari 1949 enligt följande skala för personer, som tillhöra andra och högre klasser och alltså ha någon försörjningsplikt.

Nettointäkt för månad (efter klassavdrag och andra avdrag)	Sjömansskatt %	Därav		
		Kommunalskatt %	Statsskatt %	Folkpensionsavgift %
Av de första 30 kr betalas ...	0	0	0	0
» » nästa 220 » » ...	20	15	3,4	1,6
» » » 150 » » ...	25	15	8,4	1,6
» » » 350 » » ...	30	15	13,4	1,6
» » » 100 » » ...	35	15	18,4	1,6
» » » 550 » » ...	40	15	23,4	1,6
» » » 800 » » ...	45	15	28,4	1,6
Av överskjutande belopp	50	15	33,4	1,6

Utdebiteringen av kommunalskatt har således fastställts till femton procent.

Ortsavdragen i de olika klasserna ha för sjömännen fastställts till belopp, som i förhållande till avdragen i Bergen och Oslo te sig på följande sätt.

	Klass							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Bergen	960	1 440	2 020	2 700	3 480	4 360	5 340	6 420
Oslo	1 060	1 730	2 500	3 370	4 340	5 410	6 580	7 850
Sjömansskatten (vid 10 månaders inkomst)	700	1 400	2 100	2 800	3 700	4 600	5 600	6 600

Sjömansskatten blir förmånligare, om inkomsten uppbäres under längre tid än tio månader. Om den är fördelad på 12 månader, blir vinsten icke oväsentlig. Nedanstående uppställning visar, hur sjömansskatten (efter den 1 januari 1949) förhåller sig till skatterna i Oslo 1948/49 i olika lägen.

Nettointäkt, dock före klassavdrag (hela året)	Samlad skatt (1948—49) i Oslo	Sjömansskatt under förutsättning att inkomsten är lika fördelad på:		
		10 mån.	11 mån.	12 mån.
Klass 1 (ensamstående)				
2 000	226	240	242	216
4 000	677	680	660	636
6 000	1 231	1 240	1 199	1 128
8 000	1 845	1 840	1 793	1 704
10 000	2 519	2 590	2 442	2 364
18 000	6 279	6 400	6 160	5 880
Klass 3 (gift 1 barn)				
2 000	0	0	0	0
4 000	364	360	330	288
6 000	837	830	770	696
8 000	1 376	1 420	1 331	1 236
10 000	2 008	2 040	1 925	1 848
18 000	5 267	5 310	5 049	4 812

Ifråga om *utlänningar* gäller följande. För utländska sjömän på norska fartyg göres avdrag för skatt med 10 respektive 15 procent av hyran, beroende på om vederbörande är försörjningspliktig eller icke. Frågan om sjömannen är försörjningspliktig skall icke avgöras av befälhavaren utan av mönstringsförrättaren. Inför mönstringsförrättaren har nämligen sjömannen att styrka detta förhållande genom legitimation, som kan godkännas av mönstringsförrättaren. Avdrag göres icke för utländsk sjöman, som visar, att han betalar inkomstskatt till sitt hemland. Även i detta avseende avgöres saken icke av befälhavaren utan av mönstringsförrättaren. Om avdrag skall ske, upprättar befälhavaren skattekort för sjömannen. Även sådana utlänningar, för vilka skatt icke drages, skola redovisas på befälhavarens redovisningslista. Skattesatserna 10 och 15 procent äro icke fastställda i lagen utan bestämmas för varje år av stortinget. Skatteavdragen avjämnas till jämna krontal. Bestämmelserna tillämpas icke på utländskt sjöfolk, som under speciella avlöningsförhållanden tjänstgöra i vissa farvatten (fart i fjärran östern).

Den skatt, som inflyter för utlänningar, fördelas med ¼ till staten och ¾ till kommunerna efter regler, som stortinget fastställer för varje budgetår. För budgetåret 1948/49 gäller sålunda, att ifrågavarande ¾ skola fördelas på kommunerna i förhållande till antalet sjömän, som upptagits i sjömansmantalet, dock att kommuner med lägre kommunalskatt än 15 kro-

nor icke erhålla bidrag och icke heller sådana kommuner, för vilka mantalslängden upptager färre än 10 sjömän.

Ifråga om lagens *omfattning* ha givits utförliga regler. Till en början definieras begreppet sjöfolk i lagen på följande sätt: »Envar, som med hänsyn till fartygets drift är anställd i rederiets tjänst ombord på norska fartyg i utrikes fart, kustfart eller lokalfart och som för sitt arbete ombord icke får gottgörelse av annan än rederiet». I lagen uttalas vidare, att »Konungen eller den han ger fullmakt bestämmer vad som skall räknas till kustfart och lokalfart samt i vilken utsträckning fiskare och sjöfolk i fiskeflottan och bärgningsflottan samt lotsar och långlotsar (kjentmenn) skola omfattas av lagen».

Omfattningen har härigenom anknutits till 1) den fart, vari fartyget går, och 2) den tjänst vederbörande utför ombord. Däremot har båtarnas storlek icke ansetts kunna läggas till grund för gränsdragning.

Ifråga om *fartygets fart* gäller till en början, att lagen omfattar handelsflottan i utrikes fart utan inskränkning, sålunda såväl linjefart som trampfart. Ifråga om kustfart och lokalfart tillkomma däremot ytterligare distinktioner. Sålunda har genom Kungl. resolution den 13 juni 1947 bestämts, att till kustfart och lokalfart skall räknas endast regelbunden fart (fart i rute) utmed kusten i sådan utsträckning, att den direkta av fartyget tillryggalagda distansen från tradens utgångspunkt till den längst bort liggande hamnen i traden utgör minst 30 nautiska mil. S. k. »lösfart på kysten» faller härigenom utanför. Vidare har i samma resolution bestämts, att lagen icke skall gälla för fiskare och sjöfolk i fiskeflottan och ej heller för dem, som deltaga i valfångst i antarktiska farvatten. Slutligen har finansdepartementet fått fullmakt att självt eller genom skattemyndigheterna giva närmare detaljerade föreskrifter.

Fångstflottan och fiskeflottan beröras sålunda icke av lagen. Bärgningsflottan omfattas av lagen i den mån den driver egentlig bärgningsverksamhet med bärgningsångare, som ligga beredda att gå ut för assistans. För bärgningsverksamhet, som består i att taga upp vrak inomskärs genom tillfälliga entreprenader och med hjälp av mera stationära anläggningar, är däremot lagen icke tillämplig. Lotsar komma icke in under lagen, såvida de icke äro fast anställda i rederiets tjänst och avlönas av rederiet. Livräddningsfartyg falla utanför liksom även marinens fartyg.

För kustfart och lokalfart uppkomma även med begränsningen till 30 nautiska mil åtskilliga gränsfall. Finansdepartementet har härom uttalat följande. I somliga trader läggas båtarna upp på vintern och manskapet tager då arbete i land. Mestadels är därvid fråga om trader, som på grund av begränsningen till 30 nautiska mil icke beröras av lagen. Men även om sådana säsongbetonade trader sträcka sig över 30 nautiska mil, skola de i

regel hållas utanför. Över huvud taget skall »fart i rute» icke tagas med i andra fall än om den bedrives större delen av året, d. v. s. mer än sex månader. Frågan om ett fartyg går i sådan trade, som nu nämnts, förutsätter kännedom om de lokala förhållandena. Departementet har därför med stöd av sin fullmakt överlåtit till skattemyndighet i rederiets hemort att i dylika fall avgöra, om en viss trade skall omfattas av lagen eller icke. Om tvekan kan uppkomma, skall dock saken framläggas för departementet.

Vidare finnas rederier, som driva både kustfart och lokalfart, ofta med samma båtar och samma manskap och vars trader äro både kortare och längre än 30 nautiska mil. Båtar och manskap omflyttas då emellanåt från den ena traden till den andra. Emellertid har det ansetts mest praktiskt, när det gäller skattepliktiga, som ha sjömansyrket såsom fast yrke, att sjömansskatt drages för dem hela året, även om de kortare tid segla i fart som faller utanför lagen. Departementet har därför bemyndigat skattemyndigheten i sjömannens hemort, att i sådana fall bestämma, att lagen skall tillämpas för sjömannen, nämligen om han tjänstgör i samma rederi hela året med sjömansyrket som fast yrke och under större delen av året, d. v. s. under mer än sex månader, regelmässigt seglar i »rutefart», som överstiger 30 nautiska mil. Ett villkor härför är dock, att rederiet svarar för skatteavdraget även under tid, då sjömannen seglar i fart, som rätteligen faller utanför skatteordningen. Tveksamma fall skola dock hänskjutas till departementet.

Emellertid har gränsdragningen såsom ovan nämnts icke skett endast med hänsyn till den fart, vari fartygen gå, utan även med hänsyn till *arten av den skattskyldiges anställning ombord*. I detta avseende innehåller definitionen på sjöfolk de tre villkoren, att den skattskyldige skall 1) vara anställd i rederiets tjänst, 2) vara anställd för fartygets drift och 3) icke få gottgörelse av annan än rederiet för sitt arbete ombord. I enlighet härmed omfattar lagen såväl befäl som det egentliga fartygsmanskapet. Utanför lagen faller däremot restaurations- och uppassningspersonal ombord på passagerarfartyg, och detta även om denna personal är anställd av rederiet. Anledningen härtill är, att sådan personal har inkomst i form av dricks-pengar vid sidan av hyran. Detsamma gäller sådana stuertar och sådan hyttbetjäning, som uppbära kojavgift. Läkare, tandläkare, sjuksköterskor, barberare, musiker och dylika omfattas icke av lagbestämmelserna. Särskilt anställt kontorsfolk på passagerarfartyg skola däremot betala sjömansskatt.

Antalet sjömän, för vilka sjömansskatt inbetalas, utgör för närvarande — april 1949 — omkring 35 000. Till jämförelse kan nämnas, att talet för handelsflottans bemanning år 1946 i Sverige var 21 334 (folkmängd 1/1 1947 i Norge 2 953 000, i Sverige 6 763 000).

Distributionen av tabeller och skattekort vid skattens ikraftträdande skedde genom rederierna. Man räknade med en tidrymd av två och en halv månad för att nå samtliga fartyg. Rederierna fingo sina kostnader för distributionen ersatta av allmänna medel. Det rekommenderades dem att använda luftpost, om tid därigenom kunde vinnas.

Som ovan nämnts föranledde lagstiftningen till en början en stark reaktion från sjöfolkets sida. Kritiken synes i stort sett ha avsett följande förhållanden. 1) Befälhavarna ansågo sig alltför betungade av arbetet med de ackumulativa tabellerna. I detta avseende ändrades lagen. 2) Skattens höjd. Oppositionen torde härvidlag förklaras av att sjömännen voro vana vid de betydligt lägre avdragen enligt de provisoriska reglerna under kriget. Någon eftergift på denna punkt kan icke sägas ha skett. 3) De ensamstående sjömännen ansågo det orättvist att de — låt vara på en omväg — skulle beskattas för värdet av naturaförmåner ombord, när de gifta sjömännen voro befriade. Kritiken i denna del har icke föranlett någon ändring av bestämmelserna. 4) På fartygen anställd servicepersonal, på vilka lagen icke ägde tillämpning, därför att deras inkomst till väsentlig del bestod av drickspengar, fann det orättvist, att de skulle behöva skatta för sina naturaförmåner ombord. Ej heller detta förhållande har föranlett någon åtgärd. 5) I fråga om beskattningen av utlänningar förekom en aktion från Skibsfartens Arbeidsgiverforening. Föreningen framhöll, att på grund av den svåra manskapsbristen, som rådde på fartygen, bestämmelsen om avdrag för skatt beträffande utlänningar kommit vid en särdeles olycklig tidpunkt. Man kunde räkna med cirka 5 000 utlänningar på fartygen. Man fruktade nu, att dessa skulle övergå till andra fartyg. Även om de betalade skatt till sitt hemland och sålunda vore principiellt undantagna från skatteavdrag, hjälpte detta ofta icke, eftersom de för det mesta stannade kort tid ombord på varje båt och under denna tid sällan hade tillfälle att skaffa fram bevis om sin skattebetalning till hemlandet. Föreningen hemställde därför, att föreskrifterna om skatt på utlänningarna skulle upphävas. Framställningen föranledde emellertid icke någon åtgärd.

Den särskilda mantalsskrivningen av sjömän torde åtminstone i början ha erbjudit stora svårigheter. Med hänsyn till att sjömännen icke alltid arbeta enbart till sjöss utan emellanåt för längre eller kortare tider taga anställning i land, möta svårigheter för att få den särskilda mantalslängden för sjömännen fullständig och tillförlitlig.

2. England.

Avdrag på lön för täckning av skatt förekom i England före år 1940 endast vid löneutbetalningar till statstjänstemän och tjänstemän vid järnvägsföretag. Från november 1940 infördes sådana avdrag även för andra

löntagare. I dessa fall var dock icke fråga om en källskatt i egentlig mening. Skatteavdragen avsågo nämligen icke den inkomst, från vilken avdrag gjordes, utan de avsågo att täcka skatt på tidigare inkomst. Systemet omfattade endast löntagare i land, först år 1943 infördes liknande avdrag för sjömän.

»Pay as you earn.»

År 1943 framlades i parlamentet förslag till ett källskattesystem för veckolöntagare, vilket fått benämningen »pay as you earn». Skatteavdragen göras med ledning av tabeller, byggda på s. k. ackumulativ princip. Tabellerna angiva skatten för inkomsten under den första veckan av inkomståret samt för den sammanlagda inkomsten till och med den andra, tredje etc. till och med den sista veckan under inkomståret. Vid varje senare vecka än den första har arbetsgivaren att taga i beräkning all inkomst, som löntagaren uppburit till och med avlöningstillfället, vidare att med ledning av tabellen fastställa skatten för samma inkomst samt slutligen att från denna skatt avdraga den skatt, som erlagts för tidigare veckor.

Varje löntagare tilldelas av skattemyndigheten ett kodnummer, som bestämts med hänsyn till storleken av de avdrag, som tillkomma honom vid taxeringen. Här är i första hand fråga om skattefria avdrag beroende av försörjningsbördan, men kodnumret påverkas även av andra individuella avdrag, såsom för kostnader för inkomstens förvärvande o. dyl. Kodnummer finnas från 1 till 170. Numret fastställes med ledning av deklaration före inkomstårets början och meddelas då även till arbetsgivaren.

Tabellerna bestå av två avdelningar, A och B. Avdelning A visar för varje vecka storleken av dittills upplupet avdrag för varje kodnummer. Avdelning B visar för varje vecka skatten på dittills uppburen inkomst. Vid en löneutbetalning avläser arbetsgivaren först i avdelning A hur stort avdrag, som för ifrågavarande vecka skall göras för det tillämpliga kodnumret. Detta avdrag subtraheras från löntagarens totalinkomst under året till och med ifrågavarande vecka, så att en total nettoinkomst framkommer. Avdelning B för samma vecka visar hur stor den upplupna skatten är på denna totala nettoinkomst. Från det sålunda avlästa skattebeloppet drager arbetsgivaren av den skatt, som löntagaren sammanlagt betalat genom avdrag under tidigare veckor av inkomståret. Skillnadsbeloppet blir den skatt, som skall avdragas vid ifrågavarande löneutbetalning.

Skatteavdragen komma på detta sätt att hålla jämna steg med den slutligt utgående skatten. Man undviker här den olägenhet, som häftar vid andra tabellsystem, där hänsyn tages endast till lönen för varje vecka eller varje månad för sig, nämligen att avdragen bliva för höga, så snart inkomsten varierar under löneperioderna. I en broschyr rörande »pay as

you ern» belyses förhållandet med följande exempel: Om det skattefria avdraget för en gift man med ett barn är £ 208 eller i medeltal £ 4 i veckan, kommer vid ett icke ackumulativt system intet skatteavdrag att göras, om inkomsten konstant utgör £ 4 i veckan hela året, medan däremot avdrag göres om inkomsten — ehuru den i genomsnitt utgör £ 4 — varierar mellan £ 2 och £ 6 i veckan.

Systemet »pay as you earn» möjliggör en successiv reglering av beskattningen under året. Om lönen för någon tid sjunker eller upphör, kan det inträffa, att skatten vid slutet av en viss vecka blir mindre än den sammanlagda skatt, som dragits tidigare veckor. I dylika fall skall arbetsgivaren återbetala skillnadsbeloppet till löntagaren. Arbetsgivaren har då i första hand att taga av skattemedel, som han dragit för andra anställda. Skulle han icke ha tillgång till sådana medel, kan han erhålla det erforderliga beloppet från skattemyndigheten. Om en löntagare alltså under någon period varit sjuk utan lön eller eljest utan inkomst och sedan återinträder i arbete, är det möjligt, att han första veckan får medel tillbaka i stället för avdrag för skatt. Under den tid, då han varit utan inkomst, har hans skattefria avdrag ackumulerats, så att tidigare dragna skattebelopp sedermera blivit för höga.

Den slutreglering av skatten, som i Sverige äger rum efter taxeringen, sker alltså i England till stor del redan under inkomståret, genom att skatten automatiskt följer inkomstförhållandena och eventuell restitution sker, så snart ett restitutionsläge uppstår. På detta sätt kommer den ackumulativa skatten att för det mesta mycket nära överensstämma med den slutliga skatt, löntagaren har att betala för inkomståret. Emellertid syftar icke systemet »pay as yo earn» till någon definitiv källskatt. Taxering sker i efterhand och på grundval av denna uträknas felande eller tillkommande skattebelopp.

De balanser — i allmänhet rätt obetydliga — som vid den slutliga avräkningen framkomma till en löntagares fördel eller nackdel, utjämnas i allmänhet icke genom att beloppen återbetalas eller krävas in, utan de regleras genom att hans kodnummer för ett kommande inkomstår bestämmes något högre eller något lägre än som eljest skolat ske. I restitutionsfall har dock alltid vederbörande rätt att fordra omedelbar utbetalning.

På samma sätt utnyttjas kodnumreringen, om en löntagare har någon mindre ränteinkomst vid sidan av lönen. Denna ränteinkomst kvittas då mot avdrag, så att kodnumret blir något lägre än det eljest skulle ha blivit.

Om ett kodnummer befinnes vara felaktigt, får den anställde söka rättelse. När kodnumret sedan rättas och detta meddelas arbetsgivaren, sörjer den ackumulativa skatten för en automatisk justering av de tidigare, på felaktigt kodnummer grundade avdragen. I sådana fall kan alltså inträffa,

att löntagaren första gången den nya koden tillämpas får återbetalning av skatt i stället för avdrag.

På liknande sätt förhåller det sig vid nyanställning. När en arbetsgivare anställer en person, för vilken skatteavdrag tidigare icke gjorts, skall arbetsgivaren genast underrätta skattemyndigheten härom, så att denna kan bestämma ett kodnummer för vederbörande. Innan så hunnit ske, göres avdrag i enlighet med en kod, som gäller för ogift person med relativt låga avdrag. När löntagaren sedan får sin rätta kod, bliva genom den ackumulativa metoden de tidigare skatteavdragen automatiskt justerade.

När en löntagare byter anställning, meddelar den tidigare arbetsgivaren skattemyndigheten härom och lämnar den anställde intyg om dittills under året utbetalad lön och innehållen skatt. Den anställde överlämnar intyget till sin nya arbetsgivare, vilken lägger upp ett avdragskort för den anställde och fortsätter att göra skatteavdrag.

För varje löntagare har nämligen arbetsgivaren att föra ett skatteavdragskort, vari vecka efter vecka antecknas utbetalda löner och avdragna skattebelopp. Efter inkomstårets utgång eller när en löntagare slutar, översänder arbetsgivaren korten till skattemyndigheten. Korten tjäna samtidigt som löneuppgifter för taxering. Arbetsgivaren redovisar varje månad dragna skattebelopp till skattemyndigheten. Är fråga om mindre belopp, kan han få tillstånd att redovisa kvartalsvis. Vid årets slut utfärdar arbetsgivaren åt den anställde ett intyg om beloppet av den skatt, som innehållits under året.

Skattemyndigheten kontrollerar, att arbetsgivarna gjort riktiga skatteavdrag. Detta sker dels genom granskning av inkomna skatteavdragskort och dels genom löpande stickprovsrevision hos arbetsgivarna.

När förslaget om »pay as you earn» framlades år 1943, fann parlamentet systemet med fördel kunna utvidgas till att omfatta även andra löntagare än veckoavlönade. En omarbetning av förslaget i denna riktning gjordes, varefter lagen trädde i kraft den 6 april 1944. I England löper nämligen beskattningsåret från den 6 april ett år till den 5 april nästa år.

Sjömännens beskattning.

Vid den tid, då förslaget om »pay as you earn» framlades, gällde beträffande sjömännens beskattning följande. Sedan november 1943 gjordes på deras inkomst avdrag för betalning av skatter. Avdragen beräknades enligt enkel tabell för månad eller kortare period och varierade med hänsyn till sjömannens försörjningsbörda. Dessa skatteavdrag avsågo emellertid icke den löpande inkomsten utan en inkomst, som uppburits sju månader tidigare. Sålunda var det meningen, att skatteavdragen under pe-

rioden 1/11 1943—31/10 1944 skulle täcka skatterna på inkomsten för året 6/4 1943—5/4 1944.

Då man nu från och med den 6 april 1944 för löntagare i land övergick till systemet »pay as you earn» uppkom fråga, huruvida detta system skulle kunna införas även för sjömännen. Man fann emellertid, att den ackumulativa metoden, på vilken »pay as you earn» bygger, icke var möjlig att använda för sjömännens del. För att emellertid i görligaste mån giva sjömännen samma förmåner som löntagare i land bestämdes, att från och med den 6 april 1944 de avdrag, som gjordes för sjömännen enligt för dem gällande tabeller, skulle avse skatt på deras löpande inkomst och icke skatt på tidigare intjänad inkomst. Vid övergången måste då — liksom för löntagare i land — efterskänkas 7/12 av skatten för inkomståret 6/4 1943—5/4 1944. Sjömännen betala sålunda i England verklig källskatt från och med den 6 april 1944. Liksom för övriga löntagare är denna källskatt icke definitiv utan beroende av avräkning i samband med efterföljande taxering. I motsats till vad som gäller för övriga löntagare är källskatten för sjömän icke byggd på ackumulativ tabell.

Den sjömansskattetabell, som användes vid månadsavlöning, angiver skatten för månad och för period av sex dagar. Någon kodnumrering av det mera specificerade slag, som användes i systemet »pay as you earn», förekommer icke här, men tabellen räknar med tio olika avdragsmöjligheter beroende på försörjningsbördan. Den innehåller sålunda särskilda skattekolumner för beteckningarna S, S_1, S_2, S_3, M, M_1, M_2, M_3, M_4 och M_5, därvid S betecknar ensamstående (single) och M gift (married) samt siffran anger antalet personer, som vederbörande har att försörja.

När en sjöman påmönstrar, lämnar han upplysningar om sina familjeförhållanden, så att försörjningsbördan kan fastställas. Mönstringsförrättaren antecknar med ledning härav den tillämpliga beteckningen S, S_1 etc. i sjömansrullan och sjömannens bok (Identity Card). Denna anteckning i sjömannens bok gäller sedan i två år, om ändring icke inträffar. Vid senare påmönstringar gäller sålunda tidigare fastställd beteckning, såvida icke 1) beteckning saknas i sjömannens bok eller 2) beteckningens datering är mer än två år gammal eller 3) sjömannen muntligt förklarar, att hans försörjningsbörda sedermera ändrats. I dessa tre fall får sjömannen lämna uppgift om sina aktuella familjeförhållanden genom att ifylla ett formulär. Mönstringsförrättaren konstaterar, att formuleret är fullständigt ifyllt, och för in den aktuella beteckningen S, S_1 etc. i sjömannens bok och i sjömansrullan. Om sjömannen underlåter att fylla i formuläret, betecknas han med S, alltså som ensamstående utan försörjningsskyldighet. Om en sjömans familjeförhållanden ändras under en resa, får han ombord fylla i en ansökan om ändrad försörjningsbeteckning. Ansökan lämnas till befälhavaren, som vid resans slut överlämnar den till mönst-

ringsförrättaren, vilken, om ansökan är fullständigt ifylld, för in den ändrade beteckningen i sjömannens bok vid avmönstringen.

När befälhavaren gör skatteavdrag, har han alltid att följa den beteckning, som för varje man finnes införd i sjömansrullan. Om sjömannen lämnat oriktiga uppgifter rörande sin försörjningsbörda och beteckningen härigenom blivit felaktig, kan något ansvar härför icke drabba befälhavaren. Vid den efterföljande taxeringen upptäckes ett sådant förhållande. Taxeringen måste grundas på riktig beteckning, och sjömannen blir slutligt betalningsskyldig i enlighet därmed. Befälhavaren får icke inlåta sig i dispyt med en sjöman rörande skatteavdragets storlek, när detta är riktigt beräknat med hänsyn till den beteckning, som för sjömannen finnes införd i sjömansrullan. Om sjömannen eljest har några klagomål rörande skatteavdragen, hänvisas han att vända sig till den centrala myndigheten för behandling av sjömännens skattefrågor, vilken finnes i Cardiff.

I motsats till den ackumulativa tabellen medger sjömansskattetabellen icke någon automatisk utjämning vid sjuk- eller arbetslöshetsperioder. För sjömännens del får sålunda anstå med regleringen av skatten till den slutavräkning, som sker efter taxeringen. Om vid slutavräkningen befinnes, att sjömannen har pengar att fordra, får han samtidigt med avräkningsbeskedet sig tillsänt ett formulär för ansökan om restitution. En sjöman, som under löpande inkomstår finner sig vara berättigad till restitution av mera väsentligt belopp — exempelvis på grund av en längre period av sjukdom eller arbetslöshet — kan emellertid redan under det löpande året vända sig till skattemyndigheten i Cardiff och få återbetalning.

Sjömansskattetabellerna äro olika, beroende på anställningsvillkoren vid olika fartyg. Sålunda finnes en tabell, som visar skatten för månad och för period om sex dagar, för användning då lönerna utbetalas månadsvis. En annan tabell visar skattebelopp för en till och med sju dagar och är avsedd att begagnas vid veckoavlöning. Månadstabellen torde vanligen begagnas i utrikes fart, medan tabellen för veckoavlöning synes vara mera allmän i kustfart. I månadstabellen användes skattekolumnen för månad vid utbetalning av hel månadslön. Om lön utbetalas för del av månad, användes sex-dagarskolumnen för varje hel period om sex dagar. För överskjutande dagantal göres icke något avdrag.

Till grund för avdragen lägges inkomsten ombord, dock med vissa undantag. Sålunda skall övertidsersättning icke medräknas och i allmänhet icke heller semesterersättning eller sjukpenning. Anledningen till att övertidsersättning icke tages i beräkning vid skatteavdragen torde vara den, att den icke ackumulativa tabellen lämpar sig mindre väl för skatteberäkning på dylika växlande belopp, som utgå utöver den mera regelbundna inkomsten. Det sagda betyder icke, att semesterersättning o. dyl. icke skulle utgöra skattepliktig inkomst. Vid taxeringen tages hänsyn även till

dessa förmåner, så att skatten på dem kommer fram såsom en kvarstående skatt vid avräkningen.

Värdet av naturaförmåner tages icke i beräkning. Detta är emellertid i England icke något för sjömännen speciellt förhållande, utan det gäller även för andra inkomsttagare, såsom hembiträden, jordbruksarbetare o. s. v.

Vid utbetalning av förskott på lön är befälhavaren skyldig tillse, att förskottet icke inkräktar på vad som vid den senare utbetalningen skall avdragas för skatt. Om avdrag samtidigt göres till täckning av sjömannens underhållsskyldighet gentemot närstående, går dylikt avdrag före skatteavdraget. Om under en resa sjömannens inkomst ändras på grund av befordran el. dyl. finnes för skatteavdragen vissa speciella regler givna, som innebära, att befälhavaren vid skatteberäkning för den löpande perioden skall göra särskilda avdrag för inkomsterna före och efter ändringen.

Några skatteavdragskort eller skattekort av det slag, som användes i systemet »pay as you earn» eller vid den norska sjömansbeskattningen förekomma icke. Befälhavaren redovisar skatteavdragen i en förteckning. Däri medtagas även övertidsersättning och annan inkomst, som icke varit föremål för skatteavdrag. Förteckningen insändes till skattemyndigheten i Cardiff samtidigt med att skattebeloppet inbetalas dit. Detta skall ske för sådana fartyg, där lön utbetalas månadsvis, inom en månad från avslutandet av sjömansrullan (closing of articles) och för fartyg med veckoavlöning icke senare än den 14 i månaden efter den, då skatteavdrag gjorts.

Något kvitto till sjömannen på dragen skatt synes befälhavaren vanligen icke utfärda. Om en sjöman finner sig berättigad till restitution och vill under löpande år göra framställning därom, måste han emellertid på något sätt kunna styrka vilket belopp, som dragits i skatt. I fråga om fartyg i utrikes fart ger befälhavarens redovisning tillräcklig upplysning i detta avseende, så att något särskilt intyg icke behöver utskrivas. För fartyg i kustfart (home and coasting vessels) föreskrives däremot, att ett kvitto på den dragna skatten skall lämnas till sjömannen på hans begäran.

Såsom ovan nämnts fastställes det slutliga skattebeloppet för sjömannen genom efterföljande taxering. Till ledning för sådan taxering är sjömannen pliktig avlämna självdeklaration. För varje inkomstår (6/4—5/4) slutföres taxeringen före oktober månads slut, och skattemyndigheten tillställer då sjömannen ett besked med uppgift om den slutliga skattens belopp, summan av gjorda skatteavdrag och beloppet av vad som återstår att betala eller som skall restitueras. Även taxeringen är centraliserad till Cardiff, dit sjömannen alltså har att lämna sin deklaration. I Cardiff finnes även ett centralt register över sjömännen, till vilket skattemyndigheten har tillgång.

I fråga om beskattningssystemets *omfattning* gäller, att det tillämpas för allt sjöfolk på handelsfartyg i utländsk fart eller kustfart, där lönerna bestämts genom kollektivavtal (the national Maritime Board Rate of Pay Agreements), med följande undantag

a) sjöfolk, som påmönstrat för nominell hyra (on Articles at nominal rates)

b) sjöfolk, vilka enligt sina avtal komma att vistas utomlands under minst tre år, och

c) besättning på vissa av järnvägarna ägda fartyg.

Kap. 5. Undersökning rörande sjömännens inkomsttaxering år 1948.

Utredningen har — enligt medgivande den 25 juni 1948 av chefen för finansdepartementet — föranstaltat om viss undersökning rörande sjömännens inkomsttaxering år 1948. Undersökningen har begränsats till Göteborgs och Bohus län. Den har omfattat alla inom länet bosatta personer, vilka enligt mantalslängden för år 1947 äro inskrivna vid sjömanshus. Hela antalet personer inskrivna vid sjömanshus i riket den 31 december 1947 utgjorde 38 091. Antalet av undersökningen berörda personer har utgjort 9 547 eller 25,06 procent av det totala antalet. Då undersökningen sålunda berört omkring en fjärdedel av de inskrivna sjömännen i riket och då den i lokalt hänseende omfattat såväl en större stad som landsbygd, torde få antagas, att den ger en tämligen god bild av förhållandena för riket i dess helhet.

Vid undersökningen ha de till taxeringarna hörande deklarationerna och löneuppgifterna granskats. Vidare har från debiteringslängden konstaterats, huru avräkningen av preliminärskatt mot slutlig skatt utfallit för sjömännen.

Undersökningen har i första hand åsyftat att giva upplysning i följande avseenden:

I Huru många inskrivna sjömän ha icke haft annan inkomst än av anställning ombord på fartyg?

II Huru många ha haft inkomst även av annat slag — blandad inkomst — eller mera betydande förmögenhet (över 30 000 kronor)?

III Huru många ha icke haft inkomst av anställning ombord på fartyg?

Beträffande sjömän tillhörande de två förstnämnda kategorierna (I och II) har därjämte undersökts dels deras försörjningsbörda, dels i vad mån de avgivit självdeklaration, dels i vad mån löneuppgifter inkommit till ledning för deras taxering, dels huruvida taxeringen grundats på deklaration, på löneuppgifter eller på skönsmässig beräkning, dels i vad mån samtaxering med äkta make ägt rum och i så fall storleken av makes inkomst samt dels i vad mån mera betydande allmänna avdrag förekommit i deklarationen för annat än utskylder eller sedvanliga försäkringsavgifter. Beträffande kategori II — blandad inkomst — har dessutom tagits uppgifter om storleken av inkomst i land och dess fördelning på olika inkomstkällor.

Undersökningens resultat redovisas i *bilagorna 1—3*.

Anmärkningsvärt är det stora antalet inskrivna sjömän, som enligt undersökningen icke uppburit någon inkomst ombord utan endast haft inkomst i land. Denna inkomstgrupp — kategori III — omfattar icke mindre än 53,8 procent av det totala antalet inskrivna sjömän i länet. Här är alltså fråga om sjömän, som för längre eller kortare tid lämnat sjömansyrket men som likväl på grund av bestämmelserna i 16 § sjömanshuskungörelsen stå kvar i inskrivningsregistret intill fyra år från senaste påmönstringen. Möjligt är att antalet dylika sjömän är särskilt högt i Göteborgs och Bohus län beroende bl. a. på det betydande antal fiskare i länet, som någon tid varit sjömän men sedan övergått eller återgått till fisket. Även om sålunda relativa antalet icke aktiva men vid sjömanshus alltjämt inskrivna sjömän skulle vara något lägre för riket i dess helhet, torde antalet likväl vara högst betydande och visa, att inskrivningen vid sjömanshus icke kan begagnas som grund för särskilda skatteregler för sjömän. Den gällande bestämmelsen om särskild tid för utfärdande av debetsedlar till personer inskrivna vid sjömanshus ställes i en oväntad belysning, då man finner, att mer än hälften av dessa personer icke äro sjömän.

De aktiva sjömännen, enligt undersökningen utgörande 4 408 eller 46,2 procent av de vid sjömanshus inskrivna, fördela sig med 20,6 procent på kategori I — sjömän med inkomst endast ombord — och 25,6 procent på kategori II — sjömän med blandad inkomst. Att fallen av blandad inkomst äro så talrika och överväga i förhållande till fallen av inkomst endast ombord kan synas överraskande. I detta avseende har undersökningen kompletterats med uppgifter om i vad mån gränsen mellan kategori I och kategori II skulle förskjutas, därest från den senare kategorien till den förra överfördes fall, där inkomsten i land är av mindre storlek. Förhållandet härvidlag, som har betydelse bland annat för att bedöma verkningarna av att inkomst i land till visst lägre belopp fritages från skatteplikt och deklarationsplikt, framgår av följande sammanställning.

	Antal i kategori II ingående personer, vilkas inkomst i land uppgår till högst		
	100 kr.	200 kr.	300 kr.
Göteborgs stad	213	384	520
Länet i övrigt	127	200	651
Hela länet	340	584	1 171

Om från kategori II till kategori I överföras personer med inkomst i land uppgående till högst nämnda belopp, förändras förhållandet mellan de båda kategorierna på följande sätt.

Inkomst i land högst	Antal i kategori		Relativa antalet i förhållande till totala antalet inskrivna sjömän	
	I	II	I	II
100 kr.	2 307	2 101	24,2	22,0
200 »	2 551	1 857	26,7	19,5
300 »	3 138	1 270	32,9	13,3

Beträffande de olika punkterna i bilagorna 1—3 anmärkes i övrigt:

6—8. Uppgifterna avse endast löneuppgifter rörande inkomst ombord och syfta till att visa, i vad mån påförd taxering av sådan inkomst i huvudsak täckts av löneuppgifter. Av intresse i detta sammanhang är även antalet löneuppgifter rörande inkomst ombord. Antalet dylika löneuppgifter kan nämligen för en och samma sjöman vara ganska stort, beroende dels på att sjömännen ofta växla arbetsgivare och dels på att rederiet ej sällan lämnar flera löneuppgifter för en sjöman, om denne tjänstgjort hos rederiet i olika repriser under året eller ombord på olika fartyg. Förhållandet har viss betydelse för frågan, huruvida löneuppgifterna skola bibehållas eller ersättas med uppgifter från det av utredningen föreslagna sjömansskattekontoret. Vid undersökningen har därför, såvitt rör Göteborgs stad, antecknats antalet löneuppgifter rörande inkomst ombord för varje till kategori I eller II hänförligt fall. Antalet varierar mellan 1 och 13. Medeltalet utgör 2 löneuppgifter per sjöman.

9—11. Uppgifterna avse att visa, i vilken utsträckning sjömännens taxeringar fastställts i enlighet med avgiven deklaration. En jämförelse mellan uppgifterna under 4 och 9 ger vid handen, att avvikelser från sjömännens deklarationer förekomma i stor utsträckning. I detta sammanhang har dock hänsyn tagits endast till avvikelser, som rört inkomsten ombord. Uppdelningen av de olika fallen på 9—11 har gjorts efter huvudsaklighetsprincip. Taxeringen har sålunda ansetts grundad på deklaration, även om någon obetydlig avvikelse från deklarationen förekommit. Avvikelse, som rört endast naturaförmånernas värdering, har icke heller tagits i betraktande.

13. Antalet fall, då allmänna avdrag utom för skatter och sedvanliga försäkringsavgifter förekommit i deklarationerna till större belopp, synes mycket högt. Uppgifterna i bil. 1 visa, att dylika avdrag för båda kategorierna sammanräknade förekomma i 757 av 4 408 fall, d. v. s. i cirka 17 procent

av fallen. Förhållandet har sin grund i att sjömännen i rätt stor utsträckning göra avdrag under rubrik »allmänna avdrag» för tjänstepensionsavgifter. Denna omständighet har påverkat uppgifterna vid punkt 13 i så hög grad, att en särskild uppspaltning av dem befunnits nödvändig. Om de yrkade avdragen i nyssnämnda 757 fall delas upp på olika rubriker blir fördelningen följande.

	Antal fall	Belopp i medeltal kr.
Avgift till Svenska Personal-Pensionskassan (S.P.P.)	56	436
» » Sjöbefälets Pensionskassa (S.P.K.)	269	357
» » Handelsflottans pensionsanstalt (H.P.A.)	47	132
» » Maskinbefälets pensionskassa (M.P.K.)	14	51
» » Sjökaptenernas i Göteborg pensionskassa	10	78
» » Posteritas (Broströmsrederiernas pensionskassa)	40	719
» » Transatlantics pensionskassa	3	587
» » Nordstjernans pensionskassa	1	436
» » »Svenska fartygsbefälets pensionskassa»	2	214
» » »Sjömännens pensionskassa»	1	59
» » »Svenska stewartföreningen»	1	72
Pensionsavgift utan närmare beteckning	141	505
Underskott å fastighet	78	599
» » kapital (gäldränta)	65	190
» » annan förvärvskälla	17	673
Periodiskt understöd	101	655
Underskott i makes deklaration	2	1 961

I vissa fall kan avgift till S.P.P. eller pensionsavgift utan närmare beteckning avse frivillig pensionsförsäkring men i allmänhet torde vara fråga om sådan avgift för tjänstepensionsförsäkring, som avräknats från inkomsten, innan skatteavdrag göres. Samtliga övriga rubriker rörande kostnader för pensionering torde avse dylika tjänstepensionsavgifter. Man bör därför i detta sammanhang helt kunna bortse från dem. Antalet sjömän att redovisa vid punkt 13 skulle då reduceras från 757 till omkring 235, motsvarande endast cirka 5 procent av de undersökta fallen.

Vid undersökningen har särskilt antecknats de fall, då den vid sjömanshus inskrivna personen varit kvinna. Med hänsyn till de särskilda svårigheter, som äro förenade med att uttaga sjömansskatt av gift kvinna med egen inkomst eller av två makar, vilka båda uppbära inkomst ombord, har det varit av betydelse att få någon kännedom om antalet dylika fall. Undersökningen visar i detta avseende följande.

I Göteborgs och Bohus län bosatta *kvinnor*, registrerade vid sjömanshus. Taxering 1948.

	Inkomst endast ombord	Blandad inkomst	Totalt
Antal kvinnor	14	29	43
Därav ogifta	9	27	36
» gifta	5	2	7
» samtaxerade	5	2	7
» » med sjömän	2	1	3

Kap. 6. Svensk sjömansskatt. Översikt av förslaget.

Utredningen föreslår, att sjömännen skola erlägga skatt för sin inkomst ombord i form av *sjömansskatt*. Denna skatt skall vara definitiv, vilket bland annat innebär, att inkomsten icke sedermera skall deklareras eller taxeras. Sjömansskatt skall erläggas ombord på svenska fartyg med en bruttodräktighet av minst 500 registerton. Skatten är sålunda knuten till fartygen och skall tillämpas ombord på dem, oberoende av om de gå i inrikes eller utrikes fart. Sjömansskatt skall — såvitt angår inkomst från rederiet — betalas av all personal ombord, som är anställd i rederiets tjänst, sålunda även av anställda, som icke tillhöra den egentliga besättningen, såsom servitörer, sjukvårdspersonal o. s. v. Skatteformen skall dock icke tillämpas ombord på staten tillhörigt fartyg, exempelvis järnvägsfärjorna, och icke heller ombord på pråmfartyg, isbrytarfartyg, livräddningsfartyg och fiske- eller fångstfartyg eller fartyg, som nyttjas i verksamhet omedelbart förbunden med fiske. Å andra sidan skola vissa fartyg med lägre bruttodräktighet än 500 ton kunna efter ansökan bliva anslutna till skatteformen genom dispens i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t. Dispensmöjligheten är i första hand avsedd för ångfartyg eller motorfartyg, vilka mera regelbundet gå i utrikes fart.

Sjömansskatten skall uttagas genom avdrag på inkomsten. För ändamålet skall begagnas en enhetlig *sjömansskattetabell*. Tabellen skall avse inkomst för månad och grundas på den förutsättningen, att sjömannen har inkomst ombord under tio av årets månader. Sjömansskattetabellen skall ha samma kolumnindelning som de tabeller, vilka användas vid avdrag för preliminär A-skatt (källskattetabellerna). I sjömansskatten skall ingå kommunalskatt, statlig inkomstskatt och folkpensionsavgift. Kommunalskatten beräknas efter en enhetlig utdebitering till belopp, som fastställes för varje år. Utredningen föreslår, att den kommunala utdebiteringen i närvarande läge bestämmes till sex kronor. Kommunalskatten skall tillfalla sjömannens hemortskommun, dock att, om denna kommun ingår i landstingsområde, kommunalskatten skall fördelas mellan kommunen och landstinget, så att landstinget erhåller tre tiondedelar av kommunalskatten. Statlig inkomstskatt och pensionsavgift beräknas i sjömansskatten efter allmänt gällande grunder.

Ortsavdraget vid sjömansskatten graderas på vanligt sätt efter försörjningsbörda och beräknas efter de grunder, som tillämpas för ortsgrupp III.

Avdrag för sjömansskatt göres månadsvis vid utbetalning av hyra och övriga kontanta löneförmåner. Skatten beräknas på inkomsten minskad med hyres- och pensionsavgift. Särskilt tillägg för värdet av naturaförmåner i form av kost och logi skall icke göras. Hänsyn till naturaförmånernas värde har nämligen tagits redan vid fastställande av skattebeloppen i sjömansskattetabellen. Förmånerna ha därvid värderats till vissa belopp per månad, beroende på inkomstens storlek. Utredningen förordar, att i närvarande läge värdena för kost och logi bestämmas till 60—120 kronor i månaden med 25 procent reducering för gift person.

Liksom i de nu använda A-skattetabellerna skall i sjömansskattetabellen beräknas avdrag utöver ortsavdraget dels för försäkringsavgifter m. m. å 200 kronor och dels för den kommunalskatt, som får avdragas vid statlig taxering. Sjömansskatten medger alltså sjömännen avdrag för erlagd kommunalskatt omedelbart i förhållande till den löpande inkomsten. I konsekvens härmed bör sjömansskatten icke till någon del få avdragas bland allmänna utskylder i självdeklaration.

Vid utbetalning av hyra m. m. för del av månad beräknas skatten med ledning av tabellen i förhållande till det antal dagar inkomsten avser. Om inkomsten har karaktär av engångsersättning, exempelvis tantiem, kaplake, provision, gratifikation, krigsförlisningspengar, bärgarlön eller ackumulerad semesterersättning, göres — om ifrågavarande inkomst uppgår till minst 300 kronor — en särskild skatteuträkning, innebärande att inkomsten fördelas jämnt på tio månader. I inkomsten skall icke inräknas sedvanlig kojutrustningsersättning, effektersättning eller verktygsersättning. Icke heller skall i inkomsten inräknas kontant ersättning för naturaförmåner i form av kost och logi, beroende på att värdet av dylik förmån — såsom ovan anmärkts — tagits i beräkning i sjömansskattetabellen. S. k. sjukersättning, som utgår med visst belopp per dag, skall icke heller inräknas i skattepliktig inkomst. Däremot skall hänsyn tagas till förmån av fri uniform och kontant ersättning för egen uniform.

Sjömännen skola tillställas debetsedlar å preliminär skatt i vanlig ordning. Normalt avse dessa debetsedlar preliminär A-skatt. Av debetsedeln framgår då, vilken kolumn i A-skattetabellen som skall användas för sjömannen. Eftersom kolumnindelningen är densamma i A-skattetabellerna och sjömansskattetabellen, kan kolumnbeteckningen användas även till sjöss. Meningen är alltså, att sjömannen, om han tager arbete i land, skall använda sin debetsedel med därvid fogad A-skattetabell, men att avdrag ombord skall göras enligt den gemensamma sjömansskattetabellen, därvid dock den i debetsedeln angivna kolumnen skall gälla.

I sjömannens sjöfartsbok införes från debetsedeln genom mönstringsför-

rättarens försorg uppgift om debetsedelns år och nummer samt däri angiven kolumn. Uppgifterna kunna införas, när helst sjömannen, försedd med sin debetsedel, besöker mönstringsförrättare. Vid påmönstring skall mönstringsförrättaren kontrollera, att för alla påmönstrade dylik anteckning är införd i sjöfartsboken. Sjömannen göres uppmärksam på nödvändigheten härav redan hos de offentliga arbetsförmedlingarna eller rederiernas personalavdelningar. Om vid påmönstring anteckning för löpande år saknas, skall den införas från debetsedel, som sjömannen företer. Om sjömannen vid detta tillfälle icke medför debetsedeln, skall han av mönstringsförrättaren uppmanas att anskaffa den från lokal skattemyndighet i sin hemort. Formulär för sådan rekvisition skall finnas tillgängligt hos mönstringsförrättaren. Om sjöfartsboken innehåller uppgift om debetsedel för löpande år, gäller denna uppgift vid varje påmönstring under året, såvida icke sjömannen företer ny debetsedel med ändrad kolumnbeteckning. För personal, som icke innehar sjöfartsbok, göres ifrågavarande anteckning i motboken. För utlänning göres anteckningen i passet.

Genom att i vanliga fall sjömännens sjöfartsböcker innehålla anteckning av mönstringsförrättare om debetsedelns år och nummer samt kolumnbeteckning, behöver icke befälhavaren avfordra besättningen deras debetsedlar. Debetsedlarna skola sålunda stanna i sjömännens eget förvar. Befälhavaren skall från sjöfartsböckerna införa uppgifterna rörande debetsedlar i den s. k. folkboken, vilken föres ombord på fartyget. Med ledning av dessa anteckningar skall han sedan göra avdrag för sjömansskatt. Om anteckning för löpande år saknas i sjömannens sjöfartsbok, skall avdrag ske med ledning av anteckning avseende året före inkomståret. Om icke heller sådan anteckning finnes, skall avdrag göras enligt kolumn för ogift person.

Sjömansskatten är avsedd att vara den enda och enhetliga skatteformen ombord på de fartyg, där den tillämpas. Vanligt löneavdrag för preliminär skatt eller kvarstående skatt skall sålunda icke förekomma ombord på dessa fartyg. Dock skall möjlighet finnas för den, som önskar att avdrag även för preliminär A-skatt eller för kvarstående skatt göres på hans inkomst ombord, att få sådant avdrag verkställt genom befälhavaren. Dylika avdrag äro helt beroende av frivillig framställning och sjömannen har att själv angiva avdragets belopp. Införsel för ogulden skatt skall kunna äga rum i inkomsten ombord i samma ordning som för närvarande.

Befälhavaren redovisar skattebeloppen till rederiet. I allmänhet sker sådan redovisning månadsvis. Vid redovisningen skall för varje man uppgivas hans namn, födelsedatum och -år, mantalsskrivningsadress, debetsedelns år och nummer samt kolumnbeteckning, inkomst under månaden, skatteavdrag för månaden samt den tid av månaden inkomsten avser. Rederiet redovisar i sin tur till ett för riket centralt kontor, *sjömansskattekontoret*. Redovisningen sker genom att rederiet insätter sjömansskattens

belopp på sjömansskattekontorets postgirokonto och samtidigt till kontoret insänder en förteckning innehållande samma uppgifter, som enligt vad nyss sagts skola finnas i befälhavarens redovisning till rederiet. Rederiernas redovisningar skola lämnas varannan månad och avse perioder om två kalendermånader, räknat från inkomstårets början. Redovisning skall avgivas senast under andra månaden efter utgången av den tid redovisningen avser. Sjömansskattekontoret har emellertid möjlighet att på ansökan medgiva anstånd därmed, i regel dock högst en månad. Om redovisning icke lämnas inom föreskriven tid, utgår restavgift enligt samma grunder som för närvarande vid inbetalning av skatt, d. v. s. med fyra procent av skattebeloppet. Rederiet är — på samma sätt som i fråga om preliminär A-skatt — ekonomiskt ansvarigt för sjömansskattens behöriga inbetalning. Försummelse att i behörig ordning göra avdrag för sjömansskatt eller att inleverera skatt kan dessutom medföra straffrättsligt ansvar.

Rederiernas skyldighet att för sjömännen avlämna löneuppgifter för taxering bortfaller. I stället upprättar sjömansskattekontoret inkomstuppgifter för varje sjöman i två exemplar, utvisande bl. a. årsinkomst ombord, under inkomståret dragen sjömansskatt och den tid av året, under vilken inkomsten uppburits. Dessa inkomstuppgifter iordningställas under mars månad året efter inkomståret. Den ena serien av uppgifterna tillställes taxeringsnämnderna före mars månads utgång. I den stomme till inkomstlängd, som tillställts taxeringsnämnderna från länsstyrelserna, har beträffande personer, som erlagt sjömansskatt under inkomståret, i allmänhet anmärkts »sjöman» i anteckningskolumnen. Taxeringsnämnderna få därigenom kännedom om vilka skattskyldiga, som erlagt sjömansskatt, och har anledning att dröja med taxering av dem, tills inkomstuppgifter från sjömansskattekontoret erhållits.

Taxeringsnämnderna skola icke taxera inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts. En skönsmässigt beräknad taxering av nämnden kan sålunda icke omfatta sådan inkomst. Däremot skola taxeringsnämnderna taxera sjömännen för inkomst i land och för förmögenhet, liksom de även skola taxera med sjöman sammanlevande make enligt reglerna för samtaxering. Den från sjömansskattekontoret erhållna inkomstuppgiften skall sålunda icke föranleda beskattning av däri uppgiven inkomst, utan endast tjäna taxeringsnämnden till ledning för att bedöma, om sjömannen kan ha haft skattepliktig inkomst i land. Om en sjömans beräknade taxerade inkomst i land (eller hans makes inkomst) icke uppgår till 100 kronor, upptages den icke till beskattning. Eljest beskattas inkomst i land även till belopp understigande 600 kronor, såvida sjömannen vid sidan därav haft inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts och den sammanlagda inkomsten överstiger 600 kronor.

Inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, föranleder icke deklarations-

plikt. Icke heller föreligger deklarationsplikt för inkomst i land understigande 100 kronor. En sjöman är sålunda icke deklarationsskyldig, om han haft inkomst endast ombord, och icke heller om hans övriga inkomst (tillsammans med makes) understiger 100 kronor. Sjömannen är dock alltid pliktig att deklarera efter anmaning. I självdeklarationen behöver icke redovisas sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts. Förhållandet bör endast anmärkas i deklarationen.

Senast den 20 maj året efter inkomståret distribuerar sjömansskattekontoret den andra serien av inkomstuppgifter till de lokala skattemyndigheterna (kronokamrerare och häradsskrivare). Härvid äro debetsedelnumren vägledande. Den lokala skattemyndigheten får härigenom för varje sjöman kännedom om bl. a. beloppet av den årsinkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, sjömansskattens belopp och det antal månader, under vilka sjömansskatt dragits. Den lokala skattemyndigheten upplägger med ledning härav en *sjömansskattelängd*, vilken dels tjänar till att fördela sjömansskattens belopp på kommunalskatt, pensionsavgift och statlig inkomstskatt och dels utgör en hjälplängd för att bestämma ortsavdrag samt beloppen av den skatt, som skall utgå för inkomst i land.

Lokal skattemyndighet har alltså i första hand att fördela sjömansskatten på de olika däri ingående slagen av skatter. Härvid uträknas först i sjömansskattelängden vad kommunalskatten, beräknad enligt den för sjömännen enhetliga utdebiteringen, utgör på ifrågavarande inkomst ombord, uppburen under ifrågavarande antal månader. Sedan bestämmes pensionsavgiftens belopp. Vad som därefter återstår av sjömansskatten utgör statlig inkomstskatt.

I fråga om sjömän, som icke haft annan inkomst än sådan, för vilken sjömansskatt erlagts, och som icke heller skola samtaxeras med make, erfordras icke någon åtgärd utöver fördelningen av sjömansskatt. Om sjömannen däremot taxerats för inkomst i land eller skall samtaxeras med make, erfordras en särskild uträkning av skatt på inkomsten i land. Vid beräkning av sjömansskatt har sjömannen tillgodoförts ortsavdrag — statligt och kommunalt — med en tiondedel av avdragets hela belopp för varje månad, under vilken han uppburit inkomst ombord. Har han haft inkomst ombord under minst tio månader av inkomståret, är sålunda avdraget helt utnyttjat. Något ortsavdrag skall då icke beräknas vid beskattning av hans inkomst i land. Om däremot sjömannen haft inkomst ombord exempelvis under sex månader och inkomst i land under återstående sex månader av året, har han utnyttjat endast sex tiondedelar av ortsavdraget och skall då vid beskattning av inkomst i land tillgodoräknas fyra tiondedelar av det i hemortskommunen gällande ortsavdraget.

Om samtaxering icke föreligger, uträknas *kommunalskatten* på inkomst i land efter den i hemortskommunen gällande utdebiteringen direkt på den

beskattningsbara inkomst, som framkommit efter eventuell fördelning av ortsavdraget. Vid fall av samtaxering göres en beräkning av makarnas totala taxerade inkomst. Med begagnande av det ortsavdrag, som gäller för hemortskommunen, beräknas därefter beskattningbar inkomst för vardera maken. Från vad som därvid belöper på sjömannen göres avdrag för den beskattningsbara inkomst, som motsvarar inkomsten ombord.

Vid uträkning av *statlig skatt* på inkomst i land beräknas först skatten för sjömannens hela inkomst — såväl inkomst ombord som i land. Därefter göres avdrag för den statliga skatt, som enligt allmänt gällande regler skulle ha belöpt enbart på inkomsten ombord. Skattens progression kommer på detta sätt att belasta inkomsten i land fullt ut. Statsskatten på inkomst ombord anses betald med sjömansskatten, även om denna icke medger full täckning för den statliga skatt, som skulle utgått vid vanlig taxering. Vid fall av samtaxering sker skatteuträkningen efter principiellt samma grunder som, enligt vad nyss sagts, skola tillämpas för uträkning av kommunalskatt i dylika fall. Här göres sålunda en beräkning av skatt för vardera maken på en gemensam total beskattningsbar inkomst, varefter från den på sjömannen belöpande skatten avräknas vad som anses erlagt i form av sjömansskatt.

På grund av det schematiska beräkningssättet kan sjömansskatten i vissa fall innebära en högre beskattning för sjömannen än som skulle påförts honom efter taxering i vanlig ordning. Utredningen föreslår två olika möjligheter att åstadkomma rättelse i dylika fall. Sjömannen skall sålunda ha möjlighet att bliva överförd till *taxering enligt allmänt gällande regler*, om han vid sådan taxering är berättigad till avdrag 1) för underskott på förvärvskälla i land, 2) för utbetalning av pediodiskt understöd, 3) för betalning av frivillig avgift till pensionsstyrelsen eller till annan pensionsförsäkring, 4) tillkommande gift kvinna med förvärvsarbete (avser fall, då sjömannen är gift kvinna), 5) för underskott i andra makens deklaration samt 6) för ömmande omständigheter. För att taxering enligt allmänna regler skall kunna påföras måste avdragen i nu nämnda hänseenden sammanlagt uppgå till minst 500 kronor. Ansökan om dylik taxering skall göras hos prövningsnämnden i det län, där sjömannen är hemmahörande, senast under året efter inkomståret. Vid ansökan skall fogas självdeklaration. Om sjömannen har att utgiva periodiskt understöd med minst 500 kronor om året, skall finnas möjlighet för honom att efter framställning till sjömansskattekontoret erhålla jämkning av sjömansskatten redan under inkomståret. Denna jämkningsmöjlighet är för sjömannen bindande så till vida, att efterföljande taxering enligt allmänna regler är obligatorisk, om jämkning föregått.

Förutom möjlighet till taxering enligt allmänna regler i nu angivna fall skall för sjömannen finnas möjlighet till direkt *restitution* av sjömans-

skatt, om han haft inkomst ombord under kortare sammanlagd tid av inkomståret än åtta månader och därigenom fått betala högre belopp i sjömansskatt — jämte eventuell skatt på inkomst i land — än som skulle utgått enligt allmänna beskattningsregler. För att restitution skall kunna erhållas måste dock skillnadsbeloppet uppgå till minst 50 kronor. Ansökan om restitution skall ingivas till sjömansskattekontoret senast under året efter inkomståret.

Utredningen föreslår, att sjömansskattekontoret förlägges till Göteborg och anknytes till länsstyrelsen därstädes.

Utredningen föreslår, att sjömansskatt skall erläggas även av *sjömän, som icke äro bosatta i Sverige*. För dessa skall skatten beräknas till viss procent av den kontanta inkomsten ombord. Utredningen förordar, att skattesatsen i närvarande läge bestämmes till 10 procent. Utlänning, som hos sjömansskattekontoret styrker, att han är skyldig betala skatt för inkomsten till sitt hemland, skall dock kunna fritagas från avdrag för sjömansskatt eller erhålla restitution av redan dragen skatt.

Lagstiftningen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1951. Enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna skola avdrag för kvarstående skatt på grund av taxering åren 1950 och 1951 bibehållas ombord på fartygen, dock att dylika avdrag skola komma i efterhand i förhållande till avdrag för sjömansskatt.

Kap. 7. Förslagets omfattning.

1. Tidigare uttalanden och förslag.

Frågan om avgränsning av den kategori skattskyldiga, som skulle komma att omfattas av ett särskilt skatte- eller uppbördssystem för sjömän, har i samband med tidigare förslag och uttalanden i ämnet berörts vid olika tillfällen.

I sitt betänkande år 1934 nr 21 yttrade bevillningsutskottet, att ett särskilt skattesystem för sjömän möjligen icke borde omfatta befäl och ej heller sådana sjömän, som icke hade skyldighet att på- och avmönstra. Behovet av ändrade bestämmelser gjorde sig nämligen starkast gällande ifråga om personer, sysselsatta i utrikes sjöfart, särskilt s. k. trampfart.

I remissyttranden, som avgåvos över nämnda betänkande, uttalades rörande det ifrågasatta skattesystemets omfattning bl. a. följande. *Kommerskollegium* ansåg, att det icke borde omfatta sjöfolk, som tjänstgjorde på fartyg med manskapsförteckning, d. v. s. icke mönstringspliktiga fartyg i ren inrikes fart. Kollegiet ifrågasatte, om man hade tillräckliga skäl att taga med även befälet. I varje fall ville kollegiet icke låta systemet omfatta befälhavaren. Fyra sjömanshusdirektioner, *Sveriges allmänna sjöfartsförening* och *Sveriges redareförening* förordade, att systemet begränsades till sjöfolk på mönstringspliktiga fartyg. *Sveriges segelfartygsförening* avrådde från att utsträcka systemet till sjöfolk på segelfartyg och motorseglare i inrikes- och östersjöfart. En direktion ville särskilt undantaga postseglare och fiskare. En annan direktion ville undantaga besättning på kronan tillhörigt fartyg samt på fiske- eller fångstfartyg, isbrytare eller bärgningsfartyg. *Svenska sjöfolksförbundet* ansåg, att systemet icke borde göras obligatoriskt för sjömän i inrikes fart. Fyra direktioner och *Sveriges redareförening* ville undantaga allt befäl, medan fyra andra direktioner ansågo, att endast befälhavaren borde undantagas.

I det utkast till särskilt uppbördssystem för sjöfolk, för vilket 1936 års uppbördskommitté redogjorde i sitt betänkande, uttalades, att systemet icke med fördel kunde tillämpas på andra sjömän än sådana, som vore påmönstrade för utrikes fart. Beträffande sjömän, som icke vore anställda

på fartyg i utrikes fart, syntes ej heller finnas samma skäl för ett särskilt uppbördssystem. Möjligen borde systemet icke tillämpas på befälhavare.

I det av postsparbankschefen J. Enger år 1942 avgivna förslaget om åtgärder för främjande av sjöfolkets utskyldsbetalning genom anslutning till ett intressekontor vid postsparbanken berördes även frågan om vilka grupper av sjömän, som borde omfattas av skatteförmedlingen. Enger ansåg, att den föreslagna reformen visserligen skulle få sin största betydelse för sjömän i utrikes fart, men att förslaget även för övriga sjömän borde kunna vara till väsentlig nytta. Vid tidigare behandling av sjöfolkets skattebetalningsfråga hade flera myndigheter föreslagit, att en eventuell skatteförmedling borde omfatta endast sjöfolk ombord på mönstringspliktiga fartyg. Då samtliga sjömän på dylika fartyg måste vara inskrivna vid sjömanshus, betecknade förslaget en klar gränsdragning och hade därför mycket som talade för sig. Emellertid hände det, att inskrivna sjömän tjänstgjorde än på mönstringspliktiga och än på andra fartyg. Om anslutningen begränsades till mönstringspliktiga fartyg kunde därför inträffa, att en sjöman ibland tillhörde skatteförmedlingen ibland icke, beroende på beskaffenheten av det fartyg, på vilket han tjänstgjorde. Då enligt Engers förslag debetsedlar för alla vid sjömanshus inskrivna sjömän skulle insändas till postsparbanken, kunde det synas önskvärt, att en inskriven sjöman tillhörde skatteförmedlingen, oavsett om han arbetade ombord på ett mönstringspliktigt fartyg eller ett annat fartyg. En sådan regel skulle föra med sig, att även sjömän på motorseglare och liknande, i den mån de voro inskrivna vid sjömanshus, skulle komma att omfattas av systemet. Mot detta syntes heller icke något vara att erinra. Då det emellertid förekomme, att på ett icke mönstringspliktigt fartyg somliga av besättningen vore inskrivna vid sjömanshus, skulle den situationen uppstå, att på samma fartyg skatteavdrag skulle göras för vissa sjömän men icke för andra.

För Enger hade emellertid uppgivits, att man kunde räkna med att besättningen på fartyg över en viss storlek nästan undantagslöst utgjordes av inskrivna sjömän, även om fartygen icke vore mönstringspliktiga. Om denna uppfattning vore riktig, syntes böra övervägas att draga gränsen för anslutningen vid ett visst registertontal, så avpassat, att därigenom flertalet av de inskrivna sjömännen komme att inbegripas under skatteförmedlingen. Enger förutsatte, att vederbörande sakkunniga instanser skulle i sina yttranden över förslaget närmare uttala sig om den lämpliga gränsen härvidlag.

Någon anledning att från skatteförmedlingen undantaga sjöfolk av befälsgrad syntes icke finnas. Beträffande fartygets befälhavare kunde dock tvekan råda. I fråga om krigsriskersättning gällde, att insättning av sådan ersättning hos postsparbanken skulle ske för befälhavaren liksom för varje

annan på fartyget anställd. En motsvarande likställighet vid avsättning till skatt kunde synas rimlig, men vissa rent praktiska skäl talade däremot. Avlöningen till befälhavaren utginge ibland i form av tantiem av olika slag. Fall kunde också förekomma, då befälhavaren själv ägde eller vore delägare i fartyget. Befälhavaren intoge även eljest i lönehänseende en sådan särställning i jämförelse med övrigt befäl ombord, att det syntes lämpligt att icke inbegripa honom i skatteförmedlingen.

I de yttranden, som avgåvos över Engers förslag, berördes även frågan om vilka kategorier av sjömän som skulle omfattas av skatteförmedlingen. Härom anförde

Kommerskollegium: »I fråga om de kategorier sjömän, som skulle anslutas till skatteförmedlingen, synes det ur psykologisk synpunkt riktigt, att alla på samma fartyg anställda i görligaste mån medtagas. Kollegium får i sådant avseende särskilt understryka, att därest inskrivning vid sjömanshus skulle bliva utslagsgivande för anslutningen, skulle, såsom den sakkunnige påpekat, kunna befaras, att sjömännen komme att underlåta att inskriva sig vid sjömanshus, där icke tvång förelåge. Vad särskilt angår befälhavaren, har den sakkunnige funnit lämpligast att icke medtaga honom i skatteförmedningen. Detta förslag har i regel godtagits i de avgivna yttrandena. Ehuru de härför anförda skälen i och för sig få anses bärande, ställer Kollegium sig dock av principiella skäl i någon mån tveksamt härtill. Därest emellertid befälhavaren finnes utan olägenhet för systemets genomförande kunna undantagas, torde i samband därmed böra övervägas att undantaga jämväl annan ombord anställd, som är delägare i fartyget och icke åtnjuter bestämd hyra. Begränsas anslutningen, som nedan föreslås, till fartyg över 300 tons bruttodräktighet, torde emellertid dylikt partrederi endast förekomma i rena undantagsfall. Vidare synas skäl förefinnas att undantaga vissa andra ombordanställda, som icke avlönas av rederiet, såsom personer, vilkas avlöning helt eller delvis utgår i form av dricks pengar m. fl.

Såsom den sakkunnige förutsatt, måste en begränsning av de fartyg, å vilka systemet skulle tillämpas, anses nödvändig. I likhet med den sakkunnige finner Kollegium därvid, att en storleksgräns för fartygen är att föredraga framför en begränsning av anslutningen till mönstringspliktiga fartyg. Bland annat torde behovet av uppbördsförmedlingen icke vara så framträdande för små fartyg som för större, enär små fartyg och deras besättningar i allmänhet oftare träda i förbindelse med hemorten. I avseende å vilken storleksgräns, som bör väljas, synes det Kollegium tillrådligt, att densamma till en början sättes relativt högt, i vart fall intill dess någon erfarenhet vunnits rörande systemets lämplighet m. m. Skulle senare en utvidgning av detsamma anses motiverad, torde en sådan utan större svårighet låta sig genomföras. Kollegium får därför föreslå, att förmedlingsverksamheten begränsas att gälla för besättningarna å fartyg om 300 bruttoregisterton och däröver. Omnämnas må, att genom en dylik begränsning komme i allmänhet segelfartyg med hjälpmaskin att undantagas från regleringen, vilket torde vara lämpligt med hänsyn därtill, att sjömän, vilka icke äro inskrivna vid sjömanshus, i huvudsak torde frekventera dylika fartyg. I detta sammanhang må uppmärksamheten fästas därpå, att bland annat Sveriges Allmänna Sjöfartsförening ansett, att bogser- och bärgningsfartyg samt isbrytarfartyg och fiske- och fångstfartyg borde undantagas. Utan tvivel kunna vissa

skäl åberopas härför. Föreningen har emellertid utgått ifrån, att alla fartyg i utrikesfart, som skola vara försedda med sjömansrulla, böra medtagas. Därest i stället en storleksgräns om 300 ton fastställes, torde det sakna större praktisk betydelse, om nämnda fartygskategorier komme att uttryckligen undantagas. Frågan synes emellertid böra beaktas vid utarbetande av författningsbestämmelser i ämnet, varvid författningens giltighetsområde lämpligen bör begränsas till att avse handelsfartyg, så att åtminstone i varje fall fiske- och fångstfartyg komma att falla utanför.»

Sveriges Redareförening: »Det hade måhända varit riktigast, att allt sjöfolk omfattas av skatteförmedlingen. Härigenom skulle i första hand kunna undvikas, att missnöje uppstode bland dem av sjömännen, som komme att beröras av föreskrifterna. Emellertid torde man av olika skäl nödgas uppdraga vissa gränser för en obligatorisk anslutning till skatteförmedlingen. Föreningen har ingående prövat olika förslag och därvid kommit till den slutsatsen, att endast de sjömän här böra ifrågakomma, som äro anställda å mönstringspliktigt fartyg i utrikes fart. Invändningar kunna visserligen göras häremot, bland annat på den grund att en sjöman en tid av året har anställning på fartyg, varom nu nämnts, under det att han under annan tid av samma år har anställning på ett fartyg, som uteslutande går i inrikes fart, varigenom icke önskvärda komplikationer skulle uppstå i avseende å skattebetalningen. Hur man än kommer att draga gränserna, torde man emellertid icke kunna undgå dylika komplikationer. Föreningen hyser dock den uppfattningen, att den ovan föreslagna uppdelningen är den ändamålsenligaste.

I samband med behandlingen av frågan därom, vilka kategorier, som skulle vara anslutna till skatteförmedlingen, uppstå ett icke ringa antal spörsmål, vilka kräva sin lösning. Utöver dem, som utredningsmannen berört, vill föreningen här giva exempel på vissa andra, av vilka en del även sammanhänga med fråga om avdragens beräknande.

Sålunda torde böra klarläggas, huruvida skatteförmedlingen skall omfatta sjömän, som endast hava tillfälligt arbete ombord å fartyg, varom här är fråga. När ett fartyg efter uppläggning skall upprustas, anställas i många fall sjömän ombord mot viss timpenning; i vissa fall beräknas dock ersättningen efter den i kollektivavtalet angivna hyran. En del av dessa sjömän påmönstra därefter fartyget, när detta sättes i trafik. Förhållandet är motsvarande, när ett fartyg skall läggas upp. Efter det att besättningen i sedvanlig ordning avmönstrat, bruka ofta en del besättningsmän kvarstanna ombord för att mot timpenning eller hyra utföra vissa avrustningsarbeten. Föreningen utgår ifrån, att förslaget i fall som förevarande endast avser att omfatta de sjömän, som äro mönstrade. Då saken emellertid icke direkt berörts i förslaget, är det erforderligt, att frågan klarlägges.

I många fall uppbär en sjöman ersättning av redaren, utan att han fullgör tjänst ombord. Föreningen syftar här på sådana fall, då anställd åtnjuter semester enligt gällande lag eller avtal, då s. k. arbetslöshetshyra utgår efter fartygs förlisning jämlikt föreskrifterna i sjömanslagen; då hyra eller annan ersättning utgår vid sjukdom eller olycksfall; då sjöman uppbär ersättning vid avskedande eller uppsägning etc. Alla dessa fall synes utredningsmannen icke hava ingått på, då han i förslaget talar om avdrag å sjömannens »avlöning ombord». Skulle det emellertid vara avsett, att skatteavdrag skall ske även för tid sjöman icke tjänstgör ombord, bör detta uttryckligen angivas.

Grunden för möjligheten för en befälhavare att verkställa individuellt be-

stämt avdrag är, att han har kännedom om avdragets storlek, och möjlighet därtill förmenar utredningsmannen befälhavaren skall få, genom att anteckning om avdragets storlek skall göras i mannens sjöfartsbok. Nu är emellertid förhållandet, vilket utredningsmannen icke synes hava beaktat, att det finns många ombord anställda, som icke behöva hava och många gånger ej heller hava sjöfartsbok. Till denna kategori höra som regel intendenturpersonal, matsalsuppassare, såväl manliga som kvinnliga, och hyttstewarter och hyttstäderskor på passagerarefartyg. För dessa kan sålunda underlag för kännedom om individuellt avdrag komma att saknas. Vidare är med avseende å ett flertal av de sistnämnda inkomsten ombord till icke oväsentlig del baserad på drickspenningssystemet, varför behörigt skatteavdrag icke kan av befälhavaren göras.

Än vidare bör i detta sammanhang tagas hänsyn till att om i utlandet nyanställd person uppgiver, att hans sjöfartsbok förkommit eller för honom gått förlorad, saknas också möjlighet till kunskap om individuellt avdrag, och det är nog att befara att, om individuellt avdrag blir högre än det normala, sjöfartsboken lätt skulle »förkomma».

Det torde också böra erinras om, att flertalet bland uppassnings- och städningspersonalen icke äro inskrivna vid sjömanshus och för dessa kommer därför Postsparbanken alls icke att få de primära uppgifterna, d. v. s. debetsedlarna från taxeringsmyndigheterna. — Inkommer sedan till Postsparbanken för dylik person gjort löneavdrag, måste Postsparbanken söka anskaffa upplysning om, var personen i fråga kan vara mantalsskriven och taxerad. Av sist omförmälda slag av ombordanställda har ett flertal anställning ombord endast under sådan tid av året, då passagerarfrekvensen är störst. Fall finnas också, då personer taga anställning å till utrikes ort från Sverige gående fartyg endast för en enkelresa i avsikt att utan kostnad kunna komma från Sverige till fartygets utländska destination; de sålunda vad man kallar »arbeta sig över». För alla sådana fall av kort anställning är utredningsmannens förslag uppenbart ej anpassat.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Beträffande slutligen den av utredningsmannen berörda frågan därom, huruvida fartygsbefälhavarna skola komma in under skatteförmedlingen eller ej, anser sig föreningen kunna instämma i vad utredningsmannen härutinnan anfört. Föreningen vill dock icke underlåta framhålla, att den omständigheten, att befälhavaren i skattehänseende skulle komma att intaga en särställning ombord, lätt kan giva anledning till missnöje bland övriga ombord anställda. Med förhållandena ombord å fartyg förtrogna veta väl, att det är av största vikt att å fartygen i möjligaste mån undvika allt sådant, som kan skapa irritation eller missnöje.»

Sveriges Allmänna Sjöfartsförening: »De sjömän, som för närvarande hava svårt att i rätt tid betala sina skatter, äro de, som under längre tid vistas borta från hemorten och som sakna anhöriga i hemlandet, vilka kunna tillvarataga den frånvarandes intressen. Till denna kategori höra i främsta rummet sjömän sysselsatta i utrikes sjöfart. Vad angår sjömän anställda ombord å fartyg, vilka trafikera inrikeshamnar, gäller, att dessa sjömän i allmänhet torde hava fast bostad i land eller i varje fall hava möjlighet att utan större svårigheter själva fullgöra sin skattebetalning på samma sätt som andra skattskyldiga. På grund av det anförda får föreningen föreslå, att obligatorisk anslutning till intressekontoret bör stadgas allenast i fråga om dem, som äro anställda ombord å fartyg i utrikes sjöfart ..... Mot det av föreningen skisserade förslaget angående huvudregeln för gränsdragningen för tvångsanslutningen kan givetvis

invändas, att då en sjöman ibland kan tjänstgöra ombord å fartyg i utrikes sjöfart, och vid ett annat tillfälle å fartyg i inrikes trafik han kommer att behandlas olika i fråga om skatteförmedlingen beroende på å vilket fartyg, han är sysselsatt. Denna erinran är visserligen riktig, men med lika starkt fog kan samma erinran riktas mot att draga gränsen för anslutningen efter något av de förut omförmälda alternativen. Att helt undgå svårigheter på detta område är ej möjligt med hänsyn till de säregna förhållanden, som utmärka sjöfolkets levnadsförhållanden. Det gäller därför att söka finna en lösning som leder till bästa möjliga resultat utan alltför stora praktiska olägenheter i tillämpningen. Föreningens ovan skisserade synpunkter kunna sammanfattas sålunda. Alla anställda ombord å sådana fartyg i utrikes fart, som jämlikt gällande bestämmelser skola vara försedda med sjömansrulla — dock med undantag för bogser- resp. bärgningsfartyg och isbrytarfartyg — skola vara obligatoriskt anslutna till intressekontor. Anställda ombord å fartyg i inrikes fart samt å fiske- och fångstfartyg skola ej vara tvångsanslutna till dylikt intressekontor.»

Svenska sjöfolksförbundet ville till systemet hänföra alla sjömän med undantag för sådana, som vore anställda ombord på bogserfartyg, isbrytarfartyg och bärgningsfartyg samt fartyg i insjöfart eller inre kustfart.

1944 års uppbördsberedning föreslog, enligt sitt alternativ III, att skatt skulle beräknas med ledning av skattetabell för skattskyldig, som vore inskriven vid sjömanshus och tillhörde besättning på svenskt handelsfartyg om minst 20 registertons nettodräktighet. För att lokal skattemyndighet skulle få uppgift om sådan skattskyldig föreslogs därjämte stadgande om skyldighet för ifrågavarande kategori sjömän att vara inskriven vid sjömanshus.

I de remissyttranden, som avgåvos över uppbördsberedningens förslag, yttrade

Sveriges redareförening: »För det fall att ett särskilt skattesystem och ett speciellt uppbördsförfarande genomföres för sjöfolk, är det nödvändigt, att föreskrifter utfärdas beträffande vilka sjömän, som härutinnan skola komma i fråga. I alternativ III i uppbördsberedningens betänkande, vari vissa särbestämmelser intagits för sjöfolk, angives, att dessa föreskrifter skola gälla »skattskyldig som är inskriven vid sjömanshus och tillhör besättningen å svenskt handelsfartyg om minst 20 registertons nettodräktighet». Emot detta förslag har föreningen i huvudsak intet att erinra. Föreningen vill emellertid framhålla, att det är nödvändigt, att vissa spörsmål i samband härmed klarläggas, bland annat vad som skall förstås med »tillhör besättningen å svenskt handelsfartyg». Det förhåller sig nämligen så, att en sjöman i många fall uppbär löneförmåner av redaren utan att han i egentlig mening tillhör besättningen å ett fartyg. Det brukar ofta förekomma, att innan ett fartyg sättes i trafik ett antal sjömän anställas ombord för utförande av vissa utrustningsarbeten. Dessa sjömän kunna icke rubriceras såsom tillhörande fartygets besättning i egentlig mening. Avdrag för skatt bör likväl äga rum. Enahanda är förhållandet, då ett fartyg skall läggas upp efter avslutad seglation eller för reparation eller dylikt. Sedan besättningen avmönstrats kvarbliver stundom ett antal man för utförande av vissa arbeten i samband med

fartygets avrustning. Ej heller här kunna vederbörande rubriceras såsom besättningsmän i egentlig mening. Med anledning härav erfordras, att förtydligande föreskrifter i förevarande hänseende införas. Lämpligen skulle man såsom regel kunna uppställa, att i avseende å sjöman, som utför skeppstjänst, befälhavaren skall vara skyldig göra avdrag för skatt. Begreppet skeppstjänst skulle då givas samma innebörd som i 1938 års sjöarbetstidslag nämligen, att allt arbete, som å svenskt fartyg anställd person utför för fartygets räkning eller eljest på grund av förmans uppdrag ombord å fartyg eller annorstädes, är att hänföra till sådan tjänst. Det bör jämväl klarläggas, huruvida arbetsgivaren jämväl är skyldig att göra skatteavdrag för sådana hyresutbetalningar, som hänföra sig till tidigare innehavd tjänst såsom semesterersättning, s. k. arbetslöshetshyra efter fartygs förlisning jämlikt föreskrifterna i sjömanslagens § 41, hyra eller annan ersättning vid sjukdom eller olycksfall, ersättning vid avskedande eller uppsägning etc.»

Kommerskollegium anförde: »En förenkling av skattesystemet med en definitiv källbeskattning är påkallad närmast för de sjömän som tjänstgöra å fartyg i utrikes fart eller sålunda för samma kategori av sjömän som den för vilken vid en omläggning av uppbördsförfarandet enligt uppbördsberedningens förslag alternativ III beräkning av preliminär skatt enligt skattetabeller skulle vara erforderlig. För att erhålla en praktisk avgränsning av denna kategori har enligt nyssnämnda alternativ till densamma hänförts skattskyldig som är inskriven vid sjömanshus och tillhör besättningen å svenskt handelsfartyg om minst 20 registertons nettodräktighet. Redareföreningen har i sin nu förevarande skrift framhållit nödvändigheten av ett klarläggande av vad som skall förstås med uttrycket »tillhör besättningen å svenskt handelsfartyg» och ansett lämpligt, att härmed avses sjömän som utföra skeppstjänst, med den innebörd sistnämnda begrepp har enligt 1938 års sjöarbetstidslag. Kollegium vill för sin del ifrågasätta, huruvida icke det angivna uttrycket borde ersättas med »anställd ombord å svenskt handelsfartyg», varigenom en tillfredsställande bestämning av åsyftade sjömän torde vinnas.»

2. Begränsning med hänsyn till fartygens storlek.

En särskild skatteform för sjömän måste, om den skall fylla ett praktiskt ändamål, nödvändigtvis i vissa avseende avvika från de regler, som gälla för beskattningen i allmänhet. Även om en sådan särskild skatteform icke behöver bryta med de grundsatser om likformighet och rättvisa, som uppbära skattelagstiftningen, kan den icke tillgodose dem i samma utsträckning som den vanliga lagstiftningen utan måste nöja sig med mera schematiska resultat. Redan detta talar enligt utredningens mening för att området för sjömansskatten icke bör göras vidsträcktare än som är nödvändigt. Endast där en sådan skatteform är av behovet verkligen påkallad bör den komma till användning.

Den föreslagna lagstiftningen om sjömansskatt vill i första hand tillskapa en definitiv källskatt för sjömännen, grundad på enhetlig kommunal utdebitering. I samband därmed vill lagstiftningen från sjömännen avlyfta skyldigheten att avgiva självdeklaration för sin inkomst av anställ-

ning ombord. Motiveringen är i båda fallen sjömännens bortovaro från hemmet och deras därigenom begränsade möjlighet att tillvarataga sina intressen i land. De olägenheter, som lagstiftningen sålunda vill avhjälpa, föreligga emellertid icke i lika grad för alla kategorier av sjömän. Tydligt är att den kategori, som denna särskilda lagstiftning vill i första hand hjälpa, utgöres av sjömän sysselsatta i *utrikes sjöfart*.

Även ifråga om utrikes fart är dock behovet av en särskild sjömansskatt mer eller mindre framträdande. Skillnaden är i detta avseende stor mellan ett fartyg, som under lång tid, kanske flera år i följd, trafikerar en avlägsen trade utan att besöka hemlandet och ett fartyg, som går i regelbunden trafik mellan Sverige och utlandet med möjlighet för besättningen att uppehålla en ständig kontakt med hemorten. Ifråga om viss utrikes sjöfart, exempelvis den passagerartrafik, som dagligen upprätthålles genom järnvägsfärjorna till Tyskland och Danmark eller på linjen Göteborg —Fredrikshavn, kan knappast åberopas något verkligt behov av ett särskilt skattesystem för besättningen. Att trafiken i dessa fall avser utlandet försätter icke besättningen i någon undantagsställning i förhållande till vanlig inrikes sjöfart.

Även om fråga icke är om sådan daglig pendeltrafik mellan Sverige och utlandet kunna vissa fartyg, som gå i utrikes fart, ha en fastare anknytning till hemorten än andra. Så är i allmänhet fallet med s. k. motorseglare, d. v. s. segelfartyg med hjälpmaskin, i allmänhet om 50—100 bruttoton och med tre mans besättning, skepparen inräknad. Sjömännen på dylika motorseglare äro vanligen bofasta i sin hemort på annat sätt än vad i allmänhet fallet är med sjömän i utrikes fart. Även av andra skäl är en sjömansskatt mindre motiverad för deras del. Ofta äger befälhavaren på en motorseglare helt eller delvis sitt fartyg. Vanligt är också, att någon eller några av besättningen äga del i fartyget. Besättningen och befälhavaren kunna tillhöra samma familj och äga fartyget gemensamt. Partrederiet kan innebära, att besättningsmannen icke uppbär någon bestämd hyra utan endast har andel i vinst. Vanligen torde han dock uppbära hyra liksom sjöfolk i allmänhet enligt gällande avtal men därutöver ha del i vinsten i förhållande till sin andel i fartyget. Vidare torde fartyg av ifrågavarande slag icke vara sysselsatta enbart i inrikes eller enbart i utrikes fart utan tämligen oregelbundet övergå från det ena slaget fart till det andra, beroende på vilka möjligheter som erbjuda sig. Utredningen har med hänsyn till dessa omständigheter funnit gränsen för sjömansskatten böra dragas så, att segelfartyg med hjälpmaskin i regel icke skola beröras av ifrågavarande skatteform.

Av det sagda framgår, att utredningen icke vill förorda, att — såsom i Norge — all utrikes sjöfart inbegripes under sjömansskatten. En viss gränsdragning måste göras redan här. Att därvid anknyta till mönstrings-

plikten torde emellertid icke vara lämpligt. Mönstringsplikten går vida utanför den gräns, som utredningen syftar till.

Icke heller anser utredningen lämpligt att begränsa omfattningen i utrikes fart med hänsyn till fartygets egenskap av att vara maskindrivet eller icke. Om åt begreppet »maskindrivet fartyg» gives samma innebörd som i andra författningar rörande sjöfarten, exempelvis befälsförordningen, skulle visserligen segelfartyg med hjälpmaskin därigenom komma att falla utanför skattens område. Gränsen mellan maskindrivet fartyg och segelfartyg med hjälpmaskin torde dock emellanåt bestämmas av omständigheter av tämligen irrationell natur. Åtminstone ur besättningens synpunkt skulle därför en sådan gränsdragning ibland kunna te sig svårförståelig. Att tillämpa sjömansskatt ombord på ett maskindrivet fartyg om exempelvis 150 bruttoton men däremot icke på en motorseglare om 300—400 bruttoton synes icke heller innefatta någon god lösning. Utredningen är av den uppfattningen, att icke alla maskindrivna fartyg böra i detta sammanhang komma ifråga. Ett maskindrivet fartyg av viss mindre storlek bör icke, därför att det någon gång gör en resa till utlandet, nödgas för sådant tillfälle övergå till sjömansskatt. Att begränsa omfattningen i utrikes fart med hänsyn till antalet resor eller resornas längd torde icke låta sig göra. Utredningen har övervägt även denna möjlighet men funnit, att den erbjuder så många praktiska vanskligheter, att metoden icke bör ifrågakomma.

Däremot anser utredningen, att fartygens storlek erbjuder en användbar grund för frågans lösning. Genom att för utrikes fart begränsa sjömansskattens tillämpningsområde till fartyg av viss storlek och bestämma denna storleksgräns på lämpligt sätt, skulle man kunna avskilja sådan utrikes trafik, som icke skäligen bör omfattas av skattesystemet. Enligt kommerskollegiets i Sveriges officiella statistik publicerade berättelse om rikets sjöfart år 1946 utgjorde antalet segelfartyg med hjälpmaskin vid sagda års slut 772. Av dessa voro endast 22 av en dräktighet om 300 bruttoton eller däröver. Statistiken visar sålunda, att om storleksgränsen bestämmes till 300 bruttoton, skulle så gott som alla motorseglare falla utanför skattens område. Även för ångfartyg eller motorfartyg synes en sådan storleksgräns användbar. Utredningen har emellertid icke velat fixera någon siffra för storleksgränsen utan att först undersöka, huru förhållandena i detta avseende ställa sig för inrikes sjöfart.

Ifråga om *inrikes sjöfart* föreligga i regel icke de skäl för en särskild sjömansskatt, som kunna åberopas för den utrikes sjöfarten. Befälhavaren och besättningen på fartyg i inrikes fart torde i allmänhet icke ha speciella svårigheter att sköta om sina skatteangelägenheter, avgiva självdeklaration o. s. v. Icke heller är deras förbindelse med hemortskommunen mindre markerad än för många andra skattskyldiga. Då utredningen likväl funnit

sig icke böra helt utesluta den inrikes sjöfarten från sjömansskatten, har detta skett huvudsakligen av följande skäl. Även vid inrikes sjöfart förekomma fall, då resans längd och varaktighet för besättningen medför bortovaro från hemmet i en utsträckning, som är jämförbar med vad sjömän i utrikes sjöfart utsättas för. Så torde vara fallet med den kustfart, som bedrives av exempelvis Stockholms Rederiaktiebolag Svea. Vidare förekomma maskindrivna fartyg, vilka äro i den storleksklass, som fartyg i utrikes fart vanligen tillhöra, och vilka för det mesta gå i inrikes fart men emellanåt omlägga eller utsträcka sina resor även till utrikes hamnar. Så torde vara fallet exempelvis med Svenska Sockerfabriks Aktiebolagets fartyg. Enligt utredningens mening är det i fråga om sådana fartyg av vikt, att de i minsta möjliga utsträckning skola behöva byta om skattesystem, därför att de emellanåt gå på utlandet. Å andra sidan böra de icke uteslutas från sjömansskatten.

För att tillgodose behovet av sjömansskatt för nu nämnda kategorier av inrikes sjöfart torde man — liksom ifråga om utrikes sjöfart — böra låta båtarnas storlek vara avgörande. Endast de större fartygen böra komma ifråga. Gränsen bör sättas rätt högt, så att den klart utesluter icke blott all insjötrafik och kanalfart utan även passagerarbåtar i kusttrafik. Utredningen har såsom en lämplig gräns övervägt 800 bruttoton. Mot denna storleksgräns kan invändas, att den på ett olämpligt sätt torde komma att i två kategorier klyva fartyg tillhörande samma rederi. För att undvika sådana olägenheter har utredningen övervägt att sänka gränsen och samtidigt kombinera den med en regel om resans längd. Härvid skulle närmast de i Norge tillämpade bestämmelserna kunna tjäna till ledning. Emellertid har utredningen i detta avseende — liksom förut beträffande den utrikes sjöfarten — funnit en uppdelning med hänsyn till resans längd leda till sådana praktiska svårigheter i tillämpningen, att en differentiering efter denna grund om möjligt bör undvikas. Såvitt utredningen kunnat finna, ha de förhållanden, som i Norge framtvingat regeln om 30-milsgränsen, icke sin motsvarighet i Sverige.

Då sålunda storleksgränsen 800 bruttoton för den inrikes sjöfarten i vissa fall ställer sig alltför hög och synes böra nedsättas till omkring 500 bruttoton, leder detta helt naturligt fram till frågan, huruvida gränsen för den utrikes sjöfarten samtidigt skulle kunna något höjas, så att man finge en gemensam storleksgräns vid 500 bruttoton för utrikes och inrikes sjöfart. Fördelarna med en sådan gemensam gräns äro uppenbara. Något ombyte av skattesystem på fartygen skulle icke behöva förekomma, därför att fartygen växla från inrikes till utrikes fart. Sjömansskatten skulle bliva på ett fast sätt knuten till fartyget. Genom att regeln gjordes så enkel skulle tillämpningen underlättas.

Kommerskollegiets nyssnämnda statistik visar, att handelsflottans fördelning på storleksgrupper år 1946 var följande.

Fördelning på storleksgrupper i bruttoton.

	Antal	—99	100—299	300—499	500—999	1 000—1 999	2 000—4 999	5 000 och däröver
Ångfartyg	677	89	224	31	77	207	42	7
Motorfartyg	624	325	47	18	22	37	95	80
Segelfartyg	772	540	210	22	—	—	—	—
Summa	2 073	954	481	71	99	244	137	87

Antalet fartyg år 1946 om 500 bruttoton eller däröver var enligt dessa uppgifter 567, varav 333 ångfartyg och 234 motorfartyg.

För den inrikes sjöfarten synes en gränsdragning vid 500 bruttoton ur många synpunkter lämplig. Den är tillräckligt låg för att erbjuda en i stort sett enhetlig behandling av nyssnämnda kusttrafik med lastbåtar på längre sträckor. Å andra sidan är den tillräckligt hög för att avskilja all sjöfart, som är lokaliserad enbart till insjöar och kanaler, ävensom passagerartrafik i allmänhet utmed kusten. Viss inrikes passagerartrafik, exempelvis trafiken på Gotland, kommer dock att falla inom området för skatten. Utredningen anser icke detta innebära sådan olägenhet, att en undantagsregel för dylik trafik skulle vara motiverad. Sjömansskatten synes för dessa fall icke vara mindre befogad än för viss utrikes passagerartrafik, exempelvis trafiken på Finland.

Ifråga om den utrikes sjöfarten kan mot storleksgränsen 500 bruttoton anmärkas, att den är väl hög. Den torde sålunda för vissa rederier komma att medföra antingen, att dess tonnage faller helt utanför området för skatten eller också faller delvis innanför och delvis utanför. Utredningen har beaktat detta men anser, att en gemensam storleksgräns för utrikes och inrikes sjöfart har så stora fördelar, att den icke bör uppgivas som huvudregel, även om gränsen kan synas något hög för den utrikes sjöfarten. Däremot anser utredningen, att en möjlighet till dispens bör öppnas innebärande, att även fartyg av mindre storlek än 500 bruttoton skola kunna anslutas till sjömansskattesystemet, om de mera regelbundet gå i utrikes fart. Antalet dylika ångfartyg eller motorfartyg torde för närvarande icke vara stort. En undersökning visar, att det endast torde finnas ett trettiotal svenska ång- eller motorfartyg under 500 bruttoton, som kunna tänkas mer eller mindre regelbundet besöka utlandet. Utvecklingen synes även gå i den riktningen, att antalet dylika fartyg allt mera reduceras. Dispensfrågan bör efter ansökan prövas för varje fartyg för sig. Rätten att bevilja dispens torde böra utövas av Kungl. Maj:t. Även om möjligheten till dis-

pens närmast är avsedd för fartyg i utrikes fart, torde regeln därom — med hänsyn till oförutsedda fall — icke böra formellt bindas vid sådant villkor.

Härtill kommer en synpunkt, vid vilken utredningen fäster största vikt, nämligen kontrollsynpunkten. Här är i viss mån fråga om en försökslagstiftning, och man har då åtminstone till en början anledning att icke göra omfattningen för stor. Om inom systemet medtages ett stort antal mindre fartyg, föreligger risk för att redovisningen av skatten i vissa fall kan bliva lidande därav. Det bör icke förbises, att ägarna av sådana mindre fartyg icke alltid äro utrustade med de kontors- och redovisningsmöjligheter, som ägarna av större fartyg i regel ha till sitt förfogande. Då skatten är avsedd att bliva definitiv, är det viktigt, att man vinner största möjliga garanti för att den blir på rätt sätt uttagen och redovisad.

Utredningen föreslår sålunda, att området för sjömansskattens tillämpning i första hand bestämmes med hänsyn till fartygets storlek och därvid begränsas till att avse fartyg med en bruttodräktighet av lägst 500 registerton, dock med möjlighet till dispens i särskilda fall för fartyg med lägre dräktighet.

Från skattens tillämpningsområde torde dock undantag böra stadgas för vissa slag av fartyg, nämligen 1) staten tillhöriga fartyg, 2) pråmfartyg, 3) isbrytarfartyg, 4) livräddningsfartyg och 5) fiske- eller fångstfartyg eller fartyg, som nyttjas i verksamhet omedelbart förbunden med fiske. Genom det under 1 angivna undantaget skulle från beskattningsområdet avskiljas — förutom marinens fartyg — järnvägsfärjorna och även vissa andra fartyg, exempelvis statens undersökningsfartyg »Skagerak». Undantagen under 4 och 5 torde, om storleksgränsen bestämmes till 500 bruttoton, åtminstone för närvarande sakna praktisk betydelse men synas dock böra upptagas med hänsyn till en möjlig framtida utveckling.

Ifråga om bärgningsflottan finner utredningen någon undantagsbestämmelse icke önskvärd. De bärgningsfartyg, vilkas dräktighet uppgår till 500 bruttoton eller mera, torde i regel begagnas i verksamhet, som motiverar, att sjömansskatt tillämpas ombord på dem. För bärgningsfartyg med lägre dräktighet, vilka med hänsyn till stationering utomlands eller av andra skäl böra inbegripas under sjömansskatten, står möjligheten till dispens öppen. Även skolfartyg torde böra bedömas enligt huvudregeln.

Då järnvägsfärjorna icke komma att omfattas av skattesystemet, kunde måhända ifrågasättas, att även liknande reguljär trafik med privatägda fartyg, exempelvis trafiken på linjen Göteborg—Fredrikshavn, borde undantagas. Utredningen är såsom ovan nämnts av den meningen, att något verkligt behov av sjömansskatt icke föreligger vid sådan daglig reguljär trafik. Emellertid måste vid en avgränsning av detta slag alltid uppkomma vissa gränsfall. Utredningen finner angeläget att icke tillskapa för många

undantag. De skäl, som kunna tala mot att tillämpa sjömansskatt ombord på ifrågavarande fartyg, äro enligt utredningens mening icke så starka, att de motivera en särskild undantagsregel.

Ehuru lagstiftningen om sjömansskatt i regel måste bliva begränsad till svenska fartyg, har utredningen dock i detta sammanhang velat fästa uppmärksamheten vid de förhållanden, som uppkomma, om ett svenskt rederi på s. k. *bareboat basis* förhyr ett utländskt fartyg i obemannat skick och därefter bemannar fartyget med befäl och besättning — som väl vanligen torde bliva av svensk nationalitet — samt driver sjöfart med fartyget under främmande flagg. Då i ett sådant fall folket ombord är anställt hos det svenska rederiet, torde svensk sjömansskatt böra tillämpas ombord på fartyget. Utredningen föreslår därför, att i lagtexten intages en bestämmelse av innebörd, att med svenskt fartyg skall i ifrågavarande hänseende likställas sådant utländskt fartyg, som av svenskt företag förhyres på s. k. bareboat basis.

3. Begränsning med hänsyn till anställningens art.

Sedan sålunda föreslagits, att sjömansskatten skall tillämpas endast ombord på fartyg av viss storlek, har utredningen att taga ställning till frågan, huruvida skattesystemet bör omfatta alla som äro anställda ombord på ett dylikt fartyg eller om en begränsning erfordras även med hänsyn till anställningens art. I princip anser utredningen, att sjömansskatten bör användas för alla anställda ombord, i den mån icke särskilda skäl finnas, som tala emot eller lägga hinder i vägen för en sådan ordning.

Sålunda vill utredningen i detta hänseende icke göra någon skillnad mellan befälet och den övriga besättningen. De motiv, som ligga till grund för en särskild sjömansskatt, gälla med samma styrka för båda kategorierna. Beträffande befälhavaren kunde möjligen särskilda skäl finnas för ett annat bedömande. I tidigare sammanhang, så t. ex. i Engers förslag, har ansetts, att befälhavaren icke bör inbegripas i ett särskilt skattebetalningssystem för sjöfolk. Som skäl har därvid åberopats, dels att befälhavaren i vissa fall själv äger eller äger del i fartyget, dels att han vid sidan av sin lön kan ha inkomst i form av tantiem av olika slag och dels att han även eljest intager en särställning ombord, som gör det mindre lämpligt att inbegripa honom i systemet.

Om storleksgränsen för fartygen — såsom utredningen föreslagit — bestämmes till 500 bruttoton, torde emellertid ytterst sällan förekomma, att befälhavaren är partredare i fartyget. Därest i befälhavarens inkomst ingår tantiem, kaplake, större gratifikation eller annan dylik mera betydande engångsutbetalning från rederiet, är detta givetvis en omständighet, som gör den schematiska sjömansskatten mindre väl lämpad för honom.

Enligt vad utredningen inhämtat, torde emellertid tantiem och kaplake såsom avlöningsform för befälhavare ha under senare år kommit alltmera ur bruk, åtminstone såvitt rör fartyg av den storlek varom här är fråga. Vidare skall enligt utredningens förslag en särskild metod för sjömansskattens beräkning tillämpas vid utbetalning av engångsersättningar, varigenom skatten icke torde i dylika fall behöva medföra obilliga verkningar. Med hänsyn härtill synes ifrågavarande skäl för att undantaga befälhavaren icke vara av avgörande betydelse. Även för befälhavaren bör det vara ett önskemål att få de fördelar, som kunna vara förenade med sjömansskatt. Då något direkt hinder härför icke föreligger, bör tillfälle därtill beredas honom. Härtill komma de praktiska olägenheter, som eljest skulle uppstå, när en styrman vikarierar för befälhavaren. För vikarien torde i detta avseende icke böra gälla andra regler än för den ordinarie befälhavaren. Å andra sidan är det olämpligt att vikarien, under den längre eller kortare tid han tjänstgör i befälhavarens ställe, skall nödgas övergå från sjömansskatt till annan skatteform. Ett sådant förfarande skulle även komplicera redovisningen av skatten liksom den efterföljande taxeringen.

Utredningen föreslår sålunda, att sjömansskatten blir tillämplig för befälhavaren lika väl som för besättningen. På de flesta lastfartyg kommer skattesystemet härigenom att omfatta alla ombord anställda. På passagerarfartyg ligger förhållandet något annorlunda till. Man påträffar där befattningar av olika slag, beträffande vilka det kan råda tvekan, om de böra inbegripas under skattesystemet eller icke. Detta kan bero antingen på att vederbörande uppbär inkomst från annan än rederiet, vanligen i form av dricks pengar, eller på att tjänsten är av speciell natur och faller utanför det egentliga sjömansyrket, såsom fallet är med sjukvårdspersonal, musiker o. dyl.

Uppenbart är, att sjömansskatten icke kan tillämpas för en person, som ehuru han är verksam eller anställd ombord icke uppbär någon inkomst från rederiet eller över huvud taget icke är anställd av rederiet. Som exempel kunna nämnas en frisörmästare, vilken av rederiet förhyr frisersalongen ombord på en s. k. amerikabåt, samt av denne anställda biträden.

Den personal, som uppbär dricks pengar ombord på fartygen, torde nästan undantagslöst därjämte ha viss fast lön från rederiet. Fråga blir då, om sådan personal bör — såsom fallet är i Norge — hållas helt utanför området för sjömansskatten eller om sjömansskatt bör uttagas även av dem, nämligen på deras fasta lön. Utredningen har ingående diskuterat denna fråga.

Som skäl för att icke uttaga sjömansskatt på fast lön, som är förenad med dricks pengar, kan åberopas följande. Då sjömansskatten är en definitiv skatt, förenad med befrielse från deklarationsplikt, bör den måhända

begränsas till sådana skattskyldiga, för vilka den kan leda till en definitiv reglering av all skatt på inkomsten ombord. Om anställda, som ha inkomst av dricksпengar, tagas med, kan befaras, att de felaktigt anse sig genom sjömansskatten vara fria från vidare skattebetalning för sin inkomst ombord. Detta kan leda till att dricksпengarna icke deklareras. Taxeringsnämnden får från sjömansskattekontoret en uppgift, varav framgår, att sjömansskatt erlagts för den fasta lönen. Nämnden kan därvid bibringas den uppfattningen, att den skattskyldige varit sjöman med enbart sådan inkomst, som till fullo beskattats genom sjömansskatt. Någon taxering av dricksпengarna skulle alltså icke bliva påförd. Även om sådant redan nu torde i viss utsträckning inträffa, kan det synas onödigt att tillskapa en ordning, som är ägnad att leda till dylika resultat. Om däremot de anställda, vilka uppbära dricksпengar, undantagas från sjömansskatt blir i viss mån markerat, att deras inkomst icke är definitivt beskattad utan att frågan därom skall i vanlig ordning prövas av taxeringsnämnd.

Vidare torde man i möjligaste mån böra undvika att tillskapa fall av blandad inkomst, d. v. s. inkomst såväl ombord som i land. Ur denna synpunkt kan det synas olämpligt att låta sjömansskatt utgå på fast inkomst, som är förenad med dricksпengar. Inkomsten av dricksпengar måste under alla förhållanden vid senare taxering behandlas som inkomst i land. Samtliga dricksпenningfall skulle alltså bliva fall av blandad inkomst.

Å andra sidan finnas åtskilliga vägande skäl för att uttaga sjömansskatt på den fasta lönen, även om denna är förenad med dricksпengar. För den fasta inkomsten skulle eljest gälla helt vanliga regler d. v. s. för ifrågavarande skattskyldiga skulle göras löneavdrag för preliminär skatt i form av A-skatt eller B-skatt. Dessa skatteformer skulle alltså finnas kvar ombord på fartygen vid sidan av den nya sjömansskatten. Önskligt hade emellertid varit, att sjömansskatten blivit den enhetliga skatteformen ombord. Förhållandet berör icke endast passagerarfartygen, eftersom även större lastfartyg numera ofta medföra någon personal för uppassning av passagerare. Utredningen förutsätter vidare, att sjömansskatten vid redovisning icke får sammanblandas med A-skatt eller B-skatt utan skall inbetalas till ett särskilt, centralt postgirokonto. För befälhavaren och rederiet torde det emellertid medföra olägenheter att behöva skilja de olika skatteslagen från varandra vid redovisningen. Risk för sammanblandning torde föreligga.

Mönstringsförrättaren kan icke gärna åläggas att avgöra om en besättningsman skall vara utesluten från sjömansskatt, därför att han uppbär dricksпengar. Den av utredningen föreslagna skyldigheten för mönstringsförrättare att i sjöfartsbok införa vissa uppgifter från debetsedeln torde få avse samtliga besättningsmän, oavsett vilka sysslor de utföra. I stället blir det befälhavaren, som får avgöra om sjömansskatt skall tillämpas

eller icke i dricksspenningfallen. Här uppkomma emellertid gränsfall. Besättningsmannen kan påstå, att han icke uppbär dickspengar, ehuru befälhavaren har anledning tro, att så i någon mån är fallet. Besättningsmannen kanske uppbär dickspengar vid enstaka tillfällen men icke mera regelbundet. Frågan om sjömansskatt skall tillämpas för honom eller icke kan då bedömas olika. Förhållandet kan leda till tvister mellan befälhavaren och besättningen. Men det är just tvister av sådant slag, som utredningen velat förebygga, när utredningen lagt i mönstringsförrättarens hand att göra anteckningen i sjöfartsboken.

På en större passagerarbåt inträffar emellanåt, att en anställd, som icke uppbär dickspengar, övergår till en befattning, som är förenad med sådan inkomst. Sålunda kan exempelvis ett pentrybiträde få rycka in som servitör. Att därvid behöva växla från sjömansskatt till preliminär skatt är uppenbarligen mindre lämpligt.

De olägenheter, som sålunda skulle uppkomma, om för personal med dickspengar tillämpades annan skatteform än sjömansskatt, äro enligt utredningens mening så stora, att utredningen icke kan förorda en dylik regel. Utredningen föreslår i stället, att sjömansskatt skall tillämpas ifråga om den fasta lönen jämväl för personal, som uppbär dickspengar. Sjömansskatten skulle vid sådant förhållande bliva i det närmaste enhetlig skatteform ombord. Utredningen finner detta vara en stor fördel. Befälhavarens arbete med löneavdragen kommer därigenom att underlättas. Redovisningen av skatten torde bliva enklare och säkrare. Att å andra sidan denna lösning icke är utan svagheter har ovan anmärkts. Utredningen kommer emellertid i senare sammanhang att föreslå vissa åtgärder i syfte att minska de olägenheter, som kunna följa av att sjömansskatt uttages även på sådan fast inkomst, som är förenad med dickspengar.

Beträffande de på större passagerarfartyg förekommande befattningar, vilka på grund av sin speciella art möjligen böra undantagas från sjömansskatt, har utredningen från AB Svenska Amerika Linien erfarit, att sådana befattningshavare i huvudsak torde vara följande:

brandmän,
intendenter,
kassörer, kontorister och annan kontorspersonal,
läkare,
massörer, massöser och badmästare,
musiker,
postbiträden,
sjuksköterskor och sjukvårdare,
typografer.

Samtliga nämnda befattningshavare uppbära genom befälhavaren fast lön från rederiet. Postbiträdet avlönas delvis av rederiet och delvis av posten och har till uppgift att biträda en ombord stationerad postmästare, vilken är helt avlönad av posten. Musikerna uppbära ersättning för dag.

Även om vissa skäl kunna tala för att icke i sjömansskattesystemet inbegripa sådana yrkesutövare som exempelvis läkare och musiker, har utredningen dock, särskilt med hänsyn till det ringa antal personer varom här är fråga, icke velat för dem föreslå särskild undantagsregel. Tillräckliga skäl för att bryta den eljest enhetliga tillämpningen av sjömansskatt ombord på fartygen torde icke här föreligga. I de fall då ifrågavarande personer äro på ett mera varaktigt sätt knutna till fartyget, kan även för deras del sjömansskatt synas ändamålsenlig.

Sveriges redareförening har i sina ovan återgivna yttranden framhållit, att i detta sammanhang bör klarläggas, huruvida ett särskilt skattesystem för sjömän skall omfatta även sådana arbetstagare, som tillfälligt anställas för utrustning eller uppläggning av fartygen. Här torde vara fråga icke endast om sjömän i egentlig mening utan även om tillfällighetsarbetare med mera fast stationering i land. Arbetet faller knappast inom sjömansyrket. Ur denna synpunkt kan det synas mindre lämpligt, att låta det omfattas av reglerna för sjömansskatt. Det kan icke vara lämpligt, att en arbetare i land skall utbyta den för honom tillämpliga skatteformen mot sjömansskatt, därför att han tillfälligt arbetar ombord på ett i hamn liggande fartyg. Ur taxeringssynpunkt är det angeläget, att sjömansskatten begränsas till att avse verkliga sjömän och icke blir sporadiskt tillämplig för skattskyldiga, som rätteligen ha sitt arbete i land. Möjligt är att — sedan den senast antagna sjöarbetstidslagen trätt i kraft den 1 januari 1949 — den kår av arbetare i land, som kan finnas för att omhändertaga fartygen, när de anlöpa hamn, kommer att behöva avsevärt utökas för att tillgodose ökade krav på kompensationsledighet för övertidsarbete till sjöss. Om förhållandena utvecklas i sådan riktning, blir det av än större betydelse att avgränsa sjömansskatten från arbete ombord på fartygen, utfört av i land stationerade arbetare.

Såsom redareföreningen framhållit, är det emellertid icke ovanligt, att folk, som deltagit i arbete av ifrågavarande slag, tidigare ha varit eller senare bliva påmönstrade fartyget såsom besättningsmän. Vid utrustningsarbeten bruka sålunda en del av de däri deltagande sedermera medfölja fartyget, när det anträder sin resa. Vid uppläggning av fartyg förekommer på motsvarande sätt, att sjömän, som tidigare varit påmönstrade, kvarstanna ombord för att deltaga i arbetet med fartygets avrustning. Om sjömansskatt icke tillämpas vid arbete av ifrågavarande slag och inkomsten därav sålunda skall anses såsom inkomst i land, är det fara

värt, att därigenom tillskapas många fall av blandad inkomst, d. v. s. inkomst såväl ombord som i land. Åtskilliga verkliga sjömän, vilka eljest skulle haft att erlägga endast sin definitiva sjömansskatt och varit befriade från deklarationsplikt, skulle genom att deltaga i arbete med fartygens iståndsättande och uppläggning få en inkomst i land, vilken skulle medföra efterföljande taxering och eventuellt även deklarationsskyldighet. Förhållandet torde beröra ett icke ringa antal sjöfolk. Inkomsten av dylikt arbete torde i allmänhet för var och en uppgå till så stort belopp per år, att den icke låter sig avskiljas från en efterföljande taxering genom den lägsta gräns för sådan taxering, som utredningen föreslår, nämligen 100 kronor om året.

Den lämpligaste lösningen av frågan synes med hänsyn till nu nämnda förhållanden vara att söka i en uppdelning av de i arbetet deltagande i två grupper, av vilka den ena skall betala sjömansskatt men den andra däremot icke. Vid uppläggning av fartyg torde en sådan uppdelning giva sig själv. De sjömän, som varit påmönstrade fartyget under dess senaste resa och som kvarstanna ombord för att deltaga i arbetet med uppläggningen, böra under den tid detta pågår alltjämt erlägga sjömansskatt, även om de skulle ha avmönstrat. Vid arbeten med fartygs iståndsättande kan någon sådan uppdelning icke ske från början, eftersom man då icke vet, vilka av de i arbetet deltagande som sedermera komma att medfölja fartyget. En möjlighet är emellertid, att rederiet på vanligt sätt gör löneavdrag för preliminär skatt — vanligen torde bliva fråga om A-skatt — men dröjer med att inbetala denna skatt, tills fartyget är färdigutrustat och besättningen påmönstrad. För de besättningsmän, som förut deltagit i utrustningsarbetet, beräknas då sjömansskatt ända från arbetets början. Den preliminära skatt, för vilken avdrag tidigare gjorts, överföres därvid till sjömansskatt. Om i sådant fall överskott uppstår, bör det överskjutande beloppet återbetalas till sjömannen. Om den avdragna preliminära skatten icke skulle täcka sjömansskattens belopp, torde förhållandet få regleras vid nästa utbetalning av hyra. Härigenom skulle uppnås, att sjömännen, om de deltaga i arbete med fartygets iståndsättande eller uppläggning, likväl komma att fortlöpande få betala sjömansskatt, medan däremot arbetare i land, som deltaga i ifrågavarande arbete, hållas utanför sjömansskattesystemet. Utredningen föreslår, att frågan löses i enlighet härmed.

En fråga av närbesläktad natur är om sjömansskatt skall erläggas av en befälhavare under tid, då han för rederiets räkning tjänstgör som kontrollant på ett fartyg, som är under byggnad eller som ännu icke levererats till rederiet. En tjänst av detta slag bör enligt utredningens mening icke omfattas av sjömansskattesystemet. Man kunde därför tänka sig att låta leveransdagen bliva avgörande, så att sjömansskatt icke skulle komma ifråga ombord på ett av varvet ännu icke levererat nybygge. Vissa skäl

tala dock för att låta skatten bliva tillämplig redan på ett något tidigare stadium, nämligen när fartyget börjar bemannas för rederiets räkning och befälhavaren därigenom kommer att utöva befäl i vanlig mening. Detta brukar i allmänhet ske en eller en halv månad före leveransdagen. Utredningen föreslår därför, att övergång till sjömansskatt beträffande tjänst ombord på nybyggt fartyg skall kunna ske tidigast en månad före leveransdagen.

Enligt direktiven för utredningen bör i samband med avgränsningen av de skattskyldiga, som skola betala sjömansskatt, undersökas om och i vad mån ändring av gällande föreskrifter rörande registrering av sjömän vid sjömanshusen må påkallas ur de synpunkter, som här komma ifråga. Med de regler för gränsdragningen, som här föreslagits, torde någon ändring av den nu gällande ordningen för registreringen vid sjömanshusen emellertid icke erfordras. Skattesystemet blir icke i något avseende beroende av sådan registrering. Genom begränsningen till fartyg om lägst 500 bruttoton kommer systemet icke att omfatta annat än viss del av de aktiva sjömännen. Å andra sidan kommer det att omfatta även personer, som icke äro inskrivna vid sjömanshus, exempelvis viss kökspersonal ombord på de s. k. amerikabåtarna. Att för den skull utvidga registreringen vid sjömanshusen till att omfatta all personal, som skall betala sjömansskatt, anser utredningen icke erforderligt eller önskvärt. Erfarenheten visar, att denna vid sjömanshus icke inskrivna personal till sin sammansättning är ytterst växlande och mestadels icke på något stadigvarande sätt knuten till fartyget eller ens till sjöfarten. Man torde därför böra undvika att belasta sjömanshusens register med uppgifter om dem.

Ur kommerskollegiets i Sveriges officiella statistik intagna berättelse om rikets sjöfart år 1946 kan utläsas, att bemanningen i genomsnitt för seglationstiden å de i handelssjöfart samma år använda fartygen om 500 bruttoton och däröver var följande.

	Antal
Befälhavare	557
Styrmän, examinerade	1 362
» , oexaminerade	37
Radiotelegrafister, utan annan tjänst ombord	183
Annan däckspersonal	4 430
Maskinister och maskinskötare	1 674
Annan maskinpersonal	3 751
Övrig personal, manlig	2 879
» » , kvinnlig	446
Summa	15 319

För handelsflottan i dess helhet var år 1946 totalantalet för bemanningen 21 334. Sjömansskatten torde sålunda enligt den gränsdragning, utredningen föreslagit, komma att beröra 70 à 75 procent av handelsflottans bemanning. Nämnda uppgifter avse fartygsbesättningen i genomsnittligt antal för året eller den del därav seglationen varat. Antalet skattskyldiga till sjömansskatt torde därför komma att ligga något högre. Därtill kommer, att det svenska tonnaget efter nämnda tidpunkt ytterligare ökat. Enligt inhämtade uppgifter har sålunda handelsflottan från år 1946 och fram till den 31 oktober 1948 ökat från 2 073 fartyg om sammanlagt 1 734 137 bruttoton till 2 176 fartyg om 1 993 932 bruttoton. Den nya sjöarbetstidslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1949, torde även komma att medföra en viss ökning av bemanningen. Med hänsyn härtill torde antalet sjöfolk, som enligt utredningens förslag skola betala sjömansskatt, kunna beräknas till 17 à 18 000.

Kap. 8. Inkomstbegreppet.

1. Kontanta inkomster.

Det ligger i sakens natur, att avdrag för sjömansskatt icke kan avse annan inkomst än sådan, som uppbäres på grund av anställning ombord. En sjömans inkomst av anställning i land kan icke beskattas genom sjömansskatt. Skatteformen är knuten till fartyget, icke till personen. Därav följer också, att om en sjöman tager anställning ombord på ett utländskt fartyg — eller på ett svenskt fartyg med lägre bruttodräktighet än 500 ton — hans inkomst därav icke kan bliva beskattad i den ordning, varom nu är fråga.

I allmänhet utbetalas inkomsten ombord genom befälhavaren. För skattskyldigheten saknar det dock betydelse om beloppet vid något tillfälle skulle utbetalas av annan eller direkt av rederiet. Sjömansskatt skall även i sådant fall beräknas.

Emellertid kan icke all inkomst av anställning ombord på ett fartyg, där sjömansskatt tillämpas, bliva belagd med sådan skatt, Ett ytterligare villkor är, att inkomsten uppbäres från rederiet. Skulle vid något tillfälle en person i följd av sin anställning ombord uppbära inkomst, exempelvis gratifikation eller provision, från annan än rederiet, skall en dylik inkomst icke tagas i beräkning vid avdrag för sjömansskatt. Detsamma blir förhållandet med sådan inkomst, som en stuert kan ha genom försäljning av varor till besättningen från s. k. slabbkista. Dylika inkomster skola deklareras och beskattas i samma ordning som inkomst i land. Som tidigare nämnts gäller detta även beträffande dricksp engar, vilka uppbäras vid anställning ombord på fartyg. Någon bestämmelse av samma slag som i 9 § uppbördsförordningen, innebärande att avdrag för skatt skall göras även på dricksp engar, om deras belopp är för arbetsgivaren känt eller kan av honom uppskattas, torde icke fylla någon praktisk uppgift, när det gäller sjömansskatt. Ytterst sällan lär befälhavaren kunna bilda sig någon säkrare uppfattning om dricksp engarnas belopp. Dessutom är det angeläget, att befälhavaren vid skatteberäkningen icke skall behöva taga hänsyn till andra än klart fixerade inkomster.

Utöver vanlig hyra förekomma ombord på fartygen hyrestillägg och

ersättningar av ett flertal olika slag.[1] I de flesta fall utgöra dessa enligt gällande regler skattepliktig inkomst för sjömannen. De böra då också hänföras till sådan inkomst, för vilken sjömansskatt skall utgå. Tydligt är att sjömansskatten, om den införes som skatteform ombord på fartygen, bör i möjligaste mån omfatta all skattepliktig inkomst, som där förekommer. En så allmänt förekommande inkomstform som övertidsersättning kan uppenbarligen icke uteslutas i detta sammanhang utan måste omfattas av sjömansskatten, oaktat den till sin natur icke är någon regelbundet utfallande inkomst. Likaledes böra utbetalningar av engångsnatur, såsom gratifikationer, tantiem o. dyl. medtagas. Att utbryta vissa slag av den avtalsenliga inkomsten ombord till beskattning i annan ordning bör om möjligt undvikas.

I det följande skola beröras vissa slag av ersättningar, vilka på grund av sin natur kunna tänkas falla utanför det här avhandlade inkomstbegreppet. Till en början bör måhända omnämnas, att enligt särskilda Kungl. förordningar den 30 juni 1943, nr 491, och den 25 maj 1945, nr 200, 50 procent av den *krigsriskersättning*, som utgått till sjömän för åren 1943—1945, varit fritagen från beskattning, dock med den begränsningen att, om ersättningen för något av åren överstigit 10 000 kronor, skattefriheten icke gällt den överskjutande delen. För närvarande torde någon krigsriskersättning icke utgå till sjömän ombord på svenska fartyg. Om sådan ersättning kan komma att utbetalas i framtiden, bör den emellertid tagas i beräkning vid avdrag för sjömansskatt, i den mån icke skatteplikten kan komma att inskränkas genom särskilt stadgande.

I fråga om *verktygsersättning* gäller enligt kollektivavtal mellan Sveriges redareförening och Svenska sjöfolksförbundet, att timmerman, som för egen tjänsts skötande håller fullständig verktygsutrustning, skall erhålla särskild ersättning härför.[2] Ersättningen får antagas helt åtgå för kostnader förenade med tjänsten. Den bör därför — liksom förhållandet är i Norge — icke inräknas i sådan inkomst, för vilken sjömansskatt skall utgöras.

[1] Vid utgången av år 1948 torde på grund av lag eller avtal ha kunnat förekomma följande slag av tillägg och ersättningar: dyrtidstillägg, ålderstillägg, tjänsteårstillägg, befarenhetstillägg, tantiem, kaplake, oceantillägg, styckegodstillägg, motorfartygstillägg, malmfartygstillägg, utomeuropatillägg, USA-tillägg, Västafrikatillägg, kompetenstillägg, tvåvaktstillägg, tankfartygstillägg, obehörighetstillägg, smörjaretillägg, IHK-tillägg, kyllasttillägg, radiotelegrafist- resp. radiotelefonisttillägg, endestyrmanstillägg, askhivningstillägg, uppassningstillägg, passagerare- och gästtillägg, passageraretillägg (för radiotelegrafist), uniformsersättning, ersättning för vit rock (för stuert), verktygsersättning, kojutrustningsersättning, halv fridagsersättning, semesterersättning, kostersättning, dagersättning, stand-byersättning, stopptörnsersättning, övertidsersättning, uppsägningshyra, uppläggningshyra, försäljningshyra, sjukhyra, sjukersättning, arbetslöshetshyra, effektersättning och krigsförlisningspengar.

[2] Enligt under år 1948 gällande avtal utgår ersättningen med 20 kronor i månaden.

Enligt samma kollektivavtal har rederiet att tillhandahålla sjömännen kojutrustning av viss beskaffenhet. Skulle särskilda svårigheter föreligga för rederiet att fullgöra detta, äger rederiet i stället utgiva ersättning till sjömännen med visst belopp per dag. Om rederiet icke jämväl tillhandahåller lakan och filt, utgår dessutom särskild ersättning.[1] *Kojutrustningsersättning* av ifrågavarande slag utgör tydligen kompensation för en utrustningsdetalj, som normalt ingår i förmånen av fritt vivre ombord. Enligt vad utredningen nedan kommer att föreslå, skall sådan förmån tagas till beskattning i sin helhet efter vissa schematiska grunder. Kojutrustningsersättningen bör då icke beskattas för sig. Den skall alltså icke tagas i beräkning vid avdrag för sjömansskatt.

I fråga om *effektersättning* gäller enligt 41 § sista punkten sjömanslagen, att svensk sjöman är berättigad att för förlust av effekter vid fartygs förolyckande erhålla ersättning av redaren enligt grunder, som Konungen fastställer. Ersättningsgrunderna ha bestämts i Kungl. kungörelse den 22 december 1922, nr 628. Genom särskilda kungörelser, senast den 4 juni 1948, nr 393, har förordnats, att de sålunda angivna ersättningsbeloppen skola för tiden 1 juli 1942—30 juni 1949 förhöjas med 50 procent. Enligt gällande kollektivavtal utgår därjämte viss tilläggsersättning, om de i kungörelserna bestämda ersättninsbeloppen visa sig icke täcka uppkommen förlust.[2] Ersättning av detta slag avser att kompensera sjömannen för förlust av oundgänglig privat utrustning. Någon skatteplikt för ersättningen lär sålunda icke föreligga. I enlighet härmed bör ersättningen icke heller inräknas i sådan inkomst, för vilken sjömansskatt skall utgå.

Enligt 27 § sjömanslagen skall befälhavaren sörja för att sjöman, som är sjuk eller skadad, erhåller nödig vård ombord eller i land. Vården omfattar jämväl underhåll, läkarbehandling och läkemedel. I gällande kollektivavtal är i fråga om ersättning vid sjukdom avtalat bl. a. att sjöman, som — utan att vara intagen på sjukhus — åtnjuter sjukvård på redarens bekostnad, skall i ersättning för underhåll erhålla visst belopp per dag.[3] Denna *sjukersättning* torde enligt 28 § sjömanslagen i allmänhet vara begränsad till en tid av sex veckor efter avmönstring, i utlandet dock tolv veckor. Ersättningen avser tydligen att bereda sjömannen möjlighet till vivre under tid, då han är sjuk utan att likväl vistas på sjukhus. Sjuk-

[1] Enligt under år 1948 gällande avtal utgör ersättningen i förra fallet 15 öre per man och dag och i senare fallet 20 öre per man och dag.

[2] Tilläggsersättningen utgör för befäl högst 200 kronor och för manskap högst 300 kronor.

[3] Enligt under år 1948 gällande avtal utgör ersättningen för manskap 7 kronor per dag i Sverige och 10 kronor per dag i utlandet, i USA-hamnar dock 12 kronor per dag.

ersättningen torde sålunda vanligen utgå i samband med att sjömannen vårdas i sitt hem, behandlas poliklinisk på sjukhus, är konvalescent el. dyl. Samtidigt med ersättningen kan utgå vanlig hyra, ofta benämnd sjukhyra, men sjukersättningen kan även till följd av avmönstring förekomma utan förening med hyra.

Frågan om skatteplikten för sjukersättning har varit föremål för delade meningar. Enligt 32 § 3 mom. kommunalskattelagen skall förmån av fri sjukvård icke upptagas som intäkt, oavsett om förmånen åtnjutits på grund av statlig eller på grund av kommunal eller enskild tjänst. Har sådan förmån åtnjutits på grund av enskild tjänst och utgått efter väsentligt förmånligare grunder än som gälla för befattningshavare i statens tjänst, skall dock förmånen upptagas såsom intäkt till den del den utgått efter förmånligare grunder än de för nämnda befattningshavare gällande. Den till sjömännen utgående sjukersättningen torde icke ha någon direkt motsvarighet bland de förmåner, som vid sjukdom tillkomma befattningshavare i statens tjänst. Därest sjukersättningen på grund härav kan anses utgå efter förmånligare grunder än de för statens tjänstemän gällande, är den alltså att anse som skattepliktig inkomst för sjömannen. Frågan om skatteplikten har berörts i en av svenska sjöfolksförbundets stockholmsavdelning i december 1947 till finansdepartementet gjord framställning, vilken sedemera överlämnats till centrala uppbördsnämnden för besvarande.[1] I framställningen meddelade avdelningen, att vissa lokala skattemyndigheter förklarat, att löneavdrag för skatt skulle verkställas på ifrågavarande sjukersättning. Då enligt avdelningens mening ersättningen icke utgjorde skattepliktig inkomst, hemställde avdelningen, att de lokala skattemyndigheterna skulle underrättas om att skatteplikt icke förelåge för ersättningen och att redan därå verkställda löneavdrag skulle återbetalas. Centrala uppbördsnämnden meddelade i ärendet följande förklaring:

»Preliminär A-skatt skall beräknas och löneavdrag skall verkställas å sådana kontanta löneförmåner, varför skattskyldighet föreligger enligt gällande skattelagar. Centrala uppbördsnämnden har icke i och för sig att pröva frågan om skattskyldighet för viss inkomst föreligger eller ej. I förevarande fall torde i praxis ovannämnda dagersättning hänföras till skattepliktig inkomst. Intill dess vid taxering annan praxis tillämpas, har arbetsgivaren därför att beräkna preliminär A-skatt och verkställa löneavdrag å ersättningen i fråga.

Samtidigt bör emellertid framhållas, att under tid då sådan dagersättning under sjukdom utgår, den skatteskyldiges skatteförmåga kan vara väsentligen nedsatt. Anledning till jämkning av den preliminära skatten kan därför föreligga. Frågan om sådan jämkning måste emellertid prövas av vederbörande lokala skattemyndigheter från fall till fall.»

[1] Centrala uppbördsnämndens meddelande 1948 nr 12.

Även om — såsom centrala uppbördsnämnden uttalat — ifrågavarande sjukersättning i praxis torde hänföras till skattepliktig inkomst, är utredningen böjd för att icke betrakta ersättningen såsom sådan inkomst, vilken skall tagas i beräkning vid avdrag för sjömansskatt. Därest hyra utgår samtidigt med sjukersättningen, skall sjömansskatt givetvis utgå för hyran. Emellertid kommer — om utredningens förslag följes — värdet av sedvanliga naturaförmåner att tagas till beskattning samtidigt med hyran enligt vissa schematiska grunder. Då sjukersättningen avser att utgöra kompensation för dylika naturaförmåner, bör den i ett sådant läge icke tagas i beräkning vid skatteavdraget, eftersom detta skulle innebära dubbel beskattning. Utgår däremot sjukersättningen utan att hyra samtidigt utbetalas, kan ifrågasättas att uttaga sjömansskatt på beloppet. Såsom centrala uppbördsnämnden framhållit, torde emellertid då i allmänhet sjömannens skatteförmåga vara väsentligt nedsatt. Med hänsyn härtill finner sig utredningen böra föreslå, att sjukersättningen icke heller i detta fall belägges med sjömansskatt. Sjukersättningen bör sålunda enligt utredningens mening icke tagas till beskattning på annat sätt än i form av tillägg för naturaförmåner, när hyra utgår samtidigt med ersättningen.

Frågan om beskattning av *kontant ersättning för naturaförmåner i andra fall än vid sjukdom* upptages till behandling nedan i samband med frågorna om naturaförmånernas beskattning.

Liksom för närvarande är fallet vid löneavdrag för preliminär A-skatt, bör vid avdrag för sjömansskatt från bruttoinkomsten avräknas sådana avgifter, som sjömannen på grund av sin tjänst har att erlägga för egen eller efterlevandes familjs pensionering. Befälhavaren har sålunda att i detta avseende tillämpa samma förfarande som hittills. Avdrag för andra avgifter eller kostnader än pensionsavgifter torde — på grund av föreskrift i 11 § uppbördsförordningen — icke ha förekommit för sjömännens del vid avdrag för preliminär skatt. Utredningen har i detta avseende icke funnit skäl föreslå någon avvikelse men vill dock med några ord beröra frågan om avdrag för *välfärdsavgifterna.*

Enligt lag den 30 juni 1948, nr 495, om avgift till välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn skall för sådant ändamål, förutom bidrag av allmänna medel, utgå en avgift av 4 öre för dag och sjöman under tid, då sjömannen varit för utrikes fart påmönstrad å svenskt handelsfartyg. Avgiften skall utgivas till hälften av sjömannen och till hälften av redaren. I Kungl. kungörelse den 24 september 1948, nr 645, ha meddelats bestämmelser om att befälhavaren skall innehålla sjömannens välfärdsavgift genom avdrag på hyran och redovisa avgifterna till mönstringsförrättaren i samband med att sjömansrullan upphör. I och för sig kan det synas skäligt, att sjömannens välfärdsavgift avräknas från inkomsten, innan avdrag

för sjömansskatt göres. Av praktiska skäl anser sig dock icke utredningen böra föreslå detta. Avgiften kan för en sjöman för närvarande icke uppgå till högre belopp än 62 öre i månaden. Eftersom sjömansskattetabellen torde få upptaga skattebelopp för månadsinkomst i jämna femtal eller tiotal kronor, synes ett avdrag av så ringa storlek mestadels icke få någon betydelse vid skatteberäkningen. För befälhavaren skulle det innebära en ytterligare räkneoperation att behöva för varje sjöman avräkna välfärdsavgiften från inkomstbeloppet. För enkelhetens skull torde man därför böra helt bortse från välfärdsavgiften vid skatteavdragen. Det synes för övrigt illa stämma med sjömansskattens nödtvunget schematiska karaktär att vid inkomstens fastställande räkna med avdrag av så ringa betydelse.

2. Naturaförmåner.

Ombord på fartyg av den storlek, varom här är fråga, tillhandahållas regelmässigt naturaförmåner i form av fri kost och fritt logi. Även beklädnadsförmån kan i vissa fall förekomma. Naturaförmånerna torde alltid utgå i förening med kontant inkomst. Man synes alltså icke behöva räkna med fall, då avlöning utgår endast i form av naturaförmåner.

Frågan om naturaförmånernas beskattning för sjömännens del har vid tidigare tillfällen varit föremål för diskussion. Det har därvid gällt icke bara frågan om en enhetlig värdering av förmånerna utan även spörsmålet, huruvida de borde över huvud taget beskattas eller beskattas till fulla värdet. I motion nr 302 i andra kammaren vid 1948 års riksdag föreslogs sålunda, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning inom finansdepartementet i syfte att medgiva sjöfolket viss lindring i beskattningen av naturaförmåner. Till stöd för denna motion anfördes följande:

»Enligt anvisningar, som utgivits av prövningsnämnden i Göteborgs och Bohus län, anbefalles att manskap på fartyg skall beskattas för naturaförmånerna ombord med 2 kronor per dag samt befäl med 3—5 kronor per dag beroende på tjänsteställning och fartygets storlek. Dessa regler gälla för ogift person, medan de för gift person reduceras med i allmänhet 25 %.

I förhållande till levnadskostnaderna kunna de angivna beloppen kanske ej te sig så stora, men om man betraktar saken i mera vidsträckt omfattning blir taxeringen ändock ganska hög. Manskap eller befäl på fartyg kan beträffande bostad ej räkna med någon större nedsättning i bostadskostnaden än personer som arbeta på land. Detta gäller i varje fall för dem som äro gifta men äger också sin tillämpning för ogifta, i så måtto att de som regel hyra bostad i land som ständigt står till deras förfogande. Sjömännen sakna många av de förmåner, som andra befolkningsgrupper åtnjuta och tycka sig hårdare beskattade av den orsaken. Härtill bidrar också att de anse sig betala skatt för tjänster och förmåner, som blott kunna tas i anspråk av personer bosatta på land.

Gifta sjömän åsamkas genom sin frånvaro från hemmet utgifter för tvätt och lagning samt måste också räkna med att få lägga ner mer pengar på sitt klädkonto. Hustrurna måste också reda sig själva utan att ha tillgång till mannens hjälp mer än vid mycket sällsynta tillfällen, något som gör att hemarbetet för deras del blir mer betungande och även kostsamt. En annan nackdel som vidlåder sjömansyrket är att det ställer det omöjligt för dess utövare att skaffa sig extrainkomster. Att göra besök i hemmet kan ofta vara besvärligt för en sjöman genom de långa resor han kan få göra, då fartyget som han är knuten till inte alltid eller ens regelbundet lägger till i närheten av den plats, där han har sin familj. Radiotelefonsamtal och telegram äro också kommunikationer med hemmet, som dra kostnader för sjömän.

Allt som allt är det många utgifter som en sjöman måste vidkännas. De äro ofrånkomliga och förknippade med hans yrke. Det är därför av stor vikt att staten ger hjälp och lättnad åt sjömännen i deras hårda arbete, och det kan ske genom att skänka dem en ekonomisk lättnad i fråga om beskattningen av naturförmåner. I Norge behöva ej naturförmåner upptagas till beskattning för sjömän, och varför skulle inte vi i vårt land kunna visa samma uppskattning för sjömännen och deras hårda lott?»

I anledning av motionen konstaterade bevillningsutskottet[1], att enligt 32 § 1 mom. kommunalskattelagen till intäkt av tjänst hänfördes bl. a. avlöning, arvode, traktamente, sportler och annan förmån, som utgått för tjänsten. Vidare vore enligt punkt 3 av anvisningarna till nämnda paragraf till intäkt av tjänst hänförlig — förutom hyresvärde av bostad, som kan vara åt den anställde upplåten — bl. a. värdet å andra av den skattskyldige åtnjutna förmåner, därest han själv icke skulle varit berättigad att åtnjuta avdrag för förmånernas förvärvande, i händelse han själv förskaffat sig dem. Såsom intäkt skulle således under nämnda förutsättning upptagas exempelvis värdet av fri kost och fria resor ävensom skatter, försäkringsavgifter o. dyl. som arbetsgivaren betalat för den anställdes räkning. Utskottet anförde vidare följande:

»Att sjömännen på grund av arten av sitt arbete åsamkas svårigheter och olägenheter av olika slag finner utskottet uppenbart. Värdet av de på grund av tjänsten åtnjutna naturaförmånerna utgör emellertid principiellt sett skattepliktig intäkt, och något avsteg från denna regel för sjömännens del — såsom i motionen ifrågasatts — kan utskottet icke tillstyrka. Det bör ej heller förbises, att det finnes även andra befolkningsgrupper, där familjeförsörjaren på grund av arbete å annan ort än hemorten nödgas under en längre tid vistas borta från hemmet och där förhållandena sålunda kunna sägas vara likartade med de för sjömännen rådande. Däremot bör givetvis vid taxeringen en — med hänsyn till alla på frågan inverkande förhållanden — skälig värdering äga rum av de naturaförmåner, som på grund av tjänsten tillkomma sjömännen och därmed jämförliga yrkesutövare. Med erinran härom avstyrker utskottet motionen.»

Motionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

[1] Bet. 1948: 15.

Med hänsyn till de skäl, bevillningsutskottet anfört i sitt ovan intagna yttrande, har utredningen icke ansett sig kunna förorda, att sjömännens naturaförmåner fritagas från beskattning. Även om sjömännens levnadsvillkor i mycket kunna skilja sig från andra yrkesgruppers, torde deras särställning i sådant avseende — som för övrigt kan vara mer eller mindre markerad — icke motivera, att man för deras del frångår en för beskattningen allmänt gällande grund. Enligt utredningens mening har man att med fasthållande av denna allmänna beskattningsgrund söka finna dels en lämplig metod för att uttaga skatt på naturaförmånerna och dels en värdering av dessa, som är avvägd efter de särskilda förhållanden, under vilka de åtnjutas. Enligt direktiven för utredningen bör dessutom undersökas, huruvida icke förmånerna kunna värderas efter mera enhetliga normer än för närvarande synes ske.

Enligt gällande bestämmelser har befälhavaren, då han gör avdrag för preliminär A-skatt, att till den kontanta inkomsten lägga värdet av naturaförmåner enligt normer, som angivas i skattetabellen. Vid beräkning av sjömansskatt synes möjlighet finnas att i sjömansskattetabellen inarbeta ifrågavarande tillägg. Befälhavaren skulle härigenom besparas arbetet med att göra tillägget. Man skulle också få en viss garanti för att tillägget bleve riktigt gjort och icke genom missförstånd eller av annan orsak beräknades felaktigt. Vid en definitiv källbeskattning är detta givetvis en vinst. Någon prövning i efterhand av naturaförmånernas värden i olika fall, såsom nu sker vid taxeringen, lär icke kunna åstadkommas i fråga om förmåner, som blivit beskattade genom sjömansskatt.

I Norge har för de icke försörjningspliktiga sjömännen viss hänsyn till naturaförmånernas värde tagits genom att det skattefria avdraget för dem något reducerats. Ett liknande tillvägagångssätt skulle kunna tänkas även för svenska förhållanden, om naturaförmånerna värderades lika för alla sjömän oberoende av tjänsteställning. En så långt gående schematisering vill utredningen dock icke föreslå. Vid värdering av naturaförmåner har hittills skillnad vanligen gjorts dels mellan manskap och befäl, så att befälets förmåner värderats högre än manskapets, och dels mellan ogifta och gifta, så att förmånernas värde något reducerats för gifta personer. Denna differentiering synes i båda fallen vara sakligt motiverad. Den torde därför böra bibehållas även vid uttagande av sjömansskatt. Då sjömansskatten berör endast fartyg om 500 bruttoton eller däröver, torde däremot en viss utjämning kunna genomföras så till vida, att någon skillnad i naturaförmånernas värdering icke göres för sjöfolk ombord på olika fartyg. Under sådana förutsättningar synes frågan om automatiskt tillägg för naturaförmåner kunna lösas genom att i sjömansskattetabellen inräknas skatt på förmånerna efter olika värden för skilda inkomstskikt och med någon reducering för gifta personer. Helt allmänt torde kunna

sägas, att förmånernas värden stå i viss proportion till inkomstens storlek. Den metod för värderingen, som nu angivits, behöver därför icke leda till mindre riktiga resultat än om värderingen anknytes till vederbörandes tjänsteställning. I vissa fall — såsom då fråga är om befälhavare på fartyg av olika storlek — kan metoden giva en bättre möjlighet till differentiering än som kan komma till uttryck i enbart anvisningar om vissa värden för olika kategorier av sjöfolk.

Om på detta sätt värdet av förmånerna bestämmes olika för olika inkomstskikt kunna dessa skikt till antalet vara flera eller färre. I förra fallet — om de göres relativt många — ernås en viss utjämning vid värderingen med mindre markerade övergångar från ett inkomstskikt till ett annat. Olika normalvärden kunna exempelvis bestämmas för årsinkomster intill 6 000 kronor, mellan 6 000 och 8 000 kronor, mellan 8 000 och 11 000 kronor, mellan 11 000 och 14 000 kronor samt över 14 000 kronor. Utredningen anser sig dock böra förorda en något mindre differentierad beräkning med endast tre inkomstgrupper, avgränsade från varandra vid årsinkomsterna 7 000 och 12 000 kronor. Sistnämnda belopp torde för närvarande markera de ungefärliga inkomstgränserna mellan dels manskap och befäl och dels befäl med förmåner av lägre och högre värde. Uppdelningen i olika inkomstskikt tillhör givetvis avvägningar av det slag, som böra omprövas varje år i samband med att Kungl. Maj:t och riksdagen bestämma normerna för sjömansskatten.

Den föreslagna metoden att gradera naturaförmånernas värde efter inkomstens storlek kan möjligen ha vissa olägenheter. Om sjömännens inkomster på grund av särskilda förhållanden skulle starkt öka, exempelvis genom krigsriskersättning, kan ökningen tänkas medföra en högre värdering av naturaförmånerna, ehuru dessa icke kunna sägas ha blivit bättre därför att inkomsten förbättrats. Då det emellertid förutsättes, att sjömansskattetabellen skall fastställas på nytt varje år, finnes möjlighet att vid ändrade konjunkturer omarbeta tabellen i detta avseende.

En annan olägenhet kan ligga däri, att tabellens användbarhet något begränsas. Tabellen skall avse inkomst för månad. En sådan tabell kan dock vanligen — såsom fallet är i Norge — komma till användning även vid utbetalning av inkomst för del av månad. Därvid avläses i tabellen skatten för den uppburna inkomsten, som om denna inkomst utgjort hel månadsinkomst. Om emellertid skattebeloppen i tabellen äro beräknade med hänsyn till att naturaförmåner utgått för hel månad, kan detta förfarande icke tillämpas. Man kommer då till ett oriktigt resultat. Emellertid ämnar utredningen i samband med behandlingen av frågorna om sjömansskattetabellens uppställning och innehåll föreslå en metod för skatteberäkning för del av månad, som icke blir beroende av nämnda olägenhet.

I fråga om värdering av sjömännens fria vivre innehålla skattetabellerna för beräkning av preliminär A-skatt under åren 1947—1949 följande normer:

	Åren 1947 och 1948		År 1949	
	Värde per månad	Värdet motsvarar per dag	Värde per månad	Värdet motsvarar per dag
Kaptener och övrigt befäl på ång- och motorfartyg	120:—	4:—	130:—	4:33
segelfartyg och bogserbåtar	80:—	2:66	85:—	2:83
Sjömän och eldare	60:—	2:—	65:—	2:17

I de inom olika län för taxering åren 1948 och 1949 utfärdade anvisningarna har beträffande värderingen av naturaförmåner för sjöfolk givits rekommendationer, innebärande bl. a. följande normalvärden i kronor per dag. (Se tabell å nästa sida.)

För Gotlands, Kristianstads, Hallands och Gävleborgs län ha utfärdats anvisningar i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits för beräkning av preliminär A-skatt under beskattningsåret.

Av uppställningen torde framgå, att värderingen icke varit enhetlig för riket. Tveksamhet måste ju alltid råda om den standard, efter vilken värderingen bör ske. Denna växlar givetvis med olika fartyg. Såsom departementschefen framhållit i propositionen till uppbördsförordningen, torde förmånen av kojplats ombord böra upptagas till betydligt lägre värde än förmån av fri bostad i land.

Till jämförelse kunna nämnas de värden, som vid avdrag för preliminär A-skatt under åren 1948 och 1949 åsatts fritt vivre för anställda i jordbruk samt hembiträden m. fl., nämligen

	År 1948		År 1949	
	Värde per år kr.	Värdet motsvarar per dag kr.	Värde per år kr.	Värdet motsvarar per dag kr.
Stockholms stad	1 320	3:66	1 440	4:—
Ortsgrupp 5 i övrigt ...	1 200	3:33	1 320	3:60
» 4	1 140	3:16	1 200	3:33
» 3	1 020	2:83	1 080	3:—
» 2	900	2:50	960	2:60

Utredningen anser att, om sjömansskatten begränsas till fartyg om 500 bruttoton och däröver, en enhetlig värdering av naturaförmånerna bör kunna genomföras för hela riket. De belopp, vartill värdena böra fastställas, kunna icke fixeras i en lag om sjömansskatt. Det torde bliva en

	År 1948	År 1949
Stockholms stad och län.		
Befälhavare, ogift	5—7	4—6
» , gift	4—5	
Övrigt befäl, ogifta	4—5	
» » , gifta	2:50—4	
Sjömän och eldare, ogifta	3	2—3
» » » , gifta	2:50	
Uppsala län.		
Befälhavare, ogift	3—5	4—5
» , gift	2—2:50	
Övrigt befäl, ogifta	2:50	
» » , gifta	1:75	
Sjömän och eldare, ogifta	2	2
» » » , gifta	1:50	
Kalmar län.		
På ångfartyg och större motorfartyg:		
Befäl, ogifta	2:75—3:25	2:50—3
» , gifta	2:05—2:25	2—2:50
Manskap, ogifta	2—2:30	2—2:30
» , gifta	1:55—1:75	1:70—2
Blekinge län.		
Sjökaptener och likställda, ogifta	3	4
» » » , gifta	2	3
Övriga sjömän, ogifta	2	2
» » , gifta	1:75	1:66
Malmöhus län.		
Sjökaptener i alla ortsgrupper, lika för gifta och ogifta	4	4
Övrigt befäl i alla ortsgrupper, lika för gifta och ogifta	3	
	Samma värde för fritt vivre som för anställda i allmänhet, per år	
Manskap, ogifta	840—960	900—1 020
	Beskattning enbart av värdet av fri kost till, per år	
» , gifta	720	720
Göteborgs och Bohus län.		
Befäl, ogifta	3—5	3—5
» , gifta	2:25—3:75	2:25—3:75
Manskap, ogifta	2	2
» , gifta	1:50	1:50
Västernorrlands län.		
På ångfartyg (utom bogserbåtar):		
Befälhavare	3:30	4—6
Övrigt befäl	3	
Övrig besättning	2:25	2:50—3
(Värdena avse ogifta personer. För gifta personer sker någon reducering.)		

Kungl. Maj:ts och riksdagens angelägenhet att för varje år med hänsyn till levnadskostnadernas höjd fastställa de värden för naturaförmåner, som skola ligga till grund för skattens beräkning. Utredningen vill dock föreslå, att en viss moderation iakttages vid värderingen med hänsyn till de särskilda, ofta obekväma förhållanden, under vilka naturafömånerna åtnjutas. Härvid bör icke heller helt förbises, att i utlandet ifrågavarande förmåner ofta lämnas obeskattade. Även om en sådan skattefrihet enligt utredningens mening icke låter sig genomföras i Sverige, torde vid värderingen — liksom alltid då det gäller sjömännens beskattning — en viss anpassning till internationella förhållanden böra eftersträvas. Utredningen anser, att ett sådant hänsynstagande är möjligt dels genom att naturaförmånerna värderas med någon moderation och dels genom att deras beskattning på sätt ovan föreslagits inarbetas i skattesatserna.

I enlighet med nu anförda synpunkter finner utredningen, att beloppen för värdering av sjömännens naturaförmåner i form av kost och logi vid uttagande av sjömansskatt i närvarande läge (1948/1949), lämpligen skulle kunna bestämmas på följande sätt:

Beräknad årsinkomst ombord kr.	Värde per månad kr.	
	för ensamstående	för annan
—7 000	60	45
7 001—12 000	90	68
12 001 och högre	120	90

När på grund av särskilda omständigheter, såsom fartygs utrustning, avrustning eller uppläggning, naturaförmåner icke i full utsträckning tillhandahållas de ombord anställda, utgår i stället enligt kollektivavtalen viss kontant ersättning per dag.[1]

Enligt bestämmelse i gällande semesterlag skall arbetstagare, som är i arbetsgivarens kost men under semester icke till någon del uttager denna förmån, äga rätt till särskild ersättning för kost. Denna kostersättning är i kollektivavtalen för sjöfolk bestämd till vissa belopp per dag.[2]

[1] Enligt under år 1948 gällande avtal utgör ersättningen för kost och logi per dag 15 kr. för befälhavare, 13 kr. för övrigt befäl och 7 kr. (i utlandet 9 kr.) för manskap. För enbart kost utgör ersättningen per dag 10 kr. för befälhavare, 9 kr. för övrigt befäl och 5 kr. (i utlandet 7 kr.) för manskap. Om i dessa fall vederbörande utan olägenhet eller större kostnader kan använda sig av sitt eget hem, reduceras dock ersättningsbeloppen för befäl till 7 kr. för befälhavare och 6 kr. 25 öre för övrigt befäl.

[2] Enligt under år 1948 gällande avtal utgör kostersättningen för befälhavaren 7 kr., för övrigt befäl 4 kr. 50 öre och för manskap 3 kr. 50 öre per dag.

Ersättning av nu nämnda slag utgör otvivelaktigt skattepliktig inkomst för mottagaren. Enligt vad utredningen ovan föreslagit, skall emellertid värdet av de förmåner, vilka ersättningarna avse att kompensera, beaktas automatiskt i sjömansskattetabellen. Förmånernas värde tages alltså till beskattning i och med att tabellenligt skatteavdrag göres för den hyra, som regelmässigt utgår vid ifrågavarande tillfällen. Härav torde följa, att sjömansskatt icke dessutom skall beräknas på ersättningens belopp. I enlighet härmed föreslår utredningen, att kontant ersättning för kost och logi icke skall särskilt inräknas i inkomst, som lägges till grund för avdrag för sjömansskatt.

Beklädnadsförmån kan ombord på fartygen förekomma i form av fria övedragskläder för manskap och fri uniform för befäl. Beträffande överdragskläder är i kollektivavtal för manskap föreskrivet, att vid sotning och rengöring av pannor samt rengöring av rännstenar i maskinrum och pannrum, rensning av vevhus och vevgropar ävensom vid rengöring av tankar, vari olja förvarats, samt vid arbete med s. k. sprutmålning fartyget skall tillhandahålla överdragskläder och skodon. Oavsett huruvida en dylik rätt för manskapet kan betraktas såsom skattepliktig förmån eller icke, torde rätten till överdragskläder på grund av sin beskaffenhet och sitt obetydliga värde för den anställde kunna lämnas helt åsido vid beräkning av sjömansskatt.

I fråga om uniform gäller enligt kollektivavtalen för befäl att, där redaren fordrar att uniform eller uniformspersedel skall bäras i tjänsten, han har att tillhandahålla sådan eller också utgiva ersättning för kostnader, förbundna med dess anskaffande. Om i sådant fall redaren icke bekostar uniform eller uniformspersedel, utgår till befäl, som bär godkänd uniform, visst uniformsbidrag.[1] Förmånen av fri uniform torde på grund av sitt icke obetydliga värde böra beaktas vid beräkning av inkomst, varå sjömansskatt utgår. Likaledes bör den kontanta ersättningen för uniform eller vit rock medräknas i inkomsten.

Enligt utredningens förslag skall befälhavaren sålunda vid avdrag för sjömansskatt icke göra tillägg till den kontanta inkomsten för värde av annan naturaförmån än fri uniform eller — för stuert — vit rock. Beklädnadsförmånens värde bör i samband med sjömansskattens årliga fastställande kunna bestämmas på ett enhetligt sätt. Likaledes skall befälhavaren vid skatteavdragen icke taga hänsyn till annan kontant ersättning för naturaförmåner än sådan som avser beklädnad.

[1] Enligt under år 1948 gällande avtal utgör uniformsbidraget för allt befäl 15 kr. per månad. För stuertar gäller dock dessutom att, därest enbart vit rock påfordras, ersättningen skall utgöra 10 kr. per månad.

Kap. 9. Ortsavdrag och kommunal utdebitering.

1. Statistisk undersökning.

För att få en uppfattning om inom vilka kommuner i riket sjömännen förnämligast höra hemma samt huru stor del av dessa kommuners skatteunderlag, sjömännens inkomster kunna antagas representera, har utredningen föranstaltat om viss undersökning. Utredningen har därvid genom tillmötesgående från sjöfolkets personalorganisationer, nämligen Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet och Svenska stewartsföreningen, kunnat sammanställa listor över de kommuner, inom vilka medlemmarna i dessa sammanslutningar äro bosatta, med uppgift för varje kommun om dels antalet sjömän och dels ungefärliga på dem belöpande årliga inkomstsumman. Undersökningen har i första hand åsyftat att giva material för att bedöma i vad mån kommunerna kunna förlora skatter genom att kommunalskatten för sjömännen bestämmes efter viss enhetlig utdebitering.

Uppgifterna avse förhållandena under år 1948. Såvitt möjligt ha medtagits endast aktiva sjömän. Årsinkomsten har i varje särskilt fall beräknats enligt de avtalsenliga grunder, som gällt under 1948, därvid hänsyn dock tagits endast till sedvanlig hyra jämte dyrtidstillägg. I inkomstbeloppet har alltså icke inräknats andra tillägg och icke övertidsersättning. Värdet av naturaförmåner har icke heller tagits i beräkning.

Undersökningen har omfattat 23 356 personer. Siffran bör jämföras med kommerskollegiets uppgift om totalantalet för handelsflottans bemanning, för år 1946 utgörande 21 334. Av de personer, som undersökningen omfattat, ha såsom utlänningar betecknats 3 925. Härvid har icke varit möjligt att åstadkomma någon tillförlitlig uppdelning av utlänningarna på sådana, som äro här i riket bosatta, och andra. En stor del av utlänningarna — man torde kunna räkna med bortåt hälften — utgöres sålunda av personer, vilka enligt gällande regler äro skattskyldiga här i riket och som på grund därav få förutsättas komma att betala sjömansskatt enligt samma grunder som svenska sjömän.

Undersökningens omfattning framgår av följande sammanställning.

	Antal personer	Sammanlagd beräknad årsinkomst kr.	Årsinkomst medeltal kr.
Svenska sjöfolksförbundet	18 134	59 643 400	3 289
Sveriges fartygsbefälsförening	2 211	20 958 300	9 479
Svenska maskinbefälsförbundet	2 502	20 070 600	8 021
Svenska stewartsföreningen	509	3 614 800	7 101
Summa	23 356	104 287 100	

En uppdelning av sjömännen på sådana, som tjänstgöra ombord på fartyg av den för utredningen aktuella storleksklassen — minst 500 bruttoton — och andra sjömän har av lätt insedda skäl icke varit möjlig att åstadkomma. Emellertid har i de från Svenska sjöfolksförbundet och Sveriges fartygsbefälsförening erhållna uppgifterna kunnat för sig utskiljas sjöfolk tillhörande sektion B, d. v. s. sjöfolk, som äro anställda i kanal- och kustfart. I ovan gjorda sammanställning ingå sålunda personer, som konstaterats tillhöra sektion B, enligt följande.

	Antal	Kronor
Svenska sjöfolksförbundet	693	2 366 300
Sveriges fartygsbefälsförening	66	990 000
Summa	759	3 356 300

Om från ovannämnda 23 356 sjömän avskiljas dels 3 925 utlänningar och dels 759 sjömän tillhörande sektion B, återstå 18 672. Dessa fördela sig på 1 482 kommuner, därvid antalet kommuner med färre än 10 sjömän utgör 1 255 och antalet kommuner med 10 eller flera sjömän 227. Den närmare undersökningen rörande kommunernas skatteförlust har ansetts kunna begränsas till sistnämnda 227 kommuner. Omfattningen av det material, som sålunda ytterligare bearbetats, framgår av följande uppställning.

	Antal personer	Sammanlagd beräknad årsinkomst kr.
Svenska sjöfolksförbundet	10 584	35 316 600
Sveriges fartygsbefälsförening	1 942	18 436 600
Svenska maskinbefälsförbundet	2 243	18 069 500
Svenska stewartsföreningen	499	3 543 900
Summa	15 268	75 366 600

För att kunna draga några säkrare slutsatser rörande det antal skattekronor, som ifrågavarande sjömän kunna antagas representera inom kommunerna, skulle erfordras kännedom om vederbörandes till kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomster. Att framskaffa uppgifter härom har emellertid icke fallit inom undersökningens ram. Utredningen har i stället i detta avseende fått nöja sig med vissa grovt schematiska beräkningar. Därvid har man utgått från antagandet, att de inkomster i form av övertidsersättning, kontanta tillägg och naturaförmåner, som vederbörande utöver hyra och dyrtidstillägg uppburit ombord, i stort sett uppvägas av de avdrag, som vid taxering till kommunalskatt tillkomma dem. Sjömännens sammanlagda beräknade årsinkomst har sålunda i det följande ansetts motsvara till kommunal inkomstskatt beskattningsbar inkomst.

Resultatet av undersökningen rörande kommuner med 10 eller flera sjömän redovisas i *bilaga 4*. Därav framgår bl. a. följande.

Absoluta antalet sjömän utgör i 13 städer mer än 100, nämligen i Göteborg 3 587, Stockholm 3 133, Malmö 1 037, Hälsingborg 631 och Norrköping 224 samt därunder fallande antal i Landskrona, Kalmar, Gävle, Trelleborg, Karlskrona, Halmstad, Härnösand och Karlshamn. Bland landskommunerna äro de högsta talen i Mjällby 136, Brunnby 99, Östra Hoby 86, Asarum 63, Stenkyrka 60 och Simris-Nöbbelöv 53.

Relativa antalet sjömän i förhållande till kommunens folkmängd är störst i Gullholmen med 5,2 procent — 24 av 465 — varefter följer i Östra Hoby 4,7, Brunnby 3,6, Torekov 3,3, Simris-Nöbbelöv 2,7, Mjällby 2,4, Öregrund 2,3, Grebbestad 2,3, Sölvesborg 2,2, Södra Mellby 2,2, Skaftö 2,2, Sankt Ibb 2,0 och Klövedal 2,0 procent.

Procenttalet för sjömännens *inkomstskattekronor* i förhållande till kommunens totala summa är i de största sjömanskommunerna förhållandevis lågt; det varierar i nämnda 13 städer från högst 2,4 procent i Karlshamn till lägst 0,4 procent i Norrköping samt utgör i Stockholm 0,5 procent, i Göteborg 1,7 procent, i Malmö 1,1 procent och i Hälsingborg 1,5 procent av kommunernas skattekronor. I övrigt förekomma 32 kommuner, där nämnda procenttal överstiger 4, nämligen i Östra Hoby 17,9, Gullholmen 17,0, Simris-Nöbbelöv 12,7, Brunnby 11,0, Mjällby 9,7, Södra Mellby 8,2, Skaftö 8,0, Höganäs 7,9, Gräsö 7,9, Vitaby 7,0, Klövedal 6,9, Sankt Ibb 6,6, Torekov 6,5, Åryd 6,4, Öregrund 6,1, Fårö 6,0, Ysane 6,0, Grundsund 5,8, Myckleby 5,8, Tjärnö 5,8, Grebbestad 5,7, Blidö 5,4, Svenneby 4,9, Hasslö 4,8, Mörrum 4,8, Torsö 4,7, Viken 4,7, Morlanda 4,5, Stenkyrka 4,4, Östra Torp 4,2, Sölvesborg 4,1 och Tegneby 4,1.

På grundval av de sålunda erhållna uppgifterna skall i det följande — kap. 9, 3 — ett försök göras att belysa den effekt, som en för sjömännen enhetligt bestämd kommunal utdebitering kan få för kommunernas finanser.

2. Ortsavdrag.

Ortsavdrag vid taxering åtnjutes för närvarande (1949 års taxering) enligt i huvudsak följande grunder.

Statligt ortsavdrag utgår för ensamstående person enligt en glidande skala medförande, att avdragets belopp minskas vid stigande inkomst för att helt upphöra, när inkomsten nått en viss höjd. Relationen mellan avdragen i de olika ortsgrupperna framgår av följande uppställning.

	I	II	III	IV	V
Ortsavdraget motsvarar hela den taxerade inkomsten, när denna icke överstiger kr.	1 600	1 700	1 800	1 900	2 000
Ortsavdraget upphör, när den taxerade inkomsten uppgår till kr.	10 600	10 700	10 800	10 900	11 000

För annan än ensamstående utgår statligt ortsavdrag med i stort sett följande belopp.

	I	II	III	IV	V
Gift	2 500	2 625	2 750	2 875	3 000
Ogift med underhållsplikt mot barn	1 600	1 700	1 800	1 900	2 000

Kommunalt ortsavdrag utgår med följande belopp.

	I	II	III	IV	V
Grundavdrag (tillkommande såväl ogift som gift)	340	380	420	460	500
Familjeavdrag för hustru och varje barn	160	160	180	180	200

Utöver de sålunda angivna kommunala avdragen skall visst ytterligare avdrag tillgodoräknas genom s. k. bankning. Bankningen innebär, att den taxerade inkomsten skall förutom med ortsavdrag minskas, om inkomsten uppgår till eller överskjuter ortsavdragets dubbla summa, med ett belopp motsvarande hälften av ortsavdraget och, om den taxerade inkomsten ej uppgår till dubbla summan av ortsavdraget, med hälften av det belopp varmed taxerad inkomst överstiger ortsavdraget. Om — såsom för sjömännen vanligen är fallet — den taxerade inkomsten överstiger ortsavdragets dubbla summa, utgöra sålunda avdragen efter bankning för

	I	II	III	IV	V
ogift	510	570	630	690	750
gift	750	810	900	960	1 050
gift, 1 barn	990	1 050	1 170	1 230	1 350
» , 2 »	1 230	1 290	1 440	1 500	1 650
» , 3 »	1 470	1 530	1 710	1 770	1 950

Ortsavdragen avse att tillförsäkra den skattskyldige ett visst existensminimum, som icke får minskas genom beskattningen. Storleken av detta existensminimum påverkas dels av levnadskostnadernas höjd på bosättningsorten och dels av antalet personer, som den skattskyldige har att försörja. Såvitt angår de kommunala avdragen har emellertid denna på skatteförmågan grundade princip fått i viss mån stå tillbaka för hänsynen till kommunernas skatteunderlag och skattebelastningen för olika grupper av skattskyldiga.

För sjömännens del kan man beräkna ortsavdrag antingen i överensstämmelse med en bestämd ortsgrupp eller också oberoende av gruppindelningen enligt helt nya grunder. Av betydelse för frågan synes vara sjömännens nuvarande fördelning på olika ortsgrupper. Den av utredningen gjorda undersökningen rörande kommuner, inom vilka tio eller flera sjömän äro hemmahörande, torde härvid giva en ganska god uppfattning. Nämnda kommuners och de inom kommunerna boende sjömännens fördelning på olika ortsgrupper är följande.

	I	II	III	IV	V
Antal kommuner	15	78	89	32	13
» sjömän	470	1 646	5 190	4 417	3 532
Relativa antalet sjömän	3,0	10,8	34,0	29,0	23,2

Kommunernas fördelning är härvid uppenbarligen av underordnad betydelse i jämförelse med sjömännens fördelning. Av sammanställningen framgår att något mer än hälften av ifrågavarande sjömän tillhöra ortsgrupp IV eller V. Emellertid har vid denna undersökning icke tagits hänsyn till 1 255 kommuner med färre antal sjömän än tio. I dessa kommuner äro bosatta omkring 3 400 sjömän. Då här mest är fråga om mindre landskommuner, synes man kunna antaga, att en undersökning, som omfattar hela antalet sjömän, skulle något förskjuta genomsnittssiffran till förmån för ortsgrupp III.

Emellertid torde icke enbart sjömännens nuvarande fördelning på olika ortsgrupper vara avgörande för frågan om vilka ortsavdrag, som böra tillämpas vid uttagande av sjömansskatt. I tidigare diskussion har ibland

framhållits, att sjömännen i verkligheten icke ha någon hemortskommun i land utan att deras gemensamma hemort rätteligen är »havet». Denna tanke realiseras i viss mån genom att sjömansskatt införes. Genom sjömansskatten frigöres sjömännens beskattning från förhållandena i land. Åtminstone beträffande de ogifta sjömännen synes det vara berättigat att vid ortsavdragens bestämmande taga hänsyn huvudsakligen till förhållandena på sjön och sålunda räkna med existensminimum enligt de levnadskostnader, som sjömännen ha ombord och i hamn. Härvid blir av betydelse hur man vill värdera naturaförmånerna ombord. Utredningen har föreslagit, att denna värdering skall ske med iakttagande av viss moderation och har över huvud taget såsom ett led i sjömansskattesystemet tänkt sig, att naturaförmånernas värde skall upptagas tämligen lågt. Med en dylik låg värdering överensstämmer illa att bestämma ortsavdragen relativt högt.

Frågan bör icke heller avgöras utan tanke på den utdebitering för kommunalskatt, som kan bliva bestämd vid uttagande av sjömansskatt. I detta avseende kan en avvägning tänkas ske, så att ett relativt lågt ortsavdrag kombineras med en låg kommunalskatt. Om däremot ortsavdraget jämkas uppåt, kan detta vara en omständighet, som talar för att kommunalskatten hålles vid en icke alltför låg nivå utan flyttas närmare medeltalssiffran för riket. Emellertid har utredningen, såsom i det följande närmare utvecklas, funnit utdebiteringen av kommunalskatt för sjömännen böra bestämmas betydligt under nämnda medeltal. Utredningen anser, att den förmån, som kan ligga häri, är så pass betydande, att den icke bör ytterligare accentueras genom ett högt ortsavdrag.

De synpunkter, som nu anförts, ha lett till att utredningen icke vill förorda, att ortsavdragen för sjömännen bestämmas högre än enligt de för ortsgrupp III gällande grunderna. Det synes praktiskt lämpligast att anknyta sjömännens ortsavdrag till en viss ortsgrupp och icke införa någon för dem speciell beräkning. Utredningen föreslår därför, att ortsavdrag för sjömän beräknas med belopp, som gälla för ortsgrupp III.

Till jämförelse kan nämnas, att av de största sjömanskommunerna Stockholm tillhör ortsgrupp V, Göteborg ortsgrupp IV samt Malmö, Hälsingborg och Norrköping ortsgrupp III. I detta avseende föreligger en viss överensstämmelse mellan utredningens förslag och de i Norge tillämpade grunderna, enligt vilka sjömännen åtnjuta skattefria avdrag med belopp, som något understiga de i Oslo tillämpade.

3. Kommunal utdebitering.

Tidigare har vid olika tillfällen framhållits, att för sjömännen, särskilt de i utrikes sjöfart sysselsatta, sambandet med hemortskommunen är täm-

ligen ringa. Sjömännen ha icke ansetts kunna på samma sätt som andra utnyttja de förmåner i form av välfärdsanordningar och annat, som tillhandahållas medborgarna genom kommunerna och varigenom de skattskyldiga kunna sägas ha utbyte av sin erlagda kommunalskatt. Denna synpunkt gör sig starkast gällande i fråga om de ogifta sjömännen. Den har dock icke lämnats utan invändning. Sålunda har framhållits, att sjömännen i hemorten kunna ha egen familj eller andra av dem beroende anhöriga, som njuta fördel av kommunens skattekronor, samt att sjömännen själva i tider av arbetslöshet eller på äldre dagar kunna taga hemortskommunens hjälpmöjligheter i anspråk.

Värdet av dessa allmänna synpunkter kan måhända diskuteras. Utredningen anser det icke obilligt, att sjömännen medgivas någon rabatt på kommunalskatten. Dessutom ser utredningen häri en möjlighet att dämpa de mindre rättvisa resultat, vartill sjömansskatten på grund av det schematiska beräkningssättet kan leda. Emellertid väger häremot kommunernas intresse att icke få sitt skatteunderlag beskuret. Om sjömännen skola betala en lägre kommunalskatt än andra, kunna därmed följa förskjutningar i skattebelastningen inom kommunerna på olika sätt. I allmänhet torde dessa verkningar bliva störst i mindre kommuner med svagt skatteunderlag, medan däremot för de större kommunerna verkningarna kanske bliva rätt obetydliga. Svårigheten att förhandsberäkna dessa verkningar manar till försiktighet.

För frågan om efter vilken utdebitering kommunalskatt skall uttagas av sjömännen torde i första hand medeltalet för den kommunala utdebiteringen i riket vara vägledande. Enligt senaste statistiska uppgifter avseende under år 1947 beslutad utdebitering, som gällt för 1948 års preliminärskatt och ligger till grund för den skatt, som debiteras på grund av 1949 års taxering, var genomsnittssifran för hela den kommunala utdebiteringen i rikets kommuner — inberäknat landstingsmedel och tingshusmedel — kr. 9: 83 för skattekrona. För landskommunerna utgjorde medeltalet kr. 10: 06 och för städerna kr. 9: 70. Den av utredningen gjorda sammanställningen över kommuner med tio eller flera sjömän — bilaga 4 — visar för dessa kommuner ett medeltal av kr. 10: 83. Sistnämnda siffra bestyrker knappast det emellanåt hörda påståendet, att sjömännen i stor utsträckning begagna sig av sin möjlighet att låta skriva sig i kommuner med särskilt låg kommunalskatt. Det kan nämnas, att enligt nyssnämnda statistiska uppgifter den kommunala utdebiteringen — inberäknat landstings- och tingshusmedel — i 15 av rikets 2 378 landskommuner understeg 6 kronor och i 111 landskommuner uppgick till belopp mellan 6 och 7 kronor.

Sjömännen ha i avseende på kommunalskatten ibland jämförts med sådana svenska medborgare, som tillhöra svensk beskickning hos utländsk

makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst äro bosatta utomlands. Dylika personer äro enligt 69 § kommunalskattelagen icke skattskyldiga här i riket för sin inkomst av berörda tjänst men taxeras för annan inkomst i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål. Jämlikt förordning den 28 september 1928 (nr 395) är utdebiteringen för gemensamt kommunalt ändamål fastställd till 5 kronor för skattekrona.

Såsom nyss nämnts anser utredningen det nödvändigt att i sjömansskatten inrymma vissa fördelar för att kompensera de oförmånliga resultat, vartill den i vissa situationer kan leda. Man kan icke härutinnan enbart hänvisa till restitutionsmöjlighet eller eventuell möjlighet att begära taxering enligt allmänna regler. Dessa rättelsemedel få helt visst anlitas i åtskilliga fall, men man torde allvarligt riskera de praktiska fördelarna med sjömansskatten, om den i större utsträckning skall behöva korrigeras genom framställningar i efterhand om restitution eller regelrätt taxering. Icke minst med tanke på sjömännens svårigheter att tillvarataga sina intressen genom ansökningar av detta slag, är det av vikt att sjömansskatten medger en viss genomsnittskompensation för de fel, som kunna ligga i den schematiska beräkningen. För att nå detta har utredningen tänkt sig i huvudsak två möjligheter. Den ena innebär, att vid skatteberäkningen i sjömansskattetabellerna hänsyn tages till att sjömannen under någon del av året kan vara utan inkomst. Den andra — varom nu är fråga — bygger på att utdebiteringsprocenten för kommunalskatt bestämmes relativt lågt.

Utdebiteringsprocenten för sjömännen bör enligt utredningens mening icke ligga vid medeltalet för riket utan rätt mycket under detta medeltal och snarast vara att söka i närheten av den för utdebitering för gemensamt kommunalt ändamål gällande siffran. Utredningen förordar, att i närvarande läge utdebiteringen för sjömännen bestämmes till 6 kronor för skattekrona.

Denna utdebitering bör emellertid beträffande sådana kommuner, vilka deltaga i landsting, inrymma även landstingsmedel. Fråga är då i vilken proportion landstingsmedel i dylika fall skola ingå i sjömansskattens kommunala del. Medeltalet för utdebitering av landstingsmedel enligt beslut år 1947 utgjorde för riket kr. 2: 93. Om denna utdebitering sättes i relation till medeltalet för hela den kommunala utdebiteringen, utgörande omkring 10 kronor, finner man, att landstingsmedlens andel bör kunna beräknas till omkring $^3/_{10}$ av hela utdebiteringen. Utredningens förslag blir sålunda att i sjömansskatten skall ingå kommunal skatt efter en utdebitering av 6 kronor för skattekrona, varav i kommun, som deltager i landsting, $^3/_{10}$ skola utgöra landstingsmedel.

Möjligen kan sägas, att det icke faller inom utredningens uppdrag att

föreslå något tal för den kommunala utdebiteringen. Bestämmelse härom hör icke hemma i en lag om sjömansskatt, eftersom utdebiteringen icke kan vara oföränderlig utan bör årligen bestämmas av Konung och riksdag med hänsyn till skattebehovet. Emellertid har utredningen funnit angeläget att på detta sätt precisera sin uppfattning i frågan. Förslaget i denna del ger närmast uttryck för utredningens uppfattning om den nivå för skatten, som kan anses vara en förutsättning för att sjömansskattesystemet, sådant det här utformats, skall fylla sin uppgift. Om utdebiteringen i närvarande situation skulle fastställas väsentligt annorlunda, bör icke förbises, att detta kan påverka systemet även i andra avseenden, eftersom systemet i viss mån bygger på en låg kommunalskatt. Ytterligare vill utredningen framhålla det önskvärda i att utdebiteringen icke bestämmes till varierande belopp för olika år utan i möjligaste mån får vara oförändrad under en följd av år. Endast mera väsentliga förändringar i förutsättningarna för skattens fastställande torde böra bryta denna kontinuitet. Det måste nämligen för sjömansskattesystemet verka i hög grad störande, om tabellen ofta ändras.

Utredningen har sökt finna vissa hållpunkter för att beräkna, vilken inverkan på skatteunderlaget och skattebelastningen i kommunerna en sänkning på nu föreslaget sätt av sjömännens kommunalskatt till 6 kronor kan tänkas få. Beräkningarna ha begränsats till vissa av de i bilaga 4 förtecknade kommunerna med tio eller flera sjömän. För de 13 städer, i vilka antalet sjömän uppgår till mer än 100, redovisas resultatet i *bilaga 5*. För de 32 kommuner, där antalet inkomstskattekronor för sjömännen överstiger fyra procent av kommunernas totala antal skattekronor, har motsvarande uträkning gjorts i *bilaga 6*.

Det bör observeras, att ifrågavarande beräkningar rymma så många felkällor, att siffrorna för förlorad skatt icke kunna tillmätas betydelse såsom absoluta tal. Beräkningarnas värde torde närmast ligga i möjligheten att jämföra verkningarna olika kommuner emellan. En sådan jämförelse bestyrker uppfattningen, att den största skatteförlusten drabbar de mindre kommunerna. Felkällorna i beräkningen äro i första hand beroende av att den inkomst för sjömännen, varmed man räknat, icke är lika med kommunalt beskattningsbar inkomst. Då vidare de sjömän, som omfattas av undersökningen, få antagas icke endast ha inkomst ombord utan tidvis vara sysselsatta i land, torde skatteförlusten icke bliva så hög som beräkningarna visa. I samma riktning verkar den omständigheten, att undersökningen omfattar åtskilliga sjömän, som äro sysselsatta ombord på fartyg av mindre storlek än 500 bruttoton. Skatteförlusten påverkas även därav, att ortsgruppen för sjömännen kan vara en annan än den för kommunen gällande. Denna omständighet torde något dämpa skatteförlusten för kommuner i ortsgrupperna IV och V men däremot något öka den för kommu-

ner i lägre ortsgrupp än III. Slutligen har man vid beräkningarna jämfört sjömännens inkomstskattekronor, uppskattade på grundval av deras inkomster under år 1948, med kommunens skattekronor enligt 1947 års taxering. Då inkomsten får antagas ha stigit från år 1946 till år 1948, är detta en omständighet, som förstorar den framräknade skatteförlusten.

En omständighet av stor betydelse, när det gäller att bedöma de mindre kommunernas skatteförluster, är vidare den kommunsammanslagning, som för närvarande genomföres och som är avsedd att gälla från ingången av år 1952. Åtskilliga av de landskommuner, för vilka sjömansskatten skulle innebära en märkbar minskning av skatteintäkterna, komma då att uppgå i större enheter. Skatteförlusten blir därigenom fördelad på ett betydligt större skatteunderlag och sålunda väsentligt utjämnad.

Utredningen har övervägt, huruvida någon kompensation skulle kunna tillerkännas sådana kommuner, som genom sjömansskatten komma att lida en väsentlig skatteförlust. En möjlighet synes vara, att — såsom i Norge — därtill använda medel, vilka kunna inflyta genom beskattning av utländska sjömän. I Norge är emellertid — förutom att kommunalskatten synes vara av relativt större ekonomisk betydelse än i Sverige — antalet sjömän i förhållande till befolkningssiffran avsevärt mycket högre än hos oss. Frågan torde därför i Norge ha en väsentligt mycket större betydelse för kommunerna. Likväl har i Norge för budgetåret 1948/1949 ifrågavarande kompensation till kommunerna begränsats på det sätt, att bidrag icke utgår till kommun med lägre kommunal utdebitering än 15 kronor och icke heller till kommuner med färre antal sjömän än 10.

Då enligt utredningens förslag kommunerna alltjämt skola uppbära en låt vara något nedsatt kommunalskatt från sjömännen och skatteförlusten därigenom hålles inom rimliga gränser, har utredningen icke ansett sig böra föreslå särskilda åtgärder för kompensation åt kommunerna.

Kap. 10. Sjömansskattetabellen.

Enligt direktiven har utredningen att undersöka, huruvida sjömansskatten bör uttagas enligt tabell, vilken — liksom de nuvarande skattetabellerna — för olika inkomstbelopp samt skilda civilstånd och barnantal anger skatten i kronor, eller om skatten bör utgå efter vissa procentsatser, olika för skilda inkomstlägen samt civilstånd och barnantal. I detta avseende vill utredningen förorda, att skatten uttages enligt tabell och icke efter procentsatser. Om, såsom utredningen föreslår, de i A-skattedebetsedlarna angivna kolumnnumren skola utnyttjas även vid avdrag för sjömansskatt, ligger närmast till hands att uttaga skatten enligt en tabell med samma kolumnindelning som A-skattetabellerna. Procentuella avdrag, icke anknutna till en tabell, torde innebära ett osäkrare förfarande. Då här är fråga om en definitiv skatt, finnes anledning att söka få den så exakt som möjligt. Tabellmetoden är därvid att föredraga. Icke heller ur praktisk synpunkt synes det vara någon större vinst att tillämpa vissa procentsatser. I en tabell finner befälhavaren skattebeloppen direkt och behöver icke räkna ut dem till vissa procent av inkomsten.

Det kan nämnas, att utredningen något diskuterat möjligheten att för skattens uttagande begagna s. k. ackumulativ tabell av det slag, som användes i England vid »pay as you earn» och som även var den metod, på vilken den norska lagstiftningen om sjömansskatt ursprungligen byggde. Även om en sådan metod kan giva ett riktigare resultat vid skatteberäkningen, blir den likväl med sin omständliga yttre apparat och de stora krav den ställer på befälhavarna icke lämpad för sjömansskatt. I England praktiseras den icke heller för sjömännens del utan endast för arbetstagare i land. Erfarenheterna från Norge, där den ackumulativa tabellprincipen icke kunde i praktiken genomföras utan redan på ett tidigt stadium måste övergivas för en enklare metod, äro talande nog. Man har icke anledning tro, att ett förfarande av denna invecklade art skulle slå bättre ut i Sverige.

Avdrag för sjömansskatt bör ske månadsvis i ett samlat belopp omfattande de olika slag av skatter, vilka sjömansskatten avser att täcka. För den enskilde skall alltså sjömansskatten framstå såsom en enda skatt, men i verkligheten skall den vara sammansatt av flera olika skatter. Fråga är då vilka olika skatter som skola uttagas genom sjömansskatt. Utred-

ningen vill begränsa dessa till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, statlig inkomstskatt och pensionsavgift. Kommunal inkomstskatt och landstingsmedel skola därvid tillsammans utgöra sjömansskattens kommunala del. Här blir alltså fråga endast om en fördelning av denna till beloppet fixerade kommunala del i sådana fall, då sjömannens hemortskommun ingår i landstingsområde. I annat fall skall den kommunala delen i sin helhet tillfalla primärkommunen. Någon fördelning av sjömansskattens kommunala del på tingshusmedel eller municipalskatt föreslås icke. Med hänsyn till dessa utskylders relativt ringa storlek har utredningen ansett någon proportionell fördelning av sjömansskatt på dem icke vara påkallad.

I fråga om grunderna för beräkning av sjömansskattens kommunala del har utredningen förut uttalat sig. Beträffande den statliga inkomstskatten anser utredningen, att samma grunder böra tillämpas för sjömän som för andra skattskyldiga.

Pensionsavgift för folkpensionering erlägges av envar svensk medborgare, dock ej för år före det, under vilket han fyller aderton år, eller efter det, under vilket han fyllt sextiosex år, eller för år, för vilket han icke är i riket mantalsskriven. Pensionsavgift erlägges ej heller av person, som den 1 juli det år avgiften skall slutligen påföras åtnjuter folkpension eller förlorat sitt svenska medborgarskap, eller för den, som vid nämnda tidpunkt avlidit. Pensionsavgiftens belopp utgör en procent av den till statsskatt taxerade inkomsten, dock lägst 6 kronor och högst 100 kronor. För äkta makar beräknas pensionsavgiftens belopp gemensamt och fördelas därefter med lika belopp på dem båda. Det är icke gärna tänkbart att uttaga pensionsavgifter belöpande på inkomst ombord genom särskilt utfärdade debetsedlar. Tydligt är därför, att i sjömansskatten måste ingå även pensionsavgift. Av det summariska förfarandet vid uttagande av sjömansskatt följer emellertid, att pensionsavgift då kan komma att uttagas även av personer, som på grund av ålder, medborgarskap eller andra omständigheter icke äro avgiftspliktiga. Utredningen är medveten härom men anser icke, att förhållandet är av sådan betydelse, att det kräver särskilt korrektiv. Någon restitution av pensionsavgift i dessa fall har utredningen alltså icke tänkt sig.

Sjömansskattetabellen skall som förut nämnts bygga på kolumnindelningen i de tabeller, vilka användas vid avdrag för preliminär A-skatt. Härvid kunde dock tänkas, att sjömansskattetabellen i förenklingssyfte gjordes mera koncentrerad än A-skattetabellerna, så att exempelvis kolumnerna 2—5 och 6—10 i A-skattetabellerna motsvarades av endast två kolumner i sjömansskattetabellen. Detta skulle betyda, att man vid uttagande av sjömansskatt icke toge samma noggranna hänsyn till barnantal som vid uttagande av preliminär A-skatt. Till stöd för ett dylikt summariskt tillvägagångssätt kunde åberopas, att avdragen för barn numera, se-

dan (de vid statsbeskattningen ersatts med skattefria barnbidrag, påverka skatten relativt obetydligt vid olika barnantal. Emellertid vill utredningen icke föreslå en dylik förenkling vid uttagande av sjömansskatt. Så länge en differentiering med hänsyn till barnantalet alltjämt förekommer vid den kommunala beskattningen, har man knappast anledning att bortse därifrån vid uttagande av en definitiv skatt. Icke heller synas de praktiska skälen för en dylik förenkling ha så mycket att betyda. Om man skall handskas med en sjömansskattetabell, vilken icke är avsedd att tillställas sjömännen utan skall för gemensam räkning förvaras hos befälhavaren och följa fartyget, kan denna tabell mycket väl vara av sådant format, att den bereder plats för samtliga de i de vanliga A-skattetabellerna förekommande kolumnerna. För befälhavaren kan det snarast verka missledande, om icke varje kolumnnummer, som kan bliva antecknat i en sjömans sjöfartsbok, motsvaras av en särskild kolumn i sjömansskattetabellen.

Utöver de A-skattetabeller, som mera allmänt begagnas, finnas även s. k. Ob-tabeller, vilka äro avsedda för ogifta personer, som ha försörjningsplikt mot barn och på grund därav vid beskattningen åtnjuta ortsavdrag enligt andra grunder än ensamstående. Ob-tabellerna innehålla skattekolumner för dylik ogift person med 1, 2 etc. till och med 8 eller flera barn.. Kolumnerna äro numrerade 12—19 och ansluta sig därigenom till de mera vanliga A-skattetabellerna, vilka ha kolumner med nummer 1—11. Därest sjömansskattetabellen skall i fråga om kolumnindelningen helt motsvara samtliga A-skattetabeller, måste den sålunda innehålla nitton kolumner för skattebelopp. Något hinder härför torde icke föreligga, även om tabellen därigenom onekligen blir något vidlyftig. Möjligt är emellertid att såsom en följd av pågående utredning ortsavdragen för barn komma att vid taxering till kommunalskatt ersättas med barnbidrag liksom tidigare skett vid den statliga beskattningen. Om en sådan reform genomföres, synes antalet kolumner i sjömansskattetabellen liksom i A-skattetabellerna kunna minskas från nitton till fyra.

Förutom ortsavdrag beräknas i A-skattetabellerna dels avdrag med 200 kronor vid statlig och kommunal beskattning för kostnader i tjänsten, försäkringspremier m. m. och dels vid statlig beskattning avdrag för kommunalutskylder. Sistnämnda avdrag är beräknat i förhållande till den löpande inkomsten. Sjömansskattetabellen torde i dessa avseenden böra följa A-skattetabellerna. Det särskilda avdraget med 200 kronor kan möjligen för sjömännens del synas något högt, eftersom de i allmänhet icke — utöver hyresavgiften, för vilken avdrag göres redan vid inkomstberäkningen — torde ha så stora utgifter för inkomstens förvärvande eller för försäkringsavgifter som 200 kronor. Då avdraget skall täcka även erlagd pensionsavgift för folkpensionering och då i vissa fall — särskilt i fråga

om befäl — avdraget kan te sig otillräckligt, bör dock lägre belopp än 200 kronor icke beräknas. Utredningen vill likväl anmärka, att om vid uttagande av preliminär skatt ifrågavarande avdrag skulle komma att höjas — exempelvis beroende på att högre avdrag för försäkringsavgifter komme att medgivas i självdeklarationen — detta icke bör utan vidare tillämpas även i fråga om sjömansskatt. Härvid är även av betydelse, att det tabellenliga 200-kronorsavdraget för sjömännen i vissa fall av blandad inkomst eller samtaxering kan innebära dubbel förmån. Det i sjömansskattetabellen beräknade avdraget för erlagda kommunalutskylder innebär, att sjömännen tillgodoräknas sådant avdrag omedelbart i förhållande till uppburen inkomst. I konsekvens härmed bör gälla, att sjömansskatten icke till någon del är en sådan skatt, för vilken avdrag får göras vid inkomstberäkningen i den allmänna självdeklarationen.

I A-skattetabellerna förekommer en särskild kolumn för gift kvinna med egen inkomst, kolumn 11. I denna kolumn är ortsavdrag beräknat såsom för ogift. Vidare har vid skatteuträkningen hänsyn tagits till det särskilda avdrag, som medgives gift kvinna i förvärvsarbete med högst 300 kronor vid taxering till kommunalskatt och med halva inkomstens belopp, dock högst 1 000 kronor, vid taxering till statsskatt. Givet är att skatteberäkningen i denna kolumn måste bliva ytterst osäker, då någon hänsyn icke kan tagas till storleken av mannens inkomst eller till att det för makarna gemensamma ortsavdraget vid beräkning av preliminär skatt kan bliva helt tillgodoräknat honom. I sjömansskattetabellen torde man emellertid icke ha någon bättre möjlighet för beräkning av skatteavdraget i kolumn 11 än den i A-skattetabellerna begagnade. I vissa fall — vid blandad inkomst eller samtaxering — kan en justering komma att inträda i efterhand. Frågan härom skall ytterligare beröras i senare sammanhang. I andra fall åter blir beräkningen definitiv. För att i någon mån korrigera de oriktiga resultat, vartill kolumn 11 i sjömansskattetabellen kan komma att leda, föreslår emellertid utredningen, att avdraget för kostnader, försäkringsavgifter m. m. i sjömansskattetabellens kolumn 11 icke beräknas till 200 kronor såsom i A-skattetabellerna utan reduceras till halva beloppet 100 kronor.

För att något motverka att sjömansskatt uttages med för högt belopp, när sjömannen icke haft full sysselsättning under hela året, föreslår utredningen en generell jämkning av tabellen, så att vid skatteberäkningen hänsyn tages till en viss period utan inkomst. Så har skett i Norge, där sjömansskattetabellen bygger på förutsättningen, att den skattskyldige har inkomst under endast tio av årets månader. Genom jämkningen vinnes, att ortsavdrag och övriga avdrag bliva i sin helhet utnyttjade under loppet av de månader, då sjömannen normalt uppbär inkomst. Vidare avpassas

skattesatserna så att sjömannen under loppet av detta genomsnittliga antal månader får betala den samlade skatt, som efter årsberäkning bör åvila hans inkomst.

För att utröna under hur lång tid de svenska sjömännen i regel befinna sig i land utan inkomst har utredningen tagit del av den statistik, som förts vid sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa för åren 1947 och 1948. Kassans medlemsantal har varit i medeltal för år 1947 15 751 och för år 1948 17 699. Ehuru kassan formellt står öppen även för befäl, omfattar den praktiskt taget endast sjöfolk i manskaps ställning. Avgift till kassan erlägges av envar medlem för varje vecka, varunder han haft arbete — till sjöss eller i land — minst 16 timmar. Om däremot timantalet för en vecka understiger 16, utgår för sådan vecka icke någon avgift. Icke heller tillåtes medlemmen att frivilligt inbetala avgift för dylik s. k. fristämplad vecka. Avgiftsbetalningen till kassan bör sålunda giva en god uppfattning om sjömännens sysselsättningsfrekvens. Statistiken visar beträffande antalet fristämplade veckor per år och medlem ävensom orsakerna till fristämplingen följande.

Antal veckor	Arbetslöshet	Sjukdom	Kurser	Diverse anledningar	Värnplikt	Summa
År 1947						
Totalt	75 668	27 683	3 820	11 136	19 961	138 268
Per medlem	4,8	1,8	0,2	0,7	1,3	8,8
År 1948						
Totalt	78 501	25 450	5 849	10 581	20 323	140 704
Per medlem	4,4	1,4	0,3	0,6	1,2	7,9

Enligt dessa uppgifter skulle sjömännen i genomsnitt vara utan inkomst under 7,9—8,8 veckor av året. Emellertid finnes bland kassans medlemmar ett stort antal, som tillhört kassan endast under kortare tid av året och för vilka någon fristämpling (avgiftsbefrielse) icke förekommit. Medeltalen bliva därför icke helt rättvisande. För att få en bättre uppfattning om förhållandena bland sjöfolk, som mera stadigvarande utöva yrket, har gjorts en stickprovsundersökning omfattande 400 till kassan anslutna sjömän. Dessa ha i slumpvis bestämda grupper om 100 man utvalts i nummerföljd ur kassans medlemsregister. Därvid ha dock icke medtagits sådana sjömän, som tillhört kassan under kortare tid än ett år, och icke heller sjömän i kanal- eller kustfart (sektion B). Undersökningen utfördes i oktober 1948. För varje man antecknades hur många veckor han under ett års tid, räknat tillbaka från sista gången avgiftsbetalning eller fristämpling ägt rum, varit befriad från avgiftsbetalning. För de olika grupperna om 100 man utgjorde antalet sådana veckor per man i genomsnitt 11,10—12,04—11,37—9,87. Medeltalet är 11,09 veckor. Undersökningen ger sålunda vid

handen, att sjömännen i allmänhet befinna sig i land utan inkomst av arbete under omkring 2½ månader av året. Undersökningen avser en period av ovanligt god tillgång på arbete för sjöfolket. Om konjunkturerna i detta avseende undergå någon mera väsentlig förändring, kan det finnas anledning revidera uppgifterna.

Mot denna statistik, som avser endast sjöfolk i manskaps ställning, väger emellertid befälets sysselsättningsfrekvens. Man torde få antaga, att befälet vanligen eller i varje fall i långt större utsträckning än manskapet uppbär inkomst av sin tjänst ombord under hela året. Utredningen anser sig därför med stöd av statistiken kunna föreslå, att sjömansskatten avpassas efter en normal årlig tjänstetid av tio månader. Härigenom ernås överensstämmelse med vad som gäller i Norge. Även ur praktisk synpunkt är det synnerligen lämpligt att kunna bestämma tiden till tio månader. Fördelning av ortsavdrag och andra avdrag vid uträkning av skatt på en sjömans inkomst i land förenklas därigenom högst avsevärt.

Sjömansskattetabellen skall alltså enligt förslaget bygga på den förutsättningen, att sjömannen har inkomst endast under tio av årets månader. För denna under tio månader uppburna årsinkomst skall sjömannen betala en lika stor skatt som en person i land med lika ortsavdrag och samma kommunala utdebitering betalar för samma årsinkomst fördelad på tolv månader. Om, såsom utredningen föreslagit, vid uttagande av sjömansskatt ortsavdrag beräknas enligt ortsgrupp III och den kommunala utdebiteringen bestämmes till 6 kronor, bör den med III:6 betecknade A-skattetabellen kunna läggas till grund för ett utkast till sjömansskattetabell. I A-skattetabellen III:6 — avdelningen för månadsinkomst — kan utläsas vad sjömannen skall betala i skatt för en viss årsinkomst, om årsinkomsten divideras med 12 och det mot kvoten svarande skatteavdraget multipliceras med 12. Om detta skattebelopp för år divideras med 10, erhålles den skatt för månad, som sjömannen skall betala för ifrågavarande årsinkomst utslagen på 10 månader.

Exempel.
III:6 ogift månadsinkomst $500 \times 12 = 6\,000$ skatt $76 \times 12 = 912$
Sjöman ogift månadsinkomst $600 \times 10 = 6\,000$ skatt $91{,}20 \times 10 = 912$

Tabell III:6 kan alltså användas för att få fram en approximativ sjömansskattetabell enligt följande

$$\frac{\text{månadsinkomst enligt III:6} \times 12}{10} \text{ skall svara mot } \frac{\text{skatt enl. III:6} \times 12.}{10}$$

vilket innebär, att man finner skatten för sjömannens månadsinkomst genom att dividera månadsinkomsten med 1,2, läsa av i tabellen III:6 vad skatten utgör för den erhållna kvoten och multiplicera den avlästa skatten

med 1,2. En på detta sätt uppbyggd sjömansskattetabell blir icke fullt exakt, särskilt icke i högre inkomstlägen, eftersom inkomstbeloppen i tabellen III:6 angivas i grupper om 10, 20, 30, 40 kronor o. s. v. Vidare skall enligt utredningens förslag i den slutliga sjömansskattetabellen inarbetas skatt för naturaförmåner. Emellertid har utredningen för de behov, varom här är fråga, icke ansett nödigt att verkställa uträkning av och framlägga förslag till någon mera exakt sjömansskattetabell utan har ansett sig vara tillräckligt betjänt av en summarisk sjömansskattetabell uppbyggd med ledning av A-skattetabellen III:6 enligt nyss angivna metod. En sådan summarisk sjömansskattetabell, upptagande månadsinkomster i jämna hundratal kronor mellan 100 och 2 000 kronor, finnes intagen såsom *bilaga 7*. Huru en sjömansskatt, beräknad på nämnda sätt, förhåller sig till bl. a. skatterna i Stockholm och Göteborg belyses i *bilaga 8*.

Att skatteuträkningen på detta sätt grundas på inkomst under endast tio av årets månader syftar icke till att bereda sjömännen någon förmån i jämförelse med andra skattskyldiga. Regeln avser endast att korrigera skatteberäkningen i tabellen, så att man uppnår ett riktigt resultat, avpassat efter normala förhållanden. Då skatten sålunda tillrättalagts för ett visst normalfall följer emellertid därav, att regeln kan verka antingen till förmån eller till nackdel för fall, som avvika från det normala. Sålunda torde 10-månadersregeln i allmänhet innebära en fördel för sjömän, som ha inkomst till sjöss under längre tid än 10 månader. Denna skattevinst torde bli större ju längre tid sjömannen har inkomst ombord och ju högre denna inkomst är. Möjligen skulle kunna göras gällande, att fördelen av 10-månadersregeln för befälets del blir alltför markant, eftersom sysselsysselsättningsfrekvensen för befälet normalt ligger betydligt högre än tio månader. Emellertid kunna i detta avseende icke olika regler tillämpas för befäl och för manskap. Man måste nå fram till en gemensam norm, och utredningen har härutinnan funnit 10-månadersregeln vara den lämpligaste och mest rättvisa. De uträkningar, som gjorts rörande skattevinst på grund av 10-månadersregeln i olika fall och som redovisas i nyssnämnda bilaga 8, torde även visa, att skattevinsten icke i något fall kan anses obehörigt hög.

I motsats till A-skattetabellerna bör sjömansskattetabellen upptaga inkomst endast för månad, eftersom sådan inkomstberäkning är allmänt vedertagen inom sjöfarten. Emellertid förekommer i många fall, att *inkomst ombord uppbäres för del av månad*. Enligt 18 § sjömanslagen skall månad räknas till 30 dagar vid beräkning av hyra för del av månad. Med tillämpning av samma regel för skatteberäkningen föreslår utredningen, att skatt skall utgå med så många trettiondedelar av skatten för månad som svarar mot antalet dagar, under vilka inkomsten uppburits. För att underlätta befälhavarens arbete vid skatteuträkningen i dessa fall torde i sjömans-

skattetabellen böra intagas en särskild tabell över de faktorer, som skola användas vid förvandling dels av inkomst för visst antal dagar till månadsinkomst och dels av det mot månadsinkomsten svarande skattebeloppet till skattebelopp för visst antal dagar. Skattebeloppet skall av befälhavaren avjämnas nedåt till jämnt krontal.

Exempel.

Ogift sjöman. Inkomst under 17 dagar 275 kronor.

Ur tabell erhålles för 17 dagar faktorn 1,76.

Månadsinkomst $1{,}76 \times 275 = 484$ kronor.

Sjömansskatt härå 58 kronor.

Ur tabell erhålles för 17 dagar faktorn 0,57.

Skatten blir $0{,}57 \times 58 = 33{,}06$, som avjämnas till 33 kronor.

Om inkomsten uppbäres med varierande belopp under olika månader, kan skatten komma att uttagas med högre belopp än som skulle blivit fallet, därest sjömannen haft en någorlunda jämn inkomst. Detta förhållande får betydelse vid utbetalning av övertidsersättning. Utredningen föreslår dock, att skatten beräknas på den under månaden faktiskt uppburna inkomsten, även om inkomsten för någon månad är särskilt hög.

Beträffande *engångsersättningar* kan icke alltid nyssnämnda regel upprätthållas. Engångsersättningar till sjömän förekomma huvudsakligen i form av tantiem, kaplake, provision, gratifikation, krigsförlisningspengar, bärgarlön och ackumulerad semesterersättning. Om dylika utbetalningar uppgå till högre belopp, måste en särskild regel tillhandahållas för skatteuträkningen. Utredningen föreslår samma regel som den i Norge tillämpade, vilken kan belysas med följande *exempel:*

En befälhavare erhåller 2 000 kronor i gratifikation vid årets slut. Samtidigt utbetalas månadshyra för sista månaden med kr. 1 200

Sjömansskatt på hyran kr. 265

Gratifikationsbeloppet divideras med 10 och sammanlägges med hyran » 200

Summa kr. 1 400

Sjömansskatt härå kr. 325

Avgår sjömansskatt på hyran enligt ovan kr. 265

Sjömansskatten på gratifikationsbeloppet blir kr. $60 \times 10 =$ kr. 600.

Denna särskilda regel för skatteuträkningen bör dock icke tagas i bruk annat än om engångsersättningen uppgår till mera väsentligt belopp, för-

slagsvis minst 300 kronor. Det förutsättes, att befälhavaren i dylika fall lämnar en särskild redogörelse om skatteuträkningen i sin redovisning till rederiet och att denna redogörelse sedan vidarebefordras till sjömansskattekontoret.

Om engångsersättningen understiger 300 kronor, bör den vid skatteberäkningen inbegripas i den övriga inkomsten under månaden. Skulle den övriga inkomsten avse del av månad, torde den dock få omräknas till inkomst för hel månad, innan den sammanlägges med engångsersättningen.

Exempel:

Ogift sjöman. Inkomst under 17 dagar 275 kronor. Motsvarande månadsinkomst 484 kronor. Samtidigt med inkomsten utbetalas semesterersättning 250 kronor.

Månadsinkomst	kr.	484
Semesterersättning	»	250
Tillhopa	»	734
Sjömansskatt härå	»	121
Avgår sjömansskatt å månadsinkomsten 484 kr.	»	62
Sjömansskatt på semesterersättningen	»	59

Såsom lägsta gräns för i sjömansskattetabellen upptagen månadsinkomst föreslås 50 kronor. Att gränsen föreslås något lägre än enligt A-skattetabellerna bör ses i belysning av att något tillägg för naturaförmåner till den i sjömansskattetabellen upptagna kontanta inkomsten icke skall göras. Intervallerna mellan de i tabellen angivna inkomstbeloppen torde icke böra göras för stora. Även om tabellen blir rätt omfattande, vill utredningen rekommendera, att skattebelopp angivas för månadsinkomster i jämna femtal kronor. I högre inkomstlägen torde dock intervallerna kunna göras större. Den övre gränsen i tabellen torde böra sättas så högt, att den kan täcka även mera ovanliga fall. Utredningen föreslår, att tabellen får omfatta månadsinkomster upp till 2 500 kronor. Om inkomsten i något fall skulle vara högre, bör skatten beräknas på 2 500 kronor enligt tabellen och på överskjutande belopp efter viss procentsats, förslagsvis 55 procent.

Sjömansskattetabellen bör tryckas på kartong eller annat styvare papper. Det bör vara en fördel, att formatet icke göres alltför litet. Tabellen bör i ett eller flera exemplar förvaras hos befälhavaren. Även rederierna skola ha tillgång till tabellerna.

I sjömansskattetabellen utgår man från att hyra och övrig inkomst utbetalas månadsvis. Om inkomsten uppbäres oftare än en gång i månaden, böra tidigare utbetalningar betraktas som förskott. Befälhavaren har då att tillse, att viss del av förskottet innehålles såsom säkerhet för den skatt, som kan bliva avdragen för månaden.

Kap. 11. Förfarandet ombord och hos rederiet.

1. Sjömansskatt.

En särskild skatteform för sjömän bör, helt naturligt, så friktionsfritt som möjligt ansluta sig till de regler, som gälla för beskattning och uppbörd i allmänhet. Sjömännens yrkesgrupp är — såsom bestyrkes av statistiken — till sin sammansättning så växlande, att den icke kan i skattehänseende avskiljas såsom en enhet för sig. Det råder en ständig kommunikation av folk mellan denna yrkesgrupp och yrkesgrupper, vilka utföra sitt arbete i lnad. Ett skattesystem för sjömän torde böra utformas med tillbörlig hänsyn härtill. Ur denna synpunkt förefaller det vara mindre lämpligt med ett system, som bygger på en särskild förhandsregistrering av de skattskyldiga och på särskilda för dem utfärdade skattekort. I stället torde böra eftersträvas ett skattesystem, som anpassar sig till de ständiga förändringarna i de skattskyldigas personkrets och som icke bereder störningar eller fordrar särskilda anstalter vid växling mellan arbete i land och arbete till sjöss.

När debetsedlarna rörande preliminär skatt i början av inkomståret utsändas av lokal skattemyndighet, saknar denna myndighet kännedom om vilka debetsedelmottagare, som äro aktiva sjömän. Av mantalslängden kan visserligen utläsas vilka personer som äro inskrivna vid sjömanshus. En inskriven sjöman kan emellertid ha lämnat sjömansyrket och befinna sig i land. Den statistiska undersökningen visar, att detta mycket ofta är fallet. Även i fråga om en sjöman, som alltjämt får anses tillhöra de aktiva sjömännens krets, kan det vara ovisst, om han för tillfället utövar sitt yrke på sjön. Även om så skulle vara fallet, får man räkna med att han när som helst under inkomståret kan komma att tillfälligt taga arbete i land, varvid han bör ha tillgång till en debetsedel å preliminär skatt. Den lokala skattemyndigheten torde alltså böra sända ut debetsedlar i vanlig ordning till sjömän såväl som till andra skattskyldiga. För sjömännens del avse debetsedlarna vanligen preliminär A-skatt. På debetsedeln är då angivet vilken skattetabell och vilken kolumn i vederbörlig avdelning av tabellen, som med hänsyn till den skattskyldiges civilstånd och barnantal skall tillämpas för honom. Ett exemplar av den tillämpliga skattetabellen är fogat vid debetsedeln.

Enligt utredningens mening bör A-skattedebetsedelns uppgift om tilllämplig tabellkolumn kunna begagnas även vid avdrag för sjömansskatt. En förutsättning härför är, att kolumnindelningen i sjömansskattetabellen ansluter sig till kolumnindelningen i de tabeller, som användas för avdrag vid preliminär A-skatt. Som huvudregel skulle under sådan förutsättning gälla, att avdrag för skatt ombord på fartygen skall göras enligt sjömansskattetabell, därvid avdraget för varje sjöman skall bestämmas med ledning av den siffra för kolumn, som angives i hans A-skattedebetsedel. Om sjömannen övergår till arbete i land skall enligt vanliga regler vederbörande arbetsgivare göra löneavdrag med ledning av den vid debetsedeln fogade skattetabellen.

Uppgifterna i de ordinära debetsedlarna skulle på detta sätt utnyttjas även för sjömansskatt. Några särskilda skattekort eller debetsedlar för sjömansskatt skulle härigenom icke erfordras. Sjömännen skulle icke behöva handskas med dubbla skattsedlar, ett skattekort att användas ombord och en vanlig debetsedel att användas i land. Icke heller skulle vara nödvändigt, att på förhand genom registrering eller på annat sätt fastställa de skattskyldigas krets. Häri torde ligga en stor fördel. En dylik förhandsregistrering av denna ständigt växlande grupp av skattskyldiga får nämligen antagas erbjuda mycket stora svårigheter — bl. a. med hänsyn till att skattskyldigheten icke avser alla aktiva sjömän utan anknutits till tjänst ombord på fartyg av viss storlek.

Om debetsedlarna på nu föreslaget sätt begagnas för sjömansskatten, böra jämväl debetsedelnumren användas för identifiering av de skattskyldiga vid skattens inbetalning. Att för inbetalning begagna de vid debetsedeln fogade skatteanvisningarna torde vara uteslutet. Ifrågavarande skatteanvisningar skola vara reserverade för inbetalning av den skatt, debetsedeln avser — preliminär A-skatt. Redovisningen av sjömansskatt skall, enligt vad utredningen tänkt sig, ske till ett centralt postgirokonto utan sammanblandning med den preliminärskatt, som kan bliva krediterad den skattskyldige från till posten inkomna skatteanvisningar. Det oaktat blir den skattskyldiges debetsedelnummer ett viktigt medel för att fastställa hans identitet även vid inbetalning av sjömansskatt. Det bör därför sörjas för att uppgift om debetsedelnummer i största möjliga utsträckning kommer att åtfölja rederiernas redovisning av sådan skatt.

I 12 § kungörelsen den 9 juni 1939 angående sjömanshusen i riket samt sjömännens på- och avmönstring m. m. (sjömanshuskungörelsen) stadgas, att envar svensk medborgare, som å svenskt handelsfartyg idkar sjöfart såsom yrke, bör vara inskriven vid sjömanshus och inneha sjöfartsbok. Inskrivning vid sjömanshus är enligt 35 § samma kungörelse med vissa undantag stadgad såsom villkor för påmönstring av den egentliga be-

sättningen på svenskt fartyg. Sådan påmönstring skall enligt 33 § kungörelsen ske ifråga om svenskt handelsfartyg om 20 registertons nettodräktighet eller däröver, om fartyget går i utrikes fart eller om fartyget går i inrikes fart och är att hänföra till passagerarfartyg, såvida fartyget enligt gällande passagerarfartygscertifikat må nyttjas till passagerares befordran i kustfart eller vidsträcktare fart samt ej utgår allenast på lustresa eller annan tillfällig resa (mönstringspliktigt fartyg). Emellertid är det fartygsbefälhavare obetaget att även i andra fall än nyss sagts låta påmönstra fartygets besättning.

För att nyssnämnda uppgifter ur debetsedlarna skola på ett betryggande sätt bliva förebragta och fastställda torde mönstringsförrättaren böra i samband med påmönstring av besättning lämna viss medverkan. Redan vid påmönstringen bör nämligen tillses, att ifrågavarande uppgifter bliva tillgängliga för befälhavaren. Mönstringsförrättaren bör i enlighet härmed åläggas att vid sjömans påmönstring göra en officiell anteckning från hans debetsedel, vilken anteckning sedermera kan ligga till grund för skatteavdragen ombord och för skattens redovisning. Systemet torde därigenom vinna i stadga. Viss garanti vinnes för att debetsedlarna verkligen företes. Befälhavaren behöver sedermera icke avfordra besättningen deras debetsedlar utan har i allmänhet endast att följa den av mönstringsförrättaren gjorda anteckningen. Debetsedlarna skola sålunda förbliva i sjömännens eget förvar.

Vad nu sagts innebär tydligen, att sjömannen skall vara skyldig att vid påmönstring förete sin debetsedel. Om han vid detta tillfälle icke är i besittning av debetsedeln, bör mönstringsförrättaren uppmana honom att anskaffa den, eventuellt genom rekvisition från vederbörande lokala skattemyndighet. Formulär för sådan rekvisition bör finnas tillgängligt hos mönstringsförrättaren. Önskligt hade varit, att debetsedelns företeende skulle varit ett villkor för att sjömannen finge påmönstra, på samma sätt som för närvarande torde vara brukligt i fråga om personkort. Emellertid lära förhållandena vid påmönstring emellanåt vara sådana, att något absolut villkor i denna form icke kan uppställas. Om sjömannen sålunda saknar möjlighet att inom tid, som står till buds, framskaffa debetsedeln, torde — åtminstone i vissa fall — påmönstring likväl få äga rum. Avdrag för sjömansskatt skall då ske enligt den kolumn i sjömansskattetabellen, som avser ogift person. För att emellertid dylika situationer skola i möjligaste mån undvikas, böra anstalter för debetsedlarnas tillhandahållande vid påmönstring vidtagas redan på ett tidigare stadium. Sålunda bör redan hos den offentliga arbetsförmedlingen eller de personalavdelningar hos rederierna, som ombesörja anställningen av sjöfolk, för sjömännen framhållas vikten av att de vid påmönstringen medföra debetsedel av sådant slag, som i detta sammanhang skall komma till användning. Genom dylik upp-

lysningsverksamhet torde antalet fall, då debetsedel saknas vid påmönstring, kunna i hög grad reduceras.

Mönstringsförrättarens ovannämnda anteckning bör innehålla uppgift om debetsedelns år och nummer samt tillämplig tabellkolumn. Anteckningen bör ske i sjömannens sjöfartsbok. Inom utredningen har övervägts, huruvida anteckningen i stället borde ske i sjömansrullan. Formuläret till sjömansrulla är dock åtminstone för närvarande alltför knappt tillmätt för att bereda plats åt dylika anteckningar. Även om ett sådant förhållande kunde avhjälpas, torde likväl sjömansrullan icke böra belastas med anteckningar av ifrågavarande slag. Rullan löper ofta oberoende av kalenderår. När i samband med årsskiften eller eljest sjömannen erhåller ny debetsedel, skulle ändring behöva ske av tidigare anteckning i rullan. Detta måste betecknas såsom mindre lämpligt. Vidare torde vid påmönstring tiden ofta vara så knapp, att anteckningar av detta slag då icke lämpligen kunna ske i sjömansrullan. Om däremot anteckningen göres i sjöfartsboken, behöver den icke nödvändigtvis verkställas i samband med påmönstring utan kan ske dessförinnan, när sjömannen besöker ett sjömanshus. Om anteckningen en gång gjorts i sjöfartsboken, kan den under löpande år gälla även vid senare påmönstring, utan att debetsedeln på nytt företes. Om däremot anteckningen skall ske i sjömansrullan, måste vid varje ny påmönstring debetsedlarna ånyo tillhandahållas. Systemet torde sålunda bliva rörligare och bättre, om anteckningen göres i sjöfartsboken än om den införes i sjömansrullan. I sjöfartsboken finnas blanka blad med utrymme för officiella anteckningar. Vid påmönstringen överlämnar mönstringsförrättaren i regel samtliga sjöfartsböcker till befälhavaren. Denne har då tillfälle att, innan han lämnar ut böckerna till besättningen, föra in ifrågavarande anteckningar i den s. k. folkboken, vilken föres ombord på fartyget.

Möjligen kan mot sjöfartsbokens begagnande för ifrågavarande ändamål invändas, att den handling, vari den officiella anteckningen göres, icke kommer att följa fartyget utan kommer att följa sjömannen. Detta skulle till äventyrs kunna vara menligt ur kontrollsynpunkt, om exempelvis fråga senare uppkommer om innehållet i den officiella anteckning, som legat till grund för skatteavdrag för någon sjöman vid viss tidpunkt. En sådan fråga torde dock icke få större praktisk betydelse, särskilt som med ledning av det hos lokal skattemyndighet förda debetkortet alltid kan fastställas vilken tabellkolumn, som vid tillfället varit tillämplig.

Mönstringsförrättarens anteckning kunde också tänkas ske i den motbok, varmed sjömannen enligt 11 § sjömanslagen skall vara utrustad. Emellertid är motbokens giltighet begränsad till den tid ett tjänsteavtal varar. Anteckningen skulle sålunda behöva förnyas vid senare tjänsteav-

tal, medan däremot en anteckning i sjöfartsboken kan begagnas även vid nytt avtal. Sjöfartsboken synes därför vara att föredraga. Dock kommer — såsom tidigare i annat sammanhang påpekats — sjömansskatt att erläggas även av personer, vilka icke äro inskrivna vid sjömanshus och för vilka sålunda sjöfartsbok icke utfärdats, exempelvis viss serveringspersonal på de s. k. amerikabåtarna. Eftersom denna personal icke anses tillhöra den egentliga besättningen på fartyget, är inskrivning vid sjömanshus icke en nödvändig förutsättning för dess påmönstring. Utredningen har funnit sig icke böra föreslå någon ändring häri. I de fall då sålunda sjöfartsbok saknas, torde mönstringsförrättarens anteckning i stället få ske i motboken. Då här vanligen är fråga om personer, vilka icke på mera stadigvarande sätt äro knutna till sjöfarten, synes den omständigheten, att motboken är begränsad till visst tjänsteavtal, icke i detta avseende medföra större olägenheter. Utredningen föreslår i enlighet härmed, att den officiella anteckningen göres i sjöfartsboken eller, därest sådan bok saknas, i motboken. Anteckningen bör lämpligen ske med hjälp av en stämpel, förslagsvis av följande utseende:

DEBETSEDEL Å PREL. A-SKATT FÖR
År NR * * KOL:
den 19

.....
sjömanshusombudsman/mönstringsförrättare

I sjöfartsboken torde anteckningen böra införas på första lediga utrymme på de för officiella anteckningar avsedda sid. 17—20. I motboken synes den lämpligen kunna göras upptill å sid. 5 i formuläret. Anteckningen skall bestyrkas med mönstringsförrättarens underskrift. Bestyrkandet skall dateras.

Finner befälhavaren att för någon sjöman giltig anteckning av mönstringsförrättare saknas i sjöfartsbok (eller motbok), bör såsom regel gälla, att avdrag för sjömansskatt skall beräknas enligt den kolumn i tabellen, som avser ogift person utan barn. Därest sjömannen är berättigad till avdrag för hustru eller barn, bör det då ligga i hans intresse att med stöd av en debetsedel få den officiella anteckningen införd i sjöfartsboken. Om sjömannen däremot är ogift, finnes icke något dylikt incitament. Utredningen fäster emellertid det största avseende vid att debetsedlarna regelmässigt företes, så att mönstringsförrättarna kunna verställa ifrågavarande anteckningar. Det är av vikt, att i detta avseende icke utbildas en slentrian innebärande, att de ogifta sjömännen underlåta att tillhandahålla sina debetsedlar i förlitande på att avdrag för sjömansskatt likväl under alla förhållanden kommer för dem att ske enligt kolumnen för ogift. Om sådan försummelse i större utsträckning tolereras, medför detta risk för att sjö-

mansskattesystemet icke kan fungera tillfredsställande. Vid inbetalning av sjömansskatt blir det nämligen av största betydelse, att beloppen tillgodoföras rätt person. Vidare måste garanti skapas för att den genom sjömansskatt beskattade inkomsten icke blir beskattad en andra gång på grund av efterföljande taxering. Detta förutsätter, att uppgifter om inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, i betryggande ordning och i rätt tid komma vederbörande taxeringsnämnder tillhanda. Erfarenheten visar emellertid, att löneuppgifter avsedda för sjömännens taxering ofta äro mycket svårplacerade beroende på ofullständiga eller felaktiga adressuppgifter. Det torde förekomma, att dylika löneuppgifter ibland skickas flera gånger mellan olika taxeringsnämnder utan att komma på rätt plats i taxeringsmaterialet. Med ledning av ett korrekt debetsedelnummer finnes emellertid alltid möjlighet att placera en uppgift. Det är därför angeläget, att vederbörandes debetsedelnummer regelmässigt uppgives vid redovisning av sjömansskatt och att numret likaledes utsättes i de inkomstuppgifter, vilka skola tillställas taxeringsnämnderna såsom allegat för att sjömansskatt erlagts. Likväl torde icke helt kunna undvikas, att en befälhavare emellanåt påträffar fall, då en giltig anteckning från debetsedel saknas i en sjömans sjöfartsbok. I dylika fall är det av särskildt vikt, att befälhavaren och sedermera rederiet vid inbetalning av skattebeloppet uppger — utom mantalsskrivningsadress — även vederbörande sjömans födelseår och -dag.

Enligt bestämmelserna om sjömäns påmönstring föreligger icke mönstringsplikt beträffande fartyg i inrikes fart, såvida icke fråga är om vissa passagerarfartyg. Sjömansskatten skall emellertid — enligt vad tidigare föreslagits — tillämpas även ombord på fartyg i inrikes fart, nämligen om de hålla 500 bruttoton eller däröver. Skattesystemet kommer på grund härav att omfatta även vissa icke mönstringspliktiga fartyg. Mönstringsfriheten kan innebära, att ombord på dessa fartyg föres endast sådan manskapsförteckning, varom stadgas i 3 kap. sjömanshuskungörelsen. Någon anteckning av mönstringsförrättare i sjöfartsbok eller motbok rörande debetsedel lär under sådana förhållanden icke komma till stånd. För att utfylla ifrågavarande lucka i det föreslagna skattesystemet kunde möjligen erfordras en allmän bestämmelse om mönstringsplikt för svenska handelsfartyg om 500 bruttoton eller däröver. Då emellertid ombord på fartyg av sådan storlek befälhavaren praktiskt taget alltid lär begagna sig av möjligheten att låta påmönstra fartygets besättning, oaktat fartyget icke är mönstringspliktigt, har utredningen icke funnit skäl föreslå någon dylik bestämmelse. Man torde våga förutsätta, att besättningen på fartyg av ifrågavarande storlek alltid är påmönstrad. Om sjömansskattesystemet i enlighet med sitt syfte kommer att innebära fördelar för sjöfolket, får antagas, att denna praxis skall ytterligare befästas. Påmönstringen torde näm-

ligen bliva en förutsättning för att nämnda syfte skall kunna rätt förverkligas.

Utredningen har i detta sammanhang diskuterat vissa frågor rörande dels *förändringar i de skattskyldigas familjeförhållanden under inkomståret* och dels *övergången mellan olika inkomstår.*

Enligt 65 § kommunalskattelagen gäller, att frågan, huruvida skattskyldig haft barn eller icke, liksom ock frågan om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret samt att, om under beskattningsåret ändring inträtt i förhållande, som har betydelse för tillämpning av bestämmelserna angående taxering av gift skattskyldig, det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret, skall vara bestämmande för taxeringen. Enligt 53 § uppbördsförordningen skall jämkning av preliminär skatt av lokal skattemyndighet verkställas under inkomståret, därest sådan ändring skett i skattskyldigs civilstånd eller barnantal, vartill hänsyn skall tagas vid taxering under året näst efter inkomståret. I anvisningarna till sistnämnda lagrum uttalas härom, att därest ändring sker i skattskyldigs civilstånd under förra delen av inkomståret eller antalet barn ändras senast den 1 november under inkomståret, därigenom att barn födes eller att barn, för vilket den skattskyldige vid beräkning av preliminär skatt erhållit familjeavdrag, avlider, lokal skattemyndighet har att utan särskild anmälan från den skattskyldige vidtaga den jämnkning av nämnda skatt, som av ändringen må betingas.

Vid uttagande av sjömansskatt torde icke andra regler kunna tillämpas än de, som sålunda gälla för taxering och uppbörd i allmänhet. Måhända hade det varit önskvärt, att i fråga om sjömansskatten bryta med ifrågavarande principer och anknyta beskattningen till de förhållanden, som rått vid viss tidpunkt, exempelvis den 1 november före inkomståret. Emellertid torde fallen av blandad inkomst, d. v. s. inkomst såväl ombord som i land, lägga hinder i vägen för en dylik åtgärd. Om en sjöman arbetar i land under förra delen av inkomståret och hans familjeförhållanden ändras under samma tid, skall han enligt nyssnämnda regler tillställas en ny debetsedel å preliminär skatt angivande annan tabellkolumn för skatteavdrag än förut utsänd debetsedel. Om han sedermera under året påmönstrar, torde han komma att förete den nya debetsedeln, särskilt om denna är till hans fördel. Han skulle därigenom vid avdragen för sjömansskatt få förändringarna i sina familjeförhållanden beaktade, medan däremot en sjöman, som varit påmönstrad under hela året, icke skulle ha samma möjlighet. Med hänsyn till dylika konsekvenser torde icke annan utväg stå till buds än att i princip medgiva, att förändringar i familjeförhållandena under inkomståret skola beaktas vid sjömansskatten på samma sätt som vid vanlig skatt.

Lokal skattemyndighet får uppgift om dylika förändringar i de skattskyldigas familjeförhållanden från vederbörande pastorsämbete och har då att ex officio utfärda den nya debetsedeln. I vanliga fall torde denna debetsedel komma den skattskyldige tillhanda inom relativt kort tid efter det ändringen i hans familjeförhållanden inträffat. Även beträffande åtskilliga sjömän torde denna ordning fungera tillfredsställande. Om sjömannen sålunda före den 1 november under inkomståret blir berättigad till ytterligare barnavdrag, lär han i många fall inom någon kortare tid ha fått en ny debetsedel med en förmånligare kolumnbeteckning än tidigare. Sjömannen bör då ha möjlighet att hos mönstringsförrättare få den nya beteckningen införd i sin sjöfartsbok och därigenom beaktad vid avdraget för sjömansskatt. Införandet behöver icke ske i samband med på- eller avmönstring. Så snart tillfälle därtill gives, kan sjömannen, försedd med den nya debetsedeln, besöka mönstringsförrättare och få anteckningen gjord i sjöfartsboken. När han sedan företer sjöfartsboken för befälhavaren, blir denne skyldig att från och med nästa hyresutbetalning iakttaga ändringen. Emellertid torde mycket ofta inträffa, att en sjöman icke erhåller den nyutställda debetsedeln. Så blir i allmänhet fallet, om han befinner sig utomlands. Även eljest torde debetsedeln ofta icke komma honom tillhanda, därest han icke själv vidtager åtgärd för att erhålla den. På grund härav lär icke kunna undvikas, att avdrag för sjömansskatt — ofta under lång tid — kommer att göras enligt annan kolumn än den, som med hänsyn till ändring i familjeförhållanden rätteligen bort tillämpas. Om detta sker till sjömannens nackdel, torde möjlighet få hållas öppen för honom att sedermera söka restitution av för mycket erlagd sjömansskatt. Restitutionsmöjligheten torde dock böra begränsas till icke alltför obetydliga belopp. Då familjeavdrag för barn numera förekomma endast vid den kommunala beskattningen men däremot icke vid beskattningen till statlig inkomstskatt, torde variationer i dessa avdrag få så relativt ringa betydelse, att de i regel icke böra föranleda restitution. Förändringar i civilstånd under tidigare hälften av ett inkomstår kunna däremot vara av sådan betydelse, att fråga om restitution kan uppkomma. Å andra sidan kunna förändringarna i familjeförhållandena medföra, att sjömannen i skattehänseende kommer i en oförmånligare situation än tidigare. Detta kan möjligen giva sjömannen anledning att icke förete en honom tillställd ny debetsedel. Härvid, liksom även då debetsedeln icke når honom, kommer sjömansskatt under viss tid att dragas enligt en för sjömannen alltför förmånlig kolumn i tabellen. Emellertid finnes möjlighet att sedermera genom kontroll hos lokal skattemyndighet upptäcka och — därest fråga är om mera betydande belopp — korrigera ett sådant förhållande. Spörsmålet härom kommer att av utredningen närmare behandlas i senare sammanhang.

Enligt 42 § uppbördsförordningen skall debetsedel, avseende preliminär

skatt, för vars gäldande löneavdrag skall verkställas, översändas till skattskyldig senast den 18 januari under inkomståret. Vidare må enligt 46 § 3 mom. uppbördsförordningen under januari månad löneavdrag ske, därest den skattskyldige har att utgöra preliminär A-skatt beräknad enligt skattetabell, enligt den tabell och den kolumn däri, som tillämpats under nästföregående inkomstår och, därest den skattskyldige har att utgöra preliminär B-skatt, med belopp, som avdragits vid motsvarande utbetalningstillfällen under december månad nästföregående år. Där särskilda förhållanden därtill föranleda, må löneavdrag jämväl under februari månad ske på sätt nu sagts. För sjöman, inskriven vid sjömanshus, gäller enligt 42 § uppbördsförordningen den särskilda regeln, att debetsedel avseende preliminär skatt, för vilken löneavdrag skall ske, skall avsändas senast den 15 november året näst före inkomståret. Sistnämnda regel har emellertid hittills i praktiken icke kunnat genomföras. Enligt 47 § folkbokföringsförordningen förrättas mantalsskrivning på landet med början tidigast den 15 november. Debetsedlar kunna icke lämpligen utsändas, innan mantalsskrivning ägt rum. Sjömännens debetsedlar torde hittills i allmänhet icke ha sänts ut förrän i januari månad under inkomståret. Möjligt är att dessa debetsedlar kunna i framtiden färdigställas och distribueras något tidigare, En distribution inom den i författningen föreskrivna tiden synes dock, åtminstone för landsbygdens del, vara svår att genomföra.

Om ett svenskt fartyg befinner sig i fjärran farvatten vid ett årsskifte, lära sjömännen ombord på detta fartyg icke erhålla sina debetsedlar rörande preliminär skatt för det nya året inom sådan tid, att de kunna läggas till grund för avdrag för skatt under januari månad. Tydligt är sålunda, att man under januari måste — liksom nu i fråga om preliminärskatten — ha möjlighet att för sjömännen tillämpa samma kolumn i sjömansskattetabellen som föregående år. Fråga är då, hur länge en sådan tillämpning av förut använd kolumn skall kunna tillåtas. Är det möjligt att föreskriva, att från och med någon senare månad, exempelvis februari eller mars, den under föregående år tillämpliga kolumnen icke längre skall vara gällande och att alltså endast kolumn enligt debetsedel för det nya året skall därefter godkännas för beräkning av avdrag vid sjömansskatt? En sådan regel måste tydligen innebära att, om debetsedel för det nya året icke företes, avdrag skall göras enligt kolumnen för ogift. Då debetsedlarna i vissa fall icke nå sjömännen förrän ganska långt in på det nya året, skulle regeln troligen få mindre lyckliga konsekvenser. För att avdrag skall kunna göras enligt den nya debetsedeln erfordras dessutom, att anteckning om dess nummer och däri angiven kolumn blivit av mönstringsförrättare införd i sjöfartsboken. Med hänsyn till dessa förhållanden synes det svårt att på ett praktiskt lämpligt sätt bestämma någon tidsgräns under det nya året, efter vilken föregående års kolumnnummer skola vara defi-

nitivt ogiltiga. En möjlighet synes vara att låta föregående års kolumnnummer gälla subsidiärt under hela det nya året. Om sålunda anteckning från löpande års debetsedel icke gjorts i sjöfartsboken, skulle befälhavaren göra avdrag med stöd av dylik anteckning från föregående års debetsedel. Från och med den 1 januari det därpå följande året skulle däremot, om icke dessförinnan ny anteckning i sjöfartsboken skett, avdrag alltid göras enligt kolumnen för ogift.

Mot en sådan regel kan invändas, att den i vissa fall kommer att för sjömännen medföra högre eller lägre skatteavdrag än som rätteligen bort göras. När avdrag gjorts med för högt belopp, bör sjömannen ha möjlighet att erhålla restitution enligt samma grunder som när ändring inträtt i hans familjeförhållanden under inkomståret. Alltför låga avdrag komma att göras i sådana fall, då sjömannen blir änkling eller skiljer sig i äktenskapet eller då något barn, för vilket han åtnjuter avdrag, avlider, blir överårigt eller får viss egen inkomst. Fallen synas icke vara av alltför stor räckvidd. Möjlighet torde även finnas att, när fråga är om mera betydande belopp, åstadkomma rättelse i efterhand. Mot en lösning enligt nu nämnda ettårsregel kan emellertid tänkas uppresa sig åtminstone ett ytterligare hinder. Kolumnbeteckningarna i källskattetabellerna kunna ändras från ett år till ett annat. Den kolumn, som gällde för en sjöman under föregående år, kan i det löpande årets sjömansskattetabell ha fått annat nummer. Utredningen har velat fästa uppmärksamheten vid detta förhållande men anser det icke vara av så stor praktisk betydelse, att det bör lägga hinder i vägen för en lösning av frågan i enlighet med vad nu angivits. Framhållas bör emellertid, att ifrågavarande regel är avsedd att vara endast av subsidiär natur. Den skall sålunda komma till användning allenast där på grund av särskilda förhållanden debetsedel för det löpande året icke kunnat erhållas. Regeln skall icke medföra någon rubbning i mönstringsförrättarens skyldighet att vid påmönstring tillse, att anteckning om debetsedel för det löpande året införts i sjömannens sjöfartsbok.

Även om det sålunda lägges i mönstringsförrättarens hand att genom anteckning i sjöfartsbok fastställa vilken kolumn i sjömansskattetabellen, som skall tillämpas, bör icke befälhavaren vara helt fritagen från all omsorg i detta avseende. Förhållandena kunna, särskilt vid påmönstring i utlandet, vara sådana, att befälhavaren bör medverka till att anteckningen blir korrekt gjord, kontrollera att en företedd debetsedel avser rätt person och år o. s. v. Om en i sjöfartsboken gjord anteckning är uppenbart felaktig, bör befälhavaren icke vara bunden därav. Över huvud taget torde befälhavaren böra i möjligaste mån se till, att skatteavdragen bliva riktiga, även om han — såsom ovan nämnts — i normala fall icke skall behöva avfordra besättningen deras debetsedlar.

I anslutning till vad nu sagts föreslår utredningen, att avdrag för sjö-

mansskatt skall göras enligt följande allmänna grunder. Mönstringsförrättare skall i sjömannens sjöfartsbok från debetsedel å preliminär A-skatt för löpande år införa 1) årtal för debetsedeln, 2) debetsedelns nummer och 3) den å debetsedeln angivna tabellkolumnen. Uppgifterna kunna införas, när helst sjömannen, försedd med sin debetsedel, besöker mönstringsförrättare. För personal, som icke är inskriven vid sjömanshus, skall anteckningen göras i motbok. Vid påmönstring har mönstringsförrättare att tillse, att för alla sjömän ombord dylik anteckning finnes införd i sjöfartsbok eller motbok. Om anteckning saknas, skall den vid påmönstringen införas från debetsedel, som sjömannen företer. Därest sjömannen icke företer debetsedeln, skall han av mönstringsförrättaren uppmanas att anskaffa den. Befälhavare skall göra avdrag för sjömansskatt enligt av mönstringsförrättaren antecknad kolumn. Saknas dylik anteckning för löpande år, skall avdrag ske med ledning av anteckning för föregående år. Därest icke heller sådan anteckning finnes, skall avdrag göras enligt kolumn för ogift person utan barn.

I detta sammanhang föreslår utredningen, att den i 47 § uppbördsförordningen givna regeln om att löneavdrag skall verkställas med 15 procent av utbetalat belopp, när en vid sjömanshus inskriven sjöman icke överlämnar debetsedel å preliminär skatt till arbetsgivaren, skall upphöra att gälla.

2. Andra skatteformer än sjömansskatt.

I det föregående har i viss mån förutsatts, att sjömän ombord på fartyg, där sjömansskatt tillämpas, regelmässigt skola vara utrustade med debetsedlar avseende preliminär A-skatt. Detta är nämligen ett villkor för att mönstringsförrättaren skall kunna verkställa den anteckning om tabellkolumn, som skall ligga till grund för skatteavdrag. Debetsedlar avseende preliminär B-skatt kunna icke användas för detta ändamål. Skatteformen B-skatt kan därför icke begagnas ombord på ifrågavarande fartyg. Såsom framgår av den statistiska undersökningen, bilagorna 1—3, förekommer B-skatt mycket sällan för sjömännens del. När B-skatt valts såsom skatteform för en sjöman, torde detta i allmänhet ha sin grund antingen däri, att sjömannen förut haft inkomst av jordbruk eller rörelse — i många fall har vederbörande varit fiskare — eller däri, att sjömannen vid sidan av sin inkomst på sjön har inkomst av andra förvärvskällor i land. I förra fallet är B-skattedebetsedeln mindre lämpad för sjömannen, sedan han tagit tjänst ombord, åtminstone om denna tjänst är av någon varaktighet. Redan hans övergång till inkomst av tjänst motiverar ofta här, att debetsedeln å B-skatt utbytes mot en debetsedel å A-skatt. I senare fallet — om sjömannen har förvärvskällor i land — kan det synas svå-

rare att nå fram till en för den skattskyldige lämplig lösning. En möjlighet synes vara, att hans B-skatt utbytes mot A-skatt + C-skatt. Härigenom kommer skatten på hans inkomst i land liksom även på eventuell förmögenhet att upptagas för sig i en debetsedel å preliminär C-skatt, vars betalning han har att själv ombesörja. På hans inkomst ombord kommer däremot avdrag att göras för sjömansskatt enligt allmänna regler med ledning av den kolumn, som angives i hans A-skattedebetsedel. En sådan lösning synes i varje fall teoretiskt möjlig. Dock torde vara osäkert, om den kommer att accepteras i praktiken. De lokala skattemyndigheterna synas endast i ytterst ringa utsträckning ha velat tillämpa C-skatt. Vissa röster ha numera höjts för att helt avskaffa denna skatteform. Därest sjömansskatt införes, synes C-skatten dock i viss mån få ett nytt berättigande just därför, att den innebär en möjlighet att lösa skattefrågan för vissa sjömän, som betala B-skatt. Emellertid kunna dessa fall vara hjälpta även med en A-skattedebetsedel. Utredningen föreslår nämligen i det följande, att frivillig inbetalning av preliminär A-skatt skall ombord på fartygen bibehållas såsom en skatteform vid sidan av sjömansskatten. En sjöman, vars B-skatt är motiverad med att han har inkomst av förvärvskällor i land eller mera betydande förmögenhet, bör genom förfrågan hos lokal skattemyndighet kunna få uppgift om beloppet av den skatt, som kan antagas belöpa på hans inkomst i land och hans förmögenhet. Med hjälp av en A-skattedebetsedel bör han sedan ha möjlighet att i lämpliga poster inbetala vad som erfordras för att täcka den sålunda uträknade skatten. Med hänsyn till nu nämnda möjligheter anser utredningen sig kunna föreslå, att skatteformen preliminär B-skatt icke skall begagnas för anställda ombord på fartyg, där sjömansskatt tillämpas. Förekommande B-skattedebetsedlar skola sålunda senast i samband med påmönstring utbytas mot A-skattedebetsedlar. Detta bör för sjömännen framhållas redan genom arbetsförmedlingarna och rederiernas personalavdelningar. Mönstringsförrättaren skall vid påmönstring icke godtaga en B-skattedebetsedel. Blir vederbörande av någon anledning likväl påmönstrad, kommer avdrag för sjömansskatt att för hans del ske enligt kolumn för ogift.

För gäldande av skatter göres enligt gällande bestämmelser löneavdrag ombord på fartygen för preliminär A-skatt eller preliminär B-skatt samt för kvarstående skatt. Dessutom kan förekomma avdrag för restförd skatt genom införsel. Såsom den statistiska undersökningen visar, är av de preliminära skatteformerna A-skatten helt övervägande för sjömännens del. För sådan personal ombord på fartygen, som uppbär drickspengar vid sidan av lönen, skulle möjligen B-skatt kunna antagas vara en vanligare skatteform än A-skatt. En förfrågan hos vissa rederier visar emellertid, att även personal, som uppbär drickspengar, nästan undantagslöst betalar A-

skatt. Detta torde ingalunda kunna betecknas såsom oriktigt. Även A-skatt är för sådan personal en användbar skatteform, därigenom att den medger möjlighet för löntagaren att själv begära höjning av de tabellenliga löneavdragen, så att de kunna täcka även skatt på annan inkomst, exempelvis drickspengar. Om vederbörande uppbär inkomst av drickspengar till växlande belopp under olika perioder av inkomståret — vilket icke torde vara ovanligt i fråga om serveringspersonalen ombord på fartygen — synes A-skatten med dess möjlighet för löntagaren att i mån av behov frivilligt höja löneavdragen på sätt och vis vara en smidigare och bättre skatteform än B-skatten, vilken innefattar en fixerad men samtidigt tämligen osäker förhandsberäkning av hela inkomsten under året.

Förfrågningar hos rederier visa emellertid, att hos dem anställd personal, som har inkomst av drickspengar, hittills mera sällan begärt förhöjning av löneavdrag för A-skatt. Hos ett större rederi, som ombord på 37 fartyg har cirka 75 anställda, vilka vid sidan av lön uppbära drickspengar och vilka samtliga betala preliminär A-skatt, har praktiskt taget icke i något fall begäran framställts om förhöjt löneavdrag. Hos ett annat rederi, som på två passagerarfartyg har cirka 230 befattningar, vilka äro förenade med drickspengar, har man direkt uppmanat ifrågavarande personal att frivilligt begära höjning av löneavdragen. På grund härav har under år 1948 sådan begäran framställts i cirka 120 fall. Då de anställda växla i hög grad, anses denna siffra motsvara kanske 30 procent av ifrågavarande personal. Hos ett tredje rederi upplyses, att ombord på 3 dem tillhöriga passagerarfartyg finnas 80 à 90 anställda, vilka utöver sin lön uppbära drickspengar. På ett av fartygen har denna personal direkt uppmanats att frivilligt begära höjning av löneavdragen. Uppmaningen har följts i cirka 25 fall. På de två andra fartygen har däremot icke förekommit frivillig höjning av löneavdrag. Hos rederiet är man av den uppfattningen, att även i de fall, då höjning av löneavdragen frivilligt begärts, höjningen knappast torde till fullo täcka den skatt, som kan antagas belöpa på inkomsten av drickspengar.

Inkomsten av drickspengar ombord på fartyg låter sig i allmänhet icke beräknas med ledning av försäljningssumma, på sätt som förekommer beträffande serveringspersonal på restauranger. Måltidspriserna ombord på passagerarfartygen äro vanligen inräknade i biljettkostnaden. Drickspengar betalas emellertid sedvanemässigt vid sidan härav. Rederiets löneuppgift till taxeringsnämnderna ger icke någon säker ledning för att bedöma om inkomst av drickspengar förekommit eller för att beräkna deras belopp. Av yrkesbeteckningen i löneuppgiften kan taxeringsnämnden möjligen sluta sig till att den skattskyldige haft inkomst i form av drickspengar. Ifrågavarande inkomst torde under dessa förhållanden för närvarande icke bliva i full utsträckning taxerad.

Utredningen har i samband med behandlingen av frågan om sjömansskattesystemets omfattning beslutat föreslå, att sjömansskatt skall tillämpas i fråga om den fasta lönen jämväl för personal, som uppbär dickspengar. Tydligt är emellertid, att för sådan personal måste bibehållas en möjlighet att betala in preliminär skatt avseende inkomsten av dickspengar. En inkomsttagare av detta slag får icke försättas i den situationen, att han ombord på fartyget saknar möjlighet att på förhand sörja för skatt, som belöper på hans vid sidan av den fasta lönen uppburna inkomst. Även här bör därför en frivillig inbetalning med hjälp av A-skattedebetsedel kunna ifrågakomma. Så bör exempelvis en servitör, som vill säkra sin skattebetalning för dickspengar, kunna inbetala lämpligt belopp i form av preliminär A-skatt. Intet torde hindra, att han själv i land ombesörjer sådan inbetalning med begagnade av skatteanvisning, som finnes fogad vid debetsedeln. Om han önskar göra inbetalningen i samband med att han ombord på fartyget uppbär inkomsten av dickspengar, bör emellertid tillfälle därtill beredas honom. Han bör kunna få göra inbetalningen genom förmedling av befälhavaren och rederiet. Detta kan i så fall ske antingen genom att han begär visst avdrag — utöver avdraget för sjömansskatt — på den fasta lönen eller genom att han själv till befälhavaren inbetalar skattebeloppet av sina dickspengar. Vid sidan av sjömansskatten skulle sålunda i vissa fall kunna förekomma även skatteformen frivilligt inbetald preliminär A-skatt. Ifrågavarande A-skatt bör enligt för sådan skatt gällande regler av rederiet inlevereras till posten, i allmänhet med bifogande av skatteanvisning. A-skatten får alltså icke sammnablandas med sjömansskatten och skall icke upptagas i rederiets redovisning av sjömansskatt. I någon mån kan det synas olägligt, att befälhavaren och rederiet skola behöva på detta sätt vid redovisningen särskilja två olika slag av skatter. Detta torde dock vara nödvändigt med hänsyn till vikten av att en möjlighet skall finnas för en ombord anställd person att säkerställa sin betalning av skatt på annan inkomst än den, varpå sjömansskatt beräknas. Likväl torde här endast bliva fråga om undantagsfall. På passagerarfartyg synes dock den personal, som uppbär dickspengar, böra av befälhavaren eller rederiet särskilt uppmanas att begagna sig av ifrågavarande möjlighet till förskottsbetalning av skatt. De inhämtade upplysningarna giva vid handen, att en sådan uppmaning ofta ger resultat.

Enligt 46 § uppbördsförordningen har en arbetsgivare att vid utbetalning av lön verkställa avdrag till gäldande av bl. a. *kvarstående skatt*, som påförts arbetstagaren. Enligt 47 § uppbördsförordningen skall arbetstagare, beträffande vilken sådan avdragsskyldighet föreligger, därest han icke har att gälda kvarstående skatt, inom viss tid för arbetsgivaren uppvisa debetsedel å slutlig skatt eller intyg av lokal skattemyndighet, att arbetstagaren icke har att gälda kvarstående skatt. Om arbetstagaren icke

fullgör denna skyldighet, har arbetsgivaren att göra anmälan därom hos den lokala skattemyndigheten i orten. Därest myndigheten haft att utfärda debetsedeln, skall den skyndsamt utfärda ny debetsedel eller i förekommande fall intyg av ovannämnda slag samt översända debetsedeln eller intyget till arbetsgivaren. I annat fall har myndigheten att skyndsamt lämna meddelande till den lokala skattemyndighet, som haft att utfärda debetsedeln, varefter sistnämnda myndighet har att förfara på sätt nyss sagts. Ny debetsedel eller intyg om att kvarstående skatt icke påförts bör vara arbetstagaren tillhanda senast före ingången av den månad, under vilken vederbörlig uppbördstermin infaller. Enligt 95 § uppbördsförordningen är arbetsgivare, som är skyldig verkställa löneavdrag men som utan skälig anledning underlåter att fullgöra denna skyldighet, jämte arbetstagaren ansvarig för skatt, vilken löneavdraget skolat avse, till belopp, som svarar mot vad han underlåtit att avdraga. Denna arbetsgivarens skyldighet åvilar honom endast om arbetstagaren underlåter att efter anmaning erlägga ifrågavarande skatt.

I en framställning den 18 oktober 1948 till chefen för finansdepartementet har *Sveriges redareförening* påyrkat vissa ändringar i bestämmelserna om avdrag för kvarstående skatt, såvitt rör förfarandet ombord på fartyg. I framställningen uttalar föreningen bl. a. följande.

»Under den senaste tiden har i dagspressen lämnats meddelanden om att den preliminära skatt, som uttagits för 1947 års inkomst, för ett mycket stort antal skattskyldiga visat sig understiga den slutliga skatten för nämnda inkomst, samt att i följd härav skattskyldiga i mycket stor utsträckning komma att påföras kvarstående skatt. Av skäl, som framgå av det följande, kommer uttagandet av kvarstående skatt av sjöfolket att vålla rederierna stora svårigheter men även ådraga dem ett ansvar, som det icke kan anses rimligt att avkräva denna grupp av arbetsgivare. Sveriges Redareförening får i anledning härav fästa Herr Statsrådets uppmärksamhet på angelägenheten av, att ändrade bestämmelser på detta område snarast genomföras.

Redan i sitt yttrande över förslaget till nya uppbördsbestämmelser framhöll föreningen, att det föreslagna nya uppbördssystemet icke vore lämpligt för sjöfolket, samt att tillämpningen av de nya bestämmelserna skulle komma att förorsaka befälhavarna och rederierna stora svårigheter samt mycket arbete. Detta har också blivit förhållandet. I stor utsträckning måste befälhavarna av de ombordanställda uttaga källskatt genom procentavdrag i stället för enligt tabell, enär de ombordanställda ofta ej erhållit preliminär debetsedel eller, om sådan kommit dem tillhanda, ej överlämna debetsedeln till befälhavaren. Sannolika skäl tala för, att det stora flertalet sjömän genom den preliminära skatten betalat för liten skatt, samt att de i följd härav komma att påföras kvarstående skatt för sin inkomst år 1947.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det ligger i sakens natur, att, då fråga om uttagande genom löneavdrag av preliminär eller kvarstående skatt av de anställda ombord på fartyg, det i första hand är befälhavaren, som har att taga befattning härmed. Erfarenheten har givit vid handen, att sjöfolket ofta underlåtit att lämna sina debetsedlar å preli-

minär skatt till befälhavaren och detsamma måste befaras bliva fallet även med debetsedlarna å kvarstående skatt för 1947 års inkomst samt å preliminär skatt för 1948 års inkomst. Enligt vad föreningen erfarit, lärer det även stöta på svårigheter för myndigheterna att fullgöra sin skyldighet att göra anteckningar å sistnämnda debetsedel om att den skattskyldige ej har att erlägga någon kvarstående skatt för 1947 års inkomst.[1] I den mån sådan anteckning saknas, måste vederbörande befälhavare utgå ifrån, att arbetstagaren häftar i skuld för kvarstående skatt för 1947 års inkomst. I avsaknad av uppgift om storleken av sagda skatt, nödgas befälhavaren sätta i gång den skriftväxling med vederbörande lokala skattemyndighet, som ovan berörts. Då det gäller fartyg i utrikes fart, kunna av naturliga skäl befälhavarna själva ej skriftväxla med myndigheterna, utan måste de överlåta åt rederiet att göra detta. En sådan skriftväxling blir emellertid tidsödande och risk föreligger för, att befälhavarna ej hinna erhålla de erforderliga uppgifterna inom sådan tid, att skatten kan erläggas å de föreskrivna uppbördstämmorna. Den risken förefinnes även, att, medan skriftväxlingen pågår, den skattskyldige avmönstrar från fartyget samt tager tjänst å annat fartyg. Som allmänt känt är, byta sjömännen ofta fartyg. Den nya befälhavaren, som saknar kännedom om den förda skriftväxlingen, nödgas i sin tur sätta i gång med samma procedur. Vad ovan nämnts om fartyg i utrikes fart gäller även om ock icke i lika hög grad, om fartyg i annan fart.

Det ovan anförda finner föreningen tydligt belysa de svårigheter som äro förbundna med tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser, såvitt fråga är om sjöfolket. Att under sådana förhållanden göra arbetsgivaren, d. v. s. rederiet, delaktig i betalningsansvaret för den kvarstående skatt, som ej erlägges av den skattskyldige anser föreningen vara orimligt. Visserligen har Centrala Uppbördsnämnden, i anledning av förfrågan från ett rederi i fråga om det ansvar, som uppstår till följd av underlåtenhet att avdraga kvarstående skatt, uttalat, att fall kunde förekomma, då en befälhavare finge anses äga skälig anledning underlåta verkställa löneavdrag för sådan skatt, och att i följd härav ansvar enligt 95 § uppbördsförordningen ej inträdde. Som exempel härpå har nämnden anfört, att fartyget kunde vara så avlägset, att anmälan till lokal skattemyndighet och tillhandahållandet av debetsedel å kvarstående skatt från denna till befälhavaren ej kunde ske å sådan tid, att löneavdrag för den kvarstående skatten kunde verkställas, eller sjömannen kunde hava avmönstrat, innan ny debetsedel å kvarstående skatt kunnat anskaffas.

Det är en känd sak, att bestämmelser av nämnda natur av olika myndigheter ofta tillämpas på skiftande sätt. Det måste därför befaras, att rederierna i en icke ringa utsträckning komma att avkrävas ansvaret för erläggandet av sådan kvarstående skatt, som den skattskyldige ej betalat, samt att tvister härom komma att bliva både tidsödande och arbetskrävande för myndigheterna och rederierna, innan dessa tvister blivit slutligt lösta. En sådan ordning är icke tillfredsställande och skapar endast irritation hos alla därav berörda parter.»

På grund av det anförda hemställde föreningen om en författningsändring, innebärande att rederierna i förevarande fall skulle befrias från skyldigheten att ansvara för kvarstående skatt. Därest detta yrkande icke kunde bifallas, anhöll föreningen alternativt, att utredning måtte verk-

[1] Vid tiden för skrivelsen hade bestämmelserna i 41 och 47 §§ uppbördsförordningen annan lydelse.

ställas i syfte att förenkla förfarandet vid uttagande av kvarstående skatt för sjömän samt att begränsa rederiernas ansvar i sådant hänseende.

Såsom en följd av framställningen har finansdepartementet i cirkulär till länsstyrelserna den 21 december 1948 meddelat bl. a. följande:

»Enligt 47 § uppbördsförordningen, i dess av innevarande års höstriksdag beslutade lydelse, är arbetsgivare under vissa förutsättningar skyldig att hos lokal skattemyndighet anmäla, att arbetstagare icke överlämnat debetsedel å slutlig skatt eller uppvisat sådan debetsedel eller intyg att han icke har att erlägga kvarstående skatt. Den ifrågavarande anmälningsskyldigheten torde bliva svår att fullgöra för befälhavare å fartyg, som gå i utrikes fart. Det är nämligen tydligt, att det i dylika fall måste bereda befälhavarna avsevärda svårigheter att — med eller utan vederbörande rederis medverkan — komma i förbindelse med den lokala skattemyndigheten. Vidare kan det hända att, sedan lokal skattemyndighet utfärdat duplettdebetsedel, sjömannen redan slutat sin anställning, då debetsedeln kommer befälhavaren tillhanda. Centrala uppbördsnämnden har i förklaring den 7 september 1948 uttalat, att befälhavaren i sådana fall får anses ha haft skälig anledning att underlåta att verkställa löneavdrag för kvarstående skatt och att därför ansvar enligt 95 § uppbördsförordningen icke inträder. Med hänsyn härtill böra utmätningsmän, lokala skattemyndigheter och länsstyrelser, då dylika fall kunna antagas vara för handen, icke onödigtvis föranstalta om för både myndigheter och rederier tidsödande och betungande utredningar för att få konstaterat om ett rederi är ansvarigt för sjömannens skatt.»

Även om sjömansskatt införes, torde sjömännen ej sällan komma att påföras kvarstående skatt, nämligen på den inkomst de kunna ha haft i land. För personal, som uppbär dricksspengar, kan dylik inkomst föranleda kvarstående skatt, oaktat inkomsten uppburits ombord.

De av redareföreningen ovan påtalade svårigheterna i samband med uttagande av kvarstående skatt torde sålunda icke bliva helt undanröjda genom att sjömansskatt införes. Många skäl tala för att icke bibehålla avdrag för kvarstående skatt ombord på fartyg, där sjömansskatt tillämpas. Såsom redareföreningen påvisar, lära reglerna härom icke fungera tillfredsställande ombord på fartygen. Vidare synes icke rationellt att vid sidan av en definitiv sjömansskatt laborera med löneavdrag för kvarstående skatt på inkomst i land. Icke endast ur redovisningssynpunkt är detta olämpligt. Enligt 49 § uppbördsförordningen skall, då löneavdrag göres samtidigt för preliminär skatt och kvarstående skatt, det innehållna beloppet anses i första hand avse kvarstående skatt. En dylik prioritet kan emellertid icke tänkas tillkomma kvarstående skatt i förhållande till sjömansskatt. Eftersom sjömansskatten är en definitiv skatt, måste den regelmässigt uttagas till sitt fulla belopp. Därav torde följa att den måste utgå i första hand. Skulle avdrag för kvarstående skatt bibehållas ombord på fartygen, bleve dessa avdrag sålunda satta i efterhand i förhållande till sjömansskatt. Emellertid torde anordningen med löneavdrag för kvarstående skatt därigenom väsentligt förlora i värde.

Med hänsyn till dessa omständigheter finner utredningen sig böra föreslå, att avdrag för kvarstående skatt icke skall göras ombord på fartyg, där sjömansskatt tillämpas. Möjligen kan invändas, att en sådan regel skulle kunna föranleda en arbetstagare att taga tjänst ombord på ett fartyg i avsikt att undgå avdrag för kvarstående skatt. Någon större praktisk omfattning torde dock ett sådant förfarande icke få. Utredningen föreslår icke någon ändring i gällande regler rörande införsel i lön för ogulden skatt. Om sålunda en sjöman försummar att inbetala kvarstående skatt, torde detta ha till följd, att skatten enligt gällande regler uppföres i restlängd och blir föremål för indrivning i vanlig ordning.

Givetvis skola sjömännen bibehållas vid möjligheten att själva inbetala dem påförd kvarstående skatt. Sådan inbetalning kunna de själva ombesörja med hjälp av skatteanvisningarna å debetsedeln. Liksom i fråga om frivillig inbetalning av preliminär A-skatt bör dock möjlighet finnas för dem att göra inbetalningen genom förmedling av befälhavaren och rederiet.

Ombord på fartyg, varom här är fråga, skulle — om det nu förda resonemanget godtages — såsom skatteform finnas sjömansskatt samt vid sidan därav i enstaka fall frivilligt inbetalad preliminär A-skatt eller kvarstående skatt. Skatteformen preliminär B-skatt skulle däremot icke i detta sammanhang komma ifråga. För anställda, som deltaga i arbete med fartygens uppläggning eller iståndsättande och icke i anslutning därtill varit eller bliva påmönstrade fartyget, skall dock avdrag för preliminär skatt ske enligt allmänt gällande regler.

3. Skattens inbetalning.

Avdrag för sjömansskatt skall ske enligt sjömansskattetabell. Om man bortser från anställda, som biträda vid uppläggning eller iståndsättande av fartyg och som icke i anslutning därtill varit eller bliva påmönstrade fartyget, innebär detta, att befälhavaren har att handskas med endast en skattetabell, som förvaras hos honom, och icke såsom för närvarande med ett flertal tabeller, olika för anställda med olika hemortskommuner. Förenklingen i detta avseende torde underlätta arbetet med avdragen och bidraga till att dessa bliva korrekt beräknade. Skyldigheten att underkasta sig avdrag bör vara obligatorisk. Någon inskränkning däri med hänsyn till anställningens varaktighet lär sålunda icke böra uppställas. Även vid anställning för endast någon enstaka dag bör avdrag för sjömansskatt ifrågakomma. En viss inskränkning i avdragsskyldigheten uppkommer dock faktiskt, därigenom att sjömansskattetabellen icke upptager skattebelopp för inkomster under viss storlek. Om den utbetalade ersättningen är så obetydlig, att den icke omfattas av sjömansskattetabellen, skall givetvis något avdrag icke göras.

Liksom för närvarande är fallet med avdrag för preliminär skatt, böra avdrag för sjömansskatt av befälhavaren antecknas i sjömannens motbok. Kvitto på dragen skatt bör tecknas i motboken. Något annat kvitto på sjömansskatt synes icke erforderligt för sjömannens del.

I fråga om befälhavarens redovisning av skatt till rederiet är för närvarande beträffande preliminär skatt stadgat i 63 § uppbördsförordningen, att befälhavaren skall till rederiet redovisa belopp motsvarande verkställda löneavdrag samt översända för uppbördsterminen avsedda skatteanvisningar jämte summerad förteckning i två exemplar över de särskilda skattebeloppen. Någon tid, inom vilken sådan redovisning skall ske, är icke föreskriven. Detta är sålunda beroende av överenskommelse mellan rederiet och befälhavaren, varvid det blir av betydelse, att viss tid stadgats för rederiets inbetalning av skatt till posten. I allmänhet torde befälhavarens redovisning lämnas för varje månad till rederiet, så snart som möjligt efter det månaden gått till ända.

I Norge redovisar befälhavaren sjömansskatten till rederiet i en månadsvis uppgjord redovisningslista, som upprättas i tre exemplar enligt fastställt formulär, innehållande specificerade uppgifter för varje sjöman. Befälhavaren skickar två exemplar av listan tillika med den avdragna sjömansskatten till rederiet. Detta skall ske senast den 5 i månaden efter den, redovisningen avser, eller så snart fartyget anlöper hamn. Rederiet vidarebefordrar utan dröjsmål och senast inom fem dagar efter mottagandet skattebeloppen tillika med ett exemplar av redovisningslistan till det centrala skattekontoret. Listan skall innehålla upplysningar om alla av- och påmönstringar under månaden och vara försedd med rederiets förklaring, att den omfattar allt sjöfolk ombord på ifrågavarande fartyg och att de inkomstbelopp, som lagts till grund för skatteavdragen, överensstämma med utbetalade belopp.

För svenska förhållanden synes det mindre lämpligt att binda befälhavarens redovisning vid visst formulär. De större rederierna torde på senare år ha anskaffat förhållandevis dyrbara lösbladssystem för redovisningen mellan fartyg och rederi. De formulär, som därvid begagnas, ha i allmänhet prövats och godkänts av kommerskollegium. Något hinder att efter erforderlig omredigering av text begagna dessa system även för redovisning av sjömansskatt torde icke finnas. För rederier, som icke begagna dylika särskilda redovisningssystem, torde emellertid formulär till befälhavarens redovisning av sjömansskatt böra tillhandahållas. Om sålunda något obligatoriskt formulär för redovisningen icke synes erforderligt, måste likväl redovisningen — hur den än är ordnad — alltid innehålla vissa uppgifter rörande varje sjöman, för vilken skatteavdrag gjorts, nämligen om namn, födelsedatum och -år, mantalsskrivningsadress, debetsedels år och nummer, siffra för tillämpad kolumn i skattetabellen, må-

nadsinkomst och skatteavdrag för månaden. Om sjömannen icke varit anställd under hela månaden, skall dessutom tiden för anställningen angivas. Utredningen anser icke, att uppgift om debetsedelnummer i detta sammanhang onödiggör uppgift om födelsedatum och -år. Vikten av att inbetalade skattebelopp bliva tillgodoförda rätt person torde motivera, att båda dessa uppgifter regelmässigt lämnas.

Om i något fall ersättning utbetalts, som haft karaktär av engångsersättning, och i följd därav den särskilda metoden för skatteberäkning i dylika fall — angiven ovan i avsnittet rörande sjömansskattetabellen — kommit till användning, måste särskild redogörelse för ett dylikt förhållande lämnas i befälhavarens redovisning, så att därav klart framgår hur skatteberäkningen skett.

Det synes icke erforderligt att bestämma någon tid för befälhavarens redovisning till rederiet. Liksom hittills torde åt vederbörande själva böra överlåtas att träffa överenskommelse därom.

Rederiet har sedermera att i sin tur inbetala sjömansskatten. Utredningen har funnit, att denna inbetalning lämpligast bör ske till ett för riket centralt organ, ett sjömansskattekontor, som granskar rederiernas redovisning av skatten och tillika fungerar såsom ett mellanled i förhållande till taxeringsnämnder och lokala skattemyndigheter. Några skatteanvisningar av det slag, som användas vid inbetalning till posten av preliminär skatt, komma i detta sammanhang icke ifråga. Inbetalningen till sjömansskattekontoret torde böra ske på ungefär samma sätt som inbetalning av hyres- och redareavgifter till handelsflottans pensionsanstalt. Härom gäller enligt 22 § sjömanshuskungörelsen, att redaren för varje kalendermånad har att till handelsflottans pensionsanstalt redovisa samtliga för månaden innehållna hyresavgifter ävensom på samma månad belöpande redareavgifter. Redovisningen skall ske senast den sista dagen i andra månaden efter den månad, avgifterna avse, genom insättning av avgifternas sammanlagda belopp på pensionsanstaltens postgirokonto och insändande till anstalten av avgiftsbesked enligt av anstalten fastställt formulär. Om hinder möter för redovisning inom sålunda föreskriven tid, må pensionsanstalten på framställning kunna bevilja anstånd därmed, i regel dock högst 30 dagar. Därest avgifterna icke inbetalas inom 8 dagar efter den föreskrivna tidens utgång, är redaren pliktig att erlägga ränta å till betalning förfallet oguldet avgiftsbelopp efter sex procent om året från förfallodagen.

Inbetalning av sjömansskatt torde alltså böra ske genom att rederiet insätter skattens belopp på sjömansskattekontorets postgirokonto och samtidigt till kontoret insänder redovisning innehållande erforderliga uppgifter för varje sjöman. Uppgifterna böra lämnas i en förteckning enligt fastställt formulär. Förteckningen måste för varje sjöman innehålla samt-

liga de uppgifter, som enligt vad ovan sagts skola förekomma i befälhavarens redovisning till rederiet. Formuläret till förteckningen bör överensstämma med det formulär, som enligt vad nyss sagts skall tillhandahållas för redovisningen mellan befälhavare och rederi. För rederiets redovisning bör emellertid detta formulär vara obligatoriskt. Arbetet med en dylik förteckning kan visserligen för rederierna innebära ett visst merarbete i förhållande till vad nu kräves vid redovisning av preliminär skatt men torde dock — enligt vad utredningen efter samråd med representanter för vissa rederier trott sig förstå — icke medföra större svårigheter. Att tillåta annan form för redovisningen, exempelvis med en särskild blankett för varje sjöman, synes icke tillrådligt och torde även för arbetet på sjömansskattekontoret vara mindre lämpligt.

Utredningen har tänkt sig, att rederierna skola redovisa sjömansskatt varannan månad. Att såsom i Norge föreskriva redovisning varje månad torde icke vara påkallat. Såväl för rederierna som för sjömansskattekontoret synes det innebära en viss besparing i arbete, att redovisningen lämnas icke för varje månad utan för två månader i sänder. En sådan regel överensstämmer även med vad som nu gäller beträffande inbetalning av preliminär skatt. Tiden, inom vilken redovisningen för en viss månad skall avgivas, torde böra bestämmas i överensstämmelse med vad som ovan angivits gälla för inbetalning av avgifter till handelsflottans pensionsanstalt, d. v. s. senast den sista dagen i andra månaden efter den tid redovisningen avser. Det kan invändas, att en sådan tidsfrist blir något kortare än den för preliminärskattens inbetalning gällande, vilken — enligt 63 § uppbördsförordningen — utlöper först å sista dagen i andra månaden efter den, då uppbördsterminen infallit. För att sjömansskattesystemet skall fungera tillfredsställande i förhållande till taxeringsnämnderna är det emellertid nödvändigt, att redovisningen för ett beskattningsår normalt är avslutad under februari månad följande år. Utredningen föreslår därför, att skatten skall inbetalas till sjömansskattekontoret senast den sista dagen i andra kalendermånaden efter utgången av den tid redovisningen avser, dock att, om hinder möter för redovisning inom sådan tid, sjömansskattekontoret skall på framställning kunna bevilja anstånd därmed, i regel dock högst en månad.

Det bör måhända anmärkas, att nu berörda redovisning avser endast sjömansskatt. Om rederiet har att redovisa preliminär skatt skall inbetalningen ske till posten enligt gällande regler.

Om ett rederi underlåter att inbetala sjömansskatt i behörig tid och ordning, torde påföljderna böra bliva ungefär desamma som enligt gällande regler inträda vid försummad skatteinbetalning. Någon ränteberäkning i enlighet med vad som förekommer vid försenad inbetalning av avgifter till handelsflottans pensionsanstalt vill utredningen alltså icke ifrågasätta.

I stället föreslås, att restavgift skall beräknas på samma sätt som nu sker, om ett rederi icke inbetalar skatt i tid och ordning, som föreskrives i 63 § uppbördsförordningen. Sådan restavgift utgör fyra öre för varje full krona av den icke erlagda skattens slutsumma, dock ej mindre än 25 öre.

Även beträffande det ekonomiska och straffrättsliga ansvaret för sjömansskattens riktiga inbetalning torde bestämmelserna i uppbördsförordningen böra tjäna till förebild. Utredningen föreslår regler härom i huvudsaklig överensstämmelse med vad som för närvarande gäller enligt 95—105 §§ uppbördsförordningen. Rederierna skola alltså vara ekonomiskt ansvariga för sjömansskattens behöriga inbetalning i samma utsträckning som de för närvarande äro det ifråga om inbetalning av preliminär skatt för arbetstagare. Utredningen anser icke nödigt att utsträcka detta ekonomiska ansvar till att åvila även befälhavaren. Däremot torde befälhavaren böra bliva straffrättsligt ansvarig, om han gör sig skyldig till försummelse beträffande avdrag för sjömansskatt.

Kap. 12. Förfarandet hos taxeringsnämnderna.

1. Sjömännens taxering.

Med hänsyn till att sjömännen kunna ha inkomst även i land är det tydligt, att frågorna om deras beskattning måste i en eller annan form passera taxeringsnämnderna och bliva föremål för prövning av dem. Frågan om hur denna prövning skall ske torde vara av grundläggande betydelse för en tilltänkt sjömansskatt. De olägenheter, som hittills vidlådit sjömännens beskattning, torde till stor del kunna föras tillbaka på bristande kontakt mellan sjömännen och taxeringsnämnderna. Enligt utredningens mening har man att här i mycket söka roten till det onda i fråga om sjömännens särskilda skattesvårigheter. Sveriges redareförening har också givit uttryck åt detta, då föreningen i sitt yttrande över 1944 års uppbördsberednings förslag uttalar följande: »På grund av sjömansyrkets egenart är det ej möjligt för sjöfolk i allmänhet att avgiva självdeklaration och ej heller att tillvarataga sina intressen genom besvär över beskattningsmyndigheternas beslut. Dessa omständigheter föranleda, att sjömän enligt den nuvarande ordningen bliva taxerade för större inkomst än de i verkligheten åtnjutit samt påförda utskylder med högre belopp än som rätteligen bort påföras dem. Berörda olägenheter för sjöfolket komma icke att undanröjas genom en reform i enlighet med uppbördsberedningens förslag».

Den av utredningen företagna undersökningen rörande sjömännens inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län synes bestyrka, att sjömännens taxeringar i stor utsträckning ske utan ledning av självdeklaration eller med avvikelse från sådan deklaration. Ifråga om sjömän, som haft inkomst endast ombord på fartyg, visar undersökningen, att deklaration avgivits endast i 58,8 procent av undersökta fall samt att avgiven deklaration lagts till grund för taxering i 43,6 procent av fallen. Motsvarande procenttal för sjömän med blandad inkomst äro 84,4 och 55,3 Taxering efter skönsmässig beräkning har påförts beträffande sjömän med inkomst endast ombord i 28,3 procent och beträffande sjömän med blandad inkomst i 11,4 procent av undersökta fall.

Att taxeringsnämnderna, när de taxera sjömän, i så stor utsträckning sakna tillförlitliga uppgifter beror givetvis i första hand på sjömännens svårigheter att avgiva deklaration i behörig ordning. I många fall kunna

nämnderna icke heller nå sjömännen med anmaningar att deklarera. Nämnderna ha därför ofta endast löneuppgifterna att lita till vid sjömännens taxering. Såsom undersökningen även visar lämna emellertid löneuppgifterna för sjömännen icke alltid fullständig ledning. De kunna saknas eller täcka endast en del av beskattningsåret. Åtminstone hittills torde detta ofta haft sin grund däri, att löneuppgifterna för sjömännen varit svårplacerade beroende på osäkra adressuppgifter. Det torde sålunda ha varit ett icke ovanligt fall, att en taxeringsnämnd nödgats taxera en sjöman endast med ledning av löneuppgifter, som icke omfattat hela beskattningsåret. Nämnden har därvid icke utan vidare kunnat förutsätta att sjömannen varit utan arbete under den tid, som icke omfattats av löneuppgifterna, och har då knappast haft annan möjlighet än att påföra en taxering, så avpassad att den täckt vad sjömannen med jämn inkomst under hela beskattningsåret kunnat tjäna.

Den bristande kontakten mellan sjömännen och taxeringsnämnderna torde icke avhjälpas genom att sjömansskatt införes. Snarare kan sjömansskatten verka i motsatt riktning, därigenom att den förutsättes bliva förenad med befrielse från deklarationsplikt. Det synes därför vara av vikt, att vid införande av sjömansskatt finna en form för förfarandet hos taxeringsnämnden, som ger nämnden möjlighet att pröva sjömännens skattefrågor utan att likväl rubba underlaget för sjömansskatten. Skattens syfte att vara en definitiv källskatt får icke riskeras genom efterföljande taxeringsåtgärder.

Frågan om hur ett sjömansskattesystem lämpligen bör samordnas med taxeringsförfarandet har i tidigare uttalanden och förslag behandlats mera ingående i det yttrande, som Sveriges redareförening avgav över 1944 års uppbördsberednings förslag.[1] Redareföreningen har däri framlagt ett positivt förslag till en skatteform för sjömän berörande även förhållandet till taxeringen. Förslaget åsyftar en uppdelning av de skattskyldiga i två kategorier: en, som beskattas definitivt genom sjömansskatt, och en, som taxeras enligt allmänna regler. Genom en sådan gränsdragning skulle man, enligt redareföreningen, kunna räkna med att flertalet sjömän tillhörande manskapet, vilka i allmänhet icke hade annan inkomst än av sin tjänst ombord och vilka i regel ej heller hade någon förmögenhet, komme att erlägga definitiv skatt genom avdrag på lönen. Beträffande befälet finge det antagas, att det övervägande antalet hade inkomst av andra förvärvskällor än sin tjänst, varför denna grupp av sjömän borde beskattas enligt de regler, som gällde för skattskyldiga i allmänhet. Då sistnämnda kategori av sjöfolk i allmänhet finge anses ha förutsättningar att på ett relativt tillfredsställande sätt tillvarataga sina intressen, syntes ej erforderligt att införa särskilda regler för dem.

[1] Sid. 50.

Att åstadkomma en sådan uppdelning av de skattskyldiga i två kategorier torde emellertid — såvitt utredningen kunnat finna — stöta på avsevärda svårigheter. Uppdelningen kan icke rimligen ske redan vid skattens uttagande ombord på fartygen. Därvid torde man vara hänvisad till att uttaga skatt efter enhetliga grunder för båda kategorierna. Uppdelningen skulle därför få ske i efterhand och kan då icke gärna anförtros åt någon annan än taxeringsnämnden. Nämnden skulle sålunda ha att bedöma, om en sjömans inkomst vore enbart av sådant slag, att den kunde anses helt beskattad genom sjömansskatt. Om så vore fallet, skulle taxering icke påföras. Om däremot sjömannen haft viss inkomst i land, skulle han — även för sin inkomst ombord — taxeras enligt vanliga regler. Då det får förutsättas, att sjömansskatt uttagits av båda kategorierna, skulle skatten för den senare kategorien härigenom få karaktär av preliminärt erlagd skatt, vilken skulle gå i avräkning mot den skatt, som kunde komma att påföras på grund av taxering. Då emellertid sjömansskatten får antagas bliva beräknad efter vissa enhetliga grunder, äro utsikterna för att den skall kunna anpassa sig till slutlig skatt betydligt sämre än i fråga om den nu utgående preliminära skatten, vilken grundar sig på individuellt anpassade tabeller eller individuell taxering. Sjömansskatten torde alltså lämpa sig illa för att förvandlas till en preliminär skatt. Vidare torde den kategori, som taxeras enligt vanliga regler, ha skäl att anse sig missgynnad, om en sådan taxering skulle leda till en hårdare beskattning av inkomsten ombord än sjömansskatten skulle gjort. Att en sjöman på detta sätt skulle få betala högre skatt på sin inkomst ombord, därför att han haft någon inkomst i land — eventuellt därför att hans hustru haft sådan inkomst — synes vara en betänklig konsekvens av den föreslagna ordningen. En avgjord svaghet i ett skattesystem av detta slag torde även ligga redan i själva uppdelningen av sjömännen på två kategorier. Svårigheten att finna klara gränser mellan de båda kategorierna är påtaglig. Taxeringsnämnden ställes här inför avgöranden, som bero av växlande och icke alltid med säkerhet kända förhållanden. Om deklaration saknas — vilket sedan en sjömansskatt införts torde komma att hända oftare än förr — och löneuppgifterna te sig ofullständiga, kan taxeringsnämnden icke säkert veta, om sjömannen varit på sjön under hela beskattningsåret eller om han möjligen även haft inkomst i land. Risk torde då finnas för att taxeringsnämnden kan bedöma ett fall, där i verkligheten endast inkomst ombord förekommit, såsom ett fall av blandad inkomst och påföra taxering. Detta skulle medföra, att sjömansskatten, även i fall där den bort vara definitiv, kunde få karaktär av preliminärt inbetalad skatt.

Såsom en annan möjlighet att lösa frågan har utredningen övervägt att låta samtliga sjömän taxeras i vanlig ordning av taxeringsnämnden, varvid dock nämnden skulle i en särskild kolumn av taxeringslängden an-

märka beloppet av sådan inkomst ombord, för vilken sjömansskatt erlagts. Vid skatteuträkningen skulle den skatt, som enligt vanliga regler belöpt på sistnämnda inkomst, anses betald genom sjömansskatten. Den lokala skattemyndigheten skulle sålunda debitera skatt endast för sådan inkomst, som sjömannen haft utöver inkomsten ombord. Vid debitering av statsskatt skulle dock med hänsyn till skattens progression inkomsten ombord tagas i beräkning. Sjömansskatten skulle likväl vara definitiv, så att någon progression — utöver den som inrymts i sjömansskatten — icke skulle träffa inkomsten ombord. Såsom en fördel med ett sådant system kunde möjligen betraktas, att all inkomst bleve fastställd och redovisad i taxeringslängden. Häri torde dock även ligga en svaghet. I och med att taxeringsnämnden skall fastställa även beloppet av inkomst ombord införes ett moment, som kan medföra att sjömansskatten förlorar sin definitiva karaktär. Nämndens avvägning av inkomst ombord och inkomst i land kan komma att påverkas av oförutsedda faktorer. Om löneuppgifterna äro ofullständiga, finnes risk för att taxeringsnämnden alltjämt ser sig nödsakad att taxera inkomst ombord skönsmässigt. Inbetald sjömansskatt skulle då icke täcka den taxerade inkomsten ombord. Om å andra sidan inkomsten ombord uppskattas för lågt, har sjömansskatt inbetalats till högre belopp än som motsvarar taxerad sådan inkomst. Det torde icke kunna undvikas, att på detta sätt åtskilliga komplikationer skulle uppkomma genom bristande överensstämmelse mellan av taxeringsnämnden fastställd inkomst ombord och inbetald sjömansskatt.

En tredje möjlighet synes vara att vid taxeringen helt bortse från sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts. Taxeringsnämnderna skulle alltså icke behöva pröva eller på något sätt fastställa dylik inkomst. Icke heller skulle inkomstens belopp antecknas i taxeringslängden. Om taxeringsnämnden påförde en skönsmässigt beräknad taxering, skulle denna likväl aldrig kunna omfatta sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, eftersom dylik inkomst icke finge taxeras av nämnden. Felande eller ofullständiga löneuppgifter torde i ett system av detta slag icke behöva medföra så stora olägenheter som i de förut omnämnda. Man förutsätter här, att sjömansskatten blir riktigt inbetald, utan att detta förhållande fastslås genom taxering. Möjligen kan invändas, att kontrollen rörande skattens inbetalning kan bliva lidande härigenom. Utredningen har dock av de olika möjligheter, som synas stå till buds, funnit sig böra välja ifrågavarande linje för sjömansskattens anpassning till taxeringen. Det har synts utredningen mest rationellt, att såvitt möjligt frikoppla sjömansskatten från taxeringen. Man torde härigenom vinna, att taxeringsnämnderna i minsta utsträckning få sitt arbete komplicerat genom sjömansskatten, och även undgå det osäkerhetsmoment, som alltid måste bliva förenat med ett fastställande på taxeringsstadiet av inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts.

I enlighet med den linje, som sålunda valts, har utredningen tänkt sig, att gången av taxeringsarbetet, såvitt rör sjömännen, skulle i stora drag bliva följande. När sjömansskattekontoret mottagit redovisning av sjömansskatt för den sista redovisningsperioden av inkomståret, summeras de registerkort, som föras av kontoret för varje sjöman. Med ledning av de summerade korten iordningställer kontoret inkomstuppgifter i två exemplar för varje sjöman, varefter kontoret utan dröjsmål distribuerar den ena serien av inkomstuppgifterna till taxeringsnämnderna. Taxeringsnämnderna skola icke taxera inkomst för vilken sjömansskatt erlagts. Däremot skola nämnderna taxera sjömännen för annan inkomst än sådan, för vilken sjömansskatt erlagts — här kallad inkomst i land — ävensom för förmögenhet. Därest samtaxering med äkta make förekommer, skola nämnderna taxera maken enligt de regler, som gälla för samtaxering. De från sjömansskattekontoret erhållna inkomstuppgifterna skola alltså icke föranleda någon taxering utan endast tjäna nämnderna till ledning för att bedöma i vad mån en sjöman kan antagas även ha haft inkomst i land och i vissa fall för att fastställa taxering av sådan inkomst. I taxeringslängdens anmärkningskolumn skall för skattskyldig, som erlagt sjömansskatt, antecknas »sjöman». Taxeringsnämndens befattning med sjömännens taxeringar är därmed avslutad. Sedermera översänder sjömansskattekontoret den andra serien inkomstuppgifter till vederbörande lokala skattemyndigheter. Denna distribution sker med ledning av debetsedelnumren. Den lokala skattemyndigheten erhåller härigenom kännedom i varje särskilt fall om bl. a. beloppet av den inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, sjömansskattens belopp och det antal månader, under vilka sjömansskatt dragits. Den lokala skattemyndigheten upplägger med ledning härav en sjömansskattelängd, vilken dels tjänar till att fördela sjömansskattens belopp på kommunalskatt, pensionsavgift och statlig inkomstskatt och dels utgör en hjälplängd för att bestämma ortsavdrag samt beloppen av den skatt, som — jämväl med hänsyn till den statliga skattens progression — skall utgå för inkomst i land.

I 51 § kommunalskattelagen stadgas, att fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret och vilkens inom hemortskommunen beräknade taxerade inkomst icke uppgår till 600 kronor, icke skall upptagas till beskattning för sådan inkomst. För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, skall härvid skatteplikten — jämlikt bestämmelse i 52 § kommunalskattelagen — bedömas med hänsyn till båda makarnas sammanlagda inkomst. I fråga om statlig inkomstskatt gälla motsvarande regler. Enligt vad utredningen nu föreslagit, skall emellertid inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, icke taxeras. Fråga uppkommer då, huruvida nyssnämnda regler skola behöva kompletteras med en bestämmelse om att skatteplikten skall bedömas med

hänsyn jämväl till inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts. Härvid blir av betydelse, i vad mån man vid taxeringen skall kunna bortse från inkomst i land till mindre belopp. Då skatteuträkningen vid fall av blandad inkomst måste bliva relativt omständlig, torde redan av praktiska skäl någon taxering av inkomst i land till obetydliga belopp icke böra ske. Att här bestämma gränsen för skattskyldigheten i förhållande till den tid, under vilken inkomsten i land uppburits, och sålunda från taxering utesluta exempelvis inkomst intjänad under kortare tid än en månad torde icke vara möjligt. Gränsen lär få dragas vid visst belopp. Beloppet bör enligt utredningens mening icke bestämmas högre än till 100 kronor taxerad inkomst. En skattefrihet intill denna gräns kan försvaras av praktiska skäl. En högre gräns synes däremot icke försvarlig, särskilt med tanke på att här icke enbart är fråga om inkomst av tjänst utan även om inkomst av fastighet, kapital o. s. v. Det bör vidare bemärkas, att gränsen icke avser inkomstens belopp utan beräknad taxerad inkomst. På grund härav kan inkomst i land även till högre belopp än 100 kronor komma att fritagas från taxering, nämligen om avdrag kunna utnyttjas för exempelvis erlagda kommunalutskylder, försäkringspremier o. s. v. Utredningen föreslår sålunda, att beräknad taxerad inkomst i land, som icke uppgår till 100 kronor, icke skall upptagas till beskattning.

Därest den beräknade taxerade inkomsten i land uppgår till 100 kronor men icke till 600 kronor, torde taxeringsnämnden vid bedömande av skatteplikten få taga hänsyn till den inkomst ombord, för vilken sjömansskatt erlagts. Rätteligen skulle härvid även inkomsten ombord förvandlas till en beräknad taxerad inkomst. Ett sådant förfarande skulle emellertid vara förenat med praktiska svårigheter och synes icke heller nödvändigt att genomföra. Taxeringsnämnderna torde få bedöma skatteplikten med hänsyn till den inkomst ombord, som angives i sjömansskattekontorets inkomstuppgift. Även värdet av naturaförmåner bör därvid tagas i beräkning. Om beräknad taxerad inkomst i land tillsammans med inkomsten ombord uppgår till 600 kronor, skall alltså inkomsten i land taxeras. För äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, bör därvid skatteplikten bedömas med hänsyn till deras sammanlagda inkomst.

I sjömansskattetabellen skall, enligt utredningens förslag, beräknas avdrag för försäkringspremier, folkpensionsavgift m. m. med 200 kronor om året (för gift kvinna dock högst med 100 kronor). Om en sjöman haft inkomst såväl ombord som i land, torde emellertid inträffa, att han i självdeklaration rörande inkomsten i land yrkar avdrag för försäkringspremier enligt gällande regler intill 200 kronor ävensom avdrag för folkpensionsavgift. Rätteligen borde taxeringsnämnden i ett dylikt fall reducera de yrkade avdragen i förhållande till det avdrag, som i enlighet med sjömansskattetabellen medgivits vid beskattning av inkomst ombord. En regel här-

om torde emellertid bliva ytterst svårhanterlig, och det kan synas osäkert, huruvida den skulle bliva på ett riktigt sätt iakttagen och tillämpad. Då den förmån, som sjömannen kan vinna genom att avdrag för försäkringspremier m. m. medgivas fullt ut vid taxering av inkomst i land, är relativt obetydlig, torde man böra undvika att komplicera taxeringsförfarandet med en dylik regel. Taxeringsnämnden torde sålunda böra bedöma sjömannens deklaration rörande inkomst i land enligt allmänt gällande regler, oaktat han därigenom kan bliva tillgodoräknad avdrag till högre sammanlagt belopp än rätteligen bort ske. En konsekvens härav blir, att vid samtaxering den andra maken kan i vissa fall erhålla avdrag intill 200 kronor, oaktat därigenom det för makarna gemensamma avdraget överskrides.

Beträffande det särskilda avdrag å högst 300 kronor vid taxering till kommunalskatt och inkomstens halva belopp, dock högst 1 000 kronor, vid taxering till statsskatt, som kan tillkomma gift kvinna, torde med hänsyn till avdragets storlek en motsvarande eftergift icke kunna medgivas. I de antagligen ganska sällsynta fall, då en gift kvinna haft inkomst såväl ombord som i land, får taxeringsnämnden därför göra en fördelning av avdraget, så att den skattskyldiga icke sammanlagt erhåller högre avdrag för gift kvinna än det lagliga. Om exempelvis en gift kvinna arbetat åtta månader ombord och fyra månader i land, skulle hon eljest kunna bliva tillgodoförd ifrågavarande avdrag med 8/10 på inkomsten ombord och i sin helhet på inkomsten i land. Någon möjlighet att i efterhand rätta ett sådant förhållande hos lokal skattemyndighet lär icke finnas. Även om man helst vill undvika att betunga taxeringsnämnderna med beräkningar, vilka bero av sjömansskatten, torde få föreskrivas att taxeringsnämnden vid beräkning av avdrag tillkommande gift kvinna vid fall av blandad inkomst skall reducera avdraget med hänsyn till vad därav åtnjutits vid beskattning av inkomst ombord. Lämpligt synes vara, att taxeringsnämnden därvid reducerar avdraget på inkomsten i land med så många tiondedelar därav, som svarar mot antalet månader ombord. En sådan regel leder kanske icke alltid till ett fullt korrekt resultat men är i stället relativt lätthanterlig.

Bortsett från nämnda reducering av gift kvinnas avdrag torde sjömansskatten icke behöva bereda taxeringsnämnden något merarbete. Vad nämnden i första hand har att iakttaga är, att inkomst ombord icke skall taxeras. Det bör emellertid framhållas, att med inkomst ombord i detta sammanhang endast förstås sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlägges. Däremot skall nämnden i vanlig ordning taxera inkomst ombord på fartyg under 500 bruttoton liksom i allmänhet även inkomst ombord på utländska fartyg. Vidare kan en person under tid, då han erlagt sjömansskatt, ha haft inkomst ombord i form av dricks pengar, vilken skall taxeras.

Såsom utredningen i senare sammanhang kommer att föreslå, skall redan i stommarna till inkomstlängden instämplas anteckningen »sjöman»

för sådana skattskyldiga, vilka erlagt sjömansskatt. Även om sådan instämpling icke kan ske i alla förekommande fall, bör en dylik åtgärd dock vara till nytta för taxeringsnämnderna i deras arbete och ägnad att fästa uppmärksamheten vid det förhållandet, att sjömansskatt erlagts. När anteckningen saknas i inkomstlängdens stomme, ankommer det emellertid på taxeringsnämndsordföranden att komplettera längden i detta avseende.

Vid tidigare diskussion av sjömännens skattefrågor har förslag framställts om att deras taxeringar borde omhändertagas av särskilda taxeringsnämnder. Då förfarandet hos taxeringsnämnderna enligt de riktlinjer, som utredningen här uppdragit, torde bliva relativt enkelt, finner utredningen icke påkallat, att särskilda nämnder inrättas för taxering av sjömän. I vissa större städer, där ett stort antal sjömän höra hemma, kan dock vara lämpligt, att deras taxeringar sammanföras till behandling av en speciell taxeringsnämnd. Denna nämnd skulle sålunda handhava taxeringen av alla skattskyldiga i staden, vilka under beskattningsåret erlagt sjömansskatt enligt från sjömansskattekontoret erhållna inkomstuppgifter. Den i taxeringslängdens stomme instämplade beteckningen »sjöman» torde underlätta de skattskyldigas överförande till taxering hos en och samma nämnd.

2. Sjömansskattekontorets inkomstuppgifter.

Då taxeringsnämnderna för att kunna bedöma i vad mån en sjöman haft skattepliktig inkomst i land alltjämt komma att behöva uppgifter om hans inkomst ombord, kunde möjligen ifrågasättas, att rederierna även i det följande skulle ha skyldighet att lämna löneuppgifter jämlikt 33 § taxeringsförordningen. Uppgifterna skulle i så fall lämnas direkt till sjömansskattekontoret. Hos kontoret skulle löneuppgifterna avstämmas mot registerkorten. Löneuppgifterna skulle därigenom samtidigt tjäna såsom årssammandrag beträffande den sjömansskatt, som av rederiet redovisats för envar sjöman under inkomståret. Efter avstämningen skulle sjömansskattekontoret förse löneuppgifterna med påstämplingen »sjömansskatt erlagd» och därefter distribuera dem till vederbörande taxeringsnämnder.

Utredningen har övervägt en dylik ordning men kommit till det resultatet, att ifrågavarande uppgifter böra kunna lämnas av sjömansskattekontoret utan medverkan från rederiernas sida. Arbetet med att iordningställa uppgifterna torde för kontoret knappast vara mera omfattande än det arbete, som skulle erfordras för att avstämma rederiernas löneuppgifter mot korten. En sådan avstämning försvåras nämligen avsevärt genom att flera löneuppgifter ofta föreligga för en och samma sjöman. Så är givetvis fallet, om sjömannen tjänstgjort hos olika rederier under året. Men även om sjömannen varit anställd hos endast ett rederi, kan det — enligt vad för

utredningen upplysts — vara förenat med svårigheter för rederiet att på *en* löneuppgift sammanföra all under året till sjömannen utbetalad ersättning, nämligen om han tjänstgjort hos rederiet under olika perioder eller på olika fartyg. Denna splittring av löneuppgifterna gör dem även mindre lämpade som underlag för taxeringsnämndernas och de lokala skattemyndigheternas medverkan i sjömansskattesystemet. Om däremot uppgifterna lämnas av sjömansskattekontoret, kommer för varje sjöman endast en uppgift att lämnas, innefattande ett sammandrag av hans registerkort.

Av rederierna är omvittnat, att det för dem innebär ett mycket omfattande arbete att lämna löneuppgifter enligt 33 § taxeringsförordningen. Med hänsyn till sjömännens rörlighet på arbetsmarknaden och deras ombyten av fartyg torde detta arbete vara för rederierna mera betungande än för arbetsgivare i allmänhet. Om sjömansskattesystemet kan bereda en möjlighet att från rederierna avlyfta skyldigheten att lämna löneuppgifter för sjömännen, är det därför angeläget, att denna möjlighet tillvaratages. Genom en dylik befrielse torde rederierna även kompenseras för det merarbete, som den löpande redovisningen av sjömansskatt kan bereda dem.

Såsom ovan anmärkts skulle rederiernas löneuppgifter — om de bibehölles — även tjäna syftet att för sjömansskattekontoret utgöra årssammandrag av rederiernas redovisning av sjömansskatt. Utredningen har dock icke funnit det nödvändigt att ur denna synpunkt bibehålla uppgiftsskyldigheten. Några årssammandrag av redovisningen synas icke vara oundgängligen behövliga. Utredningen ser sålunda icke något hinder för att rederierna befrias från skyldighet att lämna löneuppgifter för sjömännen och att detta arbetsmoment i stället överflyttas på sjömansskattekontoret.

Utsändandet av uppgifterna till taxeringsnämnderna är ett viktigt och ömtåligt led i sjömansskattesystemet. Arbetet kräver särskild omsorg från sjömansskattekontorets sida, samtidigt som det är av vikt, att det utföres under mycket kort tid. Från rederiernas sida bör detta kunna underlättas genom att rederierna icke onödigtvis dröja med redovisningarna för november och december intill utgången av februari månad utan insända dem så snart som möjligt. Enligt hittills gällande bestämmelser ha rederierna varit skyldiga lämna löneuppgifter enligt 33 § taxeringsförordningen senast den 31 januari under taxeringsåret. Uppenbart är, att rederierna icke alltid kunnat hålla denna tid för avlämnandet. I vissa fall, då fartygen befinna sig utomlands, torde korrespondensen mellan fartyget och rederiet kräva en tid av 1½ à 2 månader. I praktiken har därför en viss förskjutning av tiden för löneuppgifternas avgivande måste förekomma. Sjömansskattekontoret bör dock kunna räkna med att i viss utsträckning erhålla slutredovisning från rederierna för ett inkomstår redan under januari eller tidigare delen av februari påföljande år. I samband med att kontoret bokför beloppen kunna registerkorten summeras och inkomstuppgifterna

ifyllas. I vissa delar kunna uppgifterna ha färdigställts redan tidigare. För kontoret bör det härigenom vara möjligt att distribuera uppgifterna till taxeringsnämnderna successivt under februari och mars månader. Distributionen torde i vanliga fall få ske genom förmedling av länsstyrelserna. För taxeringsnämnderna kan det synas olägligt, att uppgifterna komma dem tillhanda på ett så relativt sent stadium i deras arbete. Den i inkomstlängdens stomme införda anteckningen »sjöman» för ifrågavarande skattskyldiga bör emellertid i detta sammanhang bliva av praktisk betydelse. Genom anteckningen fästes taxeringsnämndens uppmärksamhet på det förhållandet, att den skattskyldige erlagt sjömansskatt under inkomståret. Nämnden har då anledning att vänta med behandlingen av den skattskyldiges taxering, till dess inkomstuppgiften från sjömansskattekontoret hunnit komma nämnden tillhanda. Härigenom torde den föreslagna ordningen icke behöva inverka alltför störande på taxeringsnämndernas arbete.

Av det sagda framgår, att ifrågavarande uppgifter icke ha karaktär av inkomstuppgifter eller löneuppgifter i vanlig mening. Däri uppgiven inkomst skall icke taxeras. Uppgifterna kunna sägas utgöra verifikationer till inkomst, som skall vara undantagen från taxering. För uppgifterna torde därför böra fastställas särskilda formulär. Utredningen föreslår, att dessa tryckas på blanketter av speciell färg, förslagsvis röd. Uppgifterna böra innehålla samtliga de upplysningar, vilka äro obligatoriska för redovisningen av sjömansskatt mellan befälhavare och rederi och för rederiets redovisning till sjömansskattekontoret. Uppgifterna skola alltså för varje sjöman lämna upplysning om namn, födelsedatum och -år, mantalsskrivningsadress, debetsedelnummer, tillämpad kolumn vid skatteavdrag, uppburen inkomst — efter avdrag för pensioneringskostnader —, dragen sjömansskatt och den tid, under vilken inkomsten uppburits. Tiden bör i inkomstuppgiften angivas i dagar, exempelvis 15/3—17/5, 25/5—7/9, 8/10—31/12.

Om med sjömans inkomst i något fall varit förenad förmån av dickspengar eller andra extrainkomster från annan än rederiet, synes det önskvärt, att detta förhållande på något sätt kommer till uttryck i inkomstuppgiften. Hittills torde icke ha varit brukligt, att rederierna i sina uppgifter enligt 33 § taxeringsförordningen lämnat särskilt meddelande därom. Även om en sådan skyldighet kunnat ifrågasättas för rederierna på grund av bestämmelserna i 33 §, har det för rederierna varit vanskligt att med säkerhet avgöra, om dickspengar förekommit. I de fall då på grund av sjömannens yrkesbeteckning eller eljest med större visshet kan antagas, att så varit fallet, bör det för sjömansskattekontoret icke vara omöjligt att genom en anmärkning därom på uppgiften fästa taxeringsnämndens uppmärksamhet på förhållandet. Kontoret torde emellertid härvid böra iaktta en viss varsamhet.

Utredningen föreslår, att ifrågavarande uppgifter hos kontoret upprättas

i två exemplar för varje sjöman. Anledningen härtill är, att sjömansskattekontoret icke blott skall tillhandahålla taxeringsnämnderna dylika uppgifter utan även sedermera översända sådana till de lokala skattemyndigheterna. Utredningen har övervägt, huruvida det skulle vara tillfyllest med endast en serie uppgifter. Detta skulle förutsätta, att inkomstuppgifterna vidarebefordrades från taxeringsnämnderna till de lokala skattemyndigheterna, lämpligen genom att uppgifterna bifogades taxeringslängden i numrerad följd. Emellertid torde alltför stor risk finnas för att ett dylikt system icke komme att fungera tillfredsställande i praktiken. Om taxeringsnämndens ordförande i något fall skulle försumma att bifoga en uppgift, skulle detta bringa oreda i arbetets gång hos de lokala skattemyndigheterna. Med tanke på det allt mera invecklade och ofta mycket forcerade arbete, som utföres hos taxeringsnämnden, lär man icke kunna bortse från eventualiteter av detta slag. Betydligt bättre synes vara, att sjömansskattekontoret direkt till den lokala skattemyndigheten översänder en duplettserie av sjömännens inkomstuppgifter. Den inkomstuppgift, som från sjömansskattekontoret tillställes taxeringsnämnden, behöver då icke redovisas i annan ordning än som vanligen sker med liknande uppgifter. Om sjömannen avgivit självdeklaration, kommer uppgiften att bifogas denna. I annat fall inlägges den i den numrerade serien av deklarationer och övriga bilagor till taxeringslängden.

3. Deklarationsskyldigheten.

Sjömännens deklarationsplikt har i samband med tidigare framställningar och förslag rörande deras beskattning varit på tal vid olika tillfällen. Därvid har i första hand framhållits, att sjömännen på grund av sin frånvaro från hemorten i allmänhet ha särskilda svårigheter att fullgöra deklarationsplikten. För att i någon mån hjälpa sjömännen i detta avseende ha föreslagits olika åtgärder. Det har ifrågasatts, att fartygets befälhavare skulle åläggas att på resa under deklarationstiden tillhandhålla deklarationsblanketter och göra besättningen uppmärksam på skyldigheten att avgiva deklaration. Likaså har ansetts lämpligt, att under nämnda tid deklarationsblanketter skulle hållas tillgängliga på sjömanshusen och rikets lönade konsulat, därvid genom anslag eller på annat sätt deklarationsskyldigheten skulle bringas i erinran. Vidare har föreslagits, att befälhavaren borde åläggas mottaga och till sjömanshus vidarebefordra sjömännens deklarationer, varefter sjömanshusen skulle översända deklarationerna till taxeringsnämnderna. Deklaration skulle därvid anses vara i rätt tid avgiven, om den inkommit till sjömanshuset inom den föreskrivna deklarationstiden. Med samma verkan skulle deklaration kunna avlämnas till svensk konsul i utlandet. Vidare har väckts förslag om utsträck-

ning av deklarationstiden för sjömän. Det har även i vissa sammanhang framställts yrkande om en förenklad deklarationsblankett för sjömän, eventuellt i form av en i motboken insatt blankett.

Därest sjömansskatt införes, torde en naturlig följd därav bliva, att deklarationsskyldigheten för sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, kommer att bortfalla. För den betydande del av sjömännen, som icke ha annan inkomst, bör denna förenkling innebära en avsevärd fördel. För deras del bortfalla härigenom frågorna om särskilt tillhandahållande av deklarationsblanketter, utsträckt deklarationstid o. s. v.

Den av utredningen gjorda undersökningen av sjömäns deklarationer visar emellertid, att omkring hälften av de aktiva sjömännen haft annan inkomst än inkomst till sjöss. För dessa fall av blandad inkomst kvarstår frågan om hur deklarationsskyldigheten lämpligen skall ordnas och hur deras möjligheter att fullgöra den skola underlättas.

Enligt 26 § 1 mom. 2) b) taxeringsförordningen är fysisk person deklarationsskyldig bl. a. om han under beskattningsåret haft inkomst av beskaffenhet att skattskyldighet därför åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomstskatt och i sådant fall tillika hans enligt kommunalskattelagen beräknade taxerade inkomst i någon kommun eller hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomst uppgått, ifråga om sådan person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, till minst 600 kronor och i fråga om annan person, till minst 100 kronor. Då sådan inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, icke skall föranleda skattskyldighet enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig inkomstskatt, torde något tillägg till ifrågavarande författningsrum icke erfordras för att utmärka, att inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, icke föranleder deklarationsplikt. Däremot torde bestämmelsen få kompletteras med en föreskrift om att hänsyn skall tagas även till inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, vid bedömande av deklarationsskyldigheten för annan inkomst. Dock torde deklarationsskyldighet icke böra föreligga för inkomst i land till hur obetydligt belopp som helst. Hur gränsen i detta avseende skall dragas kan diskuteras. Utredningen har emellertid funnit gränsen böra bestämmas så, att deklarationsskyldigheten sammanfaller med skatteplikten för inkomst i land. I överensstämmelse med utredningens tidigare förslag rörande nämnda skatteplikt föreslås därför, att deklarationsskyldighet skall inträda, när den beräknade taxerade inkomsten i land uppgår till minst 100 kronor.

Ifrågavarande gräns kan möjligen synas låg. Det kan göras gällande, att en något högre gräns är tänkbar med hänsyn till att löneuppgift i allmänhet är tillgänglig för taxeringsnämnden, om sjömannen haft någon inkomst

i land. Därest fråga är om inkomst av fastighet eller kapital, lär dock en högre gräns än 100 kronor knappast kunna försvaras. Å andra sidan torde man böra undvika att införa olika regler för inkomst av olika slag. Otvivelaktigt innebär det även en viss fördel, att begreppen deklarationsskyldighet och skattskyldighet överensstämma. En avvikelse i detta hänseende kan för sjömännens del lätt giva anledning till misstag och förväxlingar.

En annan fråga är, på vad sätt hänsyn skall tagas till den inkomst ombord, för vilken sjömansskatt erlagts. I konsekvens med att deklarationsskyldigheten för inkomst i land avser en beräknad taxerad inkomst, borde rätteligen hänsynstagandet avse en beräknad taxerad inkomst ombord. Liksom i fråga om skatteplikten anser dock utredningen, att en regel av detta innehåll skulle bliva alltför invecklad för praktiskt bruk. Man torde få taga i betraktande inkomsten ombord, sådan den föreligger i sjömansskattekontorets inkomstuppgift. Utredningen vill dock beträffande deklarationsskyldigheten gå längre i fråga om förenkling och föreslår, att deklarationsskyldighet vid minst 100 kronor beräknad taxerad inkomst i land skall föreligga i alla de fall, då sjömansskatt erlagts. En sådan regel skulle visserligen för de fall, då inkomsten ombord tillsammans med inkomsten i land understigit 600 kronor beräknad taxerad inkomst, innebära någon skärpning av nu gällande deklarationsplikt. Då emellertid dessa fall säkerligen äro mycket sällan förekommande och då skatteplikten icke påverkas därav, har utredningen med hänsyn till regelns stora praktiska fördelar velat förorda den. Lagtekniskt synes regeln kunna komma till uttryck genom att sista ledet i ovannämnda författningsbestämmelse om deklarationsskyldigheten erhåller följande lydelse: »... i fråga om sådan person, som under hela eller någon del av beskattningsåret varit här i riket bosatt *och icke erlagt sjömansskatt,* till minst 600 kronor och, i fråga om annan person, till minst 100 kronor.»

Om deklarationsskyldigheten regleras på det sätt utredningen nu föreslagit, torde därav följa, att inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, icke behöver uppgivas i självdeklaration, som lämnas rörande annan inkomst. Dock synes lämpligt, att en sjöman, som avgiver deklaration för inkomst i land, däri omnämner, att han under viss tid haft inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts.

Vad nu föreslagits rörande deklarationsskyldigheten bör helt naturligt icke inkräkta på taxeringsnämndernas rätt att utfärda anmaning till en sjöman om att avgiva självdeklaration. Bestämmelsen i 26 § 2 mom. taxeringsförordningen om att jämväl den, som icke på grund av bestämmelserna i 1 mom. har deklarationsskyldighet, likväl är skyldig avgiva självdeklaration efter anmaning, torde sålunda alltjämt böra ha sin giltighet även för en sjöman, som icke haft annan inkomst än sådan, för vilken sjömansskatt erlagts. I dylikt fall behöver dock i självdeklarationen icke

upptagas något belopp utan endast en upplysning om att sjömannen icke haft annan inkomst än nyss sagts.

Genom att beräknad taxerad inkomst i land till lägre belopp än 100 kronor fritages från deklarationsskyldighet torde åtskilliga fall av blandad inkomst icke föranleda deklarationsplikt. Av därefter återstående fall torde — såvitt undersökningen ur deklarationerna visar — närmare hälften avse annan inkomst i land än inkomst av tjänst. Då sådana skattskyldiga ofta ha en relativt stark anknytning till hemorten, bör deklarationsfrågan för deras del vara lättare att lösa. För övriga sjömän — sjöfolk, som vid sidan av inkomst ombord haft en icke alltför obetydlig inkomst av arbete i land — kunna de tidigare framförda förslagen om åtgärder för att underlätta deklaration alltjämt ha aktualitet. Kravet på en förenklad deklarationsblankett torde dock numera få anses tillgodosett genom det år 1947 tillkomna deklarationsformuläret nr 1 b. Någon allmän utsträckning av deklarationstiden för sjömän kan icke gärna ifrågakomma, om deklarationsplikten på nu föreslaget sätt begränsas till allenast viss inkomst i land. Möjligen skulle vissa åtgärder kunna vidtagas för att tillhandahålla ifrågavarande sjömän deklarationsblanketter. En möjlighet synes vara, att rederierna till fartyg, som befinna sig utrikes, översända något antal blanketter och sedermera genom befälhavaren förmedla deklarationernas överlämnande till någon länsstyrelse eller till sjömansskattekontoret. Utredningen befarar dock, att åtgärder av denna natur skulle få föga praktisk betydelse och har med hänsyn till frågans relativt begränsade omfattning icke velat framföra något förslag i detta avseende.

Kap. 13. Förfarandet hos lokal skattemyndighet.

1. Förfarandet i princip.

Vid utformningen av sjömansskattesystemet har utredningen sökt att i möjligaste mån göra reglerna enkla. Utredningen har häri sett en viktig förutsättning för att förslaget skall kunna genomföras i praktiken. För att undgå alltför invecklade bestämmelser ha sålunda föreslagits åtskilliga avsteg från vad som gäller vid beskattning och uppbörd i allmänhet. Vissa eftergifter ha gjorts ifråga om taxering av inkomst i land, löneavdrag för kvarstående skatt har föreslagits icke ifrågakomma ombord på fartygen o. s. v. Reglerna torde härigenom för sjömännens del ställa sig relativt enkla. Ej heller synes förslaget innebära någon belastning för befälhavarna utan snarare en förenkling i förhållande till vad som nu gäller. För rederierna uppkommer ett visst merarbete genom de förteckningar, som skola lämnas till sjömansskattekontoret, men samtidigt bortfaller för dem den betungande skyldigheten att lämna löneuppgifter enligt 33 § taxeringsförordningen. Taxeringsnämndernas arbete lämnas tämligen oberört av sjömansskatten. Likväl är det uppenbart, att ett system av detta slag till sist blir beroende av de allmänt gällande reglerna för beskattningen och icke kan förenklas i högre grad än dessa regler medgiva.

På sätt tidigare framhållits, utgör sjömännens yrkesgrupp icke — såsom man vid ett flyktigt betraktande av frågan ofta föreställer sig — en för sig sig avgränsad yrkesgrupp. I stället omfattar sjömännens krets till mycket stor del folk, som arbetar växelvis på sjön och i land. Sjömansskattesystemet kan därför icke för sig isoleras utan måste sammanfogas med allmänt gällande beskattningsregler. Utredningen har valt att förlägga denna sammanfogning till ett relativt sent stadium i beskattningsförfarandet, nämligen till debiteringsarbetet hos lokal skattemyndighet. Då de allmänna reglerna för beskattningen onekligen måste anses vara mycket invecklade, kan icke undvikas, att ifrågavarande led i sjömansskattesystemet också måste bliva komplicerat. Utredningen anser det dock vara till stor fördel för sjömansskattesystemet, att tillämpningen i denna del lägges i händerna på de lokala skattemyndigheterna, vilka i fråga om rutin och skicklighet böra ha de bästa förutsättningarna att göra de uträkningar, som här komma ifråga. Det kan icke förnekas, att dessa

myndigheter för närvarande äro hårt arbetstyngda. Beträffande den ytterligare arbetsbörda, som härigenom föreslås bliva lagd på dem, vill utredningen framhålla, att arbetet visserligen är av tämligen invecklad natur men dock till omfånget relativt begränsat. Om det antal beskattningsfall, varom här är fråga, slås ut på de olika lokala skattemyndigheterna, torde belastningen på var och en av dem icke bliva större än att den föreslagna ordningen väl går att genomföra. Endast inom de större städerna kan man tala om en anhopning av ifrågavarande skattskyldiga. Det bör vidare bemärkas, att förfarandet blir ganska enkelt beträffande den betydande del av sjömän, som uppbär inkomst endast ombord. Svårigheterna uppkomma egentligen först vid fall av blandad inkomst och vid fall av samtaxering med make.

De lokala skattemyndigheternas medverkan i sjömansskattesystemet kommer att bestå huvudsakligen i två olika uppgifter, nämligen dels en fördelning av erlagd sjömansskatt på olika skatteslag och dels en särskild uträkning av skatt på inkomst i land vid fall av blandad inkomst eller samtaxering.

Såsom framgår av det tidigare avsnittet rörande sjömansskattetabellen, skall i sjömansskatten ingå tre olika slags skatter, dels kommunalskatt, avsedd att i förekommande fall täcka även landstingsmedel, dels statlig inkomstskatt och dels pensionsavgift för folkpensionering. Sjömansskattens fördelning avser alltså en uppdelning av skatten i dessa tre beståndsdelar. Att finna någon enkel metod för en dylik uppdelning, så att exempelvis en viss procentuell del av sjömansskatten skulle anses utgöra kommunal skatt, lär icke vara möjligt. Den omständigheten att den statliga skatten i motsats till den kommunala är progressiv, lägger hinder i vägen för ett dylikt schematiskt tillvägagångssätt. Resultaten bliva alltför osäkra. Man torde därför icke ha annan möjlighet vid fördelningen än att slå isär sjömansskatten efter samma schema, som ligger till grund för dess uppbyggnad i sjömansskattetabellen. Dock är det givetvis icke erforderligt att genom uträkning bestämma mer än två av sjömansskattens beståndsdelar, eftersom den tredje bör kunna anses motsvara vad som återstår av sjömansskatten. Frågan om sjömansskattens fördelning blir därigenom också en fråga om vilken prioritet som skall tillerkännas de olika skatteslagen. Därvid skulle pensionsavgiften kunna anses ha en viss prioritet framför övriga utskylder. Som skäl härför skulle kunna åberopas den tidigare lagfästa och i praxis troligen alltjämt tillämpade ordningen att, om restfört kronoutskyldsbelopp, vari pensionsavgift ingår, endast delvis erlagts, det erlagda anses i första hand utgöra pensionsavgift, såvida den betalningsskyldige icke tillkännagivit annan önskan. Emellertid torde vissa praktiska skäl tala för att kommunalskatten uttages i första hand. Därefter bör pensionsavgiften täckas och slutligen bör återstoden av sjömansskatten anses ut-

göra statlig inkomstskatt. Denna ordning innebär, att kommunen alltid i främsta rummet tillgodoses och att, om sjömansskatt uttagits med för lågt belopp, ett sådant förhållande i första hand inverkar på statsskatten.

Såvida icke sjömansskatten uppgår endast till bagatellbelopp, måste en fördelning av skatten äga rum i varje särskilt fall. Den andra huvuduppgiften för lokal skattemyndighet — särskild uträkning av skatt på inkomst i land — är däremot begränsad till endast fall av blandad inkomst eller samtaxering. Så snart en sjöman haft blandad inkomst, blir fråga om uppdelning av hans ortsavdrag aktuell. Vid beräkning av sjömansskatt har sjömannen tillgodoförts ortsavdrag — kommunalt och statligt — med en tiondedel av avdragens hela belopp för varje månad, under vilken han uppburit inkomst ombord. Har han haft inkomst ombord under tio månader eller längre tid av inkomståret, får ortsavdraget anses vara helt utnyttjat och något sådant avdrag skall icke beräknas vid taxering av hans inkomst i land. Om däremot sjömannen haft inkomst ombord exempelvis under sex månader och inkomst i land under återstående sex månader av året, har han utnyttjat endast sex tiondedelar av ortsavdraget och bör då vid taxering av inkomst i land tillgodoräknas fyra tiondedelar av det i hemortskommunen gällande ortsavdraget.

Med en uppdelning av ortsavdraget på nu angivet sätt blir uträkningen av kommunalskatt på inkomst i land tämligen enkel i fall, då samtaxering icke föreligger. Eftersom kommunalskatten är proportionell, kan den — efter den i kommunen gällande utdebiteringen — uträknas direkt på den beskattningsbara inkomsten i land efter eventuell fördelning av ortsavdrag. Något annorlunda ställer sig förhållandet vid uträkning av statsskatt på inkomst i land. Eftersom den statliga inkomstskatten utgår enligt progressiv skala, måste vid beräkningen hänsyn tagas även till inkomsten ombord. Inkomsterna ombord och i land måste sålunda läggas ihop och skatten uträknas på sammanlagda beskattningsbara inkomsten. Härefter får ett visst avdrag göras för vad som skall anses vara betalt genom sjömansskatten, varefter återstoden skall utgöra skatt på inkomst i land. Man lär härvid icke kunna inskränka sig till att göra avdrag för den statliga inkomstskatt, som faktiskt ingått i sjömansskatten, eftersom ett sådant förfarande ofta skulle innebära, att man för en sjöman med blandad inkomst toge igen de fördelar, som kunde ligga i sjömansskattens beräkning, och på så sätt försatte honom i ett ofördelaktigare läge än en sjöman, som haft inkomst endast ombord. I stället måste avdrag göras med beloppet av den statliga inkomstskatt, som enligt allmänt gällande regler och enligt i hemortskommunen tillämpat ortsavdrag belöper på inkomsten ombord. För avdragets beräkning synas kunna ifrågakomma två olika metoder. Den ena metoden, som kan kallas *proportioneringsmetoden*, innebär, att den på sammanlagda inkomsten belöpande skatten fördelas på inkomst om-

bord och inkomst i land i förhållande till dessa inkomsters inbördes storlek. Den andra metoden — här kallad *toppskattemetoden* — innebär, att inkomsten i land alltid lägges i toppen av den sammanlagda inkomsten och att avdrag sker med det skattebelopp, som enligt vanliga regler skulle falla på sjömannens inkomst ombord, om denna utgjort hans enda inkomst. Inkomsten i land blir därvid belastad med det översta skiktet av den på hela inkomsten fallande progressiva skatten. Vid proportioneringsmetoden tillgodoses icke principen om skattens progression i full utsträckning. Om expempelvis sjömannen haft inkomst ombord hela året och därjämte inkomst av kapital i land, blir vid användande av proportioneringsmetoden en del av den genom kapitalinkomsten inträdande skatteprogressionen fördelad på inkomsten ombord, vilken skall anses beskattad genom sjömansskatt. Då utredningen icke vill förorda en regel, som på detta sätt inkräktar på principen om progressiv statsbeskattning, har utredningen ansett toppskattemetoden böra tillämpas.

Sjömansskatten är avsedd att vara en definitiv skatt för inkomst ombord. Om sjömannen har inkomst även i land, kan av naturliga skäl hans beskattning för sådan inkomst icke regleras genom sjömansskatt. Han kan sålunda — om den preliminärt erlagda skatten för inkomsten i land icke täcker den slutliga — få viss kvarstående skatt att betala. Om sjömannen icke har någon inkomst i land men hans hustru, med vilken han skall samtaxeras, har sådan inkomst, uppkommer en liknande situation. På grund av reglerna för samtaxering av makar faller i allmänhet någon skatt för hustruns inkomst på mannen. Man kunde då möjligen tänka sig, att en sådan på sjömannen fallande skatt, härrörande från hustruns inkomst, antingen icke skulle uttagas alls, eftersom sjömannen finge anses vara definitivt beskattad genom sjömansskatten, eller också skulle uttagas hos hustrun. Utredningen har emellertid avvisat båda dessa alternativ. Så länge principen om samtaxering av makar upprätthålles i skattelagstiftningen, lär icke i detta avseende böra införas någon annan ordning för sjömännen. I stället torde sjömansskatten få anpassas till gällande bestämmelser om samtaxering. Därvid kan icke på hustrun läggas en större skatt än hon enligt allmänna regler skall betala. Hustrun kan icke, därför att hon är gift med en sjöman, försättas i annat läge än om hon vore gift med någon, som har arbete i land. Hon bör sålunda tillförsäkras sin del i de för makarna gemensamma ortsavdragen och bör icke på grund av statsskattens progression påföras högre sådan skatt än som på henne rätteligen belöper. Utredningen har alltså siktat till att lämna hustruns taxering helt oberörd av det förhållandet, att mannen erlagt sjömansskatt. En konsekvens härav blir emellertid, att sjömannen vid samtaxering kommer att i efterhand påföras viss kvarstående skatt — även om han haft inkomst endast ombord — beroende på att ortsavdrag och skatteprogression beräknas gemensamt

för honom och hustrun. I enlighet med samtaxeringsprincipen finns det enligt utredningens mening icke större anledning att efterskänka dylik skatt än det skulle funnits, om inkomsten i land intjänats av sjömannen själv.

Även i fråga om kommunalskatten blir det nödvändigt att vid samtaxering göra en beräkning av makarnas totala taxerade inkomst, omfattande även sjömannens inkomst ombord, då hustrun eljest icke skulle komma i åtnjutande av sin del i ortsavdraget. Med begagnande av det ortsavdrag, som gäller för hemortskommunen, får därefter beräknas beskattningsbar inkomst för vardera maken. Från vad som därvid belöper på mannen skall avdrag göras för den beskattningsbara inkomst, som beräknas motsvara inkomsten ombord. Till grund för uträkningen av den mot inkomsten ombord svarande beskattningsbara inkomsten måste då läggas det i hemortskommunen gällande ortsavdraget, eventuellt vissa tiondedelar därav.

Uträkningen av statlig inkomstskatt i samtaxeringsfallen sker efter samma grunder, som enligt ovan förda resonemang skola gälla för uträkning av dylik skatt på en sjömans inkomst i land. Här får sålunda göras en beräkning av skatt för vardera maken på en gemensam total beskattningsbar inkomst, varefter från den på sjömannen belöpande skatten får avräknas vad som skall anses erlagt i form av sjömansskatt.

De regler, för vilka ovan redogjorts, giva måhända icke alltid ett fullt riktigt resultat. Emellertid torde de uppkommande avvikelserna icke vara större än att de motiveras av praktiska hänsyn, så att en ytterligare komplicering av förfarandet icke skall behöva ifrågakomma.

Om två makar båda haft inkomst ombord, kan sjömansskatten för deras del leda till en påtagligt förmånlig beskattning. Mannen kan då ha tillgodoförts hela det för makarna gemensamma ortsavdraget. För hustrun har dessutom räknats med ortsavdrag såsom för ogift. Utredningen har dock icke funnit skäl att för dylika fall föreslå någon specialregel innebärande, att makarna skulle påföras viss kvarstående skatt. Fallen äro, såsom av tidigare framlagd statistik,[1] torde framgå, mycket sällan förekommande.

2. Förfarandet i detalj.

Enligt gällande ordning har ordföranden i lokal taxeringsnämnd att överlämna inkomstlängden till lokal skattemyndighet i regel senast den 20 maj under taxeringsåret. I inkomstlängden är därvid beträffande kommunal taxering icke några ortsavdrag införda. Vid statlig taxering har däremot ordföranden infört ortsavdrag för annan skattskyldig än ensamstående. Emellertid bör icke i taxeringsnämndsordförandens uppdrag ingå att

[1] Sid. 80.

uträkna ortsavdrag för sjöman. Lämpligen bör därför föreskrivas, att för sjöman i detta hänseende skall gälla samma ordning som för ensamstående skattskyldig. När inkomstlängden överlämnas till lokal skattemyndighet, skulle den sålunda, såvitt rör sjöman och med honom sammanlevande make, icke upptaga något belopp för ortsavdrag. Skattemyndigheten har då att införa ortsavdrag och beskattningsbar inkomst.

Det synes lämpligt, att sjömansskattekontoret till lokal skattemyndighet översänder den andra serien inkomstuppgifter för sjömän ungefär samtidigt med att skattemyndigheten mottager inkomstlängden, d. v. s. senast den 20 maj. Distributionen bör kunna ske direkt till skattemyndigheterna. Hos kontoret bör den andra serien inkomstuppgifter ha ordnats i debetsedelnummerföljd och kunna sändas ut med ledning av debetsedelnumren. Om inkomstuppgifterna på detta sätt överlämnas i en samlad försändelse tillika med ett missiv från sjömansskattekontoret, torde det knappast vara någon risk för att dessa inkomstuppgifter sammanblandas med den serie inkomstuppgifter, som tidigare översänts till taxeringsnämnderna för att tjäna dem till ledning i deras arbete.

Lokal skattemyndighet har sålunda till sitt förfogande dels inkomstlängden och dels den andra serien inkomstuppgifter, när myndigheten har att lösa sina av sjömansskatten beroende uppgifter att fördela skatten och att räkna ut skatt på inkomst i land. Utredningen har tänkt sig följande schema för lokal skattemyndighets arbete i dessa avseenden.

Fördelning av sjömansskatt.

Av inkomstuppgiften framgår bland annat den kontanta inkomstens belopp, tid under vilken inkomsten uppburits (ex. 15/4—18/5, 6/6—11/11), vilken kolumn, som använts vid avdrag för sjömansskatt, samt beloppet av den sjömansskatt, som dragits. Till en början räknar skattemyndigheten ut antalet dagar, under vilka inkomsten uppburits. Antalet divideras med 30. Överskjutande dagantal bortfaller. Härigenom erhålles *månadstalet* för inkomst ombord. Den kontanta inkomsten ombord framgår av inkomstuppgiften. Till denna kontanta inkomst skall läggas värdet av naturaförmåner. Detta värde upptages enligt för året fastställda grunder till vissa belopp per månad, olika för olika inkomstlägen. Sedan tilläget gjorts, utgör summan *inkomst ombord.*[1]

I detta sammanhang har lokal skattemyndighet även att kontrollera, huruvida avdrag för sjömansskatt skett enligt rätt tabellkolumn. Skulle avdrag ha gjorts enligt oriktig kolumn, anmärkes detta förhållande i sjö-

[1] Måhända kan det befinnas möjligt för sjömansskattekontoret att verkställa dessa uträkningar och sålunda redan i inkomstuppgifterna angiva månadstal och inkomst ombord för varje sjöman. Utredningen har dock icke a priori velat räkna med denna möjlighet.

mansskattelängden. Fördelningen sker likväl enligt den kolumn, som tillämpats. Ha olika kolumner tillämpats under samma år, torde särskilda fördelningar få göras av den på de olika tidsperioderna belöpande sjömansskatten.

Den dragna *sjömansskattens belopp* framgår av inkomstuppgiften. Sjömansskatten fördelas nu på 1) kommunalskatt (vari för kommun, som tillhör landsting, ingå även landstingsmedel), 2) pensionsavgift och 3) statlig inkomstskatt. För att bestämma den i sjömansskatten ingående kommunalskatten måste inkomsten ombord förvandlas till en kommunalt beskattningsbar inkomst. Från inkomst ombord göres därvid avdrag med 1) 200 kronor och 2) ortsavdrag enligt ortsgrupp för sjömansskatt, (för gift kvinna med egen inkomst skall dock iakttagas, att avdraget under 1) utgör endast 100 kronor och att särskilt avdrag tillkommer med 300 kronor). Om månadstalet understiger tio, avdrages dock endast så många tiondedelar av nämnda avdrag, som svara mot månadstalet. Det reducerade ortsavdraget avrundas därvid nedåt till jämna tjugotal kronor. Sedan sålunda en kommunalt beskattningsbar inkomst framräknats, förvandlas denna till kommunalskattekronor och -ören, varefter kommunalskatten uträknas enligt den för sjömansskatt gällande utdebiteringen. Härefter uträknas en mot inkomst ombord svarande statligt taxerad inkomst. Denna erhålles genom att inkomst ombord minskas med 1) 200 kronor och 2) den nyss framräknade kommunalskattens belopp avrundat nedåt till jämnt krontal. (För gift kvinna med egen inkomst iakttages dock, att avdraget under 1) utgör endast 100 kronor och att särskilt avdrag tillkommer med halva beloppet av inkomst ombord, dock högst 1 000 kronor.) Om månadstalet understiger tio, minskas dock posten under 1) (liksom gift kvinnas avdrag) med endast så många tiondedelar, som svara mot månadstalet. På den sålunda framräknade statligt taxerade inkomsten beräknas den i sjömansskatten ingående pensionsavgiften, som utgör för ogift person och gift kvinna med egen inkomst en procent och för annan gift person en halv procent av samma inkomst, i båda fallen dock högst 100 kronor. Sedan på detta sätt den i sjömansskatten ingående kommunalskatten och pensionsavgiften blivit bestämda, utgör resten av sjömansskatten statlig inkomstskatt. Fördelningen av sjömansskatten är därmed klar. Skulle sjömansskattens belopp icke medgiva täckning för både kommunalskatt och pensionsavgift, utgår kommunalskatten i första hand. Vidare iakttages, att pensionsavgift icke utföres annat än i jämnt krontal. Överskjutande ören föras till statlig inkomstskatt. Om pensionsavgift icke skall debiteras, föres den uttagna avgiften till statlig inkomstskatt. Om sjömansskatten icke överstiger 10 kronor, göres icke någon fördelning, utan beloppet går helt till staten. I sådant fall bortser man helt från att den skattskyldige haft

inkomst ombord. Skulle han ha haft inkomst i land, skall denna alltså beskattas som om den utgjort hans enda inkomst.

Det anförda belyses av följande exempel, i vilka sjömansskatten beräknats enligt ortsgrupp III och efter en kommunal utdebitering av sex kronor.

Exempel 1.

Ogift. Inkomst ombord 12 mån. 4 800 kronor. Inkomst i land 0.
Sjömansskatt $43 \times 12 = 516$.

Fördelning:

Kom. skatt $4\,800 - 200 = 4\,600 - 630^1 = 3\,970 \times 6 =$ 238:20
Statligt tax. ink. $4\,800 - 200 - 238 = 4\,360$. *Pensionsavgift* ..... 43:—
Statlig inkomstskatt 234:80
516:—

Exempel 2.

Ogift. Inkomst ombord 6 mån. 1 800 kr. Inkomst i land 0.
Sjömansskatt $25 \times 6 = 150$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $1\,800 - \frac{6}{10}\,200 = 1\,680 - \frac{6}{10}\,630 = 1\,320 \times 6 =$ 79:20

Statligt tax. ink. $1\,800 - \frac{6}{10}\,200 - 79 = 1\,600$. *Pensionsavgift* ..... 16:—
Statlig inkomstskatt 54:80
150:—

Exempel 3.

Ogift. Inkomst ombord 2 mån. 600 kr. Inkomst i land 2 500 kr.
Sjömansskatt $2 \times 25 = 50$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $600 - \frac{2}{10}\,200 = 560 - \frac{2}{10}\,630 = 440 \times 6 =$ 26:40

Statligt tax. ink. $600 - \frac{2}{10}\,200 - 26 = 530$. *Pensionsavgift* ..... 5:—
Statlig inkomstskatt 18:60
50:—

[1] Bankat ortsavdrag.

Exempel 4.

Gift. 4 barn. Inkomst ombord 1 mån. 300 kr. Inkomst i land 4 000 kr.
Sjömansskatt 8 kr.

En fördelning skulle se ut så här:

Kom. skatt $300 - \frac{1}{10}\ 200 = 280 - \frac{1}{10}\ 1\,980 = 100 \times 6 =$ ..... 6:—

Statligt tax. ink. $300 - \frac{1}{10}\ 200 - 6 = 270$. *Pensionsavgift* ..... 1:—

Statlig inkomstskatt 1:—

8:—

Då emellertid beloppet icke överstiger 10 kr., räknas det i sin helhet som statlig inkomstskatt.

Exempel 5.

Ogift. Inkomst ombord 1 vecka 40 kr.
Sjömansskatten blir 1 kr. och går till staten.

Exempel 6.

Gift 2 barn. Mannen inkomst ombord 8 mån. 12 000, i land 8 000 kr.
Hustrun inkomst i land 3 500 kr.
Sjömansskatt $282 \times 8 = 2\,256$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $12\,000 - \frac{8}{10}\ 200 = 11\,840 - \frac{8}{10}\ 1\,440 = 10\,700 \times 6 =$ ..... 642:—

Statligt tax. ink. $12\,000 - \frac{8}{10}\ 200 - 642 = 11\,190$. *Pensionsavgift* ..... 55:—

Statlig inkomstskatt 1 559:—

2 256:—

För fördelningen spelar det ingen roll, om blandad inkomst eller samtaxering föreligger.

Exempel 7.

Gift kvinna. Inkomst ombord 3 mån. 900 kr., i land 0.
Mannen inkomst i land 5 000 kr.
Sjömansskatt $13 \times 3 = 39$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $900 - \frac{3}{10}\ 100 - \frac{3}{10}\ 300 = 780 - \frac{3}{10}\ 630 = 600 \times 6 =$ ..... 36:—

Statligt tax. ink. $900 - \frac{3}{10}\ 100 - \frac{3}{10}\ 1\,000 - 36 = 530$. *Pens.-avg.* (5:—) 3:—

Statlig inkomstskatt 0:—

39:—

Om kommunalskatten hade blivit exempelvis kr. 35:40, hade av sjömansskatten återstått kr. 3:60, varav 3 kr. skulle gått till pensionsavgift och 60 öre till statlig inkomsskatt.

Exempel 8.

Ogift. 16 år. Inkomst ombord 3 veckor 350 kr., i land 0.
Sjömansskatt 43 kr.

Fördelning:

Kom. skatt 350 — 0 (ty ej hel månad) = 350 × 6 = ...	21:—
Statligt tax. ink. 350 — 21 = 320. *Pensionsavgift*	0:—
Statlig inkomstskatt	22:—
	43:—

Uträkning av skatt på inkomst i land.

Ifråga om skattskyldiga, som icke haft annan inkomst än sådan, för vilken sjömansskatt erlagts, och som icke heller skola samtaxeras med make, erfordras icke någon åtgärd utöver den fördelning av sjömansskatt, för vilken nu redogjorts.

Beträffande skattskyldiga, som haft blandad inkomst eller som skola samtaxeras med make, har den lokala skattemyndigheten att utöver sjömansskattens fördelning verkställa en särskild uträkning av skatt på inkomst i land. Tillvägagångssättet härvid blir följande.

A. Fall av blandad inkomst, ej samtaxering.

Vid beskattning till *kommunalskatt* av inkomst i land iakttages att, om månadstalet uppgår till eller överstiger tio, ortsavdraget anses ha helt utnyttjats vid beskattning av inkomst ombord. Något ortsavdrag skall då icke medgivas vid beskattning av inkomst i land. Om däremot månadstalet icke uppgår till tio, tillgodoräknas den skattskyldige en tiondedel av det i land gällande ortsavdraget för varje månad, varmed månadstalet understiger tio. Sedan den till kommunalskatt taxerade inkomsten i land minskats med det ortsavdrag, som sålunda kan tillkomma den skattskyldige, uträknas på den därvid framkomna beskattningsbara inkomsten kommunalskatt enligt den utdebitering, som gäller för inkomst i land.

Statlig inkomstskatt på inkomst i land uträknas på följande sätt. Först uträknas skatten på hela inkomsten, d. v. s. inkomst såväl ombord som i land, enligt för taxering i land gällande grunder. Därefter uträknas skatten på endast inkomst ombord enligt för taxering i land gällande grunder. Skatten på inkomsten i land erhålles därefter genom att från skatt på hela inkomsten drages skatten på inkomst ombord. Om månadstalet understiger tio, omräknas dock inkomsten ombord till inkomst för helt år,

varefter avdrag göres med så många tiondedelar av den däråbelöpande skatten som svara mot månadstalet. Skulle månadstalet utgöra noll — sjömannen har haft inkomst ombord under kortare tid än en månad — göres avdrag med beloppet av den statliga inkomstskatt, som ingår i sjömansskatten.

Pensionsavgift beräknas enligt allmänt gällande grunder på den taxerade totala inkomsten, varefter avdrag göres för den pensionsavgift, som ingår i sjömansskatten.

B. Samtaxeringsfall.

Förfarandet vid skatteuträkningen blir i princip detsamma som vid A. dock med den skillnaden, att uträkning här måste ske jämväl av kommunalt beskattningsbar inkomst för vardera maken med hänsyn till hela deras sammanlagda inkomst (såväl ombord som i land). Från den beskattningsbara inkomst, som därvid faller på make, som varit anställd ombord, skall avräknas den kommunalt beskattningsbara inkomst, som med tillämpning av i land gällande ortsavdrag svarar mot enbart hans inkomst ombord. På återstoden skall betalas kommunalskatt enligt i land gällande utdebitering.

Det sagda belyses av följande exempel. (I exemplen ha öretal icke utförts vid beräkning av statlig inkomstskatt.)

Exempel 9.

Ogift. I land ortsgrupp IV, kommunal utdebitering 8 kr.
Inkomst ombord 6 mån. 3 000 kr., i land 3 000 kr.
Sjömansskatt $62 \times 6 = 372$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $3\,000 - \frac{6}{10}\,200 = 2\,880 - \frac{6}{10}\,630 = 2\,520 \times 6 =$ 151:20

Statligt tax. ink. $3\,000 - \frac{6}{10}\,200 - 151 = 2\,720$. *Pensionsavgift* ..... 27:—

Statlig inkomstskatt 193:80

372:—

Taxeringslängden innehåller beträffande inkomst i land exempelvis:
Kom. tax. ink. 2 750. Statl. tax. ink. 2 610

Beräkning av skatt på inkomst i land:

Kom. skatt $2\,750 - \frac{4}{10}\,690 = 2\,480 \times 8 = 198:40$

Statl. ink.-skatt $2\,610 + 2\,720 = 5\,330$; besk. ink. 4.000; skatt ..... 470:—

$\frac{2\,720 \times 10}{6} = 4\,530$; besk. ink. 3 010; skatt $\frac{331 \times 6}{10}$ = skatt ..... 198:—

Skatt på inkomst i land 272:—

Pensionsavgift. 1 % av $5\,330 = 53$ — erlagda $27 = 26:—$

Exempel 10.

Gift. 1 barn. I land ortsgrupp V, kommunal utdebitering 9 kr.
Inkomst ombord 12 mån. 18 000 kr., i land av räntor 2 000 kr.
Hustrun ej inkomst.
Sjömansskatt 283 × 12 = 3 396 kr.

Fördelning:

Kom. skatt 18 000 — 200 = 17 800 — 1 170 = 16 630 × 6 = ... 997: 80
Statligt tax. ink. 18 000 — 200 — 997 = 16 800. *Pensionsavgift* ..... 84: —
Statlig inkomstskatt 2 314: 20
3 396: —

Taxeringslängden innehåller beträffande inkomst i land:

Mannen kom. tax. ink. .. 1 700 Statl. tax. ink. 1 580

Beräkning av skatt på inkomst i land:

Kom. skatt 1 700 — ortsavdrag 0 = 1 700 × 9 = 153: —
Statl. ink.-skatt 1 580 + 16 800 = 18 380 — 3 000 = 15 380; skatt ..... 3 031: —
16 800 — 3 000 = 13 800; » ..... 2 534: —
Skatt på inkomst i land ..... 497: —

Egen pensionsavgift ½ % av 183 = 91 — erlagda 84 = 7: —

Exempel 11.

Gift 2 barn. I land ortsgrupp V, kommunal utdebitering 8 kr.
Mannen inkomst ombord 12 mån. 12 000 kr., i land 0.
Hustrun inkomst i land 3 000 kr.
Sjömansskatt 148 × 12 = 1 776 kr.

Fördelning:

Kom. skatt 12 000 — 200 = 11 800 — 1 440 = 10 360 × 6 = ... 621: 60
Statl. tax. ink. 12 000 — 200 — 621 = 11 170. *Pensionsavgift* ..... 55: —
Statlig inkomstskatt 1 099: 40
1 776: —

Taxeringslängden innehåller beträffande inkomst i land:

Mannen kom. tax. ink. .. 0 Statl. tax. ink. 0
Hustrun kom. tax. ink. .. 2 520 Statl. tax. ink. 1 800

Beräkning av skatt på inkomst i land:

Kom. skatt mannen 11 800 10 440 — 10 150* = 290 × 8 = 23: 20
1 650
hustrun 2 520 2 230 × 8 = ... 178: 40

*(mannen 11 800 — 1 650 = 10 150)

Statl. ink.-skatt mannen 11 170 skatt 1 330 1 330
3 000 9 970
hustrun 1 800 skatt 214
mannen 11 170 3 000 8 170 skatt 1 184 1 184
146

Pensionsavgift mannen 64 — erlagda 55 = 9: —
hustrun 64: —

	På inkomsten i land betalas alltså kom. skatt	statl. ink.-skatt	pensionsavg.
av mannen	23: 20	146: —	9: —
av hustrun	178: 40	214: —	64: —

Exempel 12.

Gift. 2 barn. I land ortsgrupp I, kommunal utdebitering 7 kr.
Mannen inkomst ombord 8 mån. 4 800 kr., i land 1 600 kr.
Hustrun inkomst i land 4 000 kr.
Sjömansskatt 64 × 8 = 512 kr.

Fördelning:

Kom. skatt $4\,800 - \frac{8}{10}\,200 = 4\,640 - \frac{8}{10}\,1\,440 = 3\,500 \times 6 =$ ..... 210: —

Statl. tax. ink. $4\,800 - \frac{8}{10}\,200 - 210 = 4\,430$. *Pensionsavgift* ..... 22: —

Statlig inkomstskatt 280: —

512: —

Taxeringslängden innehåller beträffande inkomst i land:

Mannen kom. tax. ink. .. 1 400 Statl. tax. ink. 1 250
Hustrun kom. tax. ink. .. 3 510 Statl. tax. ink. 2 750

Beräkning av skatt på inkomst i land:

Kom. skatt
mannen 4 640 + 1 400 = 6 040 5 260 — 3 680* = 1 580 × 7 = 110: 60
1 230
hustrun 3 510 3 060 × 7 = ... 214: 20

*(mannen $4\,640 - \frac{8}{10}\,1\,230 = 3\,680$)

Statl. ink.-skatt mannen 4 430 + 1 250 = 5 680 525 525: —
2 500 5 930
hustrun 2 750 253

mannen $\frac{4\,430 \times 10}{8} = 5\,530 - 2\,500 = 3\,030$; skatt $\frac{334 \times 8}{10} =$ 267: —

258: —

Pensionsavgift mannen 42 — 22 = 20
hustrun 42

	På inkomst i land betalas alltså kom. skatt	statl. ink.-skatt	pensionsavg.
av mannen	110: 60	258: —	20: —
av hustrun	214: 20	253: —	42: —

Exempel 13.

Gift. I land ortsgrupp II, utdebitering 9 kr.
Mannen inkomst ombord 8 mån. 3 200 kr., i land 2 000 kr.
Hustrun inkomst ombord 4 mån. 1 200 kr., i land 2 400 kr.
Sjömansskatt för mannen $30 \times 8 = 240$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $3\,200 - \frac{8}{10}\,200 = 3\,040 - \frac{8}{10}\,900 = 2\,320 \times 6 =$ 139:20

Statl. tax. ink. $3\,200 - \frac{8}{10}\,200 - 139 = 2\,900$. *Pensionsavgift* ..... 14:—

Statlig inkomstskatt 86:80

240:—

Sjömansskatt för hustrun $4 \times 13 = 52$ kr.

Fördelning:

Kom. skatt $1\,200 - \frac{4}{10}\,100 - \frac{4}{10}\,300 = 1\,040 - \frac{4}{10}\,630 = 800 \times 6 =$ .... 48:—

Statl. tax. ink. $1\,200 - \frac{4}{10}\,100 - \frac{4}{10}\,1\,000 - 48 = 710$. *Pens.-avg.* (7:—) 4:—

Statlig inkomstskatt 0:—

52:—

Taxeringslängden innehåller beträffande inkomst i land:

Mannen kom. tax. ink. .. 1 800 Statl. tax. ink. 1 700
Hustrun kom. tax. ink. .. 1 900 Statl. tax. ink. 1 200

Beräkning av skatt på inkomst i land:

Kom. skatt

mannen $3\,040 + 1\,800 = 4\,840$ $4\,340 - 2\,410^{*} = 1\,930 \times 9 = 173:70$
810

hustrun $1\,040 + 1\,900 = 2\,940$ $2\,630 - 740^{**} = 1\,890 \times 9 = 170:10$

*(mannen $3\,040 - \frac{8}{10}\,810 = 2\,410$)

**(hustrun $1\,040 - \frac{4}{10}\,810 = 740$)

Statl. ink.-skatt

mannen $2\,900 + 1\,700 = 4\,600$ 320 320
2 625 3 880

hustrun $710 + 1\,200 = 1\,910$ 133 133

mannen $\frac{2\,900 \times 10}{8} = 3\,620$ $\frac{202 \times 8}{10} = 162$
2 625 2 760

hustrun $\frac{710 \times 10}{4} = 1\,770$ $\frac{99 \times 4}{10} = \frac{\quad}{158}$ $\frac{40}{93}$

Pensionsavgift mannen 32 — erlagda 14 = 18 kr.
hustrun 32 — erlagda 4 = 28 kr.

	På inkomst i land betalas alltså kom. skatt	statl. ink.-skatt	pensionsavg.
av mannen	173:70	158:—	18:—
av hustrun	170:10	93:—	28:—

Exempel 14.

Gift kvinna med egen inkomst. Inga barn.
I land ortsgrupp IV, kommunal utdebitering 10 kr.
Hustrun inkomst ombord 6 mån. 2 400, i land 400 kr.
Mannen inkomst i land 6 000 kr.
Sjömansskatt för hustrun 6 × 30 = 180 kr.

Fördelning:

Kom. skatt $2\,400 - \frac{6}{10}\,100 - \frac{6}{10}\,300 = 2\,160 - \frac{6}{10}\,630 = 1\,800 \times 6 =$ .. 108:—

Statl. tax. ink. $2\,400 - \frac{6}{10}\,100 - \frac{6}{10}\,1\,000 - 108 = 1\,630$. *Pensionsavgift* 16:—

Statlig inkomstskatt 56:—

180:—

Taxeringslängden innehåller beträffande inkomst i land:

Mannen kom. tax. ink. .. 5 700 Statl. tax. ink. 5 400
Hustrun kom. tax. ink. .. 280 Statl. tax. ink. 320

Beräkning av skatt på inkomst i land:

Kom. skatt mannen 5 700 $5\,030 \times 10 =$ 503:—

960

hustrun $2\,160 + 280 = 2\,440$ $2\,150 - 1\,590^* = 560 \times 10$ 56:—

*(hustrun $2\,160 - \frac{6}{10}\,960 = 1\,590$)

Statl. ink. skatt mannen 5 400 401

2 875 4 470

hustrun $1\,630 + 320 = 1\,950$ 144 144

hustrun $\frac{1\,630 \times 10}{6} = 2\,710 - 2\,875$ 0 0 0

144

Pensionsavgift mannen 36 kr.
hustrun 36 — erlagda 16 = 20 kr.

	På inkomsten i land betalas kom. skatt	statl. ink.-skatt	pensionsavg.
av mannen	503:—	401:—	36:—
av hustrun	56:—	144:—	20:—

3. Sjömansskattelängden.

För lokal skattemyndighets arbete med sjömansskatten erfordras, att en särskild *sjömansskattelängd* upplägges av myndigheten. Längden torde icke böra uppdelas kommunvis utan kan föras genomgående för den lokala skattemyndighetens verksamhetsområde — fögderi eller stad — varvid dock längden för varje kommun skall kunna summeras för sig. Ett förslag till formulär för dylik sjömansskattelängd framlägges i *bilaga 9*. För att belysa sjömansskattelängdens funktion har i formuläret ifyllts siffror för vissa av de förut i detta kapitel angivna exemplen.

Sjömansskattelängden anses utgöra en del av inkomstlängden. Om i inkomstlängdens anteckningskolumn finnes för någon person anmärkt »sjöman», kan hans inkomstbeskattning för ifrågavarande år icke bedömas utan att även uppgifterna i sjömansskattelängden beaktas. Sjömansskattelängden bör sålunda åtfölja inkomstlängden. När avskrift göres av inkomstlängden, måste tillika avskrift göras av sjömansskattelängden. Till den avskrift av inkomstlängden, som göres för kommunernas räkning, synes dock icke behöva fogas en fullständig avskrift av sjömansskattelängden. Redan på grund av sjömansskattelängdens omfång synes det önskligt, att de kommunala avskrifterna förenklas till att omfatta endast vissa kolumner i sjömansskattelängden. Däremot bör en fullständig avskrift av sjömansskattelängden göras till den avskrift av inkomstlängden, som skall sändas till länsstyrelsen. Sistnämnda avskrift bör emellertid, innan den överlämnas till länsstyrelsen, passera sjömansskattekontoret, dit den bör överlämnas av lokal skattemyndighet senast den 15 juli. Kontoret har därvid att granska ifrågavarande avskrift särskilt med hänsyn till de anteckningar om oriktig kolumn för skatteavdrag, som kunna ha gjorts av lokal skattemyndighet. Från kontoret vidarebefordras längdavskriften till vederbörande länsstyrelse, där den bifogas den från lokal skattemyndighet erhållna avskriften av inkomstlängden.

En persons taxerade och beskattningsbara inkomst har betydelse i olika avseenden, icke endast för hans beskattning. Storleken av nämnda inkomst kan påverka hans möjlighet att komma i åtnjutande av olika slag av bidrag eller lindring i utgifter, exempelvis nedsättning i skolavgifter för barn, stipendier, rabatter o. s. v. Tydligt är, att en handling, som avser att visa, hur en sjöman blivit beskattad, icke är fullständig utan att den omfattar även vissa uppgifter ur sjömansskattelängden. När taxeringslängdsutdrag utfärdas för en sjöman, måste sålunda på utdraget anmärkas även vissa belopp enligt sjömansskattelängden. Särskilda blanketter för utfärdande av dylikt bevis torde böra finnas tillgängliga för sådana myndigheter, som lämna utdrag ut taxeringslängden.

Enligt 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt är beräkningen av

beskattningsbar förmögenhet i vissa fall beroende av den enligt förordningen om statlig inkomstskatt fastställda sammanräknade nettoinkomstens storlek. Även för ifrågavarande spärregel blir det av betydelse, att sjömannens skatteplikt bedömes icke enbart med hänsyn till innehållet i inkomstlängden utan även med beaktande av siffrorna i sjömansskattelängden. Lämpligast synes vara, att någon uträkning av beskattningsbar förmögenhet för en sjöman icke verkställes hos taxeringsnämnden. Nämnden torde för honom böra i förmögenhetslängden införa endast uppgift om antagen skattepliktig förmögenhet samt i anteckningskolumnen anmärka »sjöman». Lokal skattemyndighet bör därefter kunna fastställa den beskattningsbara förmögenheten.

Kap. 14. Möjligheterna till rättelse av för högt eller för lågt uttagen sjömansskatt.

1. Allmänna synpunkter.

På grund av sin schematiska karaktär kan sjömansskatten i åtskilliga fall komma att innebära en alltför hög beskattning i förhållande till vad som uttages genom taxering efter vanliga grunder. Frågan om hur rättelse härutinnan skall kunna åvägabringas berördes i de två likalydande motioner rörande sjömännens beskattning, som väcktes vid 1945 års höstriksdag, ävensom i bevillningsutskottets utlåtande i anledning av motionerna.[1] Man tänkte sig därvid närmast, att sjömännen borde beredas möjlighet att i särskilda fall få sin beskattning bestämd enligt allmänt gällande regler. I direktiven för utredningen har ifrågasatts samma möjlighet till korrektion av tabellskatten för sjömän. Däri uttalas, att det bör övervägas om icke sjöman bör äga rätt att, om han så finner erforderligt, inom viss tid efter inkomstårets utgång avgiva deklaration för att efter taxering få den skatt fastställd, som han rätteligen haft att erlägga, och därefter i förekommande fall få för mycket erlagd skatt återbetald.

Nämnda uttalande i direktiven synes närmast åsyfta, att sjömannen skulle medgivas en allmän valrätt mellan sjömansskatt och vanlig taxering. Han skulle med andra ord aldrig fråntagas möjligheten att få sina skatter fastställda genom taxering. Utredningen har närmare diskuterat denna fråga. Emellertid har utredningen icke funnit det möjligt att genomföra en sådan allmän valrätt. Man kan icke bortse från faran, att den skulle komma att begagnas i alltför stor utsträckning och reservationsvis, varigenom sjömansskattens syfte skulle förryckas. Om sjömännen i större omfattning skulle inkomma med ansökningar om att bliva överförda till vanlig taxering — därest en sådan skulle visa sig mera förmånlig för dem — kunde avsevärda olägenheter uppkomma. Invecklade uträkningar om vilket alternativ, som kunde vara det förmånligaste för sjömannen, skulle då behöva ske hos beskattningsnämnderna. Prövningen kan i dessa fall icke lämpligen åläggas taxeringsnämnden utan torde få ske hos prövningsnämnden. Härtill komma de tekniska svårigheter, som alltid måste bliva förenade med dylika överföringar. Av olika skäl synes det sålunda ange-

[1] Sid. 55.

läget, att ett förfarande av denna art begränsas till att avse endast särskilda undantagsfall.

Såsom utredningen i samband med behandlingen av förfarandet ombord funnit, bör möjlighet till restitution stå öppen för sjömannen, om en ändring i hans familjeförhållanden, som bort för honom medföra lägre skatt, icke omedelbart kunnat iakttagas vid avdrag för sjömansskatt. Intet torde hindra, att restitutionsmöjligheten utsträckes till andra fall, där sjömansskatten kan te sig obillig. Restitutionsmöjligheten innebär ett enklare förfarande än alternativet vanlig taxering. Prövning kan ske centralt hos sjömansskattekontoret. I valet mellan olika rättelsemedel torde därför det enkla restitutionsförfarandet böra tillgripas i första hand och vanlig taxering endast då omständigheterna påkalla detta.

De olika anledningarna till att sjömansskatten kan leda till felaktigheter eller till ett från vanlig taxering avvikande resultat, torde i huvudsak bliva följande:

A. Formella fel, bestående i att
1) avdrag för sjömansskatt underlåtes
2) avdrag för sjömansskatt göres enligt felaktig kolumn
3) avdrag för sjömansskatt göres enligt rätt kolumn men med felaktigt belopp.

B. Avvikelser beroende på att — i avsaknad av anteckning om tabellkolumn — avdrag gjorts enligt kolumn för ogift eller enligt tidigare års kolumn.

C. Avvikelser beroende av sjömansskattetabellens schematiska karaktär, nämligen
1) avvikelser i förhållande till reglerna om avdrag vid vanlig taxering för
   a) kostnader för intäkternas förvärvande
   b) underskott på förvärvskälla
   c) allmänna skatter
   d) periodiskt understöd
   e) avgifter till folkpensioneringen
   f) avgifter till annan pensionsförsäkring
   g) försäkringspremier (inom 200-kronorsavdraget)
   h) belopp tillkommande gift kvinna med förvärvsarbete
   i) underskott i andra makens deklaration
   j) ömmande omständigheter
2) avvikelser hänförliga till ojämn inkomst under året beroende av
   a) att inkomst ombord uppburits endast under viss del av året
   b) att inkomst ombord uppburits med varierande belopp under olika månader av året.

När det gäller att bedöma i vad mån rättelse bör ske i dessa olika fall, torde man böra hålla i minne, att sjömansskatten är avsedd att vara en definitiv skatt och att de praktiska fördelarna därav icke böra reduceras genom specialregler om efterföljande rättelse i större utsträckning. Vidare bör ihågkommas, att sjömansskatten i sig själv är avsedd att medgiva en viss genomsnittskompensation för sådana förhållanden, som icke kunna tillgodoses i sjömansskattetabellen. Utredningen har i detta avseende föreslagit två särskilda korrektiv, dels en låg utdebitering för kommunalskatt och dels en på tio månaders sysselsättning grundad skattetabell. I samma riktning verkar den förordade måttliga värderingen av naturaförmåner liksom även åtskilliga eftergifter vid samtidig taxering av inkomst i land. Olika möjligheter till fördelar för sjömännen ha sålunda ansetts böra godtagas, för att sjömansskatten skall bliva praktiskt genomförbar. Vid taxering enbart av inkomst i land göras icke eftergifter av detta slag. Där sker en noggrann beräkning. Å andra sidan kan vid denna noggranna beräkning erhållas vissa särskilda förmåner och beaktas individuella kostnader och belastningar, vartill hänsyn icke kan tagas vid beräkning av sjömansskatt. Man torde finna, att dessa båda förfaranden för uttagande av skatt icke böra sammanblandas utan hållas klart åtskils, vilket bl. a. innebär, att sjömännen icke böra ha både de förmåner, som nödvändigt äro förknippade med den schematiska sjömansskatten, och de speciella förmåner, som kunna erhållas vid vanlig taxering.

2. Restitution av sjömansskatt.

Vid granskning av den ovan gjorda sammanställningen över fall av avvikelser, som kunna uppkomma vid uttagande av sjömansskatt, torde framgå, att de under A och B anmärkta förhållandena kunna — om därav föranletts att skatt uttagits till för högt belopp — regleras genom ett enkelt restitutionsförfarande. Ifråga om formella fel — A 2 och 3 — torde någon beloppspärr för restitution icke gärna böra upprätthållas. Beträffande de under B anmärkta fallen, vilka ofta kunna ha berott av sjömannens egen försummelse, torde däremot en sådan spärr böra finnas, lämpligen innebärande, att belopp, som icke uppgår till 50 kronor för helt inkomstår, icke restitueras.

Även i fråga om de under C 2 b anmärkta fallen — inkomst ombord har uppburits med varierande belopp under olika månader — vore ett restitutionsförfarande tänkbart. Om en sjöman haft inkomst ombord, som på grund av övertidsersättning växlat kraftigt under olika månader, finnes möjlighet att matematiskt bestämma den sjömansskatt, som uttagits för högt i jämförelse med vad som skulle utgått, om inkomsten jämnt för-

delats på tio månader eller på det lägre antal månader av året, under vilka sjömannen uppburit den. Utredningen har emellertid funnit sig icke böra föreslå någon restitutionsrätt i dessa fall. Härvid bör bemärkas, att en särskild beräkningsregel föreslagits för uttagande av sjömansskatt på engångsersättningar till större belopp. I övrigt torde de avvikelser, varom här är fråga, få anses kompenserade genom de olika förmåner, vilka sjömansskatten kan bereda, om förhållandena ses på längre sikt. Det är icke sagt, att avvikelser av denna art medföra högre skatt än som skulle uttagits vid vanlig taxering. Frågan rör endast avvägningen av skatten sjömännen emellan. Utredningen har icke ansett nödvändigt att belasta förfarandet med det icke obetydliga antal restitutionsfall, som kunde uppkomma i detta avseende.

I fråga om de under C 2 a anmärkta fallen — inkomst ombord har uppburits endast under viss del av året — ställer sig förhållandet något annorlunda. Hit hör inkomstbortfall under längre eller kortare tid. Om ett sådant förhållande sträckt sig över längre tid av inkomståret, blir frågan om justering av sjömansskatten aktuell. Skäligen bör i dylika fall en möjlighet till rättelse finnas. Även här bör emellertid såsom rättelsemedel kunna begagnas direkt restitution av sjömansskatt utan att taxeringsförfarande skall behöva tillgripas. Sedan inkomståret gått till ända och sjömansskattelängderna färdigställts, bör det vara möjligt för sjömansskattekontoret att med ledning av utdrag ur dem fastställa, huruvida sjömansskatt uttagits med för högt belopp eller icke i förhållande till vad som skulle uttagits enligt vanliga beskattningsregler. Utan att en formell taxering tillgripes, bör sålunda kontoret med stöd av uppgifterna i sjömansskattelängden kunna räkna ut den totala skatt, som skulle ha utgått enligt vanliga grunder, och jämföra denna totala skatt med det samlade belopp, som utgått i form av sjömansskatt och — eventuellt — skall utgå i form av skatt på inkomst i land. Om det därvid visar sig, att en beskattning enligt reglerna för sjömansskatt ställer sig avsevärt ogynnsammare för sjömannen än en beskattning enligt allmänna regler, bör restitution av sjömansskatt kunna ske. Utredningen anser dock, att endast väsentliga avvikelser böra komma i betraktande och föreslår, att restitutionsmöjligheten begränsas till att avse sjömän, som under inkomståret haft inkomst ombord under kortare sammanlagd tid än åtta månader och för vilka det på nyss angivet sätt framräknade skillnadsbeloppet utgör minst 50 kronor.

Beslut om restitution torde — om fråga icke är om formella fel — böra göras beroende av ansökan från sjömannen. Utredningen föreslår, att sådan ansökan skall ha inkommit till sjömansskattekontoret senast under året efter inkomståret. I samband med att sjömansskattelängderna passera kontoret böra dittills inkomna ansökningar kompletteras med utdrag av längderna. Kontoret beslutar sedermera över ansökningarna och föran-

staltar om restitution i förekommande fall. Ränta torde icke böra utgå vid restitution annat än då fråga är om återbetalning på grund av sådana formella fel, som åsyftas under A 2 och 3 i sammanställningen.

3. Indrivning av för lågt uttagen sjömansskatt.

De under A och B anmärkta förhållandena kunna också innebära, att sjömansskatt dragits med för lågt belopp. Dylika förhållanden kunna upptäckas beträffande de under A 1 och 3 anmärkta felaktigheterna hos sjömansskattekontoret vid dess granskning av rederiernas redovisningar och beträffande de övriga felaktigheterna hos lokal skattemyndighet. Enligt vad tidigare föreslagits, skall lokal skattemyndighet i sådant fall anmärka förhållandet i sjömansskattelängdens anteckningskolumn. När sedermera sjömansskattelängden passerar sjömansskattekontoret, bör kontoret efter undersökning vidtaga åtgärd för rättelse genom beslut om uppdebitering och indrivning av felande belopp. Dock bör dylik åtgärd icke vidtagas utan att fråga är om mera väsentliga felaktigheter. Med hänsyn till svårigheten att överblicka de olika fall, som kunna uppkomma, har utredningen i detta avseende icke velat föreslå någon till beloppet fixerad gräns. Felaktigheter, som uppmärksammas vid sjömansskattekontorets granskning av rederiernas redovisningar, torde icke sällan kunna rättas i en följande redovisning, sedan kontoret under hand fäst rederiets uppmärksamhet på förhållandet.

4. Taxering efter vanliga grunder. Jämkning.

De under C 1 i sammanställningen anmärkta fallen kunna icke lämpligen regleras enbart genom restitution. Här är icke fråga om avvikelser, som direkt bero av sjömansskattens beräkning, utan som ha sin grund i omständigheter, vilkas riktighet och skälighet bör prövas av beskattningsnämnd. I den mån rättelse kan anses erforderlig, torde inkomsten böra helt frigöras från sjömansskatten och överföras till vanlig taxering. I det följande skola de olika punkterna under C 1 granskas var för sig.

Avdrag för intäkternas förvärvande torde för sjömännen i allmänhet icke ha större betydelse, om man bortser från hyresavgiften, vilken såsom i tjänsten erlagd avgift för pensionering skall avdragas från inkomsten innan sjömansskatt beräknas därå. De andra avdrag, som här kunna komma i fråga, äro avdrag för facklitteratur och instrument samt för resor mellan fartyget och hemorten. Det är givet, att dylika utgifter icke få avdragas vid taxering av inkomst i land, om sjömannen skulle haft sådan inkomst vid sidan av inkomsten ombord. Undantagsvis kan det vara tänkbart, att en sjöman haft så stora kostnader i detta avseende, att en vanlig taxering

skulle ställa sig förmånligare för honom än beskattning genom sjömansskatt. Dessa fall torde dock icke vara av den betydelse, att en specialregel om rätt till vanlig taxering skall behöva införas för dem.

Avdrag för underskott på förvärvskälla. Undersökningen från sjömännens deklarationer — kap. 5 — visar, att i 4 408 undersökta deklarationer sådant avdrag förekommit i 160 fall. Av dessa rörde 78 fall avdrag för underskott å fastighet med i medeltal 598 kronor, 65 fall avdrag för gäldränta med i medeltal 189 kronor och 17 fall avdrag för underskott å annan förvärvskälla med i medeltal 672 kronor. För dylika fall torde möjlighet till vanlig taxering få hållas öppen.

Avdrag för allmänna skatter skulle kunna tänkas bliva aktuellt, om sjömannen under beskattningsåret blivit påförd skatt för inkomst i land eller erlagt fastighetsskatt men under samma år haft enbart inkomst ombord eller i varje fall så liten inkomst i land, att han icke kan utnyttja skatteavdraget helt. Fallen torde vara relativt sällsynta. Någon särskild korrektionsmöjlighet för dem torde icke böra införas.

Avdrag för periodiskt udnerstöd har enligt nämnda statistik, berörande 4 408 deklarationer, förekommit i 101 fall med ett genomsnittligt belopp av 654 kronor. För dessa fall måste tydligen finnas en möjlighet till vanlig taxering.

Avdrag för folkpensionsavgifter är, såvitt rör de obligatoriska avgifterna, vid sjömansskatt beaktade genom att de anses ingå i det avdrag å 200 kronor, varmed sjömansskattetabellen räknar (för gift kvinna 100 kronor). I detta avseende bör alltså vanlig taxering icke kunna påkallas. Däremot bör så vara fallet beträffande frivilligt erlagda avgifter, som inbetalats till pensionsstyrelsen och vilka kunna uppgå till väsentliga belopp.

Avdrag för avgifter till annan pensionsförsäkring bör kunna föranleda vanlig taxering.

Avdrag för försäkringspremier, begränsat till 200 kronor, är beaktat i sjömansskattetabellen. Visserligen kan sägas, att det särskilda avdraget i tabellen på 200 kronor skall täcka även obligatorisk folkpensionsavgift och därför emellanåt kan tänkas icke medgiva full kompensation. Emellertid torde sjömännen utöver sina hyresavgifter i allmänhet knappast betala försäkringsavgifter till så högt belopp som 200 kronor årligen. Rätt till vanlig taxering synes icke böra ifrågasättas för de mindre avvikelser, som i detta hänseende kunna uppkomma.

Avdrag tillkommande gift kvinna med förvärvsarbete är beaktat i sjömansskattetabellen. Dock kan inträffa, att tabellen icke ger avdrag i den utsträckning, som skulle skett vid taxering av inkomst i land, exempelvis om en gift kvinna arbetar endast någon del av året ombord. Av hänsyn till dessa fall anser utredningen, att möjlighet till vanlig taxering icke bör vara utesluten.

Avdrag för underskott i andra makens deklaration torde förekomma rätt sällan. Här kan dock vara fråga om ganska stora belopp och man lär icke böra undanhålla möjlighet till vanlig taxering i dylika fall.

Avdrag för ömmande omständigheter. Här åsyftas sådant avdrag, som omnämnes i 50 § 2 mom. 3 st. kommunalskattelagen och 9 § 2 mom. 2 st. förordningen om statlig inkomstskatt. Även i dessa fall bör finnas rätt till vanlig taxering.

Denna undersökning ger vid handen, att möjligheten för en sjöman att begära taxering enligt allmänt gällande regler skulle kunna begränsas till fall, då sjömannen vid sådan taxering är berättigad till avdrag

1) för underskott på förvärvskälla i land,
2) för utbetalning av periodiskt understöd,
3) för betalning av frivillig avgift till pensionsstyrelsen eller avgift för annan pensionsförsäkring,
4) tillkommande gift kvinna med förvärvsarbete,
5) för underskott i andra makens deklaration samt
6) för ömmande omständigheter.

Genom en sträng begränsning till dessa speciella fall skulle alternativet vanlig taxering kunna förekomma vid sidan av sjömansskatten utan att alltför mycket splittra eller bringa oreda i sjömansskattesystemet. Här blir fråga om endast ett relativt litet antal fall, som kunna för sig klart utskiljas. Däremot skulle sjömännen icke få välja vanlig taxering, exempelvis om kommunalskatten i hemortskommunen i kombination med där gällande ortsavdrag skulle i något fall innebära en billigare beskattning än sjömansskatten.

Vanlig taxering torde dock i ovan angivna sex fall icke böra medgivas, med mindre fråga är om väsentligt belopp. För att sjömannen själv skall kunna bedöma saken, torde man i detta avseende icke böra bestämma gränsen i förhållande till visst skattebelopp utan i förhållande till storleken av de avdrag, vilka åberopas som skäl för vanlig taxering. Utredningen föreslår en gränsdragning vid avdrag uppgående till lägst 500 kronor.

Taxering enligt vanliga regler bör begäras hos prövningsnämnden i det län, där sjömannen är hemmahörande, genom framställning senast under året efter inkomståret. Vid framställningen bör fogas självdeklaration. Om prövningsnämnden finner, att sjömannen vid bifall till framställningen skulle bliva högre beskattad än som skett genom uttagen sjömansskatt, bör det ligga i sakens natur, att någon taxering enligt vanliga regler icke påföres och att framställningen sålunda icke föranleder någon prövningsnämndens åtgärd. Vid den vanliga taxeringen böra helt allmänna regler gälla. Även beträffande naturaförmånernas värdering torde böra gälla samma normer som för sjöfolk, vilka icke betala sjömansskatt. Prövningsnämnden bör om möjligt avgöra ifrågavarande framställningar före den

10 oktober, så att besluten kunna bliva iakttagna vid uträkning av slutlig skatt. Taxeringsnämnden bör icke taga ställning till dylika framställningar utan uteslutande följa regeln, att inkomst, för vilken sjömansskatt erlagts, icke skall taxeras. Om sålunda en sjöman i deklaration eller eljest hos taxeringsnämnden begär att bliva påförd vanlig taxering, bör denna begäran betraktas såsom en framställning till prövningsnämnden och vidarebefordras dit. Utdrag av prövningsnämndens protokoll i ifrågavarande ärenden böra tillställas vederbörande lokala skattemyndighet, vederbörande kommun och sjömansskattekontoret. Med stöd av sådant utdrag skall kontoret överföra inbetald sjömansskatt till posten att tillgodoföras sjömannen på hans kreditkort i samma ordning som nu sker med inbetald preliminär skatt.

Det tekniska förfarandet hos lokal skattemyndighet i samband med överföringar från sjömansskatt till vanlig taxering torde komma att te sig på följande sätt. När prövningsnämndens ändringslängd inkommit till lokal skattemyndighet, har denna att i sjömansskattelängden för vederbörande skattskyldige med rött bläck stryka alla belopp, som avse sjömansskattens fördelning och, i förekommande fall, inkomst i land. I anteckningskolumnen anmärkes med rött bläck: »Vanlig taxering enligt prövningsnämndens beslut den . . .». Paragraf i prövningsnämndens protokoll antecknas i vederbörlig kolumn. I inkomstlängden införes med rött bläck i kol. 20, 21 och 25 den av prövningsnämnden beslutade taxeringen. Anmärkningen »sjöman» i anteckningskolumnen sättes inom parentes, varjämte i samma kolumn antecknas »Vanlig taxering enligt prövningsnämndens beslut den . . . » Paragrafnumret utsättes i kol. 26.

Om en sjöman exempelvis har att utgiva ett högt periodiskt understöd eller om han har att inbetala en relativt hög premie för pensionsförsäkring, kan måhända redan från början förutses, att sjömansskatten kommer att innebära en alltför hög beskattning för honom. I dylika fall kan det synas önskligt, att en möjlighet till *jämnkning* av sjömansskatt står till förfogande redan under inkomståret. Restitution av sjömansskatt — såsom en följd av överföring till vanlig taxering — torde icke kunna påräknas förrän under andra året efter inkomståret. För sjömannen kan det vara svårt att i avvaktan på sådan restitution nödgas erlägga sjömansskatt i vanlig ordning. Emellertid kan jämkning av sjömansskatt icke ifrågakomma i alla de sex fall då enligt vad ovan föreslagits vanlig taxering skall kunna ske. Frågor om underskott på förvärvskälla eller i andra makens deklaration kunna icke med säkerhet bedömas redan under inkomståret, icke heller frågan i vad mån gift kvinna kommer att kunna utnyttja henne tillkommande avdrag vid arbete ombord. En regel om jämkning kan vidare föranleda konflikt med bestämmelserna om prövning av frågan om vanlig

taxering. En förutsättning för att jämkning över huvud taget skall kunna medgivas måste tydligen vara, att sjömannen sedermera överföres till sådan taxering. Emellertid blir jämkningsbeslutet då bindande för sjömannen, så att han sedermera icke kan undandraga sig taxering enligt allmänna regler. Jämkningsbeslutet binder även prövningsnämnden, så att prövningsnämnden — om jämkning föregått — måste påföra dylik taxering, även om prövningsnämnden eljest icke skulle finna villkoren därför vara uppfyllda. Med hänsyn till dessa svårigheter har inom utredningen yppats tvekan, huruvida något jämkningsförfarande över huvud taget bör ifrågakomma vid uttagande av sjömansskatt. Om så anses nödvändigt, bör jämkningsförfarandet enligt utredningens mening inskränkas till att avse endast de mest trängande fallen. I enlighet härmed föreslår utredningen, att jämkning skall kunna förekomma endast vid utbetalning av periodiska understöd, vilka uppgå till lägst 500 kronor om året.

Sjömansskattekontoret bör i dylika fall efter framställning kunna besluta om jämnkning av sjömansskatten, förslagsvis i form av en föreskrift om att visst belopp skall avdragas från sjömannens månadsinkomst, innan skatteberäkning göres. Med stöd av ett dylikt beslut kan sjömannen hos befälhavaren begära jämkningens iakttagande. Befälhavaren bör då i redovisningen till rederiet särskilt anmärka, att jämkning gjorts enligt sjömansskattekontorets beslut av viss dag. Förhållandet bör på samma sätt angivas i rederiets redovisning till kontoret.

Givet är, att jämkningsförfarandet måste handhavas med viss försiktighet. Kontoret bör kräva bevis för de förhållanden, som åberopas av sökanden. I kontorets prövning av frågan, huruvida jämkning bör ske, bör även ingå en förhandsberäkning av hur sjömannens skatter enligt vanlig taxering ställa sig i förhållande till sjömansskatten. Sedermera måste kontoret bevaka, att taxering i vanlig ordning påföres sökanden. Kontoret har då att eventuellt göra framställning därom till vederbörande taxeringsintendent. Om kontoret prövar jämkningsfrågan på sätt nu förutsatts, torde jämkningsbeslutet mycket sällan behöva komma i konflikt med reglerna om överföring till vanlig taxering.

Kap. 15. Utländskt sjöfolk.

1. Gällande bestämmelser.

Dubbelbeskattningsavtalen.

I de mellan Sverige och vissa utländska stater ingångna dubbelbeskattningsavtalen regleras beskattningen av inkomst av enskild tjänst — vartill en sjömans inkomst regelmässigt är att hänföra — huvudsakligen enligt två olika principer. Den ena innebär, att inkomsten beskattas i den stat, där den ifrågavarande verksamheten utövats. Enligt den andra principen är inkomsttagarens bosättningsort avgörande för beskattningen. De allmänna dubbelbeskattningsavtalen låta sig sålunda i detta avseende uppdelas i följande två grupper.

Amerikas förenta stater Finland Frankrike Schweiz Tyskland	Inkomsten beskattas i det land, där verksamheten utövats.
Danmark Island Nederländerna Norge Ungern	Inkomsten beskattas i det land, där inkomsttagaren är bosatt.

På grund av föreliggande politiska förhållanden är det oklart, i vad mån avtalet med Tyskland är gällande.

Ett dubbelbeskattningsavtal med Storbritannien har ingåtts under år 1948 och är avsett att för Sveriges del tillämpas första gången vid 1950 års taxering.[1] Beträffande sådan inkomst av personligt arbete, varom i detta sammanhang är fråga, innebär avtalet, att Sverige äger beskattningsrätten, om arbetet utförts här i landet. Enligt avtalets artikel XIX punkt 5 skall, då arbetet helt och hållet eller till huvudsaklig del fullgöres

[1] Prop. 1949 nr 196.

ombord på fartyg, som användes i en verksamhet, vilken utövas av en person, bosatt i en av staterna, arbetet anses ha utförts i denna stat. Inkomst, som uppbäres av en brittisk sjöman i rederiets tjänst ombord på svenskt fartyg, skall sålunda enligt avtalet beskattas i Sverige.

I utlandet bosatta svenska sjömän.

Enligt 53 § kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt är fysisk person för tid, under vilken han varit här i riket bosatt, skattskyldig för all inkomst, som av honom här i riket eller på utländsk ort förvärvats. För tid, under vilken han icke varit bosatt här i riket, är han skattskyldig för inkomst av tjänst endast om inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet i riket. Skattskyldigheten är sålunda beroende av huruvida bosättning i Sverige förelegat eller icke. Enligt anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen anses svensk medborgare, som uppehåller sig på resor i främmande land men har bo eller familj kvar i riket, vara bosatt i Sverige, även om vistelsen utomlands är långvarig. En utlänning anses vara bosatt här, om han stadigvarande bor i Sverige eller under längre tid, utan andra avbrott än rent tillfälliga, vistas här. Däremot bör i allmänhet en i allmän tjänst anställd person, som för sin verksamhet uppehåller sig och har fast bostad å utrikes ort, icke anses vara här i riket bosatt, även om han fortfarande skulle vara mantalsskriven här. Detsamma gäller bl. a. arbetare, som för längre tid tagit anställning utomlands. Beträffande sjömän innehålla anvisningarna härutöver följande föreskrift: »Sjöman, som under utövning av sitt yrke uppehåller sig å främmande farvatten men är inskriven å sjömanshus här i riket eller har sin familj härstädes, anses fortfarande vara bosatt här i riket».

Denna särskilda regel rörande sjömännen kan uppfattas på olika sätt. Antingen kan den tolkas som en absolut regel, innebärande att inskrivning vid svenskt sjömanshus grundar skattskyldighet här i riket, även om sjömannen tagit fast bostad i utlandet. Eller också kan den, sedd i sitt sammanhang, uppfattas som en supplementär föreskrift avseende sjömän, vilka under längre tid vistas ombord på fartyg, svenska eller utländska, utan att på något markerat sätt vara bosatta någonstädes i land. Om däremot sjömannen faktiskt bosatt sig i utlandet, skulle huvudregeln — att bosättningen är avgörande — gälla, och inskrivningen vid svenskt sjömanshus icke i och för sig konstituera skattskyldighet.

Någon enhetlig praxis i förevarande hänseende torde icke föreligga. Exempel på båda de nämnda uppfattningarna komma till synes i beskattningsnämndernas beslut. Något prejudicerande utslag av regeringsrätten lär icke finnas. Enligt vad utredningen inhämtat, torde dock inom en nära framtid ett dylikt avgörande vara att vänta.

Centrala uppbördsnämnden har haft att taga ställning till frågan, huruvida ett svenskt rederi kan anses förpliktat att göra löneavdrag för preliminär skatt beträffande en i utlandet bosatt svensk sjöman. Nämnden har därvid givit uttryck åt uppfattningen, att inskrivningen vid svenskt sjömanshus skall vara avgörande för skattskyldigheten. I enlighet härmed har nämnden förklarat, att löneavdrag borde verkställas för en vid svenskt sjömanshus inskriven sjöman, oaktat han tagit bostad utomlands.[1]

Hur än ifrågavarande regel tolkas, måste den, om dubbelbeskattningsavtal föreligger, vika för avtalet. Om sålunda en svensk sjöman är bosatt i Danmark, Island, Nederländerna, Norge eller Ungern, lär han på grund av avtalen med dessa stater icke på den grund, att han är inskriven vid svenskt sjömanshus, kunna beskattas i Sverige. På samma sätt synes en sjöman, som utövat sin verksamhet i Amerikas Förenta Stater, Finland, Frankrike, Schweiz eller Tyskland böra där beskattas för inkomsten.

Utländska sjömän.

De utländska sjömännens skattskyldighet i Sverige är likaledes beroende av reglerna i 53 § kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt. Bosättningen är sålunda avgörande. En här i riket bosatt utländsk sjöman är skattskyldig i Sverige för all sin inkomst. I praxis torde detta ha tillämpats bl. a. på det sätt, att med svenskt främlingspass utrustade sjömän ansetts vara här bosatta och blivit i Sverige beskattade för sin inkomst. En här i riket icke bosatt utländsk sjöman kan däremot enligt de nyssnämnda reglerna beskattas här för sin inkomst av tjänst, endast om inkomsten uppburits härifrån och förvärvats genom verksamhet här i riket. Frågan blir då, under vilka omständigheter en sjömans verksamhet kan anses vara utövad här i riket. Möjligen skulle kunna tänkas, att verksamheten ombord på ett svenskt fartyg, var det än befinner sig, borde i detta hänseende anses som verksamhet i Sverige. Förarbetena till kommunalskattelagen synas giva visst stöd för att en sådan tankegång icke varit för lagstiftaren främmande.[2] Emellertid har bestämmelsen icke tolkats så. Sålunda har centrala uppbördsnämnden ifråga om möjligheten att göra löneavdrag för preliminär skatt beträffande här i riket icke bosatta utländska sjömän, som påmönstrat svenska fartyg, ansett sådant avdrag kunna ifrågakomma endast om fartyget huvudsakligen går i fart i svenskt farvatten eller i fart som likställes därmed eller eljest mellan svenska hamnar.[3] Endast då kunde verksamheten anses utövad här i riket. Nämnden har i sammanhanget hänvisat till befälsförordningens bestämmelser om att såsom fart i svenskt farvatten skall anses fart inom

[1] Centrala uppbördsnämndens meddelande år 1948 nr 23.
[2] Prop. 102, 1927 bilaga 3, sid. 73.
[3] Centrala uppbördsnämndens meddelanden år 1947 nr 46 B och 72.

riket i hamnar, floder, kanaler och insjöar ävensom inomskärs vid kusterna samt utomskärs intill sjögränsen och fart i Kalmarsund, varjämte med nu nämnd fart likställes all fart i Öresund och å Oslofjorden intill Larvik. Nämnden har emellertid påpekat, att på grund av gällande dubbelbeskattningsavtal avdrag för skatt icke ens i dylik fart kunde ifrågakomma beträffande dansk, isländsk, nederländsk, norsk eller ungersk sjöman, såvida han icke enligt tillgängliga upplysningar finge anses vara bosatt i Sverige.

2. Frågan om beskattning av utländskt sjöfolk på svenska fartyg.

Frågan om beskattning av utländska sjömän på svenska fartyg har berörts av Sveriges redareförening i dess yttrande över förslaget till 1945 års uppbördsreform. Redareföreningen ansåg därvid, att intet vore att erinra mot att avdrag för skatt gjordes med viss procent på lön, som utbetalades till utländska sjömän anställda på svenska fartyg. I detta uttalande instämde de fyra sjöfolksorganisationerna. Kommerskollegiet hyste dock vissa betänkligheter mot en sådan beskattning och anförde bl. a. följande:

»Det må väl vara möjligt, att minskning av den kontant utbetalda lönen genom innehållande av därå belöpande skatt understundom kan vålla misstämning, därest utländska sjömän samtidigt få full lön utan avdrag, men det synes kollegium kunna ifrågasättas om dylika farhågor böra tillmätas så stor vikt. Även om alla sjömän drabbas av beskattning, komma ju de kontant utbetalda beloppen att växla för sjömän i samma tjänsteställning till följd av t. ex. olika skattefria avdrag, införsel i lönen etc.; dessutom torde det väl svårligen kunna ifrågakomma att påföra utländska sjömän kommunalskatt, vadan full enhetlighet även av detta skäl näppeligen kan åvägabringas. För övrigt lärer det nog kunna befaras, att beskattning av utländska sjömän — ett förfarande som torde strida mot vad som hittills i allmänhet varit sed inom den internationella sjöfarten — kan medföra andra oförmånliga verkningar med avseende å bemanning av de svenska fartygen i utländska hamnar. I vart fall lärer spörsmålet tarva särskild undersökning i olika hänseenden.»

I Norge drages sjömansskatt även för utländskt sjöfolk. Om sjömannen företer av norsk mönstringsinstitution godkänt bevis, att han betalar inkomstskatt till sitt hemland, göres dock icke något avdrag. Eljest utgör avdraget 15 procent av inkomsten. Om sjömannen kan förete av norsk mönstringsinstitution godkänt bevis, att han har försörjningsplikt, reduceras likväl avdraget till 10 procent. Regeln om att skattebetalning till hemlandet kan fritaga sjömannen från avdrag för norsk sjömansskatt torde vålla vissa svårigheter vid tillämpningen. Beträffande svenska sjömän ombord på norska fartyg har i direktiv från norska finansdepartementet uttalats, att de skola befrias från avdrag för skatt, om de inför norsk mönstringsinstitution uppvisat antingen en svensk debetsedel för löpande inkomstår

eller ett intyg från svenskt konsulat, som visar, att sjömannen jämlikt artikel 3 i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Norge är skattskyldig i Sverige för ifrågavarande inkomst. Dessa regler ha emellertid angivits gälla tillsvidare och bygga på förutsättningen, att skattefrågan för norska sjömän, vilka tjänstgöra ombord på svenska fartyg och enligt dubbelbeskattningsavtalet äro att anse som bosatta i Norge, blir från svensk sida bedömd på likartat sätt. En svensk sjöman torde sålunda för närvarande kunna undgå avdrag för skatt ombord på ett norskt fartyg genom att uppvisa en svensk debetsedel å preliminär A-skatt för löpande inkomstår. Då en dylik debetsedel knappast innebär någon garanti för att sjömannen betalar skatt på inkomsten till Sverige, synes förhållandet icke vara helt tillfredsställande.

I England har en utländsk sjöman möjlighet att hos skattemyndighet styrka, att han icke är där bosatt och därför icke skall beskattas för inkomst ombord på brittiskt fartyg. Utlänningen erhåller då ett bevis därom. När han vid påmönstring företer detta bevis, införes för honom i sjömansrullan bokstäverna O.U.K. (Outside the United Kingdom). En sådan beteckning ger befälhavaren möjlighet och skyldighet att underlåta skatteavdrag. Om någon beteckning av detta slag icke förekommer för utlänningen, drages skatt ombord för honom efter samma regler som för brittiska sjömän. Han kan dock i efterhand vända sig till skattemyndigheten i Cardiff och erhålla restitution av den skatt, som av nyssnämnda grund icke bort dragas.

Beträffande utlandet i övrigt framgår av förarbeten till den norska lagstiftningen i ämnet, att utländskt sjöfolk beskattas ombord på vederbörande lands fartyg i utrikes fart, även om de icke anses bosatta eller hemmahörande i landet, i följande stater: Belgien, Canada (med rätt för sjömännen till avdrag för skatt, som betalats till hemlandet), Danmark (endast statsskatt) och Frankrike. Däremot beskattas de icke i Nederländerna. Ifråga om Amerikas Förenta Stater upplyses, att skatteavdrag göres för skandinaviska sjömän på amerikanska fartyg med 30 procent av inkomst, som intjänats på amerikanskt territorium. Om sjömannen inger självdeklaration, kan han emellertid få restitution av belopp, som överstiger vad en amerikansk medborgare skulle ha betalat i skatt på samma inkomst. Utanför amerikanskt territorium torde skatteavdrag icke verkställas för skandinaviska sjömän ombord på amerikanska fartyg.

Enligt direktiven för utredningen bör övervägas om och i vilken utsträckning med hänsyn till gällande dubbelbeskattningsavtal och i övrigt rådande förhållanden skatt bör innehållas även för utländska sjömän, som tjänstgöra på svenska fartyg i utrikes fart. I direktiven framhålles därvid, att irritation lätt kan föranledas hos den svenska besättningen på grund av det för närvarande rådande förhållandet, att avdrag för skatt göres å

lön, som på dylika fartyg utbetalas till svenska sjömän, men icke på lön, som utgår till utländska sjömän, och att detta är så mycket mera förståeligt som de utländska sjömännen icke sällan undgå att erlägga skatt för inkomsten i sitt hemland och sålunda bliva helt skattefria för inkomsten.

Utredningen anser, att en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål icke är möjlig att åstadkomma annat än genom en internationell konvention. Först genom en dylik konvention kunna frågorna bliva reglerade i vidare omfattning och på ett enhetligt sätt. Möjligen kan därvid befinnas, att den mest rationella lösningen är att söka i en ordning, enligt vilken varje land uttager skatt av sjömän ombord på sina fartyg oberoende av sjömännens nationalitet. Redan en interskandinavisk överenskommelse skulle enligt utredningens mening vara till stort gagn. Såsom ovan framhållits kan det förfarande, som för närvarande tillämpas för svenska sjömän ombord på norska fartyg knappast anses tillfredsställande. Även om en svensk sjöman, som vid anställning ombord på ett norskt fartyg fritagits från att erlägga norsk sjömansskatt, blir här i riket taxerad för inkomsten, får man i många fall räkna med att någon beskattning i realiteten icke kommer att inträda på grund av svårigheterna att anträffa honom vid skattens indrivning. Det synes icke uteslutet, att en ömsesidig tillämpning av dubbelbeskattningsavtalet med Norge i enlighet med vad norska finansdepartementet angivit kan leda till att svenska sjömän söka sig till norska fartyg i avsikt att vinna skattelättnad och att norska sjömän i samma syfte taga tjänst ombord på svenska fartyg.

Utredningen är sålunda medveten om att ett av utredningen framlagt förslag om beskattning av utländska sjömän på svenska fartyg icke kan innefatta någon mera slutgiltig lösning av hithörande spörsmål utan snarast måste betraktas som ett provisorium i avvaktan på en internationell överenskommelse. På grund härav har inom utredningen yppats viss tvekan, huruvida över huvud taget något förslag i detta avseende borde framläggas. Man har därvid ansett sig icke heller kunna bortse från de oförmånliga verkningar en dylik beskattning kunde tänkas medföra i fråga om möjligheterna att i erforderlig mån anställa utlänningar ombord på svenska fartyg. Sålunda har det synts angeläget, att svenska fartyg i händelse av bristande bemanning utomlands icke försättas i alltför ogynnsamt läge vid konkurrens om utländskt sjöfolk. Emellertid har utredningen trots dessa betänkligheter funnit sig böra förorda, att sjömansskatt uttages även av utländska sjömän på svenska fartyg. Därvid torde dock icke böra införas en mera vittgående beskattning än i Norge, vilket i första hand innebär, att skattskyldigheten måste eftergivas, om utlänningen på ett godtagbart sätt kan visa, att han för inkomsten får betala skatt till sitt hemland.

Utlänningar, som äro här i riket bosatta, skola i detta sammanhang icke betraktas såsom utländska sjömän. På grund av de allmänna reglerna för

beskattningen torde de böra erlägga sjömansskatt enligt samma grunder som svenska sjömän. Frågan gäller sålunda endast utländska sjömän, vilka icke äro bosatta i Sverige. Därvid torde sjöman med svenskt främlingspass liksom hittills böra räknas som i Sverige bosatt och sålunda i beskattningshänseende jämställas med svensk sjöman.

Såsom en huvudregel torde böra gälla, att sjömansskatt skall uttagas av alla i Sverige icke bosatta utlänningar, vilka äro påmönstrade fartyg, där skatten tillämpas. Härvid måste emellertid vederbörlig hänsyn tagas till dubbelbeskattningsavtalen. Avtalet med Storbritannien vållar i detta avseende icke betänkligheter, eftersom det kan sägas sanktionera en dylik huvudregel. De övriga avtal, som föreskriva att inkomsten skall beskattas, där verksamheten utövas (Amerikas Förenta stater, Finland, Frankrike, Schweiz och Tyskland), torde icke heller lägga hinder i vägen för regelns genomförande. Verksamheten utövas i dessa fall huvudsakligen på internationellt vatten eller i svenska farvatten. Även om verksamheten emellanåt kan utövas inom vederbörande främmande länders territorier, torde dock verksamhetens huvudsakliga lokalisering böra vara avgörande, så att dubbelbeskattningsavtal av detta innehåll icke skola behöva påverka skattefrågan. Ifråga om de dubbelbeskattningsavtal, enligt vilka inkomsten skall beskattas där inkomsttagaren är bosatt (Danmark, Island, Nederländerna, Norge och Ungern) ställer sig förhållandet annorlunda. Emellertid innehålla samtliga dessa avtal en överenskommelse om att vardera av de avtalsslutande staterna skall vara oförhindrad att i erforderlig mån kräva bevis för att dubbelbeskattning i avtalets mening föreligger. Det i Norge tillämpade förfarandet, att norsk sjömansskatt uttages även av svenska sjömän, såvida de icke förebringa viss bevisning om att de betala skatt till hemlandet, torde baseras på denna bestämmelse i det svensk-norska dubbelbeskattningsavtalet. På samma sätt bör motsvarande bestämmelse i de olika avtalen kunna för Sveriges del grunda möjlighet att uttaga sjömansskatt av danska, isländska, nederländska, norska eller ungerska sjömän på svenska fartyg, om icke sjömännen på något sätt styrka, att de för inkomsten betala skatt till sitt hemland. Såvitt utredningen kan finna, bör alltså de gällande dubbelbeskattningsavtalen icke utesluta, att ombord på de svenska fartygen tillämpas en primär regel, innebärande att i Sverige icke bosatta utlänningar skola betala svensk sjömansskatt.

Skattesatsen för den sjömansskatt, som skall uttagas av utländska sjömän, torde böra bestämmas till viss procent av inkomsten. Att för ändamålet tillämpa någon kolumn i sjömansskattetabellen torde icke vara lämpligt. Skatten bör vara proportionell. Icke heller bör den innesluta någon kommunalskatt utan i sin helhet tillföras staten. Utredningen anser det lämpligast att begagna en enhetlig skattesats för samtliga utlänningar och sålunda icke göra någon skillnad mellan ensamstående personer och

personer med försörjningsplikt. En differentiering av sådant slag medför lätt svårigheter i praktiken med hänsyn till den bevisning, som i sådant avseende skall krävas. Om sålunda en enhetlig skattesats bestämmes för utlänningarna, synes tänkbart att fastställa denna till 10 à 15 procent av inkomsten. Med hänsyn till vikten av att de svenska fartygen i konkurrens med andra länders fartyg skola kunna, när så befinnes nödvändigt, komplettera bemanningen med utländskt sjöfolk, vill utredningen emellertid i närvarande läge icke förorda en högre procentsats än 10. I sammanhanget bör heller icke förbises, att 15 procent i de lägsta inkomstlägena kan komma att överstiga motsvarande sjömansskatt för en svensk sjöman, oaktat kommunalskatt beräknats för denne.

Enligt den norska lagen om sjömansbeskattning har vederbörande departement möjlighet att bestämma, att utländskt sjöfolk icke skall erlägga sjömansskatt ombord på norska fartyg vid fart i särskilda farvatten. Med stöd av detta stadgande har norska finansdepartementet bestämt, att indiskt, ostasiatiskt och »annet innfödt mannskap», som på speciella hyresvillkor tjänstgör ombord på norska fartyg, vilka segla i regelbunden fart på fjärran Östern eller i tropiska farvatten, icke skall erlägga sjömansskatt. Även för Sveriges del torde finnas behov av en liknande möjlighet till dispens från beskattning av utländska sjömän vid särskilda förhållanden. Utredningen föreslår därför, att Kungl. Maj:t skall äga rätt att medgiva undantag från lagens bestämmelser om beskattning av utländskt sjöfolk, då fråga är om fart i särskilda farvatten.

Enligt cirkulär från statistiska centralbyrån (nr 10/1947) bör pastor, då han kyrkobokför en till landet inflyttad utlänning, införa anteckning om kyrkobokföringsåtgärden i utlänningens pass samt bestyrka anteckningen med pastorsämbetets sigill och egen namnteckning. Utredningen föreslår, att detta av statistiska centralbyrån rekommenderade förfarande göres obligatoriskt. Om så blir fallet, synas de yttre förutsättningarna för uttagande av sjömansskatt av utlänningar lämpligen kunna ordnas på följande sätt.

När en utländsk sjöman påmönstrar svenskt fartyg, granskar mönstringsförrättaren hans pass. Om därvid av passet framgår, att sjömannen blivit kyrkobokförd i Sverige eller om passet är ett svenskt främlingspass, förfares såsom beträffande svensk sjöman, d. v. s. mönstringsförrättaren fordrar att debetsedel företes. Mönstringsförrättaren kan dock i dessa fall icke göra anteckning om debetsedelnummer och kolumn i sjöfartsbok, eftersom sådan bok icke utfärdas för utlänningar utan endast för svenska medborgare. Mönstringsförrättaren får därför för utlänningar, som äro här bosatta, göra anteckning om debetsedelnummer och kolumn i passet.

Skulle passet icke innehålla någon upplysning, som ger vid handen, att

sjömannen är här bosatt, torde mönstringsförrättaren få förhöra sig med sjömannen om hur därmed förhåller sig. Framgår av sjömannens upplysningar, att han är bosatt i Sverige, får han anskaffa en debetsedel. I annat fall får han mönstra utan att debetsedel företes och utan att någon anteckning över huvud taget göres om hur skatten skall för honom beräknas.

Befälhavaren har sedermera vid avdrag av sjömansskatt för utlänningar att rätta sig efter vad som finnes antecknat i passet. Om skattekolumn finnes där angiven, drager befälhavaren sjömansskatt såsom för svensk sjöman. Skulle skattekolumn icke finnas angiven men likväl av passet framgå, att sjömannen är bosatt i Sverige, bör sjömansskatt dragas enligt kolumn för ogift person. Om däremot passet icke ger vid handen, att sjömannen är bosatt i Sverige, drages skatt såsom för utlänning med 10 procent av inkomsten. Härvid bör räknas endast med den kontanta inkomsten, sålunda icke med värdet av naturaförmåner. Detta beräkningssätt torde bäst överensstämma med vad som internationellt är gällande och även av praktiska skäl vara att förorda. I redovisningen till rederiet bör befälhavaren för ifrågavarande sjömän anteckna »utlänning». Även i rederiets redovisning till sjömansskattekontoret måste denna beteckning utsättas för sådana sjömän, för vilka skatteavdrag gjorts med 10 procent. Hos sjömansskattekontoret böra utlänningarna bokföras på särskilda registerkort. Några uppgifter till taxering skall sjömansskattekontoret icke lämna beträffande dem. Sjömansskatten för utlänningarna redovisas av sjömansskattekontoret direkt till staten.

Emellertid skall, såsom ovan nämnts, den primära regeln om de utländska sjömännens skyldighet att erlägga sjömansskatt kompletteras med en regel om att avdrag för skatt icke skall ske för en utlänning, vilken styrker, att han för inkomsten ombord får betala skatt till sitt hemland. Prövningen av dylika förhållanden torde emellertid icke böra åläggas mönstringsförrättarna och icke heller befälhavarna. Utredningen föreslår, att prövningen skall tillkomma sjömansskattekontoret. I Norge har visserligen lagts i mönstringsförrättares hand att bedöma dessa frågor, men utredningen har, särskilt med hänsyn till påmönstringar i utlandet, icke velat för svenska förhållanden förorda en dylik ordning.

Den utländske sjömannen skall sålunda ha möjlighet att vända sig till sjömansskattekontoret och styrka ifrågavarande förhållande. Det förutsättes, att befälhavaren — där så kan ske — försöker hjälpa honom härmed. Om förhållandet styrkts eller gjorts sannolikt, bör kontoret utfärda ett intyg därom, gällande för viss tid och innehållande besked, att avdrag för sjömansskatt icke skall göras för ifrågavarande sjöman. Detta intyg företer sjömannen för befälhavaren, som med stöd därav underlåter att göra skatteavdrag för honom. I befälhavarens redovisning till rederiet liksom i rederiets redovisning till sjömansskattekontoret bör sedermera för dylika

fall hänvisas till sjömansskattekontorets intyg av viss dag. Härutöver bör emellertid en utländsk sjöman alltid ha möjlighet att i efterhand vända sig till sjömansskattekontoret inom viss tid och därvid i mån av befogenhet erhålla restitution av erlagd sjömansskatt. Utredningen föreslår, att sådan restitutionsansökan skall ha inkommit till kontoret senast under året efter inkomståret.

Antalet utlänningar, som för närvarande tjänstgöra ombord på svenska fartyg och som icke äro att anse såsom bosatta här i landet, torde uppgå till mellan 2 000 och 3 000 personer. Deras sammanlagda årliga inkomst ombord kan icke med säkerhet beräknas, men beloppet anses utgöra omkring 7 millioner kronor. Om sjömansskatten för dem bestämmes såsom utredningen föreslagit, torde sålunda det årliga skattebelopp, som därigenom inflyter, komma att utgöra omkring 700 000 kronor.

Utredningens förslag innebär i sammanfattning följande:

Här i riket bosatt utländsk sjöman beskattas på samma sätt som svensk sjöman.

För andra utländska sjömän göres avdrag för sjömansskatt med 10 procent av den kontanta inkomsten oberoende av civilstånd och försörjningsbörda. Avdrag göres dock icke, om sjömannen med intyg från sjömansskattekontor styrker, att skatteavdrag icke skall ske.

Utlänning, som utan att åberopa dylikt intyg gör gällande, att han är skattskyldig till hemlandet för inkomsten, blir likväl underkastad skatteavdrag men hänvisas av befälhavaren att hos sjömansskattekontoret styrka sin rätt till restitution av skatten.

Någon ändring av gällande bestämmelser beträffande i utlandet bosatta svenska sjömäns skattskyldighet i Sverige anser sig utredningen icke böra föreslå. Utredningen finner det vara av betydelse, att bestämmelsen om att en vid svenskt sjömanshus inskriven sjöman skall anses vara bosatt här i riket bibehålles. Om emellertid genom prejudicerande utslag av beskattningsdomstol åt denna regel skulle givas en tolkning innebärande, att en svensk sjöman på grund av sin inskrivning vid svenskt sjömanshus anses skattskyldig här i riket, även om han tagit fast bostad utomlands, finner utredningen angeläget, att en lagändring kommer till stånd. Inskrivning vid sjömanshus bör nämligen enligt utredningens mening icke tillerkännas en så vittgående betydelse, att den ställer sjömännen i annan beskattningssituation än andra medborgare, som bosätta sig utomlands.

Kap. 16. Sjömansskattekontoret.

För att handhava ärenden angående sjömansskatt föreslår utredningen ett för hela riket centralt organ, sjömansskattekontoret. Dess huvuduppgifter skulle bliva att mottaga och granska rederiernas redovisning av sjömansskatt och att fungera såsom ett mellanled i förhållande till taxeringsnämnder och lokala skattemyndigheter. Kontoret kommer alltså att svara för bl. a. den viktiga uppgiften att utöva kontroll över skattens behöriga inbetalning. Behovet av en dylik central organisation har under utredningsarbetet blivit allt mera tydligt. Om utredningen till en början icke velat utesluta möjligheten att bygga upp sjömansskattesystemet utan att tillskapa något dylikt centralt organ, har denna tanke sedermera måst övergivas. En decentralisering av det med sjömansskatten förenade arbetet på de olika länsstyrelserna torde icke tillnärmelsevis kunna skänka den stadga och effektivitet åt systemet, som kan uppnås genom ett sammanhållande organ. Även för en effektiv kontroll är det av vikt, att skatten redovisas centralt. Kontoret torde dessutom komma att få en viss allmän funktion såsom rådgivande myndighet för sjömännen i hithörande frågor och för en fortlöpande kontakt med rederierna i angelägenheter rörande skatten. Även ur denna mera allmänt betonade synpunkt bör kontoret kunna fylla ett behov.

Det synes utredningen angeläget, att åt kontoret icke gives större omfattning än som är för dess uppgifter oundgängligen erforderligt. Liksom fallet är med det för kupongskattens redovisning inrättade kupongskattekontoret bör sjömansskattekontoret helst vara anslutet till en större organisation, lämpligen till överståthållarämbetet eller någon länsstyrelse. Arbetet på kontoret torde under vissa perioder av året komma att något svälla ut, så att personalbehovet kan variera. Det kan då vara lämpligt, att kontoret är knutet till ett större verk, inom vilket viss möjlighet alltid finnes att omplacera och disponera personal för olika arbetsuppgifter. Såsom föreståndare för kontoret föreslår utredningen en tjänsteman i löneställning ungefär motsvarande häradsskrivares. Kontoret bör emellertid vara underställt den större organisationen, till vilket det är anslutet, och beslut av kontoret böra fattas efter föredragning inför vederbörande avdelningschef.

Såsom förläggningsort för kontoret torde kunna tänkas antingen Stockholm eller Göteborg. För frågan om den lämpligaste placeringen synes den lokala mönstringsfrekvensen vara av betydelse. I detta avseende hänvisar utredningen till en på uppgifter från kommerskollegiet gjord sammanställning, vilken här bifogas såsom *bilaga 10*. Av sammanställningen framgår, att vid slutet av år 1948 voro vid sjömanshuset i Stockholm inskrivna 7 501 sjömän eller 19,2 procent av samtliga de vid sjömanshus i riket inskrivna och i Göteborg 7 926 sjömän eller 20,2 procent av samtliga. Antalet mönstringar under år 1948 utgjorde i Stockholm 20 444 eller 17,7 procent av totala antalet mönstringar i riket och i Göteborg 40 487 eller 35,1 procent av det totala antalet. Den avsevärda övervikten i antal mönstringar för Göteborgs del torde vara ett ganska tydligt belägg för att Göteborg är den ort i riket, som är av sjömännen mest besökt.

Av betydelse kan även vara den svenska handelsflottans fördelning efter hemort. Enligt kommerskollegiets i Sveriges officiella statistik publicerade uppgifter för år 1946 voro i Stockholm hemmahörande 182 ångfartyg och 128 motorfartyg, tillhopa 310 fartyg, med ett sammanlagt tonnage av 600 806 bruttoton samt i Göteborg 116 ångfartyg och 127 motorfartyg tillhopa 243 fartyg, med ett sammanlagt tonnage av 594 401 bruttoton.

Enligt från Sveriges redareförening inhämtade upplysningar är antalet rederier i Stockholm 53 med sammanlagt 6 106 anställda, medan i Göteborg finnas 45 rederier med 5 996 anställda. Till Göteborg torde i realiteten dessutom kunna hänföras 4 rederier i Kungsbacka med 320 anställda samt ett i Kristinehamn hemmahörande, till Broströmskoncernen anslutet rederi med 101 anställda.

Utredningen anser uppgifterna rörande mönstringsfrekvensen vara i detta sammanhang mest vägande och föreslår, att sjömansskattekontoret förlägges till Göteborg. Kontoret torde därvid böra anslutas till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Till sjömansskattekontoret skola rederierna varannan månad insända sina förteckningar med redovisning av sjömansskatt. Samtidigt därmed ha rederierna att insätta sjömansskattens belopp på kontorets postgirokonto. Om på grund av försenad redovisning från något fartyg eller av annan orsak ett rederi icke kan inom den föreskrivna tiden fullgöra sin redovisningsskyldighet, skall kontoret — såsom tidigare nämnts — ha möjlighet att på framställning medgiva anstånd med redovisningen, i regel dock högst en månad. Över huvud taget böra rederierna i alla frågor rörande sjömansskatt kunna förhandla direkt med kontoret.

Hos kontoret torde influten sjömansskatt böra bokföras på kontokort upplagda för varje sjöman, för vilken skatt inbetalas. Kortregistret, lämpligen kallat *sjömansskatteregistret*, bör vara ordnat i debetsedelnummer-

följd. Då det är av största betydelse, att uppgift om debetsedelnummer regelmässigt erhålles, bör kontoret, om sådant nummer i något fall saknas, söka införskaffa upplysning därom. Utom sjömansskatteregistret torde få föras ett särskilt ledregister, upplagt efter sjömännens namn i alfabetisk ordning. Det synes lämpligt, att uppgifter rörande i Sverige icke bosatta sjömän, för vilka skatt inflyter, föras för sig i särskild avdelning av registret.

Sjömansskattekontorets kontroll rörande skatten kommer i första hand att innebära en övervakning av att rederierna inkomma med redovisning i behörig ordning. De förteckningar, vari redovisningen lämnas, böra på kontoret underkastas en formell granskning, varvid skatteuträkningen avstämmes mot de uppgivna inkomstbeloppen och eventuella felaktigheter eller andra förhållanden, som kunna ge anledning till undersökning, uppmärksammas och utredas. Kontoret har dessutom att granska sjömansskattelängderna, sedan dessa färdigställts av de lokala skattemyndigheterna och i avskrift översänts till kontoret. Möjligen kan därvid befinnas lämpligt, att längderna avstämmas mot sjömansskatteregistret för ifrågavarande inkomstår och att längdavskrifterna förses med bevis om sådan avstämning, innan de av kontoret vidarebefordras till länsstyrelserna.

Utöver den mera formella kontroll, som kontoret på detta sätt kan utöva, torde kontoret böra i särskilda fall taga initiativ till en mera ingående kontroll av sjömansskatten genom granskning av rederiernas räkenskaper. Sådan granskning torde böra förekomma dels i form av stickprovsgranskning och dels när felaktigheter eller andra särskilda förhållanden beträffande redovisningen giva anledning därtill. Emellertid torde rätten att utfärda anmaning till rederierna om att tillhandahålla räkenskapshandlingar för granskning icke böra tillerkännas kontoret utan liksom hittills vara förbehållen vederbörande taxeringsintendent. Kontoret bör sålunda i dylika fall vända sig till taxeringsintendenten i det län, där rederiet hör hemma, och begära hans medverkan till att granskning verkställes. Granskningen bör sedan kunna ske antingen genom en av taxeringsintendenten utsedd person eller hos sjömansskattekontoret. Ett liknande förfarande gäller beträffande kupongskatten enligt 9 § 3 mom. förordningen om kupongskatt.

När på grund av formell granskning, räkenskapsgranskning eller andra förhållanden fråga uppkommer om att uttaga ytterligare sjömansskatt av någon enskild sjöman eller något rederi, torde sjömansskattekontoret efter vederbörandes hörande böra fatta beslut om beloppets uppdebitering och indrivning.

Såsom tidigare föreslagits, skall sjömansskattekontoret för varje inkomstår tillställa taxeringsnämnderna och de lokala skattemyndigheterna uppgifter för varje sjöman om inkomst ombord och inbetald sjömansskatt.

Dessa uppgifter skola sändas till taxeringsnämnderna senast under mars månad och till de lokala skattemyndigheterna före den 20 maj under taxeringsåret. Ändamålet med uppgifterna har tidigare närmare belysts i avsnitten rörande förfarandet hos taxeringsnämnderna och förfarandet hos lokal skattemyndighet. I kap. 12, avd. 2, har i stora drag redogjorts för hur utredningen tänkt sig arbetet med uppgifternas iordningsställande. Kontoret får här en krävande uppgift. Tiden, inom vilken den skall utföras, blir starkt begränsad. En viss personalförstärkning under denna tid torde därför bliva ett önskemål för kontoret.

Utredningen föreslår, att kontoret skall tillställa dels länsstyrelsen och dels de lokala skattemyndigheterna vissa förteckningar över de i sjömansskatteregistret förekommande skattskyldiga. Förteckningarna till vederbörande länsstyrelser böra utsändas före den 15 januari under året efter inkomståret. De skola göra det möjligt för länsstyrelserna att i de stommar till inkomstlängd, som före januari månads utgång tillställas taxeringsnämndernas ordförande, införa anteckningen »sjöman» beträffande de skattskyldiga, varom här är fråga. Denna anteckning avser att fästa taxeringsnämndens uppmärksamhet på det förhållandet, att sjömansskatt blivit inbetald för viss skattskyldig, och att sålunda nämnden beträffande honom har att vänta en inkomstuppgift från kontoret. Eftersom de av kontoret till länsstyrelsen översända förteckningarna icke kunna omfatta sådana personer, som tidigare under inkomståret icke ha erlagt sjömansskatt men finnas upptagna i rederiernas redovisningar för inkomstårets två sista månader, är det icke säkert, att anteckningen »sjöman» alltid förekommer i inkomstlängdens stomme för en person, som erlagt sjömansskatt. Beträffande det stora flertalet sjömän, som erlagt sjömansskatt, kommer emellertid så att vara fallet. Det föreslagna anteckningsförfarandet torde därigenom bliva till gagn för taxeringsnämnderna.

Till vederbörande lokala skattemyndighet skall kontoret översända förteckningar ur sjömansskatteregistret på personer, som äro bosatta inom myndighetens verksamhetsområde. Förteckningarna uppgöras med ledning av debetsedelnumren och arbetet därmed torde underlättas, om registerkorten äro ordnade i debetsedelnummerföljd. Dessa förteckningar skola tjäna ett dubbelt syfte. Med ledning av dem skall lokal skattemyndighet, i den mån så är möjligt, sända ut debetsedlar å preliminär A-skatt till de aktiva sjömännen tidigare än till andra skattskyldiga. Den nu gällande bestämmelsen i 42 § uppbördsförordningen om att debetsedel, som avser sjöman inskriven vid sjömanshus, skall avsändas senast den 15 november året före inkomståret torde böra ändras i överensstämmelse härmed. Dessutom avse förteckningarna att tjäna de lokala skattemyndigheterna till ledning vid granskning av de från posten erhållna restförteckningarna över skattskyldiga, för vilka preliminär A-skatt icke influtit. Om lokal skatte-

myndighet kan konstatera, att en sådan skattskyldig finnes upptagen i sjömansskatteregistret, torde någon undersökning om varför preliminär skatt icke influtit för honom vanligen icke behöva ske. Måhända kan det befinnas lämpligt, att sjömansskattekontoret översänder förteckningar ur sjömansskatteregistret till de lokala skattemyndigheterna två gånger om året, så att myndigheterna vid granskning av restförteckningarna ha tillgång till tämligen aktuella uppgifter från registret.

I de fall, då jämkning av sjömansskatt kan förekomma, bör beslut över ansökan därom meddelas av sjömansskattekontoret. Då ett dylikt jämkningsbeslut bygger på förutsättningen, att sjömannen sedermera taxeras enligt vanliga grunder, måste kontoret tillse, att dylik taxering verkligen påföres. Det synes lämpligt, att kontoret i dylika fall gör en framställning i saken till vederbörande taxeringsintendent.

Sjömansskattekontoret kommer vidare att få pröva frågor om utländska sjömäns befrielse från avdrag för sjömansskatt på svenska fartyg. Sådan befrielse skall såsom ovan föreslagits medgivas, om utlänningen på ett godtagbart sätt kan visa, att han för inkomsten ombord får betala skatt till sitt hemland. Kontoret torde i dylika fall böra fordra den bevisning, som skäligen kan förebringas.

En för kontoret tämligen omfattande uppgift torde komma att bliva behandlingen av framställningar om restitution av sjömansskatt. I dessa ärenden har kontoret att i den ordning, som tidigare angivits, verkställa uträkningar med ledning av utdrag ur sjömansskattelängderna. Kontoret har därefter att besluta över ansökningarna samt ombesörja, att restitutionerna bliva verkställda.

Om en sjöman genom beslut av vederbörande prövningsnämnd påföres taxering enligt vanliga grunder, har kontoret, sedan utdrag av prövningsnämndens protokoll erhållits, att överföra den sjömansskatt, som under inkomståret inbetalats för sjömannen, till posten för att tillgodoföras sjömannen på hans kreditkort.

Utöver de särskilda uppgifter av växlande slag, som sålunda kunna komma att åligga kontoret, torde kontoret på olika sätt böra vara sjömännen behjälpliga i deras skatteangelägenheter. Sjömännen skola sålunda i hithörande frågor alltid kunna vända sig till sjömansskattekontoret och där erhålla råd och upplysningar. På samma sätt böra handlingar rörande sjömännens taxering, exempelvis självdeklarationer, kunna insändas till sjömansskattekontoret med verkan, att handlingen anses avgiven till rätt myndighet. Kontoret bör även kunna biträda sjömännen med ansökningar om att bliva överförda till taxering enligt allmänna regler samt förmedla insändandet av sådana ansökningar till vederbörande prövningsnämnd. All distribution av sjömansskattetabeller, blanketter och anvisningar rörande sjömansskatt bör ske genom kontorets förmedling. Över huvud taget torde

det vara av vikt, att kontoret håller sig väl underrättat om vilka rederier, som beröras av sjömansskatten och upprätthåller en viss kontakt med dem.

Slutligen torde kontoret enligt de bestämmelser, som kunna bliva utfärdade, få upprätta årliga sammandrag över inbetald sjömansskatt samt lämna andra statistiska uppgifter.

Såsom ovan anmärkts böra beslut av kontoret fattas efter föredragning inför vederbörande avdelningschef. Kontorets beslut komma alltså att få ungefär samma karaktär som en länsstyrelses beslut i ärenden av likartad natur.

Utredningen föreslår, att besvär över sjömansskattekontorets beslut — utom i jämkningsfrågor — skola kunna anföras hos kammarrätten. Med hänsyn till att sjömännen ofta ha svårigheter att bevaka sina angelägenheter i land torde besvärstiden icke böra bestämmas kortare än till sextio dagar från den dag, då klaganden erhållit del av beslutet. Över kammarrättens utslag torde klagan få föras hos Kungl. Maj:t i samma ordning som gäller enligt 108 § uppbördsförordningen.

Om sjömansskattekontoret, såsom nu föreslagits, anslutes till en länsstyrelse, torde det vara lämpligt, att belopp, som inflyta till kontoret eller som på grund av beslut om restitution utbetalas därifrån, ingå i länsstyrelsens räkenskaper. Verkställighet av kontorets beslut om uppdebitering och indrivning av sjömansskatt torde likaledes böra ske genom länsstyrelsens förmedling.

Beträffande personalen på sjömansskattekontoret och kostnaden för dess löner har utredningen gjort vissa beräkningar. Med hänsyn till svårigheten att på förhand bedöma arbetets omfattning, måste beräkningarna bliva i viss mån osäkra. Utredningen anser dock, att kontorets normala personalstat bör kunna hållas inom följande gränser.

1 föreståndare	lönegrad	Ca 27	12 972
1 landskontorist	»	Ca 21	9 276
1 kontorist	»	Ca 13	6 540
1 kanslibiträde	»	Ca 11	5 964
12 biträden för skriv- och kontorsgöromål	lönegrad	Cf 4—Ce 8	60 912
		Kronor	95 664

Löneberäkningen innefattar 12 procent rörligt tillägg på löner enligt statens löneplansförordning för ortsgrupp IV. Lönerna till 12 biträden för skriv- och kontorsgöromål ha beräknats efter lönegrad Ce 8, som enligt reglerad befordringsgång uppnås efter två och ett halvt års statstjänst.

Kap. 17. Övergångsbestämmelser.

Utredningen föreslår, att lagen skall träda i kraft den 1 januari 1951. Annan tidpunkt för ikraftträdandet än ett årsskifte torde icke vara tänkbar.

Vid övergången till det nya skattesystemet blir i första hand fråga om hur avdrag för sjömansskatt skall beräknas, innan vederbörlig anteckning om tabellkolumn kunnat göras i sjömannens sjöfartsbok i samband med ommönstring eller eljest. För en sjöman, som har att vidkännas löneavdrag för preliminär A-skatt vid övergången till den nya ordningen och som för sådant ändamål överlämnat debetsedel till befälhavaren, bör övergången icke möta några svårigheter. Befälhavaren kan då göra avdrag för sjömansskatt enligt den i debetsedeln angivna kolumnen. I allmänhet torde behörig anteckning i sjöfartsboken komma att göras i samband med att sjömannen erhåller debetsedel å preliminär A-skatt för år 1951.

För de sjömän, vilka påförts preliminär B-skatt, innehåller debetsedeln icke någon hänvisning till tabellkolumn, som kan läggas till grund för avdrag för sjömansskatt. Såsom undersökningen i kap. 5 visar, förekommer B-skatt för sjömännen ytterst sällan. Övergången till den nya skatteordningen torde för dem kunna ordnas så, att befälhavaren gör avdrag med ledning av den kolumn i sjömansskattetabellen, som enligt för befälhavaren tillgängliga uppgifter och sjömannens egna upplysningar bör vara tillämplig.

Beträffande sådana sjömän, som vid övergången erlägga preliminär A-skatt men som av en eller annan anledning icke till befälhavaren överlämnat någon debetsedel och för vilka sålunda avdrag under år 1950 skett med 15 procent av inkomstens belopp, torde — innan ommönstring äger rum — icke annan möjlighet stå till buds än att avdrag för sjömansskatt göres enligt kolumn för ogift person. Om emellertid sjömannen till befälhavaren överlämnar en debetsedel å preliminär A-skatt för år 1950 eller år 1951, torde den däri angivna kolumnen böra gälla. Likaså bör, om sjömannen företer en B-skattedebetsedel för något av dessa år, avdraget kunna bestämmas i enlighet med vad ovan föreslagits beträffande personer, som påförts preliminär B-skatt.

Det lär icke kunna undvikas, att avdragen för sjömansskatt vid övergången i vissa fall komma att göras enligt oriktig kolumn. De möjligheter till rättelse av för högt eller för lågt uttagen sjömansskatt, som av utredningen föreslagits, torde emellertid vara tillfyllest för att möjliggöra en övergång enligt nu föreslagna grunder.

Utredningen anser sig icke kunna föreslå, att kvarstående skatt, som påföres sjöman på grund av taxering år 1950 eller 1951, undantages från löneavdrag ombord. Även om det är utredningens mening, att löneavdrag för kvarstående skatt icke skall i det följande förekomma ombord på fartyg, där sjömansskatt tillämpas, lär en sådan eftergift icke böra utsträckas till kvarstående skatt, som grundar sig på inkomster från tiden före förordningens ikraftträdande. I dylika fall avser den kvarstående skatten vanligen inkomst ombord, vilket icke blir fallet med den kvarstående skatt, som sedermera kan komma att påföras sjömannen. Då emellertid sjömansskatten med hänsyn till sin definitiva natur torde få uttagas i första hand, kan löneavdrag för kvarstående skatt på grund av 1950 och 1951 års taxeringar icke, såsom eljest skulle vara fallet, utgå före skatten på löpande inkomst utan måste ställas i efterhand i förhållande till sjömansskatt. Utredningen är medveten om att arbetet med löneavdrag för kvarstående skatt är för rederierna mycket betungande. Här är emellertid fråga endast om en övergångsföreteelse.

Utredningen vill framhålla vikten av att den föreslagna nya skatteordningen för sjömännen förberedes i god tid. Om förordningen skall kunna träda i kraft vid den tidpunkt, som utredningen föreslagit, torde grunderna för skattens beräkning få fastställas av 1950 års riksdag. Med hänsyn till den avsevärda tid, som erfordras för att komma i förbindelse med de fartyg, där skatten skall tillämpas, böra skattetabeller liksom anvisningar, blanketter och annat tryck iordningställas senast under sommaren 1950, så att distributionen till rederierna kan ske helst fem månader före lagens ikraftträdande. Sjömansskattekontoret torde likaledes böra förberedande organiseras redan i mitten av år 1950.

Undersökning av vid sjömanshus inskrivna personers inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län.

Länet i dess helhet.

Antalet inskrivna personer utgjorde 9 547 och fördelade sig på inkomstgrupper enligt följande

I. Inkomst endast ombord ..... 1 967 eller 20,6 %
II. Blandad inkomst ..... 2 441 » 25,6 %
III. Inkomst endast i land ..... 5 139 » 53,8 %

Summa 9 547

För grupperna I och II visade undersökningen därjämte följande

	I. Inkomst endast ombord			II. Blandad inkomst		
	Antal	%	Medeltal	Antal	%	Medeltal
1. Ogifta	1 189	60,4		1 219	49,9	
2. Gifta	778	39,6		1 222	50,1	
3. Skattskyldiga med barnavdrag	490	24,9	1½ barn-avdrag	704	28,8	1½ barn-avdrag
4. Deklaration avgiven	1 156	58,8		2 059	84,4	
5. » icke avgiven	811	41,2		382	15,6	
6. Löneuppgifter finnas helt	1 344	68,3		1 950	79,9	
7. » » icke	178	9,1		48	2,0	
8. » » delvis	445	22,6		443	18,1	
9. Taxering grundad på deklaration	858	43,6		1 350	55,3	
10. Taxering grundad på löneuppgift	552	28,1		813	33,3	
11. Taxering grundad på skönsmässig beräkning	557	28,3		278	11,4	
12. Samtaxering med make (beloppet av makes inkomst)	271	13,8	2 093 kr.	370	15,2	1 953 kr.
13. Allmänna avdrag till större belopp utom för skatter och sedvanliga försäkringsavgifter	331	16,8	460 kr.	426	17,5	517 kr.
14. Förmögenhet till belopp över 30 000 kr.	1	0,1	38 000 kr.	129	5,3	54 600 kr.
15. A-skatt	1 830	93,0		2 349	96,2	
16. B-skatt	23	1,2		65	2,7	
17. A-skatt och B-skatt	10	0,5		23	0,9	
18. Varken A-skatt eller B-skatt	104	5,3		4	0,2	
19. Kvarstående skatt	1 347	68,5	385 kr.	1 683	68,9	292 kr.
20. För mycket inbetalad preliminärskatt	602	30,6	124 kr.	725	29,7	125 kr.
21. + — 0	18	0,9		33	1,4	
Inkomst i land (vid blandad inkomst)						
22. av jordbruksfastighet				21	0,7	597 kr.
23. » annan fastighet				209	7,4	359 kr.
24. » rörelse				42	1,5	3 117 kr.
25. » tjänst				1 591	55,9	1 501 kr.
26. » kapital				983	34,5	302 kr.

Undersökning av vid sjömanshus inskrivna personers inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län.

Göteborgs stad.

Antalet inskrivna personer utgjorde 5 731 och fördelade sig på inkomstgrupper enligt följande

I. Inkomst endast ombord	1 513	eller	26,4 %
II. Blandad inkomst	1 778	»	31,0 %
III. Inkomst endast i land	2 440	»	42,6 %
Summa	5 731		

För grupperna I och II visade undersökningen därjämte följande

	I. Inkomst endast ombord			II. Blandad inkomst		
	Antal	%	Medeltal	Antal	%	Medeltal
1. Ogifta	845	55,8		843	47,4	
2. Gifta	668	44,2		935	52,6	
3. Skattskyldiga med barnavdrag	417	27,6	1½ barnavdrag	531	29,9	1½ barnavdrag
4. Deklaration avgiven	887	58,6		1 470	82,7	
5. » icke avgiven	626	41,4		308	17,3	
6. Löneuppgifter finnas helt	994	65,7		1 470	82,7	
7. » » icke	145	9,6		24	1,3	
8. » » delvis	374	24,7		284	16,0	
9. Taxering grundad på deklaration	659	43,6		933	52,5	
10. Taxering grundad på löneuppgift	368	24,3		610	34,3	
11. Taxering grundad på skönsmässig beräkning	486	32,1		235	13,2	
12. Samtaxering med make (beloppet av makes inkomst)	245	16,2	2 144 kr.	320	18,0	2 047 kr.
13. Allmänna avdrag till större belopp utom för skatter och sedvanliga försäkringsavgifter	283	18,7	469 kr.	344	19,3	546 kr.
14. Förmögenhet till belopp över 30 000 kr.	—	—		96	5,4	55 000 kr.
15. A-skatt	1 416	93,6		1 743	98,0	
16. B-skatt	3	0,2		21	1,2	
17. A-skatt och B-skatt	5	0,3		12	0,7	
18. Varken A-skatt eller B-skatt	89	5,9		2	0,1	
19. Kvarstående skatt	1 069	70,7	404 kr.	1 232	69,3	295 kr.
20. För mycket inbetalad preliminärskatt	427	28,2	130 kr.	520	29,2	130 kr.
21. + — 0	17	1,1		26	1,5	
Inkomst i land (vid blandad inkomst)						
22. av jordbruksfastighet				1	—	626 kr.
23. » annan fastighet				122	6,0	367 kr.
24. » rörelse				18	0,9	3 530 kr.
25. » tjänst				1 245	60,9	1 548 kr.
26. » kapital				659	32,2	344 kr.

Undersökning av vid sjömanshus inskrivna personers inkomsttaxering år 1948 i Göteborgs och Bohus län.

Länet utom Göteborgs stad.

Antalet inskrivna personer utgjorde 3 816 och fördelade sig på inkomstgrupper enligt följande

I. Inkomst endast ombord	454	eller	11,9 %
II. Blandad inkomst	663	»	17,4 %
III. Inkomst endast i land	2 699	»	70,7 %
Summa	3 816		

För grupperna I och II visade undersökningen därjämte följande

	I. Inkomst endast ombord			II. Blandad inkomst		
	Antal	%	Medeltal	Antal	%	Medeltal
1. Ogifta	344	75,8		376	56,7	
2. Gifta	110	24,2		287	43,3	
3. Skattskyldiga med barnavdrag	73	16,1	1,6 barn-avdrag	173	26,1	1,7 barn-avdrag
4. Deklaration avgiven	269	59,3		589	88,8	
5. » icke avgiven	185	40,7		74	11,2	
6. Löneuppgifter finnas helt	350	77,1		480	72,4	
7. » » icke	33	7,3		24	3,6	
8. » » delvis	71	15,6		159	24,0	
9. Taxering grundad på deklaration	199	43,8		417	62,9	
10. Taxering grundad på löneuppgift	184	40,5		203	30,6	
11. Taxering grundad på skönsmässig beräkning	71	15,7		43	6,5	
12. Samtaxering med make (beloppet av makes inkomst)	26	5,7	1 619 kr.	50	7,5	1 349 kr.
13. Allmänna avdrag till större belopp utom för skatter och sedvanliga försäkringsavgifter	48	10,6	407 kr.	82	12,4	398 kr.
14. Förmögenhet till belopp över 30 000 kr.	1	0,2	38 000 kr.	33	5,0	53 400 kr.
15. A-skatt	414	91,2		606	91,4	
16. B-skatt	20	4,4		44	6,6	
17. A-skatt och B-skatt	5	1,1		11	1,7	
18. Varken A-skatt eller B-skatt	15	3,3		2	0,3	
19. Kvarstående skatt	278	61,2	312 kr.	451	68,0	284 kr.
20. För mycket inbetalad preliminärskatt	175	38,6	110 kr.	205	30,9	113 kr.
21. + — 0	1	0,2		7	1,1	
Inkomst i land (vid blandad inkomst)						
22. av jordbruksfastighet				20	2,5	596 kr.
23. » annan fastighet				87	10,9	347 kr.
24. » rörelse				24	3,0	2 807 kr.
25. » tjänst				346	43,2	1 332 kr.
26. » kapital				324	40,4	216 kr.

FÖRTECKNING

över kommuner inom vilka 10 eller flera sjömän äro hemmahörande.

Kommun	1 Folkmängd 1/1 1948	2 Antal sjömän sekt. A.	3 Kol. 2 i % av kol. 1	4 Antal skattekronor i kommunen enligt taxering 1947	5 Sjömännens sammanlagda årsink. beräknas motsvara i skattekronor	6 Kol. 5 i % av kol. 4	7 Utdeb. per skattekr. för prel. skatt 1948	8 Ortsgrupp
Stockholm	703 279	3 133	0,4	28 516 038	156 300	0,5	7:92	5
Stockholms län								
Nynäshamn	7 422	14	0,2	195 843	600	0,3	10:60	4
Södertälje	23 156	36	0,2	617 299	1 300	0,2	11:00	4
Sundbyberg	17 296	33	0,2	506 636	1 400	0,3	9:28	5
Solna	36 768	68	0,2	902 105	2 700	0,3	10:78	5
Lidingö	18 008	46	0,3	568 901	2 700	0,5	10:03	5
Norrtälje	6 352	14	0,2	117 153	500	0,4	11:38	3
Östhammar	1 350	10	0,7	22 748	400	1,8	12:28	2
Öregrund	1 254	26	2,1	19 414	1 200	6,1	12:58	2
Blidö	1 182	16	1,4	12 983	700	5,4	8:58	4
Danderyds köp. ..	6 824	17	0,2	176 106	600	0,3	7:58	4
Gräsö	1 031	20	1,9	7 638	600	7,9	11:56	3
Huddinge	19 245	35	0,2	427 170	1 700	0,4	8:60	4
Häverö	4 872	25	0,5	106 405	1 200	1,1	9:00	2
Länna	2 049	13	0,6	21 536	500	2,3	10:43	3
Nacka	13 150	28	0,2	453 656	1 100	0,2	9:90	4
Sollentuna köp. .	16 941	28	0,2	410 273	1 300	0,3	9:08	4
Spånga	15 495	28	0,2	340 095	1 700	0,5	7:88	4
Täby köp.	9 170	16	0,2	195 886	500	0,3	8:78	4
Väddö	3 047	15	0,5	30 876	600	1,9	12:55	2
Uppsala län								
Uppsala	59 076	71	0,1	1 464 634	2 200	0,2	9:33	3
Älvkarleby	8 119	18	0,2	178 348	700	0,4	10:60	2
Södermanlands l.								
Nyköping	17 426	28	0,2	445 109	1 100	0,2	9:90	3
Eskilstuna	50 671	50	0,1	1 361 392	1 300	0,1	10:49	3
Strängnäs	6 285	13	0,2	137 591	400	0,3	11:00	3
Nikolai	6 783	29	0,4	125 025	1 200	1,0	9:70	3
Östergötlands län								
Linköping	50 568	69	0,1	1 240 959	2 000	0,2	10:30	3
Norrköping	81 902	224	0,3	2 096 464	9 400	0,4	8:70	3
Motala	23 374	59	0,3	502 338	1 900	0,4	11:00	3
Finspångs köp. ..	12 225	10	0,1	252 749	300	0,1	11:60	3
Gryt	1 842	12	0,7	20 097	400	2,0	10:85	2
Jönköpings län								
Jönköping	41 970	45	0,1	983 752	1 500	0,2	12:00	3
Nässjö	14 556	10	0,1	318 545	300	0,1	10:35	3
Kronobergs län								
Växjö	18 732	16	0,1	392 621	700	0,2	11:85	3

Kommun	1	2	3	4	5	6	7	8
Kalmar län								
Kalmar	25 466	212	0,8	599 345	12 700	2,1	11:30	3
Nybro	6 564	14	0,2	136 607	500	0,4	10:80	2
Oskarshamn	10 322	82	0,8	230 942	3 800	1,6	12:20	3
Västervik	14 769	67	0,5	307 883	3 200	1,0	11:25	2
Vimmerby	4 664	18	0,4	85 838	600	0,7	11:00	2
Borgholm	2 225	11	0,5	39 179	400	1,0	12:90	2
Böda	1 553	15	1,0	14 901	500	3,4	10:20	2
Döderhult	5 316	12	0,2	65 994	400	0,6	9:90	2
Ljungby	3 372	12	0,4	43 843	400	0,9	9:00	1
Loftahammar	1 629	13	0,8	16 641	400	2,4	10:14	2
Misterhult	3 481	12	0,3	41 841	400	1,0	12:90	2
Mönsterås (med Mönsterås köp.)	3 958	13	0,3	51 568	700	1,4	(11:00) 9:30	2
Mörbylånga (med Mörbylånga köp.)	1 543	12	0,8	29 730	400	1,3	8:90	2
Persnäs	1 239	12	1,0	10 893	500	4,6	11:40	2
Ryssby	2 454	19	0,8	28 319	600	2,1	10:00	1
Söderåkra	3 874	29	0,7	40 656	1 200	3,0	10:60	1
Södra Möckleby	1 370	18	1,3	19 640	700	3,6	8:90	2
Torslunda	1 856	14	0,8	20 001	600	3,0	11:90	2
Ålem	5 060	39	0,8	73 128	1 600	2,2	9:60	1
Gotlands län								
Visby	14 045	99	0,7	298 714	4 400	1,5	12:00	3
Fårö	918	12	1,3	6 625	400	6,0	12:30	3
Lärbro	1 414	11	0,8	12 832	300	2,3	13:30	2
Rone	860	11	1,3	7 851	300	3,8	12:00	2
Rute	712	11	1,5	9 080	300	3,3	11:30	2
Slite köping	2 246	29	1,3	52 870	1 100	2,1	12:20	2
Blekinge län								
Karlskrona	30 247	128	0.4	648 630	6 100	0,9	13:08	3
Ronneby	6 964	45	0,6	131 282	1 800	1,4	11:97	3
Karlshamn	10 461	101	1,0	214 196	5 100	2,4	13:90	3
Sölvesborg	4 408	95	2,2	105 817	4 300	4,1	11:95	2
Asarum	7 237	63	0,9	98 762	2 500	2,5	10:32	2
Bräkne-Hoby	4 252	31	0,7	36 885	1 200	3,3	12:82	2
Gammalstorp	1 838	17	0,9	19 079	600	3,1	12:40	2
Hasslö	1 468	14	1,0	10 326	500	4,8	13:07	3
Hällaryd	2 293	13	0,6	16 699	500	3,0	12:72	2
Jämshög	3 606	11	0,3	34 501	300	0,9	11:90	2
Kristianopel	2 430	11	0,5	18 008	300	1,7	13:25	2
Lösen	2 722	10	0,4	33 049	300	0,9	12:25	2
Mjällby	5 666	136	2,4	56 609	5 500	9,7	11:40	2
Mörrum	4 034	48	1,2	41 578	2 000	4,8	12:00	2
Sturkö	1 561	10	0,6	8 112	200	2,5	14:50	3
Sölvesborgs landsförs.	1 110	14	1,3	14 213	500	3,5	9:40	2
Torhamn	2 262	10	0,4	10 904	300	2,8	15:15	3
Ysane	1 109	20	1,8	13 341	800	6,0	9:30	2
Åryd	1 718	18	1,0	12 432	800	6,4	12:32	2
Kristianstads län								
Kristianstad	23 573	53	0,2	557 382	2 000	0,4	12:50	3
Simrishamn	3 370	48	1,4	81 697	2 800	3,4	9:81	2
Ängelholm	7 388	27	0,4	202 664	1 100	0,5	9:29	3
Hässleholm	9 756	14	0,1	183 694	600	0,3	12:86	3
Barkåkra	2 893	12	0,4	40 680	400	1,0	7:05	2
Borrby	2 342	14	0,6	31 174	600	1,9	9:55	2

Kommun	1	2	3	4	5	6	7	8
Båstads köping ..	2 316	10	0,4	49 458	300	0,6	9:15	2
Hov	1 020	11	1,1	11 564	400	3,5	8:05	2
Ivetofta	1 898	17	0,9	22 171	600	2,7	9:00	2
Löderup	1 790	20	1,1	20 798	600	2,9	8:05	1
Perstorps köping	3 031	10	0,3	56 915	300	0,5	11:02	2
Simris-Nöbbelöv	1 991	53	2,7	29 848	3 800	12,7	8:55	1
Södra Mellby ...	1 589	35	2,2	19 514	1 600	8,2	8:57	2
Torekov	455	15	3,3	7 714	500	6,5	10:05	2
Vitaby	1 472	19	1,3	17 187	1 200	7,0	8:57	2
Västra Karup ...	2 560	17	0,7	31 140	500	1,6	8:15	2
Åhus (med Åhus köping)	4 515	36	0,8	73 412	1 400	1,9	9:10 (10:80)	2
Åstorps köping ..	4 281	11	0,3	88 276	200	0,2	9:55	2
Örkelljunga	5 292	10	0,2	61 871	400	0,6	9:62	2
Östra Hoby	1 813	86	4,7	25 151	4 500	17,9	9:25	1
Malmöhus län								
Malmö	181 280	1 037	0,6	5 372 822	56 800	1,1	8:60	3
Lund	32 677	59	0,2	800 745	2 400	0,3	10:50	3
Landskrona	24 127	207	0,9	650 050	8 800	1,4	12:10	3
Hälsingborg	70 034	631	0,9	2 136 003	33 100	1,5	10:45	3
Höganäs	6 888	68	1,0	182 555	4 300	2,4	10:40	2
Eslöv	7 019	10	0,1	168 816	400	0,2	10:50	2
Ystad	12 558	36	0,3	284 391	1 700	0,6	10:60	2
Trelleborg	16 438	167	1,0	486 656	8 500	1,7	10:60	3
Allerum	2 384	13	0,5	38 841	500	1,3	7:30	2
Brunnby	2 782	99	3,6	57 292	6 300	11,0	8:10	1
Burlöv	5 307	13	0,2	127 765	500	0,4	6:45	1
Jonstorp	1 507	16	1,1	54 440	800	1,5	7:20	1
Kvistofta	1 307	11	0,8	20 736	300	1,4	7:45	2
Lomma	3 739	15	0,4	91 078	500	0,5	7:85	1
Sankt Ibb	794	16	2,0	12 182	800	6,6	8:35	1
Viken	1 165	18	1,5	23 451	1 100	4,7	7:65	1
Väsby	3 120	25	0,8	46 459	800	1,7	8:60	1
Östra Torp	769	10	1,3	9 593	400	4,2	8:60	2
Hallands län								
Halmstad	33 418	120	0,4	890 519	4 800	0,5	11:50	3
Falkenberg	7 808	25	0,3	159 787	800	0,5	11:00	2
Varberg	11 931	34	0,3	256 075	1 500	0,6	11:25	3
Kungsbacka	2 696	16	0,6	95 605	1 100	1,2	8:65	2
Eftra	948	10	1,1	10 090	300	3,0	10:00	1
Onsala	1 747	14	0,8	27 110	500	1,8	8:30	2
Göteborgs och Bohus län								
Göteborg	337 474	3 587	1,1	11 717 457	202 300	1,7	8:80	4
Mölndal	19 453	71	0,4	433 355	3 200	0,7	12:35	4
Kungälv	3 792	19	0,5	84 454	1 000	1,2	11:80	3
Marstrand	1 255	14	1,1	25 481	600	2,4	12:95	3
Lysekil	5 565	27	0,5	111 343	1 300	1,2	11:85	3
Uddevalla	22 675	75	0,3	478 524	3 300	0,7	13:00	3
Strömstad	3 157	12	0,4	65 055	500	0,8	12:49	3
Askim	3 031	13	0,4	70 308	1 000	1,4	8:05	3
Askum	2 202	13	0,6	24 944	500	2,0	8:15	3
Grebbestads köp.	727	17	2,3	10 503	600	5,7	11:73	3
Grundsund	979	19	1,9	13 624	800	5,9	8:00	2
Gullholmen	465	24	5,2	6 476	1 100	17,0	6:78	3
Klövedal	1 014	20	2,0	10 078	700	6,9	9:33	3
Kville	4 058	11	0,3	40 684	300	0,7	11:63	3

Kommun	1	2	3	4	5	6	7	8
Ljung	1 860	10	0,5	32 588	600	1,8	9:30	2
Lur	1 319	11	0,8	12 208	300	2,5	10:23	2
Lyse	2 084	12	0,6	17 755	300	1,7	11:45	3
Morlanda	2 584	38	1,5	28 696	1 300	4,5	9:03	3
Myckleby	1 354	14	1,0	10 287	600	5,8	12:03	3
Partille	11 109	49	0,4	247 355	3 900	1,6	7:95	3
Romelanda	1 427	18	1,3	15 179	600	4,0	7:36	2
Råda	3 321	18	0,5	70 544	1 000	1,4	9:85	3
Skaftö	917	20	2,2	8 736	700	8,0	8:35	2
Skredsvik	1 368	11	0,8	14 339	300	2,1	10:65	2
Stenkyrka	3 817	60	1,6	50 197	2 200	4,4	8:08	3
Styrsö	2 717	21	0,8	63 841	1 600	2,5	5:80	3
Svenneby	1 096	13	1,2	8 153	400	4,9	11:69	3
Tanum	4 364	10	0,2	43 513	300	0,7	11:03	3
Tegneby	1 344	12	0,9	9 722	400	4,1	12:13	3
Tjärnö	1 619	23	1,4	17 182	1 000	5,8	10:18	3
Valla	1 425	14	1,0	12 172	400	3,3	9:23	3
Öckerö	6 959	11	0,2	173 506	500	0,3	8:55	3
Älvsborgs län								
Vänersborg	14 927	23	0,2	309 507	1 100	0,4	11:80	3
Trollhättan	22 592	38	0,2	604 635	1 300	0,2	11:53	3
Alingsås	11 896	24	0,2	280 878	700	0,2	11:75	3
Borås	54 456	84	0,2	1 575 512	2 500	0,2	11:50	3
Fuxerna	2 735	10	0,4	95 546	400	0,4	8:53	2
Lerum	5 849	27	0,5	130 124	2 500	1,9	7:80	3
Nödinge	4 405	11	0,2	108 364	300	0,3	8:35	2
Skallsjö	3 006	10	0,3	59 395	700	1,2	8:10	2
Skållerud	2 629	24	0,9	54 526	700	1,3	9:48	2
Skaraborgs län								
Mariestad	7 678	18	0,2	213 182	600	0,3	11:25	3
Lidköping	13 715	34	0,2	304 070	1 300	0,4	11:25	3
Skövde	16 737	17	0,1	372 798	500	0,1	11:25	3
Amnehärad	3 177	16	0,5	49 085	400	0,8	9:20	2
Lyrestad	2 168	15	0,7	21 132	600	2,8	9:80	2
Otterstad	1 407	27	1,9	13 765	1 100	8,0	9:65	2
Torsö	989	16	1,6	10 579	500	4,7	10:30	2
Töreboda köping	3 715	12	0,3	54 470	400	0,7	12:10	2
Värmlands län								
Karlstad	33 768	55	0,2	820 954	2 000	0,2	12:80	3
Kristinehamn	16 425	26	0,2	340 816	1 200	0,4	13:10	4
Grava	2 711	10	0,4	30 792	300	1,0	11:73	3
Hammarö	7 193	14	0,2	168 202	600	0,4	10:83	3
Säffle köping	8 281	17	0,2	196 212	700	0,4	12:20	2
Örebro län								
Örebro	63 359	57	0,1	1 607 915	2 400	0,1	11:50	3
Kumla	8 300	12	0,1	155 120	300	0,2	11:78	3
Karlskoga	29 918	21	0,1	740 705	800	0,1	11:50	3
Nora	3 285	12	0,4	68 286	600	0,9	10:80	2
Hammar	3 679	17	0,5	63 947	500	0,8	8:36	2
Västmanlands län								
Västerås	53 390	79	0,1	1 409 384	2 500	0,2	10:79	3
Fagersta	10 584	18	0,2	240 621	500	0,2	11:50	3
Kopparbergs län								
Falun	15 909	17	0,1	494 819	400	0,1	10:20	3

Kommun	1	2	3	4	5	6	7	8
Borlänge	20 175	20	0,1	518 272	500	0,1	11:40	3
Avesta	6 868	12	0,2	167 577	400	0,2	11:64	3
Ludvika	8 487	10	0,1	225 079	300	0,1	10:80	3
Gävleborgs län								
Gävle	44 492	168	0,4	1 110 640	6 600	0,6	11:10	3
Sandviken	17 874	17	0,1	373 019	500	0,1	11:77	3
Söderhamn	10 603	35	0,3	225 652	1 500	0,7	11:70	3
Bollnäs	5 021	13	0,3	111 717	300	0,3	11:00	3
Hudiksvall	8 283	27	0,3	168 341	1 100	0,7	12:15	3
Hamrånge	4 768	17	0,4	95 694	600	0,6	11:02	3
Harmånger	3 265	13	0,4	71 100	500	0,7	9:53	3
Ljusdal (med Ljusdals köp.)	10 863	14	0,1	144 741	500	0,3	11:91	3
Njutånger	4 495	21	0,5	153 344	700	0,5	9:27	3
Söderala	12 488	15	0,1	314 544	600	0,2	8:60	3
Valbo	12 372	16	0,1	200 315	400	0,2	10:02	2
Västernorrlands län								
Härnösand	14 249	113	0,8	334 469	6 600	2,0	13:60	4
Sundsvall	24 627	85	0,3	625 006	4 100	0,7	13:90	5
Kramfors	13 608	57	0,4	277 485	2 400	0,9	14:25	4
Sollefteå	8 115	12	0,1	169 116	300	0,2	12:45	4
Örnsköldsvik	7 146	19	0,3	192 609	800	0,4	13:10	4
Alnö	5 305	14	0,3	57 851	500	0,9	15:45	4
Bjärtrå	4 390	11	0,3	54 946	500	0,9	17:25	4
Borgsjö	4 652	10	0,2	66 675	300	0,4	13:00	4
Hässjö	3 754	10	0,3	43 998	200	0,5	12:80	4
Njurunda	11 462	37	0,3	194 678	1 200	0,6	12:55	4
Nätra	5 944	10	0,2	80 856	400	0,5	13:00	4
Själevad	14 452	16	0,1	243 361	400	0,2	12:10	4
Skönsköp.	10 481	45	0,4	176 567	1 800	1,0	13:50	4
Säbrå	4 572	19	0,4	48 610	800	1,6	14:65	4
Timrå köp.	8 184	22	0,3	216 898	700	0,3	12:30	4
Ytterlännäs	6 439	13	0,2	124 598	400	0,3	14:57	4
Jämtlands län								
Östersund	20 273	23	0,1	497 226	600	0,1	12:30	5
Västerbottens län								
Umeå	16 259	37	0,2	404 108	1 400	0,3	12:00	4
Skellefteå	13 173	27	0,2	335 650	900	0,3	12:00	4
Bureå	5 507	10	0,2	72 225	400	0,6	14:20	4
Holmsunds köp.	5 243	22	0,4	95 336	900	0,9	14:00	4
Hörnefors	3 817	11	0,3	51 960	400	0,8	12:80	4
Norrbottens län								
Luleå	18 486	39	0,2	437 893	1 900	0,4	13:61	5
Piteå	5 130	16	0,3	96 958	600	0,6	14:01	5
Haparanda	2 931	12	0,4	50 478	400	0,8	16:70	5
Kiruna	17 497	16	0,1	525 587	500	0,1	12:96	5
Gällivare	21 331	12	0,1	318 837	400	0,1	15:00	5
Nederkalix	14 792	34	0,2	160 679	1 200	0,7	13:33	5
Nedertorneå	4 275	15	0,4	37 455	500	1,3	15:85	5

Medeltal 10:83

Bilaga 5.

Beräkning rörande sjömansskattens verkningar för vissa städer.[1]

Stad	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Antal sjömän, Sekt. A	Sjömännens inkomstskattekronor	Kol. 2 i % av kommunens skattekr.	Kommunal utdebitering (inklusive landstingsmedel) per skattekr. Kr.	Av kol. 4 belöper på allmän kommunalskatt Kr.	Förlorad skatt genom begränsning av kommunal utdebitering för sjömän till 6 kr. Kr.	Kol. 6 motsvarar ökad kommunal utdebitering per skattekr. med kr.	Av kol. 6 utgör allmän kommunalskatt Kr.	Av kol. 7 belöper på allmän kommunal skatt Kr.
Göteborg	3 587	202 300	1,7	8:80	8:80	566 440	0:05	566 440	0:05
Stockholm	3 133	156 300	0,5	7:92	7:92	300 096	0:01	300 096	0:01
Malmö	1 037	56 800	1,1	8:60	8:60	147 680	0:03	147 680	0:03
Hälsingborg	631	33 100	1,5	10:45	10:45	147 295	0:07	147 295	0:07
Norrköping	224	9 400	0,4	8:70	8:70	25 380	0:01	25 380	0:01
Kalmar	212	12 700	2,1	11:30	8:50	67 310	0:11	50 631	0:08
Landskrona	207	8 800	1,4	12:10	9:50	53 680	0:08	42 145	0:06
Gävle	168	6 600	0,6	11:10	11:10	33 660	0:03	33 660	0:03
Trelleborg	167	8 500	1,7	10:60	8:00	39 100	0:08	29 509	0:06
Karlskrona	128	6 100	0,9	13:08	9:83	43 188	0:07	32 457	0:05
Halmstad	120	4 800	0,5	11:50	8:75	26 400	0:03	20 087	0:02
Härnösand	113	6 600	2,0	13:60	10:10	50 160	0:15	37 251	0:11
Karlshamn	101	5 100	2,4	13:90	10:65	40 290	0:19	30 869	0:15

[1] Beräkningarna böra ses i belysning av vad som anföres å sid. 129 och 130.

Beräkning rörande sjömansskattens verkningar för vissa kommuner.[1]

Kommun	1 Antal sjömän, Sekt. A	2 Sjömännens inkomstskattekronor	3 Kol. 2 i % av kommunens skattekr.	4 Kommunal utdebitering (inklusive landstingsmedel) per skattekr. Kr.	5 Av kol. 4 belöper på allmän kommunalskatt Kr.	6 Förlorad skatt genom begränsning av kommunal utdebitering för sjömän till 6 kr. Kr.	7 Kol. 6 motsvarar ökad kommunal utdebitering per skattekr. med kr.	8 Av kol. 6 utgör allmän kommunalskatt Kr.	9 Av kol. 7 belöper på allmän kommunal skatt Kr.
Östra Hoby (L)	86	4 500	17,9	9:25	6:20	14 625	0:71	9 803	0:48
Gullholmen (O)	24	1 100	17,0	6:78	3:95	858	0:16	500	0:09
Simris-Nöbbelöv (L)	53	3 800	12,7	8:55	5:50	9 690	0:37	6 233	0:24
Brunnby (M)	99	6 300	11,0	8:10	5:45	13 230	0:26	8 901	0:17
Mjällby (K)	136	5 500	9,7	11:40	8:00	29 700	0:58	20 842	0:41
Södra Mellby (L) ...	35	1 600	8,2	8:57	5:50	4 112	0:23	2 639	0:15
Otterstad (R)	27	1 100	8,0	9:65	6:90	4 015	0:32	2 871	0:23
Skaftö (O)	20	700	8,0	8:35	5:52	1 645	0:20	1 087	0:13
Gräsö (B)	20	600	7,9	11:56	8:88	3 336	0:47	2 562	0:36
Vitaby (L)	19	1 200	7,0	8:57	5:50	3 084	0:19	1 979	0:12
Klövedal (O)	20	700	6,9	9:33	6:50	2 331	0:25	1 624	0:17
Sankt Ibb (M)	16	800	6,6	8:35	5:70	1 880	0:17	1 283	0:12
Torekov (L)	15	500	6,5	10:05	7:00	2 025	0:28	1 410	0:20
Åryd (K)	18	800	6,4	12:32	9:00	5 056	0:43	3 693	0:31
Öregrund (B)	26	1 200	6,1	12:58	9:90	7 896	0:43	6 214	0:34
Fårö (I)	12	400	6,0	12:30	8:00	2 520	0:40	1 639	0:26
Ysane (K)	20	800	6,0	9:30	5:90	2 640	0:21	1 675	0:13
Grundsund (O)	19	800	5,9	8:—	5:17	1 600	0:12	1 034	0:08
Myckleby (O)	14	600	5,8	12:03	9:20	3 618	0:37	2 767	0:28
Tjärnö (O)	23	1 000	5,8	10:18	7:30	4 180	0:26	2 997	0:19
Grebbestad (O)	17	600	5,7	11:73	8:85	3 438	0:35	2 594	0:26
Blidö (B)	16	700	5,4	8:58	6:00	1 806	0:15	1 263	0:10
Svenneby (O)	13	400	4,9	11:69	8:81	2 276	0:29	1 715	0:22
Hasslö (K)	14	500	4,8	13:07	9:75	3 535	0:36	2 637	0:27
Mörrum (K)	48	2 000	4,8	12:—	8:60	12 000	0:30	8 600	0:21
Torsö (R)	16	500	4,7	10:30	7:50	2 150	0:21	1 566	0:15
Viken (M)	18	1 100	4,7	7:65	5:00	1 815	0:08	1 186	0:05
Persnäs (H)	12	500	4,6	11:40	8:50	2 700	0:26	2 013	0:19
Morlanda (O)	38	1 300	4,5	9:03	6:20	3 939	0:14	2 705	0:10
Stenkyrka (O)	60	2 200	4,4	8:08	5:25	4 576	0:10	2 974	0:06
Östra Torp (M)	10	400	4,2	8:60	5:94	1 040	0:11	718	0:08
Sölvesborg (K)	95	4 300	4,1	11:95	8:70	25 585	0:25	18 627	0:18
Tegneby (O)	12	400	4,1	12:13	9:30	2 452	0:26	1 880	0:20

[1] Beräkningarna böra ses i belysning av vad som anföres å sid. 129 och 130.

Summarisk sjömansskattetabell (III:6).

Månadsinkomst för sjöman	Sjömansskatt										
	Ogift	Gift	Gift 1 barn	Gift 2 barn	Gift 3 barn	Gift 4 barn	Gift 5 barn	Gift 6 barn	Gift 7 barn	Gift 8 eller flera b.	Gift kvinna med egen inkomst
100	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
200	8	6	5	4	2	2	2	1	1	1	6
300	25	14	12	11	10	8	7	6	6	6	13
400	43	30	28	26	25	24	22	20	19	18	30
500	62	46	43	42	41	40	38	36	35	34	49
600	91	66	65	64	62	61	59	58	56	55	70
700	115	85	84	83	82	80	78	77	76	74	92
800	140	106	104	103	102	101	100	98	97	95	116
900	166	126	124	122	121	120	119	118	116	115	140
1 000	197	151	149	148	146	145	144	143	142	140	170
1 100	229	176	175	174	173	170	169	168	167	166	203
1 200	265	205	204	203	202	200	199	198	196	194	238
1 300	294	229	228	227	226	224	223	222	221	220	266
1 400	325	256	254	253	252	251	250	248	247	246	295
1 500	356	284	283	282	281	280	278	277	276	275	326
1 600	390	314	313	312	311	310	308	307	306	305	358
1 700	426	346	344	343	342	341	340	338	337	336	391
1 800	463	378	377	376	374	373	372	371	370	368	427
1 900	502	413	412	410	409	408	408	407	406	404	464
2 000	540	449	448	446	445	444	444	443	442	440	502

Summarisk sjömansskattetabell (Ob III:6).

Månadsinkomst för sjöman	Sjömansskatt							
	Ogift 1 barn	Ogift 2 barn	Ogift 3 barn	Ogift 4 barn	Ogift 5 barn	Ogift 6 barn	Ogift 7 barn	Ogift 8 eller flera barn
100	1	—	—	—	—	—	—	—
200	6	5	4	4	2	2	1	1
300	23	22	20	19	18	17	16	16
400	40	38	37	36	34	32	31	30
500	56	55	53	52	50	49	48	46
600	79	78	77	76	74	72	71	70
700	100	98	97	96	95	94	92	90
800	121	120	119	116	115	114	113	112
900	142	140	139	138	137	136	134	133
1 000	168	167	164	163	162	161	160	158
1 100	194	193	192	191	188	187	186	185
1 200	223	222	221	218	217	216	215	214
1 300	248	247	246	244	242	241	240	239
1 400	275	274	272	271	270	269	268	266
1 500	304	302	301	300	299	298	296	295
1 600	335	334	332	331	330	329	328	326
1 700	367	366	365	364	362	361	360	359
1 800	401	400	398	397	397	396	395	394
1 900	436	434	434	433	432	431	430	428
2 000	474	473	472	470	469	468	467	466

Tabell för jämförelse mellan sjömansskatt och vanlig skatt för vissa kommuner.

Årsinkomst	Prel. skatt enl. IV: 10, (Gbg 1949)	Prel. skatt enl. V: 8.50, (Sthlm 1949)	Prel. skatt enl. III: 9, (Malmö 1949)	Prel. skatt enl. II: 8, (1949)	Sjömansskatt (III:6) om inkomsten uppbäres under	
					10 mån.	12 mån.
Ogift						
2 400	192	156	192	192	144	96
3 600	444	384	432	420	360	300
4 800	744	672	720	708	624	516
6 000	1 056	972	1 032	1 008	912	744
7 200	1 392	1 308	1 368	1 332	1 212	1 092
8 400	1 776	1 668	1 728	1 692	1 560	1 380
10 800	2 472	2 340	2 400	2 340	2 184	1 992
12 000	2 988	2 856	2 916	2 832	2 652	2 364
14 400	3 792	3 636	3 696	3 600	3 408	3 180
16 800	4 692	4 524	4 584	4 476	4 260	3 900
18 000	5 064	4 896	4 956	4 848	4 632	4 272
20 400	6 084	5 892	5 964	5 844	5 592	5 112
24 000	7 560	7 356	7 428	7 296	7 020	6 480
Gift						
2 400	144	120	132	132	96	72
3 600	312	252	300	300	240	168
4 800	564	492	552	540	456	360
6 000	816	732	792	768	660	552
7 200	1 092	984	1 056	1 032	900	792
8 400	1 404	1 284	1 368	1 332	1 176	1 020
10 800	1 968	1 812	1 908	1 860	1 680	1 512
12 000	2 376	2 208	2 316	2 256	2 052	1 812
14 400	3 072	2 892	3 012	2 940	2 700	2 460
16 800	3 864	3 660	3 792	3 720	3 456	3 072
18 000	4 212	3 996	4 128	4 056	3 780	3 408
20 400	5 136	4 896	5 052	4 968	4 680	4 152
24 000	6 552	6 288	6 456	6 360	6 024	5 388
Gift, 1 barn						
2 400	120	96	108	108	84	60
3 600	288	228	276	276	216	144
4 800	540	468	528	516	432	336
6 000	792	708	768	756	648	516
7 200	1 068	972	1 044	1 020	888	780
8 400	1 380	1 260	1 344	1 308	1 164	1 008
10 800	1 944	1 800	1 896	1 848	1 656	1 488
12 000	2 352	2 196	2 292	2 244	2 040	1 788
14 400	3 048	2 868	2 988	2 928	2 688	2 448
16 800	3 840	3 636	3 780	3 708	3 444	3 048
18 000	4 188	3 972	4 116	4 044	3 768	3 396
20 400	5 112	4 884	5 040	4 956	4 668	4 128
24 000	6 528	6 276	6 444	6 348	6 012	5 376
Gift, 2 barn						
2 400	96	72	84	96	60	48
3 600	264	204	264	264	204	132
4 800	516	456	504	504	420	312
6 000	768	684	756	744	636	504
7 200	1 044	948	1 020	1 008	876	768
8 400	1 356	1 248	1 320	1 296	1 152	996
10 800	1 920	1 776	1 872	1 824	1 644	1 464
12 000	2 328	2 172	2 280	2 220	2 028	1 776
14 400	3 024	2 844	2 976	2 904	2 676	2 436
16 800	3 828	3 624	3 756	3 696	3 432	3 036
18 000	4 176	3 960	4 092	4 032	3 756	3 384
20 400	5 100	4 860	5 016	4 944	4 656	4 116
24 000	6 516	6 252	6 432	6 336	6 000	5 352

Nr	Nr i inkomstlängd	Hemvist	Namn	Nr på debetsedel	Civilstånd	Antal barn för vilka familjeavdrag medgives	Erlagd sjömansskatt: Kol. efter vilken skatt dragits	Erlagd sjömansskatt: Månadstal	Erlagd sjömansskatt: Sjömansskatt för året	Erlagd sjömansskatt: Inkomst ombord (kontant inkomst + värde av naturaförmåner)	Fördelning av erlagd sjömansskatt: Beräknad taxerad inkomst motsvarande inkomst ombord: Kommunalt	Beräknad taxerad inkomst motsvarande inkomst ombord: Statligt	Kommunal skatt: Totalt ortsavdrag	Del av ortsavdrag att tillgodoräkna: Del	Del av ortsavdrag att tillgodoräkna: Kr.	Kommunal skatt: Beräknad beskattningsbar inkomst	Kommunal skatt: Uträknad skatt	Pensionsavgift; egen	Statlig inkomstskatt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15 a	15 b	16	17	18	19
1[1]					og		1	12	516	4 800	4 600	4 360	420		420	39 70	238 20	43	234 80
2					og		1	6	150	1 800	1 680	1 600	420	6/10	240	13 20	79 20	16	54 80
9					og		1	6	372	3 000	2 880	2 720	420	6/10	240	25 20	151 20	27	193 80
11			Mannen		g	2	4	12	1 776	12 000	11 800	11 170	960		960	103 60	621 60	55	1 099 40
			Hustrun		g														
12			Mannen		g	2	4	8	512	4 800	4 640	4 430	960	8/10	760	35 00	210 —	22	280 —
			Hustrun		g														
13			Mannen		g		2	8	240	3 200	3 040	2 900	600	8/10	480	23 20	139 20	14	86 80
			Hustrun		g		11	4	52	1 200	1 040	710	420	4/10	160	8 00	48 —	4	— —
14			Mannen		g						5 700								
			Hustrun		g		11	6	180	2 400	2 160	1 630	420	6/10	240	18 00	108 —	16	56 —

Nr	INKOMST I LAND: Kommunal taxering: Taxerad inkomst i land	Ej samtaxering: Ortsavdrag vid taxering av inkomst i land: Del	Ej samtaxering: Ortsavdrag vid taxering av inkomst i land: Kr.	Samtaxering: Beräknad total taxerad inkomst (kol. 12 + 20)	Samtaxering: Totalt ortsavdrag	Samtaxering: Total beskattningsbar inkomst	Mot inkomst ombord svarande: Ortsavdrag enl. hemortskommunens ortsgrupp: Del	Mot inkomst ombord svarande: Ortsavdrag enl. hemortskommunens ortsgrupp: Kr.	Mot inkomst ombord svarande: Beskattningsbar inkomst (kol. 12 — ortsavdrag enl. 25)	Beskattningsbar inkomst i land (kol. 24—26)	Statlig taxering: Taxerad inkomst i land	Beräknad total taxerad inkomst (kol. 13 + 28)	Totalt statligt ortsavdrag	Total beskattningsbar inkomst (kol. 29—30)	Beräknad taxerad inkomst ombord (kol. 13): Omräknad till 10 månader (Inkomst för längre tid reduceras ej)	Beräknad taxerad inkomst ombord (kol. 13): Motsvarande beskattningsbara inkomst	Beräknad taxerad inkomst ombord (kol. 13): Motsvarande statliga inkomstskatt	Total statlig inkomstskatt (beräknad på kol. 31)	Avgår statlig inkomstskatt som belöper på inkomst ombord (kol. 34 reducerad efter månadstalet)	Statlig inkomstskatt att erläggа för inkomst i land (kol. 35—36)	Pensionsavgift: Total: Egen	Pensionsavgift: Total: Makes	Avgår avgift som ingår i sjömansskatten (kol. 18)	Avgift på inkomst i land: Egen	Avgift på inkomst i land: Makes	Av prövningsnämnden beslutad ändring i taxering för inkomst i land: Kommunalt taxerad inkomst	Statligt taxerad inkomst	§ i protokollet	Anteckningar
1	20	21 a	21 b	22	23	24	25 a	25 b	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46
1[1]										24 80	2 610	5 330		4 000	4 530	3 010	331 —	470 —	198 —	272 —	53		27	26					
2																													
9	2 750	4/10	180																										
11				11 800	1 100	104 40		1 100	101 50	2 90		11 170	3 000	9 970	11 170	8 170	1 184 —	1 330 —	1 184 —	146 —	64		55	9					
	2 520			2 520		22 30				22 30	1 800	1 800						214 —		214 —	64			64					
12	1 400			6 040	820	52 60	8/10	640	36 80	15 80	1 250	5 680	2 500	5 930	5 530	3 030	334 —	525 —	267 —	258 —	42		22	20					
	3 510			3 510		30 60				30 60	2 750	2 750						253 —		253 —	42			42					
13	1 800			4 840	540	43 40	8/10	420	24 10	19 30	1 700	4 600	2 625	3 880	3 620	2 760	202 —	320 —	162 —	158 —	32		14	18					
	1 900			2 940		26 30	4/10	200	7 40	18 90	1 200	1 910			1 770		99 —	133 —	40 —	93 —	32		4	28					
14	5 700			5 700	640	50 30				50 30	5 400	5 400	2 875	4 470				401 —		401 —	36			36					
	280			2 440		21 50	6/10	380	15 90	5 60	320	1 950			2 710	—	—	144 —		144 —	36		16	20					

[1] Nr hänvisar till exempel i kap. 13.

Bilaga 10.

SAMMANSTÄLLNING

rörande antalet vid sjömanshusen i riket inskrivna sjömän samt antalet på- och avmönstringar åren 1947 och 1948.

Sjömanshus	Inskrivna sjömän vid slutet av år		Påmönstringar		Avmönstringar		Summa mönstringar	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948	1947	1948
Gävle	877	924	1 300	1 898	1 275	1 884	2 575	3 782
Göteborg	7 644	7 926	20 157	20 696	19 437	19 791	39 594	40 487
Halmstad	671	698	382	306	367	319	749	625
Hälsingborg ..	1 930	2 053	3 195	3 551	3 004	3 170	6 199	6 721
Härnösand ...	767	803	690	829	663	824	1 353	1 653
Kalmar	1 333	1 283	874	986	865	1 020	1 739	2 006
Karlshamn ...	791	733	507	514	499	451	1 006	965
Karlskrona ..	565	569	262	247	274	250	536	497
Karlstad	1 490	1 622	919	1 433	960	1 647	1 879	3 080
Kristianstad ..	808	842	266	213	244	223	510	436
Landskrona ..	742	741	1 218	1 156	1 242	1 221	2 460	2 377
Luleå	639	670	976	1 089	901	1 050	1 877	2 139
Lysekil	1 138	1 090	567	585	524	467	1 091	1 052
Malmö	2 002	2 054	3 345	3 029	3 406	3 359	6 751	6 388
Marstrand	746	702	540	581	559	562	1 099	1 143
Norrköping ..	1 024	1 123	1 090	1 157	1 089	1 176	2 179	2 333
Nyköping	917	1 014	1 627	1 997	1 746	2 144	3 373	4 141
Oskarshamn ..	561	559	801	823	874	736	1 675	1 559
Stockholm ...	7 171	7 501	9 340	9 917	9 430	10 527	18 770	20 444
Strömstad	501	480	139	163	147	100	286	263
Sundsvall	850	866	1 134	1 334	1 131	1 425	2 265	2 759
Söderhamn ...	669	656	601	642	640	700	1 241	1 342
Sölvesborg ...	595	591	274	397	227	390	501	787
Trelleborg ...	401	371	706	667	732	653	1 438	1 320
Uddevalla	429	448	483	459	512	397	995	856
Umeå	688	710	700	756	784	793	1 484	1 549
Visby	724	718	912	1 171	951	1 166	1 863	2 337
Västervik	419	415	322	290	332	279	654	569
Ystad	713	682	331	424	379	401	710	825
Örnsköldsvik .	286	297	378	490	426	501	804	991
	38 091	39 141	54 036	57 800	53 620	57 626	107 656	115 426

Statens offentliga utredningar 1949

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. [4]
Kriminalvård i frihet. Fångvårdsstyrelsens utredning ang. skyddsarbetets organisation m. m. [6]
Betänkande ang. förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. [8]
Betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar m. m. [17]
Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. [27]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Kommunallagskommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. [24]

Statens och kommunernas finansväsen.

1944 års allmänna skattekommitté. 3. Betänkande ang. beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. [9]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. [7]
Utredning rörande folkpensionärernas bostadsförhållanden och bostadskostnader. [12]
P. M. med synpunkter på det svenska långtidsprogrammet. I anslutning till OEEC:s interimsrapport. [15]
1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande. 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. [19]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande om sinnesslövården. [11]

Allmänt näringsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 17. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Värmlands län. [10]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Norrlandskommitténs principbetänkande. Första delen. Norrländska utvecklingslinjer. [1] Andra delen. Särskilda utredningar. [2] Tredje delen. Utlåtanden och förslag i vissa frågor. [3]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. [23]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. [18]

Kommunikationsväsen.

Principer och metoder för kostnadsberäkningar vid statens järnvägar. [5] Bilagor. Produktions- och kostnadsstrukturen vid statens järnvägar. [14]
Svensk hamnbyggnadspolitik. [21]

Bank-, kredit- och penningväsen.

1945 års bankkommitté. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank. [13]

Försäkringsväsen.

1945 års försäkringsutredning. 1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet. [25] 2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring m. m. [26]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Dissenterlagskommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. [20]

Försvarsväsen.

Promemoria över preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. [16]
Betänkande rörande gallring av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. [22]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Stockholm 1949
Katalog och Tidskriftstryck
92541